

UNIVERSITY OF PITTSBURGH

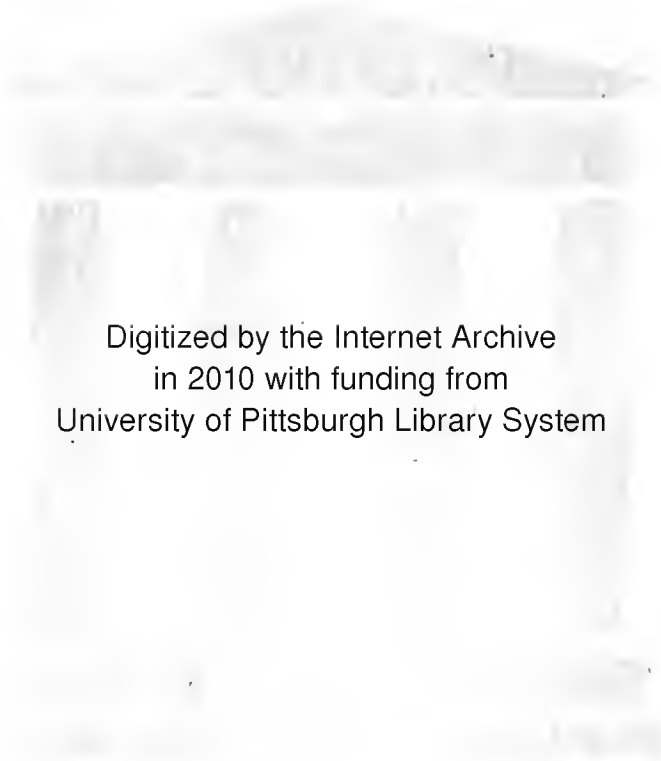

Dar.
1652
N469H6

Darlington Memorial Library

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Pittsburgh Library System

GEORGI HORNII

De

2717-10

ORIGINIBVS
AMERICANIS

LIBRI QVATVOR.

HAGÆ COMITIS.

Sumptibus ADRIANI VLACQ

CIO IO CLII.

A.

R. 19

~~1918-1919~~

3049

E. E. K.

8/2/34

ILLVSTRI, MAGNIFICO,

Nobilissimo & Amplissimo,

Civitatum

NOVIOMAGI,

ZUTPHANIÆ,

ARNHEMI,

MAGISTRATUI,

CONSVLIBVS, SENATORIBVS,

SCABINIS, PATRIÆ

PATRIBVS,

DOMINIS SVIS,

Eorumque

SECRETARIIS

fidelissimis,

D. D. C.

GEORGIVS HORNIVS.

*

Non

DEDICATIO.

Non argumenti fiducia, quod à curis pro Republica vestris alienum esse novi, sed multis & gravibus de causis, Americanas has Origines, vobis offerre & inscribere visum, **MAGNIFICI, NOBILISSIMI & PRVDENTISSIMI DOMINI.** Ut nihil nunc de eo dicam, vos præclaræ eruditionis, ac imprimis illius, quæ rerum ab omni ævo gestarum seriem persequitur, & propria illorum est qui in Republica versantur, Mæcenates esse & cultores incomparabiles. Quis ignorat quo hætenus studio, beneficentia & liberalitate, conditam recens communi Illustrissimorum **DVCATVS GELRIÆ & Co.**

DEDICATIO.

COMITATUS ZVITPHANIÆ ORDINVM decreto Academiam, ejusque Professores, vestræ imprimis civitates foverint, & bonæ imposteriorum de uberiori ejus incremento, Spei vexillum erexerint? Et id quidem immortalī laude dignum factum, non modo ordo noster grata mente agnoscit, verum exteri quoque & hujus gloriæ æmuli, magnopere commendant. Non satis erat debellasse ferocissimos hostes, nisi etiam barbaries in animis hominum exscinderetur ac ignorantia divinarum pariter & humanarum rerum. Quæ quo latius indies, fota ut videtur inter Martias has tempestates, serpit, & jam integras nationes, templa
* * * simul

DEDICATIO.

simul ac Scholas, sacra & profana, velut luës quædam & triste contagium occupat; eo majori animo, à vobis RERVMPVBL. RECTORIBVS, quibus ipse DEVS hanc cœlitus commisit curam, huic malo, perniciali sane ac deplorando, eundum obviam est: quemadmodum contra Oceani & fluminum inundationes, ne cuncta undis subsidant, aggeres molesque opponuntur. Neque vero hanc mentem Fœderatis Belgis à supremo numine, alias ob causas inspiratam existimare fas est, quod singulæ Provinciæ singulas sibi constituerunt vel Academias vel Illustres Scholas, nisi ut hac ratione vera in Ecclesiis conservaretur Religio, simul-
que

D E D I C A T I O .

que Respublica optime administraretur. Non movere sapientissimas nationes potuerunt quidam barbaris & incultis horrentes ingeniis, qui Musas omnes ut viles & rebus gerendis ineptas refugiunt iisque nobilitatem & Martios Spiritus contaminari putant : contra quos non aliis, quæ proferri innumera possent, argumentis, quam vestro, qui Scholarum & Academiae impensam curam geritis, iudicio & Authoritate pugnabimus. Igitur, jactent pyramides suas Ægyptii & Colossum Rhodus; alii etiam de barbaris nationibus triumphatis gloriantur, quorum hoc non nisi in corpora imperium victoribus conciliat; illa

DEDICATIO.

imber edax aut aquilo impotens

Possunt diruere :

Monumentum à vobis Palladi consecratum est ære perennius : & cujus longe majores sunt ac uberioribus fructus, quam ut cum evanidis illis & perituris operibus comparari debeant.

Quæ etiam me, inter alias, ratio movit, Cur vobis, ILLUSTRES, MAGNIFICI, NOBILISSIMI & AMPLISSIMI DOMINI, Commentarium hunc de Americanis Originibus, inscribendum putarim. Nam cum varia hætenus ex Academia Gelrica in lucem prodierint, consecrata ORDINIBUS eorumque DEPUTATIS, CURIÆ SENATORIBUS ac CURATORIBUS, restabat ut civitatibus

D E D I C A T I O .

bus quoque Gelricis, quas inter principem vestræ locum ac præcipuam dignationem obtinent, pro insigni illa liberalitate, favore, animi propensione, gratias ageremus. Quas quidem uberiores & meritis tum erga Remp. vestris, tum in nostrum ordinem beneficiis dignas, ipsa, optimus laudabilium actionum arbiter, posteritas rependet.

H A R D E R V I C I .

Kal. Ian. c l o I o c l i i .

**

3

PRÆ-

PRÆFATIO

Ad

LECTOREM.

DE Americanis originibus , jam ab aliquot annis , hoc quod vides opusculum , conscripsi , Amice Lector , suasu imprimis Iohannis Latii , postquam is Hugonis Grotii opiniones novas confutasset . Ab eo tempore inter schedas abjectum jacuit , cum partim Anglicana peregrinatione , partim variis impedimentis distractus , omnem de eo edendo curam abjecissem . Nam & mutato vitæ genere , cum magis seria agere cæpissem , non levis aversatio inquisitionum me cepit ac pretiosum tempus longe utilioribus & magis necessariis impendi posse ac deberi existimabam .

Neque

P R Æ F A T I O .

Neque vero id publici juris unquam facere constitueram , nisi postquam otium nactus , id in manus obiter sumsi ac intra paucos dies recensui , ita tamen ut nihil fere mutarem , sed prout olim conscriptum à me fuerat , ita relinquerem. Non caret magna difficultate ipsa hæc originum , etiam nostri orbis , inquisitio , unde conjectura fieri potest quam impeditum , obscurum ac difficile sit , incogniti majoribus nostris & novi adhuc ; nec dum satis explorati orbis , primordia aperire. Unde intra sesqui seculum nemo repertus qui de eo argumento quicquam statueret quod vel probabilibus niteretur conjecturis : Sed contenti omnes fuerunt generali quadam Originum , sive ex Scythia , sive aliunde , designatione. Primus Hugo Grotius pro Norwagis , Abissinis

P R Æ F A T I O .

Et Sinensibus stylum strinxit ingeniose quidem, sed infelici successu. Post quem aliquid Comtæus conabatur sed Et ipse oneri succubuit, nec instructus fuit iis subsidiis quæ ad hoc opus requirebantur. Ego horum exemplo excitatus, primo quidem diligenter evolvi Americanarum rerum scriptores; deinde quicquid pro Originum argumento facere videbatur, cum antiquis Græcis pariter Et Latinis atque etiam Hebræis contuli: ac certis argumentorum classibus constitutis, Phœnicum, Scytharum, Hunnorum, Turcarum, Tatarorum, Chateorum, Mogolum, Lapponum, Samojedarum, Iaponiorum, Sinensium aliarumque Asiaticarum nationum clara per Americam indicia, deprehendi. Qua quidem occasione non pauca Geographica inseruntur,

P R Æ F A T I O.

runtur, maxime quæ *Asiam borealem*
 & *Americam* illustrare possunt, haud
 aliena ab hoc argumento curiositate.
 Nam tota fere *Asia*, si littorales nau-
 tis nostris cognitæ partes excipias,
 innumeris fœdata est erroribus, ac
 nihil fere sani apud scriptores, Geo-
 graphos & Historicos, habet. *Per-*
siam aliquomodo illustrarunt nuperi
Holsatiæ Ducis ad Scha Sefin Legati:
 Sed longe plura ex *Nubiensi* ha-
 beri possunt, quem in *Tabulas* reda-
 ctum, non absque ingenti labore, for-
 tasse publicabimus. *Choworasniam*
 & *Mawaralnabram* nuper ex *Abul-*
feda *Iohannes Gravius* illustravit.
 Qui *Abulfeda*, ut hoc obiter addamus,
 præteritum in vita ejus à *Gravio*, fi-
 lius *Muhammedis Calavonis Alme-*
lic Annasir, Regis *Ægypti* & *Sy-*
** 5
ria,

P R Æ F A T I O.

riae patre & fratribus regnantibus, Hamam Syriae urbem celebrem ac praefecturam gubernavit, donec amoto fratri suo Almedi Assalib A. Hegiræ MCCXLI II. Ch. MDCCCXLI I. in Imperio succederet. Praesuit autem Aegypti regno non nisi per triennium. De quo in Chronologicis ex professo & latius. Hæc igitur Asiae exterioris ignorantia, non minimam Originibus Americanis obscuritatem attulit, cui illustrandæ nihil sane magis necessarium exactiori ejus notitia, quam recentiorum peregrinationes & Arabum scripta interdum suppeditant. Quod si Novo Zemlane Batavorum navigationes in Sinam successissent, tum proculdubio posituræ Americae & Asiae extima ita jam innotuissent, ut de migratione gentium nulla amplius
super-

P R Æ F A T I O.

superesset dubitatio. Nunc contenti esse cogimur paucis quibusdam indiciis, ex quibus tamen conjectura fieri valde probabilis potest, alicubi in septentrione terras illas coire vel glacie jungi. Ac ut gentium locorumque per Europam, Asiam, Africam & Americam convenientia uno intuitu innotesceret, tabulas confeci duas, quarum una migrationem Phœniciam; altera Scythicam, complectitur; quas quia opusculi ratio, ut infererentur, non tulit, talium curioso alia occasione exhibebimus. Quod Iudæi America exclusi, mirum multis videbitur, qui tum Tataros eorum progeniem existimant, tum recenti famæ fidem adhibent, qua repertas in America decem tribuum reliquias, quidam nuper inde reduces, viri, ut nonnulli putant, fide digni, serio affirmarunt.

Ego

P R Æ F A T I O .

Ego necdum in illam sententiam concedere possum : quanquam non negem quosdam eorum una cum Scythis Americam immigrasse ; ita ut nec tribum conficerent nec peculiarem nationem , sed exuta paulatim inter barbaros , ut fieri solet , natura , etiam Iudæi esse desierint : sicutamen ut quædam antiquitatis suæ & Originis vestigia retinerent. Qualia sunt Josephi nomen apud Hurones , & in Souriquosiorum Cantilenis vox Alleluia frequens , Escarboto teste , ac quod apud Iucatanenses plurimi barbarorum narrant : Se à majoribus suis accepisse , provinciam illam primum cultam fuisse à gentibus quæ ab Oriente post varios errores eo venerint & numinis auxilio ab aliarum gentium injuriis liberatæ ,
per

P R Æ F A T I O .

per mare, apertis utrimque fluctibus, evaserint.

Id quoque monendus es, Lector, quod cum, me absente hæc ederentur, hinc inde Sphalmata typographica, quod moris, irrepsisse, quæ quidem omnia consignassem nisi partim levia deprehendissem & quæ ex contextu facile à quovis emendari possent: partim gravi morbo, dum editio ad finem properat, afflictus, parum vel virium vel voluntatis retinuissem ad laborem illum suscipiendum. Vale Amice Lector, ac impostertum, Deo volente, magis seria & utilia à nobis expectata.

DE
ORIGINIBVS AMERICANIS,
Conscriptis
A Clarissimo & Excellentissimo Viro
GEORGIO HORNIO,
Historiarum ac Politices in illustri Gelro-
rum Academia Professore
Ordinario.

QUOROBUR divinum animi, quo vividus ardor,
Atque Columbini suaserunt ire volatus,
Percussus laudum ingenti Vesputius æstro,
Velivolâ rate contentus, quem claudere triplex
Non potuit mundus, calo duce fretus, & usi
Pyxidis arctoæ; tot monstris Nerea fetum,
Tot scopulorum æstus maria inter fusa minantum,
Navisagosque notos, tempestatumque furores
Despiciens veluti ex alto impavidissimus Heros
Ivit, & Herculeos late superavit honores.
Primus in ignotum penetravit Americus orbem,
Inventamque suo terram de nomine dixit.
Cedite sælices Arabum, Serumque labores,
Totiusque orientis opes, Vesputia tellus
Dirior est, nusquam terrarum opulentia tanta:
Ut peregrinari reliquis videatur in oris,
Heic fixisse statam Regina pecunia sedem.

Lux ea, quam vates toties cecinere futurans
 Fatidici, tandem, completo temporis orbe,
 Emicuit; novus en Typhis, nova prodiit Argo,
 Sed melior Typhis, sed fortunatior Argo:
 Illa ingens tellus patet, ille Platonicus Atlas,
 Oceanusque pater laxavit vincula rerum,
 Ac media est, adeo mundi non ultima, Thule:
 Iam mihi Thessalica vilescit fama carina;
 Illa quidem auratam Colchis avertere pellem
 Callida voi: vis remeavit operata corymbis.
 At laudis non ista tua centesima pars est,
 Componi ne digna quidem, Vespugia puppis.
 Aurifero Europe quod diffluit imbre quotannis,
 Prodigaque huc pleno quod mittit aromata cernis
 Copia quottidie, tibi nos debere fatemur.
 Quare, si facti pretium jus sideris arbor
 Pelias obtinuit, potiori id jure mereris,
 Florentina ratis, tuque o fortissime ductor,
 Dignus es, ut medius Polluce ac fratre corusces
 Certa fides dubiis & sidus amabile nautis.
 Dicite, quando quidem vos hæc quoque scire putandum est,
 Dicite Pegasides: qua gens ab origine primâ
 Incoluit, qualique viâ devenit in orbem
 Occiduum? veterine cohæret America mundo,
 An pelagi vastis penitus discernitur undis?
 Unquam Asia, Lybiæve innotuit, Europæve?
 An vero solidos tanta regionis honores
 Fata reservarunt ævo fœlicia nostro?
 Sic ego: sic inquit contra pulcherrima Clio,
 Lauru ornata comas, dextram Libanitide cedro:
 Par desideriiis tantis, votisque replendis
 HORNIADÉS meus est; illum ad mysteria nostri
 Intima concilii, Clavio sciſcente Senatu,
 Ipsa ego deduxi, mentemque liquore beato
 Imbutam docui sacras evolvere sorteis,
 Omnibus absolvi numeris, & rito sacravi,

Ut jubare ingenii terras lustraret opacas,
 Ac nostras, Phœbique vices interpres obiret.
 Sive Caledonia funesta tonitrua terræ,
 Veraque civilis memoraret semina belli,
 Ipsa ego direxi calamum scribentis, & aureum
 Infudi laticem; totius in aquore chartæ
 Palladis, ac nostri genuina resulget imago.
 Sive recenseret culti monumenta Severi,
 Atque redonaret statui, priscoque nitore,
 Aonii plausere chori. Quem fulmina doctæ
 Non cieant linguæ vibrata frequente theatro?
 Quis non tot linguas uno miretur in ore?
 Gravior est animo veniens doctrina sereno.
 O niveos HORNII mores! ô cordis aperti
 Delicias, vulgo ignotas, sæclique prioris.
 Reliquias! ut præ vobis mihi nectar Hymetti
 Sordet odoriferi, & mellis fragrantia puri!
 Mens humilis, sed tota Dei est, incoctaque honesto,
 Calorum terraque capax, & fluxit ab ipso
 Sacrorum quodcumque Chaos: penetralia rerum
 Involat aligero per vestigatque meatu.
 Vespuit decus, Hesperios aperire latentes,
 At vero ignotas nota ad cunabula gentes
 Artifici revocare manu, brevibusque tabellis
 Complexa occidui fata abstrusissima mundi
 Excutere ad veri legem normamque fidelem
 HORNII ADÆ laus est, sibi quam bene vendicet uni.

Amico Summo P.

JOH. VVITTEN.

DE

D E

ORIGINIBUS GENTIUM
AMERICANARUM,
LIBER PRIMVS.

C A P. I.

Scopus operis. Descriptio America. Ejus detectio.

R E S Americanas, ab ipsa gentis origine, ad Europæorum in eam adventum, scribere animus est. Vbi & major, quam in cæteris mundi partibus, difficultas, & obscuriora omnia; Origine, mutationes, bella, Imperia. Digna ad omnem antiquitatem tendentibus materia; ubi videre licebit barbariem cum humanitate, crudelitatem cum fortitudine certantes: multa benè prudenterque dicta factaque: multa turpiter & perfidè: quid in barbaris scelus, quid virtus potuerit: quibus artibus in tantam molem duo maxima Imperia excreverint. Denique Phœnicum priscas reliquias & per Septentrionem irrupentes Hunnorum, Kitai-
A norum;

norum, ac Sinensium gentes, mirabimur pariter atque tot seculis ab orbe nostro & notitia in alium sepositos, agnoscemus.

America terrarum pulcherrima, ingentibus in utrumque Oceanum spatiis, inter Orientem ac Occidentem media jacet, ac passim læta viriditate, in omnia frugum genera fertilis, exultat.

Qua Æquatori proxima, coeuntibus nauatim in arctum littoribus, Isthmum crebris horrentem montibus habet, cujus interventu ingentes peninsulæ, ne uterque coëat Oceanus, connectuntur. Ad eum sinum qui nostro mari adjacet, innumeræ insulæ, quas olim continentem unam magna parte fuisse, & incolæ narrant, & creditur. Nihil iis beatius: & hæc demum fortunatæ antiquorum insulæ sunt. Ab Isthmo, velut angustias suas dedignata, versus utrumque Cardinem, sed major in austrum, uno tractu, effunditur. Vbi terminetur in septentrionibus, sitne in immensum terra & nostro alicubi annexa Orbi, an freto vel mari abscissa; quæsitum hæcenus & adhuc dubitatur. Illud certum, hinc ad Gronlandiam, illinc ad Asiam, prope continuis littoribus extendi. Planior ad boream & rigidior: alicubi per multa millia passuum sterilis pariter & deserta. Non arbor visentibus, non herba, non, quod mirandum, saxum occurrit. Im-

mensum

mensum frigus & supra nostrum; equis imprimis lethale & intolerandum; sed & calor intensior, non tamen Africano comparandus. Qua Tropici subjacet undique montosa: nec ullibi integrum Horizontem spectantibus exhibens. Littora ejus humida & calida, crebris arenis & paludibus fœda. Montes, ut pecorum ac metallorum fœcundi: ita frequenter habitabiles. Omnium pulcherrimæ convales & temperatissimæ, Elysios quosdam campos visentibus ingerunt. Sub ipso Æquatore altissimi montes festinatis nivibus & perpetua hyeme rigentes, ob frigus inaccessi. Hinc continua serie ad Magellanicum usque diffusi fretum: auro & argento supra fidem graves, & æternis passim ignibus ad terrorem flagrantes, littora prosequuntur simul & deponunt. Tam mirabili temperamento, ut quicquid prisca sapientes de Torridæ caloribus tradiderunt, una hæc & barbara explodat. In Nova Hispania à Novembre ad Aprilem cœlum ferè serenum, vesperi turbines pulverem, Tenoxtitlanæ prope modum lethalem, alibi non adeò noxium, impetuosè agitant. Cætera anni pluviam infestant: & quo sol propior, eo vehementiores: unde aëris ad littora gravitas, nec cœlum alicubi Sardo mitius. Peruvia qua mari alluitur, siticulosa & terræmotu immaniter laborans. Pluviam si cadant, miraculis accensetur: quod

depressa littora & arenis obruta, & altissimis præcincta montibus & ventorum terrestrium egena, materiam pluviis generandis elevare non possint. Vnde in editioribus circa Guaiacuil, Aricam & Arequipam regionibus, ubi ventis perflatur, nonnunquam pluit. Mox non longe à littore digressis, nix, pluvia, tonitru, omnia vehementia. Diversa in montibus & ad maritimam oram temperamenti ratio facit, ut in Mala circa Limam, ficus, prout hiems æstasve in montibus, sic dimidia sui parte, vel fruges ferat vel sterilis sit. Auster alibi gravis, hic saluberrimus, & absque eo inhabitabilis omnis ille tractus. Aer in montibus Pariacacca penetrantissimus & licet herbas exurat, rarò letalis: nisi quod ipsa vitalia immensis doloribus torquet. Qua Chilen tangunt, antequam sentias interimit, torpenti veneno spiritus adurens; unde cadaverum incorrupta hinc inde funera, quæ commeantibus non raro contra frigus munimento fuerunt. Lacus passim ingentes. Mexicanus duplex, falsis pariter & dulcibus aquis scatens. Titicacam occultis sub terra meatibus in australem Oceanum aquas suas deferre, sunt qui existiment. In Guancavelica ut effluerunt aquæ calidæ, lapidescunt: bibenti lethales sine dubio, quod potæ intra viscera in lapidem concrecant. Sunt quæ bitumen, sunt quæ sal fundunt.

dunt. Flumina in nostrum Oceanum immantia, nec iis alibi terrarum similia, se exonerant. Qua Asiam respicit exigua & ex vicinis montibus incredibili celeritate præcipitata. Interiora ad Meridiem ferè tota submersa, conclusis utrinque inter altissimos montes nivalibus undis & stagnantibus hinc inde fluminibus. Arborum miranda proceritas: quæ alicubi tam crassæ, ut sexdecim hominum manu junctorum lacertis vix concludi queant & unius apud Guaxacam umbra mille hominibus æstum facile defendat. Animalium frequentissima copia: Sed equi indigetes non reperti. Leones, Vrsi, Tigres, lupi, vulpes, tauri, vaccæ, lepores, cuniculi, & ejus generis alia, ut apud nos: incognitorum complura genera.

CAP. II.

Varia de Originibus Americanis opiniones. Columbi, Vatabli, Stephani. America pro India Orientali habitata. Hispanos à Mauris fugatos in Americam venisse. Theoph. Paracelsi. Ariæ Montani. Ophir an Parvajim. Iucatan an à Ioktan. Nomen Peru unde. Postelli. Origines ad Isthmum divisas. Lerii. Chananæi in America. Genebrardi. Decem tribus Israëlitarum in Tataria & America. Tornielli. Acostræ. Goropii Becani. Marinæi Siculi. Romanos in Americam venisse. Pauli Jovii. Mexicanos in Galliam venisse. Americani tempestatibus in nostrum orbem ejecti. Suffridi Petri & Hamconii. Americanos à Frisiiis. Fr. Bivarii. Jacobi Charron. Americanos à Gallis, Abrahami

Mylii. *Americanos à Celtis. Priscis nota Borealis America.* Nicolai Fulleri. *Americanos à Cushi posteris.* Athanasii Kircheri. *Americanos ab Ægyptiis.* Emmanuëlis de Moraes. *A Carthaginensibus* Edoardi Brexvoodi. *A Tataris. Aliis ab Islandia.* Marci Lescarboti. *A Chananeis.* Noacho nota *America.* Hugonis Grotii. *A Norvvgis, Abisfinis, Indis Oriental.* & *Sinensibus* Johannis Latii. *A Tataris & Australibus.* Roberti Comtæi. *A Phænicibus.* Roderici à Castro *A Pænis.* Cottoni *Iesuita impietas. Difficultas quæstionis unde.*

IN hunc orbem superiori seculo naves ex Europa delatæ, inaudita omnia; monstra maris, ambiguas hominum ac belluarum formas, retulêre. Sed unde hic novus orbis; unde illa hominum & animalium immensa multitudo: qui ejus incolæ: quibus terris profecti, quæ viæ ignorantibus apertæ: quid eos tantum ab Origine sua mutarit; inexhaustæ difficultatis quæstio, plurimorum hæctenus industriam fatigavit. Adeo ut superioribus annis in Hispania curiose disputatum fuerit: *Utrum Indi ab Adamo oriundi an vero media quædam species inter simios & homines essent.*

Igitur quam primum admirabilis Colonus in Americam penetravit, excitata sunt apud Europæos ingenia, nec in minori laude positum originem tot gentium ostendisse, quam detexisse terras. Et vix dici potest quantum novitas rei omnium & animos & industriam sollicitarit.

Primæ conjecturæ fuerunt hanc esse ipsissimam Ophiram, quod Colono & Francisco Vatablo sive Roberto Stephano visum. Nam & Colonus initio putavit se in Indiam Orientalem & Iapanem delatum, haud miro, ut in tanta novitate errore, quem & postea Melanchthon erravit, cum repertam à Cortesio Temistitanam pro Quinsai, de qua Venetus, acciperet. Alii Atlanticam nominarunt cujus Plato mentionem facit. Nonnulli repertas Carthaginensium colonias, & ab ipsis navigantibus clausum mare, iterum apertum gloriabantur. Quidam, teste Gomara. Hispanos à Mauris, victo V Validi auspiciis Roderico, in Americam navibus fugisse, argumento crucium in Iucatana repertarum, putarunt. De quo memorabilis locus apud Antonium Galvalum extat, referente Purchasio in hæc verba: *Anno cIo cccc xlvii Portugallus quidam navigans extra fretum Herculeum, adversis ventis in remotam Insulam Occidentem versus abreptus fuit, & in ea invenit septem civitates, quæ Portugallorum Lingua loquebantur, & interrogabant an Mauri adhuc vexarent Hispaniam, unde amisso Roderico fugati sint. Putant hanc regionem fuisse novam Hispaniam.* Hæc splendide conficta esse quis non videt? Nimirum, quia Hispani Sanctium quendam de Villosa sive Huelva confinxerant, qui ante Columbum Americam

adierit, etiam Portugallis visum gentis suæ famam sub eadem fabula promovere. Nisi tamen Hispanos Canariarum tum temporis sub Bethan courtio habitatores, intellexerunt, Gomara opinionem hanc ea imprimis ratione confutavit, quod in Insulis, ad quas primo venire necessum fuerit, nullæ cruces repertæ sint. Hispani vero, ut jus sibi suum in illas terras quasi postliminiò vindicarent, fabulam de crucibus repertis, & fuga gentis suæ metu Maurorum, confinxerunt. Omnium stultitiam Theophrastus Paracelsus exhaustit, qui duplicem Adamum, alium in Asia, in America alium creatum asserit. Arias Montanus singulare quid, pro Originibus Americanis, ex Hebræa Lingua sibi deprehendisse visus fuit. Nam cum australis illa pars nomen Peruvia incertum quo casu, exiguo certe à rivo & Provincia tulisset, non jam amplius dubitandum putavit, quin Ophir & Parvaim sint America. Cujus de hac re in Phalego sententia talis est: *Iuktanis posteritatem ex Oriente in Americam venisse. Et hoc innui cum dicitur: habitationem ipsorum fuisse usque ad montes Orientis Sepher. Hos Andes esse, in quibus supersit antiquissima urbs Iuktan. A Iobab ortos Parvia incolas. Ab Ophir eos qui Novam Hispaniam & Peruviam tenent, quæ regiones per transpositionem litterarum Parvaim dictæ fuerint, duali numero ad*

designandam utramque peninsulam. Atque has regiones Orientalibus Indis notissimas fuisse, qui omne aurum Ophiræum inde petierint. Ab Indis notitiam ad Israëlitas delatam. Nam Salomonem Peruvianum aurum ex Orientali India apportasse.

Quæ opinio cæteris subtilior est, sed nullis idoneis rationibus fulta. Quis enim montes Sepher de Andibus explicet? Neque uspiam urbs ulla Iuktan, nisi Iucatanam regionis nomen ab Hispanis per errorem confictum, intelligat. Ac mirum est tot magni nominis viros in hanc opinionem concessisse, Postellum, Becanum, Possevinum, Genebrardum, Marinum Brixianum, Eugubinum, Morneum, Avenarium aliosque. Præcipuum Ariæ fundamentum in nominis Peru ac Parvaim convenientia est. Sed satis jam constat Incarum Imperium non aliud nomen habuisse quam *Tabuantisuyo*, quod quatuor mundi plagas denotat. Nomen Peru ab Hispanis demum repertum eodem errore quo Iucatan. Beru nomen piscatoris erat. Is rogatus à primis detectoribus de nomine regionis, Beru respondit, hoc sibi nomen esse innuens. Illi statim Peru vocarunt, quicquid terrarum ingenti tractu usque in Chilen excurrebat. Hanc veram hujus nominis Originem esse Garcilasso Inca, magnæ in antiquitatibus majorum suorum fidei, tradit.

Primus omnium Postellus, animadverso

gentium Americanarum discrimine, origines ad Isthmum divisit. Cujus hæc opinio fuit. *Austroalem partem ex Asiatica India colonos ab Ophir & aliis Iociani posteris accepisse. In Septentrionales oras, ex Mauritania navibus Atlantios trajecisse.* Quorum originem ex suppositio Berofo Viterbiensis Monachi à Chamo ducit. Qui profugus in Italiam ad Iapetum fratrem alio nomine Atalum & Italum dictum primò venerit: hinc in Mauritania sedibus fixis & montem & mare Atlanticum, fratris amore, ac desiderio nuncupavit. Postea missos in oppositum continentem Atlantios: unde vocis Atl crebra hodieque memoria superfit: Iohannes Lerus & cum eo Gomara primus eos à Chananæis metu Iosux in diversa profugis deduxit, quorum pars in Americam trajecerit. Alii cum à Salmanassare decem tribus ex Palæstina in captivitatem ductas & in Oriente memoriam earum amissam legissent in sacris codicibus, eò devenère ut jam, de quo vehementissimè dubitabatur, inventum putarent. Nimirum eas tribus ex Perside & Babylonia in Mediam, Hyrcaniam & Bactrianam: inde per vasta Scythiæ in extremum angulum qua Americæ Asia imminet, delatas, in Tatarorum gentem coaluisse. Nam & nomen Syriacum, & circumcisio, & quartus Esdræ liber idem probare videbantur. Genebrardus

dus sane id à nemine observatum ante se, ut
 solet, insolenter miratur & jactat. Cujus ratio-
 nes partim, ut jam diximus, communes sunt.
 Vna hæc peculiaris & ridicula quam ex nuga-
 cissimo Theveto descripsit. *In quadam S. Mi-
 chaelis insula, quæ ex Azoribus & ad novum orbem
 pertineat, repertum cum Hebraica inscriptione se-
 pulcrum.* Tam ille rudis & ineptus fuit, ut pro
 Americanorum Iudaica & Tatarica Origine,
 ex Azoribus sibi putarit argumentum peten-
 dum esse. Quasi non ex Hispania venire in
 eam Iudæi potuerint, ac ibi tale defuncto fra-
 tri Epitaphium ponere, vel ipse lapis supposi-
 titius esse. Quemadmodum ejus generis fi-
 cta monumenta Iudæorum apud Lazium pri-
 mo de migratione populorum extant: quorum
 antiquissimum annos circiter IO LX post le-
 gem datam lapidi circa Viennam incisum fer-
 tur, nimis aperto mendacio. Et quæ de Arse-
 reth ex quarto Esdræ movet, nimis quam fri-
 gida sunt. Certe fabulis accensenda: nec A-
 costa negat. Augustinus Torniiellus in Annali-
 bus Sacris ad A. M. cIO IO cccc xxxi
 fuse hanc quæstionem persequitur. Et quam-
 vis rectè judicet, partim ex Oriente per Iapo-
 niam: partim ex Septentrione per fretum A-
 nian, à Semi & Iapheti posteris omnem Ame-
 ricam inundatam fuisse: tamen mirum est,
 cum hanc rem absque ullis argumentis per-
 tracta-

tractare. Postquam cultoribus oppletæ omnes
 cis & uls Isthmum regiones, trajecto freto
 Magellanicam quoque incolas accepisse vult,
 qua Americæ obtenditur & proximat. Mul-
 tos tempestatibus eo abreptos, ut de Annio
 Plocamo & Hispanis Plinius, de Indis in simi-
 li casu Cornelius Nepos tradiderint. Omnium
 industriam superasse Acosta visus. Qui sicut
 in hoc orbe versatissimus fuit : ita mirandum
 est, cum quæstionem hanc ex professo & pro-
 lixe quidem tractet, non nisi de via per quam
 gentes non tam traductæ sint quam traduci
 potuerint, sollicitum fuisse. Quod æquè du-
 biam quæstionem relinquit. Summa opinio-
 nis ejus est : *Americanos ex Asia ortos, quæ regio
 vel plane continua America vel exiguo tantum freto
 ab ea divisa sit.* Quod ex animalibus probat,
 & quia alia via in Americam penetrare non
 potuerint. *Tempestatibus etiam quosdam & casu
 eò ejectos. Aves partim transvolasse, partim, ut ci-
 curas, ab hominibus transtatas.* Sed destinato
 consilio quenquam eò navigasse, præfractè ne-
 gat. Hunc Goropius Becanus excipit, qui At-
 lantes in Americam navigasse, in Hispanicis
 eruditè ostendit. Sed dum febriculofas, ut so-
 let, ex Celtica lingua, vocum Origines affert,
 & ex Atlante *terrarum osorem* facit, deriden-
 dum se potius lectori propinat, quam fidem
 dictis adstruit. Romanos in Americam venif-
 se Ma-

se Marinæus Siculus putabat, argumento nummi antiqui effigiem Augusti repræsentantis & in Americæ fodina reperti; quem summo Pontifici Iohannes Rufus Archiepiscopus Consentinus misit. Sed nummum illum vel supposititium fuisse, ut lapis Hermici Cajadi, vel ab Hispanis illatum ac casu amissum, putant. Solus quantum constat Paulus Iovius in elogio Ferdinandi Cortesii, ex ipsa in Galliam America Mexicanos, olim venisse, argumento humanarum hostiarum, quibus utrique litant, ineptius quam talem virum decebat, colligit. Nam Britanni longe speciosius jus suum in Americam à Madoco Cambro deducunt, quem circa A. Ch. CIO C LXX magnam eò gentis suæ coloniam duxisse volunt. Et linguam ibi Cambricam obtinuisse argumento esse vocem Britannicam *Pengvvin*, qua magna avis denotetur. Cæterum ad Iovii mirabilem opinionem addendum est, quanquam nulla orbis nostri ab Americanis orta gens sit, fieri tamen potuisse, ut quemadmodum ex nostro in illum: ita ex illo in nostrum orbem quidam tempestatibus abriperentur. Sane testatur Nepos apud Melam & Plinium Q. Metello Celeri à Rege Suevorum Indos donatos, qui ex India commercii causa navigantes tempestatibus in Germaniam essent abrepti. Similis casus in temporibus Friderici Barbarossæ narratur,

ratur, Indos scapha Lubecam appulisse. Vtrofque ex terra Laboradoris & vicinis regionibus venisse Gomara vult. Quanquã ne hoc quidem prætereundum sit, Acoftam de veritate narrationis Nepotianæ subdubitare; eamque falsi non absque rationibus arguit contra Grotium scribens Latus. Nam nemo, cui sana mens, credere poterit, ex vera India vel Sinis per mare Tataricum, in Germaniam, mare Balticum & littora Suevorum, abreptos. Sed si pro Indis habitos dicas, quia ex remotis & incognitis oris venerunt, forma & moribus à nostris alienos, quid vetat quominus ex America huc abrepti sint? Ac omnem dubitationem in Veneta Historia Petrus Bembus adimit. Qui testatur, *scapham cum septem barbaris hominibus in Oceano Britannico à Gallis interceptam*. Ex descriptione tum scaphæ tum hominum patet Gronlandos fuisse quos tempestates huc egerint. Factum id A. Ch. c 15 15 19. continuator Palmerii annotat.

Fuerunt qui Peruanos & Chileses à Frisiis deducerent, quod in Chile passim aquilæ bicipites, crux miraculis fulgens; quod Chile frigus Indis significet. Glaucam quoque Principis Chilesis filiam ab Hispanis captam, se ex antiquo Frisonis sanguine oriundam dixisse, quod Alfonsus de Ercilla refert. Quæ fabulis simillima, quibus hujus etiam sententiæ defensores

fores Suffridus Petri & Hamconius non indelectantur. Non minus falsa alia eorum traditio Frisios tempore V Villehadi Episcopi Bremensis in Novi Orbis insulas, Cubam vel Hispaniolam delatos, & à barbaris ingentibus molossis fugatos authore Crantzio. Benè se habet quod de molossis addunt: cum ne ullum quidem in illis insulis quadrupes, nisi Hutias cuniculi formam non excedens, fuerit. Reperitas in America bicipites aquilas, mirum videri non debet, cum eam avem Mexicani & Peruani vehementer coluerint & artificiose auro, argento, picturis expresserint. Franciscus Bivarius in Chronicon Fl. Lucii Dextri ad A. C. L X V I. à posteris Ophir, quorum in Hispania sedes, Americam accepisse incolas vult. Quam laudem Iacobus Charron in universalis Historia suis Gallis vindicat, quos jam ante c I O I O annos in Americam navigasse cum Postello vult & urbem Themistitanam ibi condidisse. Sed rationibus quas affert, vix studio deteriores fingere potuisset: quales sunt; ab Americanis scæminas quoque, Gallorum exemplo, ad publicas consultationes admittas: & ad eundem lacum, ubi Themistitan, Venezuelam quoque à Venetis Gallis conditam. Quæ plusquam puerilis Geographiæ & Historiæ ignorantia est, cum nec ad Mexicanaum lacum sita sit Venezuela, sed ad sinum

Marcay-

Marçaybanum Cumanæ : & nomen illud ur-
 bi Coro demum ab Hispanis impositum,
 quod mediis in aquis, instar Venetiæ, sita
 esset. Benzo Valentiolam appellat. Abra-
 hamus Mylius Commentario de Belgica
 Lingua, Americanos omnes à Celtis ortos
 tradit duplici via. Primo per Orientem ex
 Tenduc : unde in Anian venerint. Nam u-
 trumque nomen Celticum esse, & in Septen-
 trionali America regnum Bergi. Nomina
 quoque Celtica, Pagod, Topos, Papa, Guai-
 re, Lam & alia reperiri. Deinde per occiden-
 tem ex Islandia & Frislandia in Terram La-
 boradoris : hinc ulterius. Et producit locum
 Plutarchi ex libro de Imagin. quæ in Luna
 apparent, ex quo colligit notum priscis Bo-
 realem illum Americæ tractum. Nam ibi O-
 gygiam & Saturni Insulam & magnum conti-
 nentem poni. Multis illa potissimum senten-
 tia arridet, quæ à Chamo, Chuso, Chananæis,
 Carthaginensibus, Afris Americanos dedu-
 cit. Sed alii per mare Atlanticum, alii Eoum
 viam quærunt. Quæ posterior Nicolao Ful-
 lero in Miscellaneis arridet; nimirum Cush-
 itas Indiam, Sinas & novum Orbem bene-
 ficio maris Eoi & freti Anian, quod in non-
 nullis locis unius milliaris Anglici cum di-
 midio latitudinem vix habeat, occupasse.
 Athanasius Kircher in suo Copto & Oedipo
 Ægyptia-

Ægyptiaco, hanc laudem Ægyptiis tribuit; quod olim in Indiam, Sinam, Iaponiam, Cathaiam, Americam colonias duxerint, argumento Solis, Lunæ, siderum, animantium, religiosi cultus. Quæ ratio sola non sufficit. *Emmanuel* de Moraes in *Historia Brasiliensi* nondum edita, à Carthaginensibus & Iudæis Americanos deducit, sed ab his per infirmas rationes. *Edoardus* Brerevwoodus pro Tataris non ineleganter pugnat. Præfectus coloniæ Germanorum in Nova Anglia putavit ab Islandis ejus tractus Americanos Originem trahere, quod utrisque *Sakmakan* sit Princeps; teste *Rogero V Vilhelmo* in Nova Anglia. Omnium altissime rem auspicatus *Lescarbois*, præterquam quod Chananæos à Iosua fugatos in Americam tempestatibus abreptos vult; Noachum in Americam iter ad veterem indicasse patriam posteris, ibique eorum parti sedes assignasse, contendit. Postquam *Hugo Grotius*, Mylii opinionem, quanquam tacito nomine, quod ad Norvvagos, secutus, gentes in Americam duxit, hinc per septentrionem ex Norvvagia in Islandiam, inde per Gronlandiam, Estotilandiam, Norimbegam in Mexicanas terras usque ad Isthmum. Sic tamen ut per temporum spatia alii ex Suedia; Daniaque cultores advenierint novi; magnum ad sobolem incrementum. Iucatanenses ipsi

Abyssinorum ex Africa piscatorum propago. Ex India Orientali per Gilolum, Iavam & Antarcticum orbem, superato Magellani freto, australem Americam cultoribus impletam. Nisi quod Peruanos Sinensibus adscribit, quorum partem in illas terras & oppositum continentem aut quærendi curiositas, aut magnus humani generis propagator casus, pertulerit. Ita ut secundum ipsum, omnes Americani à quatuor gentibus originem trahant, Norvvgis, Abissinis, Indis Orientalibus & Sinensibus. Sed utcunque sententia ejus alicubi bona esse possit, quam infirmis tamen & plerumque alienis ac falsis argumentis causam hanc egerit, in doctissimis notis suis *Latius* ostendit. Qui cum nihil in Grotiana dissertatione reperisset, quod vel mediocriter rerum Americanarum gnarum posset in assensum trahere, communem opinionem retinuit ac confirmavit: factam gentium in Americam haud diu post diluvium migrationem, à septentrione ex Tataria, ab austro ex Nova Guinea & illis infra fretum Magellanicum terris, ita tamen ut ad Isthmum Panamæ Origines necessario dividendæ non sint, cum ejus facti ratio dari sufficiens non possit. Novissimam in hac controversia operam vir Nobilis *Robertus Comtæus* Normannus posuit sed cujus commentarium mors fato propea integrum nobis invidit.

Nam

Nam ipsi argumenta Grotii & Latii perpendere animus erat. Extant tamen aliquot pagellæ quarum haud pœnitet. Sententia ejus est : Americanos omnes à Phœnicibus, sive Tyrii illi sive Carthaginenses, ortos, & unam hanc gentem vastum illum orbem & habitasse & detexisse. Ita ut ex aliis Provinciis nulli ante Hispanos præter Phœnices eò venerint. Quod falsum esse apertissimis rationibus constat. Nam nec soli Phœnices eo venerunt & coloniæ plurium gentium diverso tempore in illas terras deductæ sunt. Quod vero Rodericus à Castro in Medico Politico, defectum literarum pro argumento Carthaginensis Originis habet, leviculum & manifestè falsum est. Nam Carthaginensibus suas fuisse literas quis dubitat vel ignorat ?

Hæ, & plures adhuc, discrepantes authorum de Originibus Americanorum sententiæ sunt, ex quibus colligitur quantæ difficultatis sit de hac quæstione certi aliquid statuere vel pronunciare. Quod cum non ignoraret Petrus Cotton Iesuita, A. CIO IOC IV. inter alia etiam hanc Diabolo in obsessa puella quæstionem proposuit. *Quomodo insula animalia acceperint, & eo homines post Adamum pervenerint ?* Intelligens nimirum remotas illas novi orbis insulas. Et frustra impium facinus negare audet in Mantissa sua Forerius, cum ipsius

Cottonis manus à Iohanne Gilloto in Senatu Parisiensi consiliario Ecclesiastico asservata, ab Henrico IV. lecta, à Thuano tota historia evulgata sit.

Nobis difficilis quidem videtur sed non planè inexplicabilis quæstio. Difficultatis causæ, præter communes, sunt orbis ipse per tot secula incognitus ac inaccessus; antiquitatis suæ & Originis incerta pariter & incuriosa gens: nullus literarum usus; vagæ sedes, bella continua, unde captivitates, excidia, permixtio: barbaries in universum magna, linguarum morumque infinita diversitas. Quibus adde primorum detectorum negligentiam, qui tantum de auro & Imperio solliciti, integras nationes cæde extinxerunt; si quæ erant antiquitatis monumenta, destruxerunt: plurima per ignorantiam vel vanitatem, commisit. Non minimum quoque industriam nostram in exquirendis his Originibus moratur incognitus nobis etiamnum Asiæ Septentrio: sitne ibi una cum novo orbe continens, an freto vel mari divisa; qui extremarum gentium ritus, quæ lingua. Inter tot ardua & tenebras aliquid conari, non erit plane frustraneum, præsertim cum magnorum virorum, qui viam præiverunt, non destituamur exemplis. Et quanquam facilius sit refellere quæ falso de his traduntur, quam quid verum sit statuere; non tamen

tamen videri temerarius & opiniator debet, qui veram Americanorum Originem se ostensurum sperat, quemadmodum nimis præcipitanter & temerè Acoſta iudicat.

CAP. III.

An ante diluuium habitata America? Quomodo in eam primum ventum? Aves transvolarunt. Ferae per glaciem vel natatu. Cicura illata. Cur non equi, boves, vaccae? Homines Americani mixtae & variae Originis. An una faemina suffecerit condendis Americanis?

Initio sciendum quæri de Origine gentium Americanarum post diluuium. Fuerintne jam ante diluuium homines in America, quod Opmeerius in Chronologia, ex Atlantidis apud Platonem historia, aliique volunt, procul à cura & instituto nostro est. Nec credibile jam ante diluuium tanto numero succreviſſe homines ut omnes orbis partes impleverint, quanquam Lescarbotus magna fiducia Noachum in America natum, eamque post diluuium recepisse potius quam accepisse habitatores, velit. De hominibus & animalibus post diluuium quæritur; quis populus in Americam venerit? unde egressus? qua ingressus? quibus auspiciis? quo tempore? Ad quam quæſtionem compendio respondemus. *Post diluuium, ex nostro orbe terra, mari, casu, consilio, diversis temporibus & animalia & homines in Americam venisse.* Nam aves volatu maria

transmiserunt, quas in longè diffita loca volare Plinius notavit, & familiari ciconiarum exemplo patet, quæ quotannis in Ægyptum aliasque regiones calidas avolant. Ita anates quæ innumere ad oram nostram conspiciuntur, deprehensæ à Batavis in Nova Zemla ova ponere & excludere, quod hæctenus ignoratum, fabulis quoque ansam præbuit. Navigantibus in Oceano ad I C C C C milliaria à continente aves conspectas, quæ non intermisso volatu classem insequerentur, Linschotius testatur. Nam fessæ vel sub aquis, vel in cautibus, ad quas natura feruntur, quiescunt.

Vt Acoſta non debuerit pro impossibili habere aves maria transvolare. Difficile id esse ultro fatemur : Sed ea tamen difficultas, ut aliæ in rebus humanis, superari necessitate potest. Vnde Latius recte : *De avibus inquit, non est quod solliciti simus.*

Terrestres feræ ex una in aliam continentem vel exiguis fretis natatu superatis vel per glaciem venerunt. Quod Acoſta ingeniosè deprehendit. Quia cum continens Americæ leonibus, urſis, tigribus, cervis & aliis quadrupedibus abundet : nulla ejus generis deprehensa fuerunt in illis insulis quæ longius à continente absunt, quales Hispaniola, Cuba & reliquæ. Ex quo patet alicubi angustum fretum Americam nostro orbe abscindere, quod trahi vel congelari possit. At

At cicura, quæ nec volatu nec natatu multum valent ab ipsis illata hominibus, ad escam vel voluptatem, consequitur, quod de Gallinis Acoſta probat; quam domesticam avem alio proficiſcentes Indi ſecum ferunt. Et Sinenſes magnam ejuſmodi avium copiam in navibus ſuis alere notum eſt. Quod autem nulli boves, vaccæ, equi, in America reperti quibuſdam argumento eſt, nullam orbis noſtri gentem, apud quas ea animalia præcipuum uſum habent, in Americam deſtinato habitandi conſilio, ſed vel tempeſtatibus vel bello, vel alio nobis incognito caſu, ejeſtos, veniſſe. Quod ſi aliquando ea animalia navibus ad ſobolem impoſuerunt, fame, ut in longa navigatione, & inculto ſolo, ad cibum iis uſos, neceſſe eſt. Aliæ tamen cauſæ infra reddentur.

Ipfos quod attinet homines: verum eſt Americæ propriam ac ſinceram & tantum ſui ſimilem gentem non extitiſſe: aliarum gentium adventibus & hoſpitiis permixtos habitus corporum & diverſi mores & linguarum innumera genera ſatis oſtendunt. Plurimi igitur, viri pariter ac ſcæminæ, in Americam venerunt. Nam quod Leſcarbotus obtendit; *Vnam ſcæminam ſufficere ad mundum implendum, quemadmodum videmus ab una prima matre totum genus humanum fluxiſſe*, id in hac quæſtione locum non habet, & alia ratio Evæ fuit. Du-

cenda enim origo Americanorum non ab uno hominum pari, vel paucis quibusdam hominibus, verum à magno immigrantium per varias partes, numero. Et quanquam plurimas gentes in Americam venisse statuamus, non tamen omnes sine discrimine admittuntur. Diligenter etiam distinguendi sunt qui forte venerunt vel saltem in Americam venire potuerunt, sed nullo evidenti ac ne probabili quidem argumento venisse deprehendantur; ab illis quos certò venisse constat. Ad prius genus multæ nationes referuntur in Europa & Asia & Africa. Ad posterius Phœnices, Scythæ & illæ nationes quas in sequentibus libris ordine referemus.

C A P. I V.

Quæ gentes in Americam non venerint. Non Æthiopes: quia atrii & crispi. Non Celtæ, Norwagi, Suedi, Angli: quia rufi, curiosi nominum, barbati. In America quatuor tantum nationes barbatae. Capillamenti diversitas inter Americanos & Celtas. Et lingua. Pauca Celtica vocabula apud Americanos. Loki. Acale. Guaray. Aihtaha. Veteres Britanni navium rudes. Non Indi: ob μετεμψύχων & alias Brachmanum opiniones: ob viarum difficultatem. Non Græci, Latini, Tusci: ob Carthaginenses. Aliquot voces Latinis similes in America. Non Judæi: ob circumcisionem, quæ late per Africam recepta. Brasiliiani an à Iudæis? Non Muhammedani: quia recentiores. Non Christiani: imprimis Abissini. Circumcisio, cruces, baptismus, an in

Ameri-

America? Religionum confusio. Insula Borondon fabulosa.

PRimo omnium removendæ sunt gentes illæ à quibus certum est nullam Americanam nationem ortam, & quas certum est vel omnino non, vel non tanto numero in Americam venisse ut aliquam gentem condiderint. Quales in Africa Æthiopes; in Europa Celtæ, Græci, Latini sive Romani; in Asia Indi, in universum Iudæi & Christiani & Muhammedani sunt. Æthiopum est colore noctis tinctum esse. Quod illis maxime convenit qui interiora Africæ Abasenam & Congonem incolunt. Ab his nulla gens Americæ Originem trahit; quia nulla colore nigro ut Æthiopes. Obstat tamen Grotius ut Abissenos suos in Iucatanam deducat: *Neque me ledit quod Iucatanenses non sint nigro colore ut Æthiopes. Solent enim corpora vi novi cæli degenerare à sua origine, ita ut Portugallorum in India Asiatica Soboles tertia, Indis eorum locorum similis fiat, quod Linscotio notatum. Ad quæ Latius: Candor ab æstu facile infuscatur nigror non ita à frigidiori cælo auferatur. Æthiopes etiamsi migrent in aliud cælum, colorem non mutare notum est.* Sane quia in frigidissimis Lunæ montibus & ad bonæ spei promontorium, ubi polus xxxiv gradus elevatur nigerrimi Æthiopes; & alibi in Melinda,

Mombaza, S. Thomæ insula, ubi calor intensissimus, albi vel fusci sunt, nihil vel parum ad creandos Æthiopes Sol, cœlum, regio facient. Adde repertos in Quarequa sive Careta, quæ exigua juxta fluvium S. Marthæ provincia, nonnullos Æthiopes qui nigrore cum Genensibus & Casaris certabant, & ex Genea vel Æthiopia ejecti in Americam creduntur, in quos novum cœlum Americæ nihil valuit. Hinc causa semini potius & totius corporis dispositioni adscribenda; unde eos parentibus etiam in utero similes fieri Strabo lib. xv. observat. Adde ab Hispanis, & Portugallis, Batavis, multa Æthiopum millia in Americam advecta; idem illis color, & manent, quod fuerunt, Æthiopes. Deinde Æthiopes crispi, lanati non capillati, qui Pariam habitant capillis oblongis & protentis, quod discrimen Martyr Anglerius notavit; & ad Pariensium morem cæteri. Congenses crispi, nigro vel rufo capillitio, pupillis in nigrum & cœruleum diversi coloribus. At in America nec crispi nec rufi teste Gomara.

Vnde consequitur nullos Americanos à Celtis præsertim Norvvegis, Danis, Suedis, exortos esse. Qui plerumque capillis rutilantibus & flavis, ut de Gallis, Germanis, Britannis, Vandalis aliisque Europæis certatim auctores antiqui notant ac hodieque obvium est.

Nec

Nec sibi quis facile persuadebit delatos in Americam à cœlo tantam in capillis mutationem pati, & quidem omnes nullo excepto; cum ex Europa in eam delati Batavi, Dani, Norvvagi, Suedi, Angli, si rufi & flavi venerint, tales etiam maneant. Sic hodieque in Fayal, quæ una Azorum, Flandri capillis & moribus eam gentem referentes, reperiuntur, licet plusquam sesquifeculo ibi habitarent. Hurones, qui ejusdem fere cum his climatis, omnes capillo nigro, nullus ibi rufus; ac ne flavos quidem invenit Sagardus, paucissimis exceptis qui spadiceos habebant. Et dubium non est quin deceptus fuerit P. Martyr dum Pariensibus & Duharhanis flavos tribuit, cum id præterea, rebus melius exploratis, nemo tradiderit, sed uno omnes ore capillos nigros Americanis adscribant. Quod vero Cluverius in Germania antiqua observat, gentes quæ magis in Septentrionem vergant, nigriori capillitio esse: id in Lapponibus, Samojedis, Hunnis & aliis ad Oceanum glaciale verum deprehenditur. Sed illæ gentes haudquaquam ex Celtis vel Germanis originem trahunt, ut ita cœlum & soli mutatio capillos ex flavo in nigrum mutarit; Sed à prima & Scythica origine id jam olim habent. Sic plurimi in Septentrionali America populi nulla nomina propria, nec gentilitia nec personalia habent,

habent, quod Rogerius V Vilhelmus de illis in specie notat qui Novam Angliam tenent. At Celtæ omnes curiosi nominum, neque vilia sectabantur sed quæ virtutis & majorum admonerent. Ita vel nulli vel admodum rari in Americam Celtæ venerunt, nec tam vastus orbis qui se ad Isthmum Panamensem extendit, utcunque Iucatanam excipias, à Celtis inundatus. Quo & hoc accedit, quod omnes Americani imberbes, quatuor tantum exceptis nationibus. Nam Miges in Zapoteca, Scheries in Rio de la Plata, inter Brasilios Malopaques barbas alunt. In Nova Mexico Franciscus Vasquez de Coronado, non nisi unicum senem barbatum reperit. At Celtæ præsertim Septentrionales, Pogonati. Quod de Longobardis, maxima gente, adeo verum ut exinde nomen tulerint si Diacono auctori non spernendo, credimus. Sicut in Asia propter eandem causam *Μαυροπώγεις* Straboni. Unde, si ulla gens, certe Norvvagi & Longobardi America excludendi sunt, nec ab illis Alabardi imberbes aut ab his omnes Mexicani usque ad Isthmum, Iucatanis tantum exceptis. Ritus capillamenti & barbæ tantum apud cultas & paulatim lascivientes populos variavit. Quemadmodum Romæ ante Minorem Africanam nemo: post eum juvenes tantum: ultimis Reipubl. temporibus omnes, quibus-

quibusdam adolescentibus exceptis, radebant. Quæ varietas de priscis Norvvagis & Longobardis ostendi non potest. Quo accedit, quod inter Germanos alii ut Suevi & Sicambri Crobylos gerebant à fronte in verticem, crinibus in nodum tortis & in conum definentibus; alii capillos retrocomebant; cujus generis capillamenta in tota America non reperiuntur. Nam Floridanorum nodo substrictum capillamentum crobylus non est: quippe non tortum, non nodo substrictum, sed extra eum, ut apud Phœnices, cirris dependentibus sparsum. Fateor vocabula quædam ad Germanicam Originem referri posse; Sed ea pauca sunt, imo nulla fere ut Latius vult. Vnam ille vocem verè Saxonicam apud Hurones observavit, qui hariolos suos & Medicos *Loki* appellant, quales Anglo Saxonibus *Lakes*. Cui Mexicanam ab omnibus præteritam addo. *Acale* iis naviculam notat, quæ Saxonibus *Kuyla*. Sicut Britanni scribunt, eos cum tribus Cuylis in Britanniam cum Hengisto venisse. *Guaray* vel *Varay* bellicosum significat, unde gens illa supra Brasiliam, cujus lingua per omnem Americam latissima, nomen sibi imposuit, *Guerra* Celtarum esse videtur. Aliqua apud Virginianos occurrunt ut *Ibider* dens, *VVado* Pater, *Edagawanck* gladius: *Codd* pes. Huronibus *Aihtaha* pater. Sed quis ex tam paucis

vocabulis argumentum pro Origine ducat? Præsertim cum receptissimorum inter Celtas nullum appareat vestigium. Qualia sunt *Bria* vel *Briga*, urbs, *Dunum* collis, in quæ pleraque per Hispaniam, Galliam, Germaniam, Britanniam, urbium & pagorum nomina designant. Duo tantum in Popayanæ Provincia de los Pastos occurrunt, *Mocondinum* & *Bexendinum* pagi, in quibus Celtici *Dun* aliqua umbra, sed quis tam levi conjecturæ insistat? Tum rudis navigandi usque ad Iulii Cæsaris tempora major Celticæ pars. Britannos is tradit navium suarum figura & remorum motu perterritos. Et P. Ramus de Cæsaris militia: *Valde miratus sum inquit, tota hac Cæsaris historia nullam Britannia navem nominari, nec ullum per Britanniam cum Romanis navale prælium committi.*

In tota America nulli reperti qui animarum transmigrationem statuerent, nec in australi ejus parte qui mortuos cremarent. Nam quod Martyr dicit à *Cumanis combusta cadavera*, id alibi explicat intelligendum de annuis exequiis. Nam *cadavera domi sepeliebant. Exacto anno effodiebant ossa & comburebant capite tantum domi servato.* Hæc ille de Chiribichensibus una cum Cumanis gente. Nulli itaque à Celtis & Indis Asiaticis, apud quos hæc duo propriam quasi sedem ab omni hominum memoria habuerunt. Quod Tataros spectat, illi
eam

eam μετεμψύχωσιν sero admodum ac post A. C. 1000 acceperunt ab Indis, nec omnes sed Mogolici tantum in ipsa India habitantes. Quod si per antarcticam Indi in Americam delati, procul dubio Pythagoræas & Brachmanum opiniones simul intulissent, de abstinentia ab animatis, animarum migratione, quemadmodum in Iava & alibi factum. Præterea totus orbis antarcticus, qui ingens, peragrandus vel implendus, antequam in Americam regurgitarent. Quod de gente suis pertinaciter affixa sedibus dici non potest, cum Diodorus Siculus notet, *Indos nullam coloniam in exteris terras duxisse, neque unquam à naturali solo recessisse.* Primo innumerabiles insulæ implendæ, ex Iava, Ceiran, aliis, in Antarcticam, inde Novam Guineam veniendum: nec ante in Americam accessus, quâ circuito ab occidente & oriente toto orbe. Quantum vero populorum ab Indis ortum esset? Nam australis America ferè Africam æquat. Antarctica & Asiam & Europam superat, si culta ferè usque ad polum, ut Vartomanus vult, dubitante tamen Acoſta. Et hæ sunt gentes *Ἰνδογονίαι*, pro quibus contra Eratosthenem Strabo disputat. Tum in nova Guinea Æthiopes innumeros esse testantur qui lustrarunt, ac recentissimi Iacobus le Maire & Petrus Ferdinandus de Quir confirmant. Vnde non ex Nova Guinea

nea orti Americani. Æthiopes in Magellanica quoque. Cur nulli in America si inde origo. Quirius: *Incolarum alii albi, alii fusci. Alii habent crines longos & nigros, alii crispas alii admodum flavos & candidos.* Nec tamen negarim multa in moribus concordare, ut quod plumæ in ornatu, nares cum auribus perforati. Sed & multa diversa sunt: ut quod barbas & capillos, magnificentia ergo, calce dealbant: scaphas multum ab Americanis discrepantes habent, quibus quocumque vento spirante navigant.

Græcis & Latinis ac Tuscis florens Carthaginensium potentia fretum Gaditanum interclusit ne in Atlantico navigarent. Strabo xvii. Hinc nullæ Græcorum in Mauritania, nedum extra Gades, coloniæ. Nulla etiam eorum in America supersunt indicia. Nisi quis *Vimbram* Popayanæ regionem ad *Vimbros* Italos referre velit. Lingua Latinæ similia paucissima. Ut quod Veraguani hominem *Ome* vocant. Brasilianis *anga* est anima, *ara* aer, *potia* pectus, *pi* pes, *Aya* avia. Apud Iaos humerus *Hoomotaly*, mamma *mannaty*, genua *gœnali*, tonitru *tonimeron*. In Peruvia *puccla* pugilatus; Virginia, *paune* panis. Sic & in Congensium lingua voces Germanicas & Latinas habemus: *Va* ipsis est *van*: *tuat* quaed, *munna* mond *Van* qui *van wie*/e est, *luminucu* lumen, *Zulu* cœlum. Quæ Latius ex ore Congensium Legatorum habuit.

De Iudæis, Christianis, Muhammedanis nunc videndum, an ulla Americæ gens earum Religionum clara indicia ostendat. Id in univ-
ersum verum est, Diabolum multa ad simili-
tudinem cultus Iudaici ac Christiani inter
eos instituisse, quod A costa per partes & pro-
lixè demonstrat; Sed ex quibus origo conclu-
di nequit. Pro Iudæis imprimis facere vide-
tur circumcisio quam Americanis nonnullis
receptam fuisse sunt qui affirmant. Notum
enim est ejus ritus tenacissimos præ cæteris
Iudæos fuisse ac qui ab illis orti. Quales Idu-
mæi, Arabes, Syri, Phœnices, Colchi, Ægy-
ptii, Æthiopes. Phœnices tardius eam rece-
père, quod exemplo Pœnorum in Africa pa-
tet, quibus nunquam in more. Nec omnes
Phœnices vel Ægyptii, sed pauci, & ut Hora-
pollo in Hieroglyphicis tradit, sacerdotes tan-
tum circumcidebantur. Phœnices commer-
cio Græcorum omiserant teste Herodoto.
Æthiopes ab Ægyptiis acceptam latissimè pro-
pagarunt, adeo ut hodie omnes Torridæ Zo-
næ subiecti circumcidant; ut non à sola insula
Caracomba exemplum petere Grotius de-
buerit. Quoniam vero circumcisionis nullus
per Americam usus, hinc Iudæos inde exclu-
sit A costa. Nec ullius ponderis quæ pro de-
cem tribuum in Tataros, inde Americanos;
mutatione, multi splendidè nugantur. Nam

neque Tataři ante Muhammedismum circumciderunt, id est quatuor ferè secula. Etiam illa quæ Emmanuel Moraes affert levicula sunt. Inquit : *Brasilienses Iudaicos mores excepta circumcissione induerunt.* At hoc præcipuum Iudaismi signum. Cuncta prius mutant Iudæi quam circumcissionem. *Virique ex certa tribu uxores ducunt, patres matresque vocant quosvis consanguineos, lacrymas maximi faciunt, talaribus vestibus delectantur.* Quid his ineptius pro Origine Iudaica? Et quot gentes à Iudæis ortæ si hæc Originis signa? At antiquissima apud Brasilianos traditione jactari dicit *majores suos divinitus è mari servatos.* Quod ille de mari rubro accipit, rejecta illorum opinione qui universale diluvium intelligi volunt. Notum est multas ejusmodi traditiones in America repertas, quæ tamen particularem potius vel etiam generalem inundationem, id est Noachicum diluvium, respicere videntur, quam transitum Iudæorum per mare rubrum. Et mirum omnino illius tantum miraculi memoriam servasse Brasilianos amissa quæ tenacius hærebat, circumcissione & tot aliis ritibus. Eodem conatu Muhammedani excluduntur: tum quod recentiores sunt quam ut eorum superstitio tam cito evanescere potuerit. De Christianis haud leviter dubitatur, quos in Americam venisse acriter multi contendunt,

imprimis

imprimis Hugo Grotius. Is ut Abyssinos Africæ Iucatanensium conditores faciat, circumcisionem & baptismum profert quo utriusque usi. Addunt alii cruces passim repertas. De omnibus ordine. Primi Americæ detectores ac scriptores tradiderunt Iucatanensium haud paucos fuisse recutitos. Martyr Anglerius : *Sunt, sed non omnes, recutiti.* Gomara : *Circumcidunt, sed non omnes.* Idem de Guazacualcensibus Herrera tradit. Falsos autem Martyrem & Gomaram in Iucatanensibus, ex Acoſta & Herrera patet, qui cum ritus omnes accurate describant, nullibi tamen hujus circumſiſionis vel verbo meminerunt. Vnde Latiſ Hispanos deceptos ſuſpicatur, & arroſum lue venerea, quæ ibi frequens, præputium, pro circumſiſione acceptum putat, non abſque falſo riſu Grotii, *quæſi inquit ita Iudaica eſſet illa lues, ut præputium perdere contenta cæteris partibus parceret.* Quod ſi certa circumſiſionis inter Americanos indicia reperiantur, non dubitem id Iudaicæ origini adſcribere. Sed cauſa nulla eſt cur tam longe remotos Abiſſinos, qui etiam ex veteri Iudaismo circumciduntur, in Iucatanam transferamus. Non minus incerta res de crucibus eſt, quas repertas aliqui tradunt, alii etiam negant, interque eos Oviedo eſt. Martyr de Iucatanis : *Cruces viderunt. Vnde id habeant interrogati per interpretes dicunt*

aliqui : transisse virum quendam formosissimum per eos tractus qui eis id insigne in sui memoriam reliquerit. *Alii* obiisse lucidiorem sole hominem in eo opificio. *Certi nihil habetur.* Vbi notandum Martyrem non dicere eos cruces habuisse sed tantum vidisse. Gomara : *Invenerunt cruces ex orichalco & ligno supra sepulchra.* Quæ Herrera ex eo falsi arguit quia nullum orichalcum in Iucatan vel America repertum. Nihil tamen obstat quo minus ex lapide vel ligno cruces habuerint, & reddit alibi Herrera rationem unde cruces primum in has terras venerint. Inca Garcilasso testatur : *Cuzcone magnam ex marmore crucem fuisse sed sine usu religioso.* Maximi ponderis id esse videtur quod à Iucatanensium è Cempoalorum baptismo deducunt argumentum. De Cempoalanis Martyr: *Pueros jam anniculos puellasque cum piis Ceremoniis sacerdotes in templis aqua in Crucem cum urceolo capiti superinjecta baptizare videntur : verba non percipiuntur : actus & murmura licet animadvertere.* Addit Grotius : *Baptismo datum nomen regenerationis ; administratus infantibus anno ætatis tertio. Parentes ad id se pararunt jejuniis & secubatione. Accedunt confitendi mos, unctio in fronte, honesta sepultura, fides de judicio universali.* Herrera dicit Baptismum non alibi in Nova Hispania, quam apud Iucatanos repertum. Ceremoniam quandam baptis-

baptismo Christianorum non absimilem agnoscimus : Sed à Christianis hæc accepisse Iucatanos quis credat ? Vt linguarum inter se ita & Religionum , præsertim in Ceremoniis, multa communia sunt. Et horrenda Idololatria , humana sacrificia , satis ostendunt haud quaquam à Christianis oriundos. Neq; enim intra aliquot secula adeo desciscere potuerunt. Collapsum sæpe Christianismum in India, Sini, & Dioscoride Rubri maris insula, ubi præter baptismum & crucis signum nihil reliquum mansit , nemo ignorat. Cæterum homiedones , Idololatras , Dæmonum cultores factos , non legimus. Ac ne quidem medio inter nostrum orbem & Americam spatio ulli Christiani in Atlantici maris insula confederere. Nam quod de Christianis insulæ Borondon scribunt Hispani, mera fabula est. Multi eam casu nulli studio invenisse dicuntur , frustra quæri vel nebulis tectam vel æstu abreptam. Incertum cujus illi Christiani linguæ vel originis. Et rectè quidem , insulam , quæ nuspiam est , Cimmericis nebulis tegunt. Ita Æthiopes, Celtas, Norvvegos, Indos, Græcos, Latinos, Iudæos, Christianos, Muhammedanos, America exclusimus : ut frustra in his gentibus Originem quærant incolarum novi orbis quotquot huic studio incumbunt.

CAP. V.

Origines non sunt dividendæ ad Isthmum: ob facilem transitum. Cur in meridionali America lecti pensiles? Eadem in boreali & australi America locorum & gentium nomina. Lingua Varaicana latissima. Sitne facta migratio ex meridie an Septentrione. quod verius. Primo borealis America culta. Variæ migr. ionis gentium causæ. Summa operis. Phœnices, Scythæ, Sinenses in Americam venerunt.

NEc ad Panamæ Isthmum Origines dividendæ ita ut per ejus claustra transitus non detur populis in alterutram Americam. Quid impedit totas gentes per Isthmum nullis montibus vel inviis claustris obstructum, & cujus latitudo quinquaginta passuum millia conficit, ultro citroque, ut Hispani facere solent, migrare, occupare & permutare sedes promiscuas adhuc & nulla regnorum potentia divisas? Angustior Corinthiacus: nec tamen Græci Peloponneso exclusi quam Leleges & Pelasgi tenebant, nec Turcis Hexamilium obstitit. Corinthiaco Tauricus angustior, & tamen Tauri, deinde Tatari in Chersonesum penetrarunt. Panamensi fermè par Ægyptius, cum tamen Chananæi, Persæ, Israëlitæ, Arabes, Turcæ, in Ægyptum migrarint. Non angustia montium, non arenæ & invia, transitus populorum inhibere possunt. Nec Pyrenæi Germa-

Germanos Hispania, Alpes Italia Annibalem excluderunt. Asperrimos Andes Hispani & Indi quoque multoties superarunt. Nec illud probat diversæ & oppositæ cis & ult Isthmum originis esse populos: quia meridionales lectos pensiles habent, quos boreales ignorant. Causa in Soli diversitate, non origine est. Nam meridionalis America æstu laborat, & feris, serpentibus aquis infesta est, ipsumque solum pestilentiam quandam cubantibus inspirat. Unde & pensiles lecti & in ipsis arboribus habitacula.

Igitur per Isthmum continuis terris migratio facta est. Quod præter linguam & instituta ostendunt eadem locorum nomina, quæ magno numero in utraque parte inveniuntur. Ea cum à populis imponantur, necesse est ubi eadem occurrunt, ibi easdem quoque esse vel fuisse gentes. In Cibola est *Cicuic* & *Concha*: in Popaian *Cegue*: in S. Martha *Socigua*; in Culvacan *Ciguatlan*, in Peru, *Cigua*, *Conchuca*, *ChincaCochabamba*, in Zempoala *Sincuchimala*. In Chili *Chicuito*. Mexicana sunt *Cuxco*, *Areco*, *Atotobilco*, *Xiquibilco*, *A'capulco*, *Tepeapulco*, *Tumba*: *Mechoacana*, *Cuzco*, *Guahutemallæ*, *Cuzcatlan* sive *Cuzcatan*, Peruanæ *Cuzco*, *Guarco*, *Arica*, *Arequipa*, *Guancabilco*, *Tumbez*. In Nova Anglia *Aucocuzco*. In Chili *Arauco*. In Xalisco *Cazcanes*. In Mexicana *Chulula*, *Ginochula*.

In Colime Cile, Chola. In Panuco Chila. In Chichimecis Guachichile, Arma Bogotæ, Guarma Peruvia. Guahutimalla Chulutecam, Peru Cilen, Guadachilen, habet. Sequitur vallis Chile. In Plata Chiloaca. Chica & Colles noti. In Florida Chicora, Chicoza, Chicacolla. In Mexico Achachica & Colima. In S. Martha Guachachico. In Chiapa Chicomucelo. In Tepeaca Alchichican. In Guaxaca Guecolla. In Peru Piscobamba, Guallabamba, Tomebamba, Guamen, Guamanga, Guamachuco, Camana, Cimo, Pachacama, Pucara. In Popajan Bamba, Guanca, Guambia, Cima, Paucara, Picara. In S. Martha Cimi-la. In Isthmo Comagre, Came. In Iucatan Comi & ad eam Guanaxa & Guanagua insulæ. In Mexico Guamara, Comania, Guanaxaba, Guaxaca & in ea Cimatlan. In Xalisco & Brasilia Guamares. Tlascalæ vicus Ocotovilco Mechoacanæ Guaneo, Guanaxucaro, Parix Cumana. In nova Mexico Cunama, Acama, Ameies, Zuny. In Carthagena Zenu, Mopox Guaca. In Popajan Cenufara. In Peru Zanu, Moios, Motox sive Motupe, Guaca, Quaqu. In Florida Guacane, Guachacoia. In Popaian Biru, Buritica. In Peru Piura. In S. Martha fluvius Pira & Buritica. In Ceribaroa & Chili Puren. Xaguaguara Vera-guæ. Xaguaxagua Peruvia. Saturmani Cartagenæ. Tirimenes Terræ del Fuego. Maia Veraguæ & Iucatanæ. Insula Borriquen. In Nica-
ragua

ragua Barica. In Isthmo *Burica*. In eo & *Aiti Zavana*. *Cartagenæ montes Abipe*. In Nova Granada *Abipi*. In Nova Mexico *Toboso*. In Iucatan *Tabasco*. In Panuco *Caxa*. In Peru *Caxamalca*. In Nova Andalusia & Panama & Peru *Paria*. In Chili *Pariza*. *Iaquimi* fluvius & in *Xalisco* & in *Aiti*. *Tula* & *Colima* *Florida* simul & *Mexicæ*. *Zacatula* *Mechoacanæ*, *Colima* novæ *Granadæ* & *Peruviæ* *Malinalca* *Mexicæ*. *Mala* *Peruviæ*. *Nusco* *Zacatulæ*, *Nasca* *Peruviæ*, *Soconusco* *Guahutimallæ*. *Hitha* *Chicoræ*, *Quitagua* *Mexicæ*, *Chitaza* *Ceribaroæ*. *Marequito* novæ *Granadæ*. *Quito* *Peruviæ*. *Quira* novæ *Mexicæ*. *Quiriqueta* *Terræ Firmæ*. *Chira* *Nicaraguæ*, *Panamæ*, *Peruviæ*. *Chirara* *Ceribaroæ*. In Iucatan *Quimbeche*, in Peru *Guambacho*, *Parmonga*, *Guamanga*, *Manchai*. In *S. Martha Mongai*. *Aplace* in *Florida*, *Palace* in nova *Granada*. *Ibidem* & in *Aiti* *Neiba* *Provinciæ* nomen. In *Septentrione* *Zagnati*, *Pasagati*. In *meridie* *Chiugoti*, *Diaguta*, *Chiguita*, *Castapagota*. *Articulus Gua* in nominibus locorum & personarum omnem *Americam* tam in continente quam insulis, in *Septentrione* & ad *meridiem*. *Mat Inga* *Guahutimallæ*, *Mateczunga* *Chicoræ*, *Inga* *Peruviæ* *Heroes*. *Mores* in universum ferè iidem. Apud *Souriquosios*, *Aitanos*, *Peruanos* *transmutatio* hominum in novas formas. *Brasiliani* tribus literis *LFR*

carent. Sunt & in nova Anglia qui L & R non habent. Lingua Varaicana omnium per Americam latissima, ex qua articulus Gua, cis & uls Isthmum. Nam eam in Iucatan quoque intelligunt, teste Acoſta de conversione Indorum. Mores in univerſum fere iidem. Quæ omnia indicio ſunt per Isthmum Panamenſem Originem haud quaquam diviſas, ſed ultro citroque migratum fuiſſe.

De eo quæritur: *Sitne facta migratio ex Septentrione in meridiem an contra?* Eſt enim alterutrum concedendum, cum nec Isthmus obſtet, & ex locorum nominibus pateat, unius originis homines cis & ultra eum habitare. Nec diu in re clara hærendum eſt, cum eadem utrimque nomina ſint, & ex Septentrione ad Isthmum uſque progreſſos homines concedatur. Quo poſito tranſgreſſos quoque Isthmum neceſſe eſt. Alias, unde tanta in locorum nominibus convenientia, ſi gentes oppoſitæ ex Arctica & Antartica profectæ ad Isthmum hæſerunt toto orbe diviſæ? Igitur illas gentes quæ in Terra del Fuego habitant, eò per anguſtum fretum ex Chica tranſiſſe indubium eſt. Nec quia ultra fretum exiguæ ſunt ſtaturæ, cis illud proceræ, ideo diverſam Originem habent. Nam & Senegani uno tantum fluvio diviſi, ſtatura vehementer differunt, teſte Ludovico Cadamuſto, quos diverſæ origi-

nis nemo dixerit. Sic in Virginia inagnos Saffuefahanokas & puniliones V Vigcocomocos habemus, ejufdem & linguæ & originis. Ac factam ex Septentrione in austrum inmigrationem etiam hac ratione probatur. Quia per totam Americam crebra mentio fit migrationis ex Septentrione in meridiem non contra. Nam Canadenses, Virginiani, Floridani, Lucaiones, dicunt: *animas suas proficisci in Septentrionem ad gelidam arcton & concreta nivibus loca.* Peruani quoque suum Con dicunt ex Septentrione in austrum processiffe.

Igitur primo Septentrionalis America culta fuit. Inde in meridiem gentes migrarunt, & sua sponte & numero auctæ & à succedentibus pulsæ. Ita per invia, per incognita versavit se humana levitas. Alii longo errore jactati, non judicio elegerunt locum sed lassitudine proximum occuparunt. Alii armis sibi jus in alienam terram fecerunt. Nec omnibus eadem causa relinquendi quærendiq; patriam fuit. Alios excidia urbium suarum hostilibus elapsos armis spoliatosque suis in aliena expulerunt. Alios domestica seditio submovit. Alios nimia superfluentis populi frequentia ad exonerandas urbes emisit. In Septentrionalem Americam triplici via perventum à totidem populis. Ex occidente Phœnices; Ex Septentrionibus Scythæ; Ex Oriente Sinenfes.

ses. Accesserunt per intervalla & aliæ gentes. Hæc summa operis nostri. Nunc quibus id quod diximus ostendi possit argumentis, videndum est.

C A P. VI.

Argumenta pro gentium origine unde petantur. Taciti & Dionysii Halicarnassei locus. Non sunt divellenda, vel fingenda. Locorum situs & vetustas multa variant.

ANtiqui in eruenda gentium origine ut plurimum Linguam, mores, Sacra, corporum lineamenta, eadem locorum nomina, respiciunt. Sic Tacitus partem Britanniaë occupatam à Gallis, & Sacrorum & superstitionum persuasione, sermone haud multum diverso i.e. quod in deprecandis periculis eadem audacia, & ubi advenere, in detrectandis eadem formido, probat. Sic Dionysius Halicarnasseus ut ostendat Tyrrenos non esse Lydorum coloniam: *Nec enim communis inquit, illis lingua est; nec eadem quæ Lydi, colunt numina, nec similibus utuntur legibus aut studiis.* Idem diversam Tyrrenorum & Pelasgorum Originem inde probat, quod tanta linguæ inter eos diversitas, & nulla similitudinis vestigia. Innumera hujus generis exempla apud Strabonem, Plinium, Senecam & alios veteres scriptores, occurrunt.

Circa

Circa hæc argumenta multiplex error admitti potest, dum vel à se divelluntur, vel ex paucis tantum indiciis Origo concluditur, vel incerta proferuntur. Quis enim fidem adhibeat dicentibus Iudæos ex Creta profectos? *argumento* inquit Tacitus, *è nomine petito* : *Inclitum in Creta Idam montem, accolas Idaeos, aucto in barbarum cognomento, Iudæos vocitari.* Nec minus absurdè gentium sibi ignotarum conditores ex nominis similitudine finxerunt : ut ab Armeno Iasonis comite Armenios, à Medio ejusdem filio Medos, à Perseo Persas. Omitto alia in quibus inveniendis imprimis ingeniosi fuerunt Græci ac eorum exemplo Annius Viterbiensis Pseudo Berosi nomine clarus. Spectandus etiam locorum situs. Non enim perinde firma sunt argumenta in longe dissitis gentibus atque in illis quæ propius habitant. Quod enim Halicarnasseus de Lingua observat : *rationem quandam habere ejusdem gentis homines qui longe à se invicem habitant, non amplius retinere eandem sermonis formam propter finitimorum commercia; esse verò absurdissimum eorundem locorum incolas nihil prorsus convenire lingua, si sint ejusdem generis; idem de moribus & quidem potiori jure dicendum est.* Præterea magna vis temporis est, & longæva vetustas omnia mutare solet : vix tamen unquam omnia penitus abolet, ut nullum originis supersit monumentum.

numentum. Vnde sæpe aliqua linguæ, morum, sacrorum, similitudo sufficit, quemadmodum etiam Dionysius ea ratione Arcadum in Italiam adventum asserit. *Nec mirarer inquit, si qua per tot secula posteriorum memoriam fugissent & intermissa essent. Sufficiunt tamen ve ea que adhuc supersunt, in argumentum priscorum Arcadiæ rituum.* Et quo magis remotam à consuetudine & commercio peregrinorum vitam agunt gentes, eo incorruptior ipsorum lingua cum moribus. Quod de Arcadibus & Theffalis, Strabo notat, qui cum in montibus habitarent, aliorum contagione minus infecti fuerunt. Idem in Helvetiis & Islandis observari potest.

C A P. VII.

Lingua firmum pro originis argumentum. Sed non sufficiunt pauca vocabula. Nec ea detorquenda. Vel extera pro indigenis capienda. Gentis unius originis sæpe diversissimas habent linguas. Interdum ex paucis vocabulis judicandum. Difficile ex lingua pro Americanis originibus argumentum. Incogitantia Grotii. Lingua variis mutationibus obnoxia. Nomina locorum, urbium, montium, fluviorum personarum validè probant. Diversa pronunciandi ratio, apud Finnos, Tataros, Sineses, Cuzconenses.

INitium à Lingua in Originibus faciendum. Si enim commune genus & cognatio credenda est causa similitudinis linguarum, contrarium erit

erit causa dissimilitudinis. Neque enim utriusque eandem causam putare possumus, teste Halicarnasseo. Sed non sufficiunt pauca aliquot vocabula, quorum in omnibus ferè linguis habemus exempla, ad Originem probandam. Quo admissio quæ non confusiones orientur? Sane à Latinis & Germanis Congenses originem trahent, nec ullum inter Sinenses & Hispanos discrimen erit. Multominus linguæ & vocabula violenter detorquenda, quod Goropius Becanus & Schriekius fecerunt, dum Hebræa, Græca & Latina pariter à Celtico sermone, ineptius quam tantos viros deceret, deducunt. Diligenter etiam cavendum, ne voces ab exteris illatas pro indigenis capiamus. Notum est Europæos multas Americæ linguas suis coloniis adulterasse. Certe apud Mexicanos *puertatitlan*, ex Hispanico *puerta* quod portam notat, corruptum est. Sic Latius suspicatur *Guayra*, vocem Peruanis receptam Hispanicum vocabulum esse: Sæpe gentes unius originis diversissimas linguas habent, quod in Sinensibus & Iaponiis, Mexicanis & Mechoacanis, propter mutua odia, factum legimus. Hujus diversitatis etiam aliæ causæ esse possunt: unde Dionysius sufficere putat ad gentium origines ostendendas, *etiã si non amplius eodem sermone utantur, alia tamen veteris patriæ servent indicia*. Interdum linguæ unde similitudo petenda

da vel incognitæ nobis sunt vel magnam partem perierunt; & tum ex paucis etiam vocabulis conjectura fieri potest, quemadmodum Seneca partem Cantabrorum ex Hispania in Corsicam venisse colligit *ex calceamentorum & vestitus simili ratione, paucisque vocabulis quæ communia habebant*: In consolat. ad Helviam. Et hac ratione ex Lingua difficillimè pro Americanis Originibus argumenta proferri possunt. Quia non cognitæ nobis omnes Americanorum, Asiaticorum & Africanorum, unde originem traxerunt, linguæ, ut ex illarum comparatione certi quid statuamus. Recte Latius: *Non satis est inquit, paucula vocabula sive integra, sive paululum secundum varias dialectos detorta reperiri; sed oportet linguæ & dialecti genium, pronunciandi rationem, constructionis modum, imprimis nomina earum rerum quæ domestica & maxime communes illi genti sunt, attendere. Nam alias non difficile est in omnibus linguis reperire vocabula convenientia aliquomodo cum aliis linguis. Si literas mutare, syllabas transponere, addere, demere velis, nunquam non invenies quod ad hanc aut illam similitudinem cogas. Sed hoc pro indicio Originis gentium habere, id verò mihi non probatur. Accedit & alia difficultas, quod in America innumeræ linguæ reperiuntur inter quas nulla plane convenientia est. Vnde mitior incogitantiam Hugonis Grotii, scribentis:*

Lingua

Lingua autem quod nec plane Norwagica est nec Æthiopica in illo tractu à Septentrione ad Isthmum inde evenisse credo quod permixti fuerint diversæ originis homines. Et postea: Quod vero neque prope fretum Indorum Asiaticorum, neque in Peruano tractu Sinensium lingua, mansit integra, ejus rei causam fuisse arbitror. Non enim id requiritur ut linguæ integræ & incorruptæ sint, id quod fieri non potest, sed ut certa præ se ferant originis suæ indicia, qualia Norvagicæ & Æthiopicæ, multominus Indicæ aut Sinensis nulla ipse protulit argumenta. Quanquam vero multis modis vocabula mutationem admittant, prout à diversis gentibus ad suam pronuntiationem inflectuntur, id tamen nihil impedit quominus ex ipsa illa varietate de Originibus judicari queat. Strabo refert Thracæ primo Sitines, deinde Sintos, postea Sayos, tum Sapas dictos. Sic Bregi, Breges, Phryges: Mysii, Mæones, Mennes iidem. Et quantum mutationem Gotticæ linguæ Saraceni in Hispania, hi Saracenorum intulerint notum est. Sic Hunni in Pannonia multa Germanica nomina, sua fecerunt. Buda non ab Attilæ fratre (is enim Bleda fuit) sed à thermis *Badis* nomen accepit. Sic *Vesprinium* non Hungarica sed Germanica vox est, *Vveubrunn*. Ejus generis afferri innumera possent, sed hæc sufficiunt. In his si mutatam, omissam, transpo-

litam literam vel syllabam deprehendamus, mirandum non est, cum etiam Latini ex Polydence Pollucem, ex Heracle Herculem, ex Asclepio Æsculapium fecerint. Ex omnibus autem quæ validissimè probant, locorum, urbium, montium, fluviorum, hominumque nomina sunt, minus obnoxia mutationi quam cæterarum rerum.

Et his quoque plurimum Strabo ac Plinius tribuunt. Nam ille vel hinc probat Colchicas res veras esse, quia *Æa circa Phasin, ut & Phryxium in Colchidis & Iberia finibus, & Æeta nomen illis gentibus receptum ac multis in locis Iasonia.* Non alienum quoque ab hoc instituto erit variam pronunciandi rationem considerare. Videmus enim singulis gentibus peculiarem quasi characterem impressum aliis non facilè imitabilem. Sic *Schibolet* Ephraimitis, *Pequini* Anglis in Gallia exitiale fuit. Finni non possunt pronunciare liquidam cum muta, & pro *Grex* *Rex* dicunt. Iaponii H, B, T. Sineses D male pronunciant. Tatari nesciunt sonare literam B & pro *Blac* suum, *Ilac* referunt, teste Monacho Rubruquis, qui ad eos ante aliquot secula legatione perfunctus. Sineses Cantoni carent litera R nec duas consonantes sine interjecta vocali efferunt. Itaque Portugallos vocant *Falancks* id est Francos, quod commune Europæis Christianis in oriente nomen. In
provin-

provincia Fuquien L pro N. usurpant & dicunt Lanchin pro Nanchin. Cuzconica lingua literis B D F G & I consona, singulo L, & duplici R in principio vel medio dictionis destituitur. Accentus iis nunquam in ultima, in antepenultima rarò, semper fere in penultima est.

CAP. VIII.

Mores crebro mutant. In America barbaries humaniorem cultum ferè exstinxit. Aliqui etiam ignis usum amiserunt. Latii & Grotii error. Gentium insignia. Corporis habitus minus mutationi obnoxius. Hinc firma pro origine argumenta.

MOrum ambitu ritus sacros & profanos complectimur, in quo argumento non minus omnia ambigua & incerta sunt. Quoties fieri solet ut cultæ gentes barbariem induant, barbaræ verò mansuetiores reddantur? Achæi in Scythia ultra modum sævi facti. Contra Gothos, Hunnos, Longobardos, ab ipsis in quas migrarunt regionibus, humaniorem cultum didicisse constat. Balearidum incolæ è Phœnicia multum à prisco cultu degenerarunt. De Turdetanis Bœticæ populis Strabo testatur, eos adeo in Romanos ritus transformatos, ut etiam propriæ linguæ memoriam amiserint. Araucani Chilenses olim ab homiedonum ferino ritu alieni, postea du-

rante contra Hispanos bello, quos omiffa fermentatione pellere nitebantur, carnes humanas gustare didicerunt. Adeo mirandum non est nullum fere humaniorem cultum in America repertum. Quanquam enim etiam cultæ gentes ex Phœnicia & Sinis Americam accefferint, in univèrsum tamen barbaries prævaluit. Adeo ut aliquæ gentes, quod vehementer mirandum, etiam ignis usum sine quo tamen vita humana vix videtur consistere posse, amiserint, quod in Canariis & Philippinis deprehensum. Ita haud dubie qui primo in Americam venerunt, silvestres & exleges fuerunt. *Quanquam, inquit Acoſta, non fit incredibile, licet ex politis terris venerint, omnium tam longo tempore oblitos fuisse; cum etiam in Italia & Hispania reperiantur hominum greges, quibus præter gestum & figuram nihil humani inest. Ut hæc Latii observatio nimis præceps & rigida sit: Nisi mores in omnibus, aut saltem plerisque & præcipuis convenient indicium hoc omnium levissimum esse.* Bene illud, non proferenda quæ omnium gentium communia sunt, quod Hugo Grotius nimis temere fecit, dum pro Norvvgis suis argumentatur. *Ut quod vita olim in venatu, tribunalia ad experimentum altissimi æstus, sella singulis & mense ad focum, Dies mactare homines, arma arcus & sagitta, vicatim habitare, tempora per noctes & Lunas digesta.* Nimis hæc apud plerisque

rasque gentes obvia & nulli peculiaria. Sunt vero alia gentium insignia, qualia Tertullianus in libro de velandis virginibus recenset, pennas Garamantum, crobylos barbarorum, cicadas Atheniensium, cirros Germanorum, Stigmata Britonum. Seneca Epistola ultima de insignibus capillamentorum tradit, Germanos nodo strinxisse, Parthos effudisse, Scythas sparsisse crines. Ac ingeniose Tacitus collegit, Peucinos Fenosque Germanis potius adscribendos: quia domos figant, non ut Sarmatæ & Hamaxobii in diem transferant. De quibus Seneca cap. 4. de Providentia: *Imbrem culmo aut fronde deserunt. Super durata glacie stagna persultant, in alimentum feras captant. Nulla illis domicilia, nulla sedes sunt nisi quas lassitudo in diem posuit. Intecta corpora; vilis & hic manu quærendus victus.* Quod de vetustioribus Germanis, quales Cæsaris ævo, Lipsius capit. Rectius de Sarmatis & Iazygum gente accipias: nam ab illa desultoria vita Germani abhorrebant. Magnum præ cæteris in eruenda gentium origine momentum habet corporis habitus, minus, quam cætera, mutationi obnoxius. unde rutilæ Caledoniam habitantium comæ & magni artus Germanicam: Silurum colorati vultus & torti plerumque crines Hispanicam originem Tacito in Agricola asseverant. Herodoto Æthiopes orientales ab occidentalibus, hac nota dif-

stinguuntur, quod illi capillos rectos hi crispos habent. Idem Strabo tradit, quanquam falso existimet Indos non esse colore adusto. Nihil enim nigrius Malabaranis. Herodotus alibi quoque Colchos hoc argumento reliquias Ægyptiorum esse probat, quia capillis nigris & crispis erant. Nec bene addit: *Nihil hoc ad rem facere: quia & in aliis gentibus deprehendatur.* Nam solo quidem capillitio res non conficitur. Cæterum accedentibus aliis, autoritate utriusque gentis & circumcissione, tanti hoc momenti est, ut nisi capillis nigris & crispis fuissent Colchi, jure negari potuisset ab Ægyptiis eos descendisse.

C A P. IX.

Religionum patriarum tenaces gentes. Americani Religionem suam ex nostro orbe intulerunt. Multa à primis detectoribus America falso tradita. Grotii negligentia.

DE Religione, opus non est ut multa dicamus. Constat ejus indicio luculenter in origines genticas penetrari posse. Nam nihil tam studiose conservarunt quam antiqua & patria sacra. Itaque Deos suos & sacra quocunque terrarum migrarent, secum ferebant, sicut ex Græcis & Latinis patet. Idem de Americanis existimandum, intulisse eos suam Religionem ex nostro orbe, non ibi demum

exco-

excogitasse. Quanquam apud Mexicanos & Peruanos multa videantur accessisse nova, vel potius quæ diuturnitate temporis interciderant, in usum revocata sint.

Multum etiam in eo situm est, ex quibus authoribus argumenta linguæ inorumque promantur. Latius recte: *Satis constat à primis inventoribus harum regionum multa fabulosa aut perperam linguæ ignorantia intellecta, fuisse prodita.* Itaque conferendi primi rerum Americanarum scriptores cum posterioribus, qui cuncta exploratius tradidêre. Ac ut excusari queat si quis ab authoribus fallatur, ita Hugo Grotius tam aliena & falsa ab argumento quod probandum susceperat, attulit, ut merito omnes supinam ejus negligentiam mirentur. Qualia sunt hæc à Latio notata: *Scriptura Peruanis non per literas sed per rerum notas idque à summo chartæ adimum, ut in Sinis. Pagod Mexicanis Deus minor, Guayrà flabellum, Thophos capitis tegmen, Lame agnus, Peke torrens.* Quæ omnia falsissima sunt, & ex Abrahami Mylii commentis exscripta, ut inspicienti patet.

CAP. X.

Authoritati in hac quaestione nullus locus. Americanis cognitus noster orbis. Californianorum & Mexicanorum traditiones. America priscis cognita. Sileni narratio. Seneca locus in Medea. Ammiani Marcellini.

ID prætereundum non est, neque Americanos quicquam expresse de sua origine, nec nostros de migratione gentium in novi orbis partes tradere. Quod non minimam difficultati causam in hac quaestione præbuit. Unde Acolta profitetur; *sibi ommissis auctoritatibus soli rationi insistendum.* Non tamen vel noster orbis ignotus Americanis, vel illorum nobis fuit. Nam Californiani noverant idque sibi à majoribus traditum asseverabant, *gentes in alio orbe barbatae & vestitae reperiri.* Sic Mexicani, *se advectos ex alia orbis parte in Americam,* retulerunt, apud quos etiam communis opinio fuit, *venturam ab oriente gentem,* quam apud Iucatanos celebris vates Chila Cambel, ut videtur, propagavit. Unde Hispani interrogati: *an ab oriente venirent?* Idem Mechocanis prædictum fuit. Priscis quoque scriptoribus nostris cogniti fuerunt ultra Oceanum orbis alii, de quibus Clemens Alexandrinus in Epistola quadam teste Hieronymo in cap. 11. Epist. ad Ephes. Nihil nunc de Atlantide Platonis dico, res notior est quam ut referenda sit. Memoranda-

morabile est quòd Ælianus III. Histor. refert Silenum Midæ narrasse : *Europam, Asiam, Lybiam, insulas Oceano circumfusas esse; extra eas continentem quandam infinitæ magnitudinis quæ nutriat grandia animalia & homines duplo majores & longæviores quam nostri sint. Ibidem esse magnas civitates, diversa vita instituta & leges nostris contrarias.* Adjecit: *hanc terram possidere grandem vim auri & argenti, ita ut inter illos populos minoris pretii sit quam apud nos ferrum. Hæc sunt magnæ illæ insulæ de quibus ex Aristotelis & Theophrasti mente Apulejus libro de Mundo. In Senecæ suasoriis Avitus testatur communem opinionem jactari: Fertiles in Oceano jacere terras, utraque eum rursus alia litora alium jacere orbem. Quo Senecæ Tragedi prædictiones in Medea pertinent:*

Venient annis

Secula seris quibus Oceanus

Vincula rerum laxet & ingens,

Patrat tellus Typhisque novos

Detegat orbem, nec sit terris, Ultima Thule.

Hæc non profecta fuerunt ex mera & incerta conjectura, quod arbitrantur Acolta & alii, sed ex illa notitia jacentium in Oceano terrarum. Et cum Marcellinus inquit: *In Atlantico mari Europæo orbe potior insula, nonne Americam digito quasi ostendit?*

CAP. XI.

De tempore quo gentes singulae in Americam venerint. Habitari coepta statim post diluuium. Antiquitates Americanae. Recentissimi qui maxime Septentrionales. Vnius originis quinam? Duae in America colonia magna, Phoenicum & Scytharum. Quibus viis in Americam ventum?

DE tempore quando in Americam venerint gentes singulae, nihil definiri potest. Quosdam populos non diu post diluuium in eam venisse ex incolarum multitudine Latus colligit. Verba ejus sunt; Ego ita judico, quum America tam late pateat quam noster orbis & non minus habitata fuerit quam aut Europa aut Asia aut Africa, omnino credendum esse non ab annis quingentis aut mille primum habitari coepisse, sed statim post confusionem linguarum & dispersionem illam familiarum etiam in Americam migratum fuisse: nam alias non video quomodo idonea ratio reddi possit tanta ubique per Americam incolarum multitudinis, & infinitarum ferme linguarum, & à se invicem & ab Europais toto caelo discrepantium. Neque tamen negandum puto etiam subsequentibus seculis novos advenas accessisse. Post Christi fidem susceptam id accidisse in animum inducere non possum, quia ne levisima quidem Christianismi vestigia in his partibus usquam inventa. Caret autem ut puto exemplo populum aliquem post sacra Christiana-

Christiana accepta ita ea denuo obliterasse ut nihil ejus esset reliquum. Purchasius antiquitates Americanas non excedere vult annos retro cIocccc. Quia nimirum Imperia Mexicanum & Peruanum recentia, & rari etiamnum in Septentrione cultores. Porro cIo cccc annos ad tantam hominum multitudinem procreandam sufficere. Quod verum est de Hunnica & Sinenfi origine, unde Chichimecarum gentes, & Mexicani ac Peruani, recentiores nato Christo, profecti. Sed antiquiores adhuc in Americam colonias venisse, certo constat. Quæ autem ex his gentibus antiquiores quæ recentiores sint, ita utcunque demonstrari potest. In universum recentissimi qui maxime Septentrionalia colunt; australes ævi vetustioris; nec non illi qui se indigenas putant ac origines suas penitus ignorant, quales Aitani & Peruani. Nam Californiani & Mexicani sese aliunde advectos non ignorarunt. Vnius originis sunt apud quos eadem lingua: ut Iucatanani, Brasiliiani, Paraguayani, Magellanici: Ita enim Acoſta libro de convers. Indor. *Lingua Varaquaiana omnium latissima est: obtinet in omni Paraquai & Brasilia. Iucatanani eam intelligunt & complures alii populi usque ad fretum Magellanicum & S. Mariam.* Si Iucatanani eam intelligunt, etiam Aitani & Cubani. Nam interpretes quos Cortesius ex Cuba adduxit à Iucatanis

catanis intellecti, ac deprehensum fuit *utrumq;*
Idioma si non idem, at consanguineum esse, teste
 Martyre. At Iucatana lingua plane alia ab
 Mexicana: unde Aghilar Iucatanæ peritissi-
 mus, Mexicanam non nisi per interpretem
 Marinam Xaliscanam intellexit. Vnde omnis
 fere australis America & magna Septentriona-
 lis pars ab una origine. Duas ingentes colo-
 nias in Americam venisse deprehendimus.
 Vnam Phœnicum, ab Oriente, quæ in Fortu-
 natis, sinu Mexicano, Iucatana usque ad fre-
 tum Magellanicum magna adventus sui vesti-
 gia reliquit. Alteram à Septentrione Scytha-
 rum à quibus tota America inundata & omnis
 qui fuit cultus fere abolitus vel in Scythicum
 mutatus.

Vias quod attinet, quoniam evidentibus ar-
 gumentis deprehenditur, Americam undique
 ab orbe nostro abscissam ac magnam insulam
 esse, mari omnes venisse constat, nullos ter-
 restri itinere, nisi forte per concreta glacie
 freta. Nec obstare illis potuit Oceani inter ja-
 centis latitudo vel pixidis nauticæ ignorantia.
 Nam si casu & tempestatibus ejecti, omnem
 defectum ipsa necessitas & vis supplevit. Si
 consilio eo navigarunt, sufficientibus ad tan-
 tam navigationem perficiendam instructi me-
 diis fuerunt.

Finis Libri primi.

DE
ORIGINE GENTIUM
AMERICANARUM
LIBER SECVNDVS.

CAP. I.

Situs orbis & quousque detectus. Viæ in Americam. Per Septentrionem. Iaponia an insula incertum. Sessò America proxima. Fera freta tranant. Glacies transitum prabet. Per Orientem & Occidentem. Ibi ingens Oceanus. Scaphis innavigabilis. Falsum piscatores ex Abyssina in Iucatan abreptos. Æthiopes Americani unde. Naves mercatoriae ventis in longinquas regiones abripiuntur.

NITIO considerandum quibus viis adiri America commodè queat. Nam, ut bene Latius, etiamsi forte aliqua communio aut similitudo morum & lingua ostendi possit, & non aliqua commoda inirratio, qua à sua regione in hanc venerint, nihil hac conjectura profectum aestimari potest. Idque

que ut exactius pateat, positura totius orbis ante oculos habenda est.

Ex qua patet Americam cum Septentrionali Gronlandia continentem esse, & utcumque vasti sinus intercurrent, fretum tamen hactenus nullum, etiam magno studio quæsitum, reperiri potuisse. Gronlandia inde versus Lappiam protensa, ab extremo ejus promontorio, quod antiquis Rubeæ, recentioribus *Nordkyn*, maximo freto vel patienti potius mari dispefcitur. Quid ultra sit per partes, usque ad novam Zemlam lustratum est, magnus nimirum Oceanus in quo sparsæ hinc inde sive continentis partes sive insulæ sunt. Atque ibi fessâ hominum substitit curiositas & totus ille à Nova Zemla ad Iaponiam usque & Sinensem murum ac Coream tractus, Europæis adhuc incognitus est. Ut si alicubi America nostro orbi vel proximat vel cohæret, id circa Cathaiam & extra arcticum circulum fieri necesse sit. Igitur ab hac parte, duplex in Americam per occidentem & orientem via. Per occidentem ut ex ingenio illarum regionum æterna glacie & nivibus rigentium patet, difficillimus, non tamen impossibilis transitus datur, cum natura pro locorum asperitate etiam corpora formet. Ut vero facile credamus Americam Septentrionalem Asiæ propius conjungi, nupera quam Franciscus Caron publicavit Iaponiæ

Iaponiæ descriptio facit. Refert is (& à pueritia in illa Insula, postea etiam cum Imperio versanti, res ea ignota esse non potuit) incertum etiamnum esse, Insula sit Iapon, quam incolæ Nippon appellant, an continentis pars. Nam majorem ejus partem ipsis adhuc Iaponensibus incognitam. Supra Provinciam Quanto ubi Regum sedes urbsque præcipua Iedo sita est, viginti septem dierum itinere terram versus ortum Solstitialem protendi, antequam ad extimum promontorium provinciæ Tsunga perveniatur. Hinc trajecto undecim milliarium freto, ad regionem Iesso sive Sesso perveniri, vastam montosamque & parum habitatam, sed pretiosarum pellicum ditem. Ingens ea terra & nunquam à Iaponensibus plene perlustrata ob magnitudinem & comineatus defectum. His difficultatibus in proposito ulteriora perlustrandi Iaponiæ Monarcham absterritum. Incolæ corpore hirsuto, capillis prolixis, barba in Sinensem morem, bruti ac in totum barbari. Quibus hæc subjungit idem author : *Vt eo melius constet quam incertum sit, insulane Iapon an continens, observandum aquam inter Tsungar versus Sesso & Iapan porrectam, ingentibus excipi montibus & inculta terra quæ circa Ochiam jacet. Ne igitur opus sit longo circuitu uti, scaphis hodie in Sessonem trajiciunt. Quæ omnia magnam lucem Americanis tenebris inferunt.*

Quid

Quid enim vetat quominus Sefſo vel pars Americæ vel ei admodum vicina ſit? Et quam bene illa barbaries novo orbi convenit? Accedit Gronlandiæ ſitus tam commoda inter Sefſonem & Americam poſitura, ut gentes facile tranſire ſive in orientem ſive in occidentem poſſint. Ita inventa via per quam homines pariter & beſtiæ in Americam commeent. Neceſſe eſt enim id vel per continentem, vel per anguſtum fretum vel per glaciem fieri. Fretum ſi anguſtum ſit tranare poſſunt alces, urſi & ſimiles feræ, quæ non verentur tranare ſinum maris, ut itineris compendium faciant. Sane in prima Iacobi Quarterii navigatione urſi facillimè tranarunt quatuordecim leucarum mare quod eſt inter continentem & Inſulam avium. Quod ſi magnum ibi & apertum mare, cum toto ferè anno glacie concretum ſit, univerſum illum tractum, Novam Zemlam, Gronlandiam & Americam connectet ac pontis vice tranſitum dabit. Quæ via non diſplicet Latio. Verba ejus ſunt: *Potuerunt (Samojedæ) rhedis ſuis ſuper glaciale Oceanum vehi & ita in Americam venire atque eodem itinere etiam plurima animalia hiſ familiaria potuerunt tranſcendere.*

Ab Occidente & Oriente ingens Oceanus Americam nonniſi longa ac difficili navigatione, acceſſibilem facit. Inter Peruviam & Si-

nas

nas distantia amplius II CIO IO C leucarum. Ex Peruvia quidem in Sinas ventis secundis bimestri spatio navigari potest. At longe difficilior ex Philippinis in Americam navigatio. Nam cum venti intra tropicos semper sint adversi, extra eos longis ambagibus usque ad Californiæ Parallelum enitendum est. Ita ab hac navigatione piscatorii lembi excluduntur. Obstat immensum & scaphis innavigabile maris spatium, requiritur etiam amplius in aliquot menses commeatus. Ut vanum sit quod de piscatoribus ab hac vel illa ora in Americam abreptis scribunt. Grotius præ cæteris in hoc argumento vanitatis manifestus, ut Æthiopes Abissinos in Iucatanam transferat, facile evenire potuisse arbitratur, *profectis nonnihil ab ora sua piscatoribus, deinde per ventos illos vehementes qui recta in Americam ferunt abreptos, quale quid evenerit nauta illi à quo Columbus novi orbis notitiam acceperit & Indis illis quos delatos ad Suevorum littora Plinius tradit. Cui rectè Lætius respondet: Inusitatum prorsus esse pisces cum ad piscatum exeunt, tantum commeatum secum ferre, ut iis ad tam longam navigationem potuerit sufficere. Præterea si quis immane illud inter Iucatanam & Æthiopiam intervallum intueatur, illi non modo nõ facile sed omnino impossibile videbitur pisces eo pervenisse. Primo enim nec Iucatan & Æthiopia Congen-*

sis oppositæ terræ, nec Brisæ statis temporibus in illo Oceano spirantes, versus Libanotum, sed recta ab oriente in occidentem flant, ac vectores suos longe adhuc à littore destituunt: Deinde Iucatan inter tot sinus Mexicani insulas penitus quasi abscondita latet. Quis credat piscatores recta ad Iucatanem abreptas, cum peritissimi nautæ inter tot brevias & insulas cursum suum vix tenere possint absque naufragio? Ac demus usque ad Canibalum insulas vel quæ opposita est, meridionalem Americam venisse (nam nec ad alias oras tempestatibus abripi potuerunt) quo tandem fato pauculi piscatores in Iucatanam per tot adhuc terrarum mariumque spatia venerunt? Constat etiam difficile esse ab Æthiopiæ ora in altum provehi, nec inter Tropicos tam longæ tempestates quæ deprehensos usque in Americam ejiciant. Et quod solum ad fabulam redarguendam sufficit; nunquam Abyssini ad Oceanum Atlanticum Imperio suo pervenerunt. Quomodo igitur Abyssini piscatores in eo mari? Alia Congensium ratio est quorum naves ad ejusmodi navigationem non omnino ineptæ & ducentorum vectorum capaces sunt, teste Lopezio. Et ab his vel propioribus adhuc Genensibus originem proculdubio traxere in Careta reperti nigerrimi Æthiopes non admodum multi de quibus testimonium perhibent

hibent Martyr ac Gomara. Ac quam absurdum illud est piscatorias scaphas cum mercatoriiis navibus comparare? Quasi quia hæ interdum tempestatibus ad longe distitas oras abripiuntur, idem de illis dicendum sit. Nam cum mercatores comineatu & omnibus ad longinquam navigationem plerumque instructi sunt, mirum non est eos sæpius quo minime destinarant, appellere. Ita Pœnos ex Hispania & Lybia mercaturæ studio Africam circumvectos constat, ac Annii Plocami libertus circa Arabiam navigans Aquilonibus, præter Caramaniam raptatus, decimo quinto die Hippuros Taprobanæ, quæ Zeilon, portum tenuit. Et talis ille mercator fuit quem in Americam abreptum Columbo authorem novi orbis extitisse fingunt. Sic enim Mariana: *Navis quædam in Africæ commercio occupata, superioribus annis ventorum violentia abrepta ad ignotas terras & littora appulit.* Refert etiam in reditu vectores omnes fame extinctos, solo cum tribus quatuorve navarcho superstite. Quod minime mirabitur cui apud Tacitum lectum, in brevi inter Bataviam & Britanniam tempestate, eo inopiæ milites pervenisse, ut infirmis suorum, mox sorte ductis vescerentur. Indi etiam in Sueviam ejecti, mercatores non piscatores fuerunt.

CAP. II.

*Raro tempeſtates tantæ ut naves in alium orbem ejician-
tur. Leſcarbotus & Acoſta notati. Veteres anlittora
tantum legerint. Difficilis in Americam navigatio. Si-
nenſium longinquæ navigationes. Mare Pacificum olim
navigatum. Americam navigandi rudes. Facilior per
Atlanticum mare navigatio. Auſtralis Terræ facies.*

NEquæ hic ad tempeſtates ſemper confu-
giendum & Tyria maria commovenda
ſunt. Quod video pleroſque facere dum co-
lonias per Oceanum Pacificum vel Atlanti-
cum in Americam raptant potius quam du-
cunt. Nam caſus ille rarus eſt, ut tempeſtati-
bus (quas ingentes eſſe oportet) naves per va-
ſtum illum Oceanum ad remotiſſimas terras
abſque naufragio ejiciantur. Nugatorium eſt
quod Leſcarbotus ſcribit : *Chananæos ab Iſraë-
litis fugatos aſcendiſſe naves & à tempeſtatibus
actos ejectosque in Americam fuiſſe.* Nunquam
credo ſitum Chananææ & Americæ inſpexit,
qui tam horribilem tempeſtatem conſingit
quæ claſſem ab ora Phœnicia per mediterraneum
mare in Americam uſque raptaverit. Nec levis
Acoſtæ ſtupor; negantis certo conſilio & deſtinatione
olim in Americam navigatum. Itaq; ut hanc
maritimam & patentiſſimam viam nobis occludat,
ac cuncta ad caſum & tempeſtates referat, ſingit
veteres lit-
toræ

tora tantum & maritimam oram legisse, nunquam se patenti Oceano committere ausos. Amisso terræ conspectu per incerta vagatos. Quod commentum vel solæ ad Fortunatas, Cassiteridas & alias Oceani Atlantici longe distitas insulas Carthaginensium navigationes ordinariæ & ex certa destinatione susceptæ, confutant. Ut nihil nunc dicam de Africæ circumnavigatione de qua Herodotus in Melpomene. Ea autem maris Africani ratio est ut nisi perire velint navigantes, littora legere haud quaquam permittat, & quo longius à terra ac medio in mari, eo certius navigatur. Fateor magnetis usum tum nullum adhuc fuisse, quo invento magnum omnino momentum rei nauticæ accessit. Sed habebant alia tamen veteres subsidia, præsertim Tyrii, nobis fortasse hodie ut multa, incognita, quibus defectum *Compassi* utcunque compensabant, certe propterea Oceano non abstinebant. Igitur adiri sane ex Asia per Orientem, ex Europa & Africa per Occidentem America potuit, sed multorum mensium difficillima navigatione, ad quam conficiendam magnis navibus & com meatu sufficiente opus fuit. Nec tamen eadem ubique Asiæ extimæ & Europæ ad Americam ratio est. Ex Cataia & Sinis ad Californiam & novæ Hispaniæ oram navigatio difficilis ob procellosum mare. Difficilior in

Peruviam, tum propter Oceani vastitatem, tum quod adversis semper ventis ibi navigandum. Quia tamen Sinensium naves & magnæ & veliferæ, ac eorum longinquæ navigationes asseverantur, nulla quantumvis difficilis via negligenda ad incolas in Americam ducendos. Eos enim per omnem Indiam ac in Africam usque navigasse jam ante multa secula Xaverius & Texeira authores sunt. A costa duobus argumentis probat Mare Pacificum olim navigatum fuisse: tum quia Peruviani ad suam oram mari delatos Gigantes narrarunt: tum quia Icæ & Æricæ habitatores ad insulas longe versus occidentem sitas navigarunt. Multos ab hac sententia abstrahit crassa illa rei nauticæ apud Americanos imperitia, qui non nisi lintres sive monoxyla & canoas id est scaphas habebant nullo velorum aut clavi usu. Quod qua ratione fieri potuerit si magnis navibus & à rei nauticæ gnaris advecti, animo concipere non possunt. Quasi vero non innumera extent exempla talium mutationum? Idque jam supra ex professo demonstratum, ut pluribus nunc opus non sit argumentis in re clara. Navigatio per Atlanticum mare minus difficilis fuit propter crebras insulas, quales sunt Azores, Fortunatæ & Hesperides. Certe Azores mediò quasi itinere inter Hispaniam & Americam jacent. Ab insulis etiam Viridis Promon-

Promontorii haud adeo longus in Brasiliam trajectus, & conveniunt Autololum, qui Gextuli non Æthiopes, cum Brasilianis mores ac corporis habitus.

At australis terræ hæc facies. Freto Magellanico plurimæ insulæ objacent. Extra eas vastum mare. Versus Orientem & novam Guineam magnæ terræ sed nondum exploratæ. Ora Guinææ initium capit centum leucis ab Insula Gilolo, ad primum latitudinis gradum atque ita in longitudinem protenditur versus ortum trecentas leucas usque ad septimum gradum. Vastæ hinc inde in Oceano australi terræ jacent, innumerabili hominum multitudine refertæ, quorum alii candido, alii fusco, alii mixto, alii etiam atro colore sunt. Capilli nonnullis nigri, longi, soluti; aliis crispis & villosi, multis flavi. Mores in universum barbari & Americanis non dissimiles. Sed nondum constat quam prope cum Magellanica illæ australes regiones coeant. Cui si alicubi proximent, tum id magno intra vel extra circulum Antarcticum ambitu fieri necesse foret. Apud Iavam Majorem, longo tamen intervallo, reperta à Batavis terra quam Concordiam vocant, eamque cum Nova Guinea jungi putant. Proximæ ex insulis continenti Americano sunt illæ quas Salomonis appellant, ad xj. gr. Latit. australis & non nisi 150000 leucis ab

ora Peruvix. Hæ omnes viæ in novum orbem ducunt, nec ulla videri debet hominibus inaccessibleia vel intentata.

C A P. III.

Antiquissimi Americae cultores Phœnices. A quibus secreti Iudæi. Unde dicti. Chananæi ab Israëlitis pulsî. In Africam fugerunt. Et Asiam superiorem. An & in Germaniam ac Scandiam? Quæ Phœnicum nationes in Africam venerint. Cadmonæi in Græcia. Africanorum Dux Hercules. Dictus Marcerin. Sallustius Medos & Armenios pro Madianitis & Aramæis substituit. Mauri ab Amoræis. Ut & Gomeris.

EX antiquissimis ac fortasse primis Americae cultoribus Phœnices sunt, gens nauticæ rei peritissima, ac qui totum orbem mercaturæ vel peregrinandi studio obiverunt. Quorum ambitu Iudæos excludimus, quos Græci frequenter Phœnicum nomine complecti solent. Veluti cum Herodotus scribit, *Phœnices circumcisos, suilla abstinere, quondam mare rubrum acceluisse, inde ad maritima Syriæ transgressos.* Ipsi sese Chananæos appellabant. Phœnices ab exteris vocati undecumque tandem id nomen fluxerit; nam opiniones variæ & omnes incertæ sunt, maximè illa Bochari, dictos quasi פְּנִינִי, quod ex posteritate Anaki vel essent vel gloriæ studio videri vellent. Eorum lingua haud multum adhuc Augustini & Hie-

& Hieronymi ævo, ab Hebræa diversa, ut docti viri dudum demonstrarunt. Hæc gens qua ratione primum in Africam & Europam inde in Americam venerit, ordine ostendendum est.

Communis opinio est Chananæos sive Phœnices ab Israëlitis ex Ægypto venientibus ejectos, in varias regiones se contulisse & coloniis suis multa Africæ & Europæ loca occupasse. Non desunt in Sacris literis argumenta quibus hoc satis evidenter probari potest. Exod. XXI. 28. 29. Deut. IX. 3. 4. XXXIII. 27. Ios. II. 9. 24. XIII. 6. Ut mirandum sit quorundam contradicendi studium, qui rem tam claram in dubium vocare audent ac scribunt, *non legi expulsos Chananæos, sed tantum tributarios factos.* Vtrumque enim Iudicum I. 19. legitur. Non ignota hæc migratio Græcis fuit, & eam Sallustius innuit in Iugurtha: *Sidonios profugos ob discordias civiles in Africam navibus venisse ac Leptim struxisse.* Capthoræi & Girgesei in Septentrionem migrarunt; unde Cappadocum, Colchorum, Georgianorum sive ut hodie appellantur Gurgestanorum populi. Cappadoces sane à Græcis *λευκοστών* nomine indigitantur, eorumque vicini Cilices conditorem habent Cadmi fratrem Cilicem. Ibi etiam urbs Thebæ ab Achille everfa & Adramyttum Arimi in Lycia. Quod author

libri Seder Olam partem Chananæorum in Germaniam venisse tradit, à quorum gente Chettæis Genebrardus Catos deducit, vix fidem meretur. Multominus Arngrimi Ionæ deliramentum qui Gigantes orbis Arctoi, Suediæ & Norvagiæ ab his Chananæis deducit, puerilibus plane rationibus inductus quas referre operæ pretium non est. An Sinæi cum Scythis & Indis in Sinenfium gentem coaluerint, infra dicemus. Occidentem pervaserunt Chananæi, Iebusæi, Amoræi, Gergefæi, Kadmonei, Ammonitæ, Madianitæ, Anakæi & alii omnes communi Phœnicum nomine celebrati. Nam quod Procopius Iebusæos tantum & Gergefæos in Africam fugisse tradit, vel falsum est, vel intelligendum de illis qui in Tingitana habitaverunt, conditoribus Tingis. Hi primo in Ægyptum vicinam venerunt teste etiam Procopio, ubi Ægyptiis connubio & amicitia mixti, postea in Africam & Græciam colonias eduxerunt. Cadmonæi pulsus ex Phthiotide Hellenibus regionem inter Ossam & Olympum occuparunt vel ut alii Bœotiam & Doridem circa Parnassum quæ Estiotis dicta & Cadmeia, ac ibi Aonibus, Temnicis, Ectenis, Hyantibus permixti, Thebas condiderunt. Dux itineris Cadmus Agenoris filius, vel secundum Suidam Ogygis: quoniam idem Ogyges qui Agenor id est Og Rex Basanis,

cujus

cujus filius vel cognatus Cadmus fuit. Arabes quoque in ejus exercitu qui in Eubœam ex Bœotia trajecerunt teste Strabone. Alii, & quidem longè maxima pars, partim terra per Catathmum, partim, ut de Sidoniis Crispus tradit, mari, Cyrenaicam & universum Africę littoralis tractum occuparunt, de quibus Euseb. in Græcis Chron. & Procop. II. Vandalic. Horum Dux & Princeps ille fuit quem Græci Herculem Tyrium, Diodorus Ægyptium, Sallustius Libyn appellant. Nomen ejus verum solus fortassè Pausanias in Phocicis tradit: *Macerin dici Herculem Ægyptium & Africanum*. Quæ genuina Phœnicum vox quibus קרום Sapiens & quem Philosophum vocant: unde etiam vox *Maxiēs* & ipsum Mercurii nomen unica litera inserta. De quo alibi ex professo. Hujus Herculis Africani res gestas nemo melius describit quam ex Punicis Regum Numidię commentariis Sallustius. Sed quod ex Persis, Medis, Armeniis conflatum fuisse exercitum ejus vult commoda interpretatione juvandum est. Quis enim credat Persas & Medos cum Hercule in Africam venisse? Deceptus nominum similitudine Crispus, cum pro Madianitis Medos, pro Aramæis Armenios, id est notos sibi in locum ignotorum, posuit. Non enim cogniti Romanis Midianitæ vel Aramæi. Persarum nomen

men tum temporis adhuc incognitum , quos tamen Medis propter viciniam & idem Imperiū, conjunxit. Quanquam se Rabbinorum, id est hominum in historia ineptissimorum exemplo tueri possit Sallustius, qui Iosuan cum Armeniæ, Persidis & Mediæ Regibus bellum gessisse volunt. R. Abraham Zaccuth in Iuchasin & R. Godolia in Schalscheleth. Quod vero idem author à Medis & Armenis Mauros appellatos tradit, longius quæsitum & sine dubio falsum est. Crediderim in Punicis Annalibus Hiempsalis Amoræorum nomen extitisse, vel Mororum ; unde propter literarum γ & τ affinitatem, Medi emerferint. Sic Rodanim & Dodanim sine discrimine dicitur. Porro Amoræos in Africam cum cæteris Phœnicibus trajecisse dubium non est, à quibus Mauri & Gomerēs. De quibus Antonius Nebriffensis Dec. 11. Rer. Hispan. *Et in Mauritania hominum genus bellicosum, qui non sibi sed mercede conducti aliis populis bella gerunt, Gomerēs appellant, nomen ut videtur ductum à Gomer filio Iaphet. Ab his Gomeritis Lybiæ appellatur nostro tempore Velez de la Gomera, & una ex Fortunatis Gomera. Hi sæpe in Hispaniam cum Mauris trajecerunt. Rectius hos Gomerēs ab Ammoræis duxeris.*

CAP. IV.

Phœnicum per Europam colonia. Sunt antiquissima. Sardinus. Carthago unde dicta. Chedraneabh. Aaramyttum. Utica. Tingis. Columna apud eam cui fuga Chananæorum inscripta. Quæ recentioris ævi. Chananæi Gades & Baleares habitarunt. Philistæi in Africa. Circa Hippo-nem Chananæi. Phœnices in Africa degenerarunt. Accesserunt aliæ eorum colonia, ut Didonis.

Tanta non Africam modo, sed insulas quoque ac magnam Europæ partem inundavit Phœnicum multitudo. Nam Sicilia, Melita, Gaulus, Sardinia, Corsica, Baleares, Gades, Cyprus, Cythera, Thasus, Thera & alia multa loca de quibus ex professo Samuel Bochartus, Phœnicum antiquissimas colonias habuerunt. Idque jam ante Trojana tempora factum Græci fatentur, nec diu post hanc Chananæorum fugam, duplici argumento colligimus. Primo: quia ante Græcos in illis insulis Phœnices habitarunt. At Græci diu ante Trojanum bellum propter viciniam illas insulas adibant. Deinde, quia Sardus, qui coloniam Phœnicum & Afrorum in Sardiniam duxit, Herculis Africani filius fuisse perhibetur, teste in Phocicis Pausania. Nomen ejus mere Phœnicium קדס Princeps Religionis & justitiæ, quæ vox etiam in Sardanapali nomine occurrit. In Africa Phœnicum præcipuas colonias fuisse

fuisse reperimus, Carthaginem, Adramittum, Leptim, Hipponam, Vticam, Tingin, à singulis haud dubie nationibus conditæ. Carthago ita dicta per excellentiam, sicut Athenæ ἄστυ, Roma Vrbs, Medina Arabum & Iracensium. Nam קרתא Phœnicibus urbs est, Karthagena civitas hortorum, quam Græci οἰκιστῶν vertebunt. Alio nomine apud Plautum *Chedraneach* est, quasi קרית חדרים vel קרת, ἑπαιυλις Αναχ. Vnde ab Anakæis fortissima natione structa videtur, qui Kiriatharba per Calebum ejeti in Chanaanæa defecerunt. *Adramyttū* est קרת מושם, aula & sedes Myttum. Quod proprium apud Pœnos nomen fuisse ex Plauto patet. Et quoniam Sallustius Medorum meminit id est ut ante dictum Midianitarum, forte ab his Adramyttum structa. *Vtica* antiquam urbem notat. Hoc enim Pœnis קרת. *Tingis* unde dicta incertum, quæ cum altera ejus nominis quam & Lixam vocant, non est confundenda, monente in Strabonem Casaubono. Extitisse suo adhuc ævo circa Tingin columnam marmoream, cui Iebusæorum & Girgeseorum in illam Africæ partem adventus inscriptus fuerit, Procopius secundo Vandalicorum testatur. Qui solus ex omni antiquitate rem hanc memoria dignissimam tradit, & ex eo strictim Euagrius. Vnde Tingin à Iebusæis & Girgeseis structam patet. Sed quod de columnis dicitur, inquisitione

ne dignum est. Seldenus inscriptionem lingua Phoenicum talem fuisse conjicit אנו ברוחם מפני יהושע איש חתף בן נון

Procopius : *Nos Maurusii sumus qui fugimus à facie Iosua filii Nun prædonis.* Vix credibile sub primum Phoenicum in Mauritaniam adventum eas columnas fuisse positas , cum ab eo tempore usq; ad Procopii ætatem mille quingenti & amplius anni effluerint. Mirum etiam nihil hujus à Strabone vel aliis observatum , præsertim cum Tingitana Romanis & Hispaniæ ob viciniam notissima esset. Quicquid sit, res satis certa est , nec multum de columnis illis laborandum. Fortasse recentioris ævi fuerunt, quemadmodum illæ Sethi in Syria quas se vidisse Iosephus refert. Certe Anonymus Alexandro Severo æqualis , Gades & Baleares à Chananæis & Iebusæis quos Iosua expulerit, habitatas fuisse tradit. Addunt nonnulli Medinam Sidoniam à Sidoniis conditam, monente ad Senecam Lipsio. Hispalim ab iisdem structam ex voce Arias Montanus colligit. Quibus omnibus etiam hoc addendum, quod Cl. Golius, vir ingentium de Rep. literaria meritorum, monuit : *Barbaros Afros ab Arabibus hodieque pro Philistæis in ea loca fuga delatis haberi.*

Ita Palæstini inundata omni Africa & Hispania duplici nomine, Phoenicum & Chananæorum

næorum censebantur, illo exteris, hoc apud se receptu. Docet id B. Augustinus, qui refert suo adhuc ævo circa Hipponem interrogatos rusticos qui essent, respondisse, *Chanaani*. In Africa & Hispania Pœni vocabantur quasi Phœni teste Hieronymo in Ieremiam. Sunt enim affines literæ π & ϕ . Nec putandum hos Phœnices pristinos suos mores & instituta & linguam sine corruptione in Africa retinuisse. Sallustio tanta mutatio non incognita; *Gétulis & Libyis mixtos per conjugia, Linguam & mores mutasse. Domus fuisse oblonga mapalia incurvis lateribus tecta, quasi navium carinas. Ipsos Libyæ gentem asperam & incultam, cui cibus caro ferina atque humi pabulum ut pecoribus, sine lege, imperio, humanitate, vagam & palantem. Et alibi de Leptitanis Sidoniorum colonia: Ejus civitatis lingua modo conversa connubio Numidarum, Legum cultusque pleraque Sidonica. Quantum alibi degenerarint, Balearidum exemplo manifestum est.*

Post hanc migrationem diversis temporibus plures alias contigisse antiqui docent. Quippe sæpius mercaturæ studio, in Siciliam, Africam, Hispaniam navigarunt & colonias, ibi cæteris cultiores constituerunt. Huc celeberrimus ille Didonis in Africam adventus referendus quæ Carthaginem non prima quidem struxit, sed tamen instauravit & auxit.

Meliten-

Melitenses quoque coloniz huc pertinent, quibus ædes cultiores & albato spectabiles opere, nec non artificum, imprimis textorum peritia.

CAP. V.

Phœnices ex Africa & Hispania in Americam navigarunt. Testis Strabo. Naves Gaditana. Facilis in Americam navigatio. Bellum inter Phœnices & Afros. Unde pulsæ Phœnices in Americam fugerunt. Sic Carthaginenses & Hispani.

Igitur Phœnices in Americam ex Africa & Hispania non infrequenter navigarunt. Author Strabo est eos Atlanticum mare ingressos extra Herculeum fretum urbes condidisse. Quod non de Mauritaniz tantum extrema ora, sed remotioribus etiam versus occidentem terris intelligendum, sequentia docent. Idem alibi dicit, *Gaditanos plurima & ingentia navigia in nostrum & exterius mare emisisse.* Ecce tibi plurimas & ingentes Phœnicum naves in Atlantico Oceano. Et cum secundo libro Eudoxi navigationem in Indiam & Æthiopiam ex Arabico sinu referret dicit, *eum summitatem prora è naufragio superstitem, equo insignem in Oceano Æthiopico invenisse.* Id cum navis ab occidente advectæ naufragium esse intellexisset, secum in Ægyptum detulit, & à nautis quibus ostenderat edoctus est Gaditanæ

navis reliquias esse. Nam *Gaditanorum mercatores ingentibus uti navibus, pauperes parvis quas à prora insigni Equos appellent, quibus ultra Lixum piscandi ergo navigent.* Quod si cum parvis eoque venerunt navigiis piscatores, quid ingentes illas mercatorum naves omni apparatu instructissimas fecisse judicabimus? Tradunt Appianus in Libycis, Pausanias in Atticis & alii, *Carthaginenses suis classibus omnia maria scrutatos.* Et cum Libyam circumnavigarint duce Hannone, quid obstat quo minus in Americam quoque venerint? Difficilimum enim Africam circumire quod Lusitani satis deprehenderunt antequam *Caput de Non, Bojados & Esperanza* superarent. At in Americam tendentibus omnia facilia. Atlanticus Oceanus quantumvis tumidus, etiam cymbis navigabilem se præbet, dummodo sufficienti comiteatu instructæ sint. Sic Angli ex Nova Britannia in Hiberniam usque, intra dies non multos, navigarunt. Batavi pariter ex Nova Zemla Kolam Lapponiæ scapha vecti sunt. A Fortunatis ad Americam secundo vento quindecim dierum & ab Hispaniis ad Canarias difficiliorem quam hinc in Americam navigationem esse Acoſta vult. Brisæ enim sub Torrida spirant tam constanti flatu ut vix opus unquam sit vela tangere. Ex quibus patet quam facile & frequenter in Americam

Phœni-

Phœnices deferri potuerint. Constat eos in Fortunatas creberrimè navigasse. Sive igitur casu sive consilio in Torridam Zonam delati fuerint, non alio quam in Americam illi recta versus occidentem spirantes venti eos pro-
xerunt.

Si quis roget quid moverit Phœnices igno-
to & sine terris, quantum vulgo constabat, ma-
ri, se committere, ei ex multis, una hæc etiam
reddi causa potest. Bellum inter Phœnices
advenas & indigenas Pharusios ac Nigritas,
acerrimum antiquis temporibus gestum; in
quo tandem Phœnices succubuerunt ingenti
clade accepta. Quod solus ex omni vetusta-
te, vir profecto magnus Eratosthenes memo-
riæ commendavit, immerito falsitatis in hoc
& aliis ab Artemidoro & Strabone accusatus.

Is igitur Eratosthenes tradidit, *in eo bello ur-
bes Tyrriorum sive Phœnicum non pauciores CCC
in Mauritania à Pharusiis & Nigritis excisas fuisse.*

Iam cum nulla frequentior causa migrationis
gentium sit, quam intestina bella; urbium ex-
cidia, victorum impotens animus; quis dubi-
tet in tanta positos calamitate Phœnices mul-
tos, relicta infelici patria, naves, quod unum
evadendi medium restabat, conscendisse &
novas in Atlantico mari sedes quæsisse? Quod
de Carthaginensibus asserit Diodorus libro
quinto Bibliothecæ. Et Hispanos Phœnici-

bus permixtos, flagrante bello Punico, cum nec naves nec terrarum in Atlantico Oceano deesset notitia, in Americam venisse admodum probabile Latio videtur.

C A P. VI.

Triples Phœnicum in Americam adventus. Primus Atlantiorum. Atlas quis? Atlantica Platonis. Qui fabulosa immiscet. Plures insula Atlantica & inter eas Americanae. Diluvium Atlanticum. Ejus memoria apud Americanos. Maxime Lucaiones & Aitanos. Maldiva olim continens. America diluvio apta. An Atlantica Platonis fabulosa? Comtæ error.

ITa potuisse in Americam Phœnices navigare ostensum. Nunc quod fieri potuit omnino factum probabimus. Tribus vicibus in Americam Phœnices appulisse ex antiquis scriptoribus satis clarè ostendi potest. Primus adventus omnium antiquissimus ille est, in quo Atlantes primas tulerunt, gens Africæ maxima & navigandi peritia celebris: & undecunque tandem orti Phœnicibus in Mauritania permixtos fuisse, dubium non est. Atlas Phœnix vel Ægyptius Cœli filius, Saturni frater; inventor astronomiæ & nauticæ artis habitus quod Chananæis & Ægyptiis omnes tribuunt. Hunc eundem cum Enocho fuisse Alexander Historicus apud Eusebium falso existimat. Plato in Critia Neptuno genitum scribit:

bit: *fratrem Gadirum habuisse*. Quo Phœnicia ejus origo manifeste astruitur: cum Neptunus sit Phœnicium numen: quippe inventor nauticæ: & Gadir Phœnicia vox. Ab hoc Atlante mons, regio, populus nomen accepere: hi Atlantes, ille Atlas, hæc Atlantis dicta sunt. Igitur Phœnices sub Atlantum nomine extra Herculis columnas navigantes, illum omnem Oceanum Atlanticum dixerunt. Quod nomen toti Oceano qui Africam & Asiam alluit tributum est. Sicut ex Strabone patet qui dicit Arabiam felicem usq; Atlanticum pelagus extensam. Itaq; & loco & incolis & mari nobile nomen Atlas dedit. Dum navigant, dum ultro citroque meant, tandem in terras incidunt; unde quicquid in illo Oceano terrarum repertum, Atlantis nomen accepit. De qua divinus Plato in Critia & Timæo ea tradit quæ Americanas origines evidenter aperiunt. Ac ne de ejus fide dubitari possit, Saiticos Ægyptiorum sacerdotes testes producit, qui omnis antiquitatis promi condi fuerunt. Fabulosa quædam, ut in rebus antiquis fieri solet, intermiscuntur, sed quæ ipsi rei nihil præjudicant. Qualia sunt, quod tempus hujus facti nimis extendunt supra Deucalionis, imo ipsius Noachi diluvium, unde Opimeerius in Chronologia collegit *Atlantios jam ante diluvium in Americam venisse*. Quemadmodum etiam illa nugatoria sunt,

quæ de Atheniensium contra eos bello, de terræ motu & diluvio quo Atlantis abscripta, de ejus proximè ad fretum Herculeum situ traduntur. Error inde ortus quod plures insulæ id nomen habuerunt, & una quam Plinius nominat, ad fretum Gaditanum; aliæ vero septem, decem stadiorum millibus ab Atlante remota, si Plutarcho fides, quas Canarias fuisse oportet. Id verum manet, extra fretum Atlantidem sitam fuisse, etiamsi usque ad illud protensam crediderint. Sic Diodorus Tritoniam nominat maximam insulam extra continentem Africæ, in qua Atlantes regnarint. Cætera quæ Saites sacerdos tradit, non alii quam Americæ conveniunt. Ait; *alias insulas in Oceano illo Atlantico fuisse*. Quas cum post ingentem Atlantidem locet, manifestum fit situ cum Hispaniola & Cuba convenire. Pergit: *ἐκ τῶν νήσων ἐπὶ τῷ ἠελαντικῷ πᾶσι ἡπειροῖ* datum transitum. Illa post insulas terra continens, quæ nisi America? Præterea magnitudo Atlantidis Americæ par, quippe major Africa simul & Asia, quod verum, si priscis incognitas partes fecernas.

Convenit denique mirabilis casus. Nam utraque ingenti oppressa diluvio dicitur. De quo accuratius agendum est. Sunt enim qui nomen Atlantidis in ipsa quærunt America. Nam Mexicanis *Atl* aqua dicitur. Vnde ipsi
 Atlan-

Atlantidem, terram aquis obrutam deducunt. In quo graviter errant: cum Mexicani non ab his Atlantibus orti sint sed ex Asia demum ante aliquot secula profecti, ut dicemus postea. De Atlantide ita Sacerdotes Ægyptii: *Immani terramotu; ingentique unius diei ac noctis diluvio sub vasto gurgite mersam fuisse: hinc mare commeantibus innavigabile factum.* Idem Apulejus innuit: *Orientis regiones Phætonis ruina, ut quidam putant, conflagrarunt: in occidentis plagis scaturigines quædam ac prolusiones easdem strages dederunt.* Vbi pulcherrima consideratio se offert quæ magnam lucem verissimæ narrationi affundit. Est per Americam ingentis memoria diluvii & frequenter ejus barbari meminerunt, cum de ultima antiquitate sua interrogantur. de quo hætenus quæsitum: sitne universale Noachicum; an particulare illarum regionum, quale Platonium illud vel Deucalionis? Ac quamvis omnino negari non possit, aliquam Noachici diluvii obscuram memoriam in America superesse: plura tamen eoducunt, quod & Acoſta statuit fuisse quondam ingenti oppressam diluvio Americam vel partem ejus: cujus ad omnem posteritatem memoria durarit. Nam Scythi Asiaticis ignotum diluvium, Americanis qui inde orti notissimum. Vnde factum ibi & inventum non illatum, consequitur. Præterea fuisse tantum

plana & humilia aquis oppressa inde patet : quia homines in mōtib, speluncis, scaphis & arboribus evasisse dicunt. Et ejusmodi particulares quarundam regionū inundationes diversis temporibus contigerunt, ut in Cimbrica Chersoneso Aristot. ævo. Hoc esse Atlanticū Platonis diluvium si quis adhuc dubitat, ei locum Petri Martyris expendendum proponimus. Is refert : *Innumerabiles Mexicani sinus insulas, quas uno nomine Iucaias dicunt, cum ceteris majoribus, Aiti, Cuba, Iamaica, Borriquen, unam olim continentem fuisse. Ita ex majorum antiquissima traditione ipsos incolas asserere. Labentibus seculis avulsas vi tempestatis, & exiguis fretis divisas in tantum numerum excrevisse. Rem Hispanis quoque credibilem videri : neque de ea multum dubitandum esse. Eandem submersionem Aitani fabulosa traditione de maris origine innuebant. Quemadmodum & Malabares asserunt : Innumerabiles Maldivas, quarum supra XI C IO cognita sunt ; olim unam continentem fuisse. Hæc si cum Atlantico diluvio Platonis conferas, videbis non alibi Atlanticam quam in America ponendam esse. Nam magni cujusdam particularis diluvii in Peruvia quoque manifesta indicia extant, & interior ad Meridiem America tota fere aquis hodieque obruta conspicitur. Nec mirum tale diluvium in ea parte videri debet. Sunt enim ibi*

ad diluvium maximum sufficientes causæ, ingentia flumina; terræ motus vehementes, litorum humilitas: montium nivales aquæ. Anno Christi cIo Io Lxxvi Peruvix littora ad duo milliaria mari obruta sunt, quod xiv cubitis altius exstabat. Anno ejusdem seculi xl. Contiegæ populus in Canela nivalibus undis deleti sunt. Solus Oronico sufficit ad ingens diluvium. Nam à Majo ad Septembrem xx pedum altitudine ripas superat & omnia obruit. Solis montibus exceptis. Præclare ut omnia ingeniosissimus Baco Verulamius in libello quem Sermones Fideles inscripsit, capite de vicissitudine rerum: *Siquis, inquit, attentè consideret Indorum occidentalium conditionem, reperiet eos populum juniorem esse & recentiore quam populos orbis veteris. Ac longè verisimilius est desolationem illam, quæ illos olim invaserat, minimè per Terræ-motus factam: (contra quam narrabat Sacerdos Ægyptius, in colloquio cum Solone, de Insula Atlantide; eam, scilicet, à Terræ-motu absorptam esse;)* sed potius per diluvium particulare. Terræ-motus enim in illis Regionibus rarè eveniunt. Verum, è contraria parte, tam immania plane & vasta habent flumina, ut fluvii Asiæ, Africæ, & Europæ, præ illis, instar rivulorum sint. Quin & Andes ipsorum, sive Montes, nostris longe sunt altiorem: Vnde credibile est, reliquias stirpis hominum, apud eos, post

tale diluvium particulare, *conservatas fuisse*. Ita cum & situs & magnitudo & casus mirabilis non alii terræ quam Americæ conveniat, mirum est nonnullos totam narrationem Platonis adeo elevare; & nescio quas allegorias fingere. Vbi non est dubium quin eos ratio plenissimè fugat. Nam Plato exerte dicit, *non se fabulam sed veram historiam narrare*. Et Proclus Marcellum quendam Rerum Æthiopicarum scriptorem citat, qui eandem historiam tanquam veram descripsit. Nec Strabo diversum sentit qui aliàs tam facilis est in explodendis aliorum opinionibus; Crantor quoque primus Platonis interpres, totam narrationem Historicam esse prodidit. Atque ita esse accipiendam Ioh. Serranus eruditè docet. Nam quod ex quibusdam fabulosis, de templo, Neptuno, Clitone, Bello contra Athenienses, totam in dubiū narrationem vocant, id quam iniquum sit nemo non videt. Cum prisci, ut omnis antiquitas fabulosa est, etiam maximè vera tali fabularū pigmento sæpè incrustent. Ita igitur Atlantidis res veræ aliquid falsi longinquitate temporis & tradentium culpa contraxerunt. Nec mirum priscos Interpretes Platonis, quales Proclus, Porphyrius, Origenes, ita iudicasse: quorum in eam rem sententias Sebastianus Foxius Morzillus Hispalensis fusè recenset. Marfilus Ficinus quoque excusandus: qui re-

Et animadvertens absurdam esse allegoricam Interpretationem, anagogicam finxit non multo felicius. Tempori hoc condonandum: quo extra Thulen & Fortunatas immensus & sine terris Oceanus, Tenebris perpetuis mer- sus & inmeabilis putatus fuit, ac Antipodes derisi. Sic Atlantis America est. Sed Comtæi observatio futilis & inepta, qui Plinium lib. v. cap. 1. sub nomine Atlantis montis Americam describere putat. Quod est omnia confundere, & Americam in Africa locare.

CAP. VII.

Secundus in Americam Phœnicum adventus. Qui ingentem in Oceano Atlantico insulam detexerunt eamque frequentarunt & habitarunt. Illa vel Hispaniola, vel Brasilia esse putatur.

SECUNDUS adventus Phœnicum in Americam continetur illis priscorum scriptorum narrationibus quibus navigantes in Atlantico Mari novas detexisse terras referunt. Quod Diodorus ventis & tempestatibus adscribit: cujus verba rem mirificè illustant. Dicit enim: *Phœnices vetustissimis temporibus extra columnas Herculis navigantes ingentibus ventorum procellis ad longinquos Oceani tractus fuisse abreptos ac multis diebus vi tempestatis jactatos tandem ad ingentem Insulam in Oceano Atlantico, complurium dierum navigatione à Lybia in occasum re-*

notam venisse. Cujus solum frugiferum ; amnes navigabiles, sumtuosa ædificia fuerint. Inde Carthaginenses & Tyrrenos harum terrarum notitiam accepisse. Quibus verbis nihil clarius esse potest. Nam & notam fuisse priscis Americam ; & Phœnices in eam navigasse ostendunt. Quæ enim illa ingens Atlantici Maris insula complurium dierum navigatione à Lybia in occasum remota? Tum cultam jam fuisse ante hunc adv. Phœnicum, sumtuosa ædificia quæ repperunt, indicio esse possunt. Addit Diodorus: Postea Carthaginenses cum sæpe à Tyriis & Mauritanis bello premerentur, Gadibus præternavigatis & Atlantico provectoris Oceano tandem ad novas has regiones appulisse & coloniam duxisse; eamque rem diu tacitam servasse ut si rursum sedibus ejicerentur haberent locum in quem se cum suis reciperent.

Et hæc navigatio tam celebris fuit ut complures Carthaginensium familiæ eo habitatum iverint: & Tyrreni coloniam eo destinarent; nisi à Carthaginensibus impediti fuissent. Alii rem paulo aliter narrant. Repertam à Carthaginensibus sortuito insulam: & in eam injussu Magistratus commigrasse plurimos: quod disfluente paulatim populo cœperit postea capitale esse. Quænam hæc insula fuerit dissentiunt authores. Complurium opinio est Hispaniolam fuisse. Aliis longius hæc remota videtur, nec probabile Pœnos crebro tam longinquam navigationem

tionem suscepisse. Non desunt qui opinentur Pœnos in Brasiliam navigasse ac ab illis Barbaros deducunt, quæ sententia Emmanue-
lis de Moraes libro decimo Historiæ Brasiliensis nondum editæ. Sane facilius in Brasiliam quam ullam aliam regionem tempestatibus ejici potuerunt dum in Africa circumnaviganda occupantur. Simili casu Capralis eam Americæ partem detexit non quidem tempestate ejectus, sed quod Africæ oram vitans, in novas illas terras incideret. Quid mirum si idem Carthaginensibus acciderit? & casu vel studio repertam regionem coloniis frequentarint? Nam libero commeantes mari sæpiusque ad-
eundo cæteris incognitas terras, elegisse sedes juventuti qua abundabant, probabile etiam Curtio videtur. Atque hæc Comtæus illud Plinii refert: *Phœnices extra orbem Gades condidisse.* Vbi Americam intelligi vult & Phœnicum in ea colonias, plane contra mentem authoris, qui Gades Hispanicas extra orbem, id est fretum Herculeum & veteris orbis terminos fitas, designat. Hæc igitur quæ de Carthaginensium navigationibus traduntur, supinam eorum negligentiam satis redarguunt, qui nullam apud antiquos mentionem ullius in has partes navigationis extare dicunt, quod Acoſta & Lescarbotus facit.

CAP. VIII.

Tertius Phœnicum in Americam adventus. Salomoni nota America. In eam suas & Tyrias naves misit. Per mediterraneum mare. Eziongeber & Tarsis ubi. Idumææ fines. Iosephus defensus. Parvajim an America. Peruvia nomen recens. Pererii argumenta refelluntur. Et Kircheri. Ophir in Monomotapa. Fura & Afura. Fodinae mirabiles in Aiti.

PRæter has Pœnorum & Carthaginensium navigationes in Americam, extat adhuc alia Phœnicum non ex Africa sed ipsa Phœnicia : cujus prima fit mentio circa Salomonis ævum. Atque hic nobis tertius sit Phœnicum in Americam adventus. Cum immensa fuerit Sapiencia Salomonis, necesse omnino est ut magnæ illius terrarum partis non fuerit ignarus, quæ tot miraculorum ferax est. Sive igitur ex Erythræo, sive Mediterraneo mari solverit ejus classis, Americam, præsertim trienni navigatione, petere potuit. Quanquam sententia Goropii Becani & Fr. Bivarii non omnifundamento careat, statuentium factam illam navigationem per mediterraneum Mare, non vero quod communiter putant, Sinum Rubrum. Quia & Tharsis & Tyrus & Aziongeber ad Mediterraneum : nec Tyria classis ex sinu Arabico solvere potuit, cum qua iverunt Salomonis naves. Nam Hiram non classarios tantum,

tantum, sed & classem Salomoni suppeditavit. Nec Eziongeber cuius Moses meminit ad litus Maris Rubri : sed interius prope Cades : cum Israëlitæ semel tantum ad mare illud fuerint : neque eadem cum illa unde classis solvit : quippe illa unde classis solvit in Idumæa sita : quæ non attingit Rubrum sed mediterraneum Mare, sicut ex Ptolemæo patet. Et in Idumæa secus mediterraneum Mare Gasion Gaber vel Gabriæ est, apud Strabonem ; Ptolemæo Beto Gabriæ, cui vicina Eluth penultima Idumææ civitas. Suph, quoque, cum terminum quemvis notet ; non Erythræo tantum mari, quanquam huic frequentius ; verum etiam Mortuo & Mediterraneo tribuitur. De Tarsis mirum est adeo hæsitare doctos, cum Tarsessus Hispaniæ regio celeberrima & priscorum navibus multum frequentata ob auri copiam sit. Igitur non in genere quamlibet regionem longe distitam, nec quodlibet mare notat, sed Hispaniam Ciliciam, & totum Mediterraneum mare. Quemadmodum illud hodie Arabes Damascenum ab urbe & regione vocant. Jonas clare dicit quod ex Ioppe in Tarsis navigatum fuerit. Igitur Tarsis ad Mediterraneum mare Porro navigare in Ophir & in Tarsis unum idemque est ; sicut ex II. Reg. xxii collato cum II. Chron. xx. patet. Hæc inquã argumenta faciunt, ut Salomonis, Hira-

mi & Iofaphati naves per mediterraneum mare in Ophir & Tarsis navigare potuerint, & hinc in ipsam, quod triennium suadet, Americam. Quibus hæc sententia displicet toti in eo sunt ut probent Ezion Geber & Eloth fuisse ad mare rubrum, quia sitæ in Idumæa, quæ olim eo usque extensa. Sed cum æque mediterraneum attigerit, nihil efficiunt. Deinde falsum est unquam terminos Idumææ ad mare rubrum productos. Tempore Mosis Madianitæ littoralem illum tractum accolebant, postea Troglodytæ. Idumæi interiores. Iosephus manifeste Eziongeber apud Berenicen, id est mare mediterraneum ponit. Frustra is erroris insinulatur vel culpa in libenarios rejicitur. Ad hæc omnia accedit quod Tyrium regnum longe à rubro mari & ad mediterraneum situm fuerit. Quomodo ergo Hiromus naves suas per Arabicum sinum emisit? Nam Fulleri commentum nulla ratione nititur: *Salomonem ab Hiromo nautas petiisse. Horum Phœnicum coloniam pro Indica mercatura Aziongebra & Elani constitutam.* Sed utcumque se hæc res habeat, sive per Arabicum Sinum sive per mediterraneum mare navigarint, in Americam venire potuerunt quod Vatablo & Ariæ Montano visum. Et hic quidem ex vocabulo *Parvajim* argumentum petit, quo utramque Americam septentrionalem & me-

ridionalem designari putat, conjectura plane futili. Nam Peruvix nomen recens & ab Hispanis demum inventum, quod à Biru piscatoris vel rivi nomine, non intellecto deduxerunt, sicut Garcilasso de la Vega testatur. Verum ejus nomen Tahuantinsuyo fuit, quo quatuor mundi cardines designabant. Argumenta quæ Pererius contra Vatablum & Ariam affert levioris momenti sunt quam ut propterea Tyrii & Israëlitæ America prohibendi sint. Putat propiorem ex Mediterraneo navigationem fuisse. Quasi breviora semper & non tutiora interdum itinera sequeremur. Porro Mediterraneum Mare illa ætate infestum piratis fuit & in Cretensium, Rhodiorum, Tyrrhenorum, Carthaginensium ac Hispanorum potestate. Præterea quid pro navigatione per mediterraneum afferri possit dictum est. Elefantos & pavos fateor in America non esse. De simiis & cercopithecis fallitur Pererius. Nam ferocissimos in Dariene & Terra firma Martyr testatur. Nec putandū est omnes merces quas illa classis attulit, ex una regione petitas. Quod æque absurdum est ac si quis concludat Belgicam classem non navigare in Brasiliam, quia ebur & alia affert quibus illa regio destituitur. Nam merces ex variis regionibus variæ à mercatoribus petuntur. Ita cum Africa fuerit præternaviganda dives eboris & pavorum; inde

hæc petita & cum Americano auro reportata dicere in promptu est. Tum notam fuisse Phœnicibus ex mari Erythræo circa Africam usque ad Gades navigationem. Herodotus testatur, qui tradit : *Neconem Ægypti Regem opera Phœnicum ex mari Rubro omnem Africa continentem usque ad Gaditanum fretum & inde in Ægyptum explorasse.* Kircherus multo ineptioribus argumentis navigationem Salomonis ad Indiam Orientalem restringit. Hoc enim clarè docere onomasticon Copto-Arabicum ubi *هند* Hend explicetur Ophir. Aurum Parviam fuisse ex *יבם* Iavaim hoc est Iavis insulis. Ita enim eas à Rabbinis vocari. Quæ nugæ febriculosæ sunt.

Igitur nihil obstat quo minus in ipsam Americam Hiromi & Salomonis classes auriferæ potuerint excurrere; quod suadent, tum triennium quo peracta, tum ingens auri summa quæ allata. Enavigato sinu Arabico, si ex illo navigationem instituerunt flexa in occidentem classe, juxta littus Africæ Monomotapam advecti sunt. Quem locum esse Terram Ophir, Barros, Lopez, Santos non absque firmis rationibus statuunt. Iohannis dos Santos in Æthiopia Orientali verba hæc sunt : *In Monomotapa apud Massapam mons est nomine Fura sive Afura, apud quem dites auri fodinæ sunt. In cacumine ejus rudera antiqui ex lapide ædificii, quale non alibi*

alibi in tota Cafraria conspicitur. Incolæ tradunt eas
 ades fuisse regina Saba & hanc Terram sive Afu-
 ram esse Salomonis Ophir. Ibidem sunt præstantia
 ligna & pavones. Navigatio potuit triennis esse ob
 ruditatem ejus ævi & pigritiam Cafrorum. Hæc
 Santos. Ad quæ Purchasius: Crederem inquit
 his argumentis nisi Moses Ophir in Orientali India
 collocaret. Quod falsum; & ostendunt eruditi
 Ioktanitas omnes in Arabia & vicinis ei re-
 gionibus consedisse. Et Ophir ac Tharsis
 quamvis longe distitam regionem Hebræo-
 rum phrasi significant. Vt frustra certæ regio-
 ni sive illa in India sit sive Africa, adstringatur,
 Acoſta fatente: nam omnibus illis locis ac-
 commodari potest. Repertæ etiam in Aiti mi-
 rabiles fodinæ, ex quibus aurum à Salomonis
 classe petitum Columbus judicavit. De illis
 in navigation. Columbi ita scribitur: Barthol.
 Columbus in Hispaniola invenit specus altissimos &
 vetustissimos, unde ajunt Salomonem aurum suum
 eruisse. Hæc aurifodina protendebatur ultra mil-
 liaria XVI. Hæc ille. Ingens omnino argu-
 mentum, gentes olim eam insulam accessisse
 metallicas, quales ab omni ævo Phœnices &
 Hispani fuerunt. Nam illæ fodinæ, non ab
 Aitanis, quales reperti, quos metallicæ rei pe-
 nitus ignaros fuisse, & venas in terræ visceri-
 bus ignorasse, constat. Aurum ex rivis suble-
 gebant. In ejusmodi fodinis relictos à Salo-

mōne Phœnices qui aurum & materiam navibus onerandis præpararent communi gentium more probatur. A quibus postea desertis ibi vel sponte manentibus, gentes aliquot oriri mixtione cum barbaris facta, potuerunt. Quemadmodum Bomferrus teste Maffeio Penguenses ab his ortos contendit, secutus Lusitanorum opinionem, Ophiram in Oriente tante ponentium.

C A P. IX:

Phœnicum colonia in mari Atlantico. Canaria veterum Fortunata. Numeri Ptolemaici fallaces. Canaria non à canibus sed Chananæis dicta. Cerne ubi. Mar de Sargasso. Gomera ab Amoraïs. Dyris. Lingua Guanchum qualis. Ejus aliquot vocabula. Antiquitates Guanchum. Gigantes. Canarii olim cultiores. Postea ignis usum amiserunt. Vt & Sinenses quidam insulani.

ET hæc in universum de triplici Phœnicum in Americam navigatione. Nunc quas in illo Mari Atlantico terras adierint, ubi nominis sui memoriam, ubi sedes posuerint, dicendum restat. Primæ extra Gades navigantibus Fortunatæ, Hesperides & Cassiterides occurrebant. Ad omnes Phœnicum classes appulisse, prisca docent, Fortunatæ cum illis quas Canarias dicimus eædem sunt. Quod ex numero & nominibus patet. Septem enim sunt, quanquam nautæ illi qui ex Atlantico

Oceano

Oceano ad Sertorium venerunt, non nisi duarum meminerint easque à continenti Africae x c l o pass. remotas. Sed non constant sibi antiqui in locis extra Gades, ut ex Plinii narrationibus de fortunatis patet. Ita nec obstat latitudinem apud Ptolemæum potius Insulis promontorii viridis competere. Nam numeris ejus in remotissimis locis fidendum non est. Quantum in Germania, quæ propior, peccarit, Rhenus testimonio esse potest, cujus ostia duobus integris gradibus loco movit & ad L I V posuit, ubi hodie Albis maria subit. Igitur Canariæ non à magnis illis canibus, quos in earum maxima repertos Iuba tradit, sed à Cananæis dictæ sunt, levi literæ N in R. mutatione, quemadmodum Nebucadnezare Nebucadrezar, Nisbon & Nisbor promiscue dicimus. Qua voce Latini turpiter, ut in aliis, decepti sunt, Canes ex Cananæis & Canaris facientes. Cujus rei certissimum argumentum est; quod cum fortunatæ ultimo detegerentur, nulli canes ibi reperti, Gomara teste. Quis credat extinctos interea temporis omnes vel aliò translatos? Falsum igitur quod Latini de canibus tradiderunt, secuti Iubam authorem haud semel vanitatis manifestum; & nomen à Cananæis deductum est. Quæ Scylax Cariandenus commode illustrat. Phœnices enim dicit *extra Herculis columnas in*

Cernen; ac inde in oppositum continentem *Æthiopiae* crebro navigasse. Vbi quæ sit illa *Cerne* diu quærendum non est; multo minus cum *Strabone* reprehendendus *Eratosthenes* quod talem insulam extra fretum *Herculeum* collocarit. Nam ejus locum tam accurate signavit author; ut alia esse non possit quam ex *Fortunatis* una. Dicit enim *ultra Cernen innavigabilem Oceanum esse propter herbarum & algæ supernantis copiam*. Id quod *Christ. Colon*, deinde *Lusitani* verissimum esse deprehenderunt. Nam à gr. xx ad xxxiv. circiter ccc. cl. passuum ab *Africa* totus *Oceanus* ita gramine cõtectus est, ut in eo campi & *Insulæ* videantur natare, & vi perumpendum navigantibus sit. Quod *Mar de Sargasso* *Lusitani* vocant. Quoniam igitur extra *Cernem* talis *Oceanus*, necessario ipsa inter gr. xx & xxxiv sita erit, *Mare de Sargasso* & *Africæ* continentem. Quo spatio non aliæ continentur *insulæ* quam *Madera* & *Canariæ* septem cum aliquot aris & scopulis incultis. Vnam igitur ex his *Cernen* esse oportet. De *Madera*, falsum, quia ab omni ævo inculta. Restat *Canariam* fuisse: quod nomen ita in *Cernen* corruptum à *Græcis* & detortum videtur, quemadmodum ex *Atargete* *Derceten* fecerunt. Nam *Plinius* vel errat de situ *Cernes*, vel duæ hujus nominis *insulæ* fuerunt. Ipse enim eam contra sinum *Persicum*

& ex

& ex adverso Æthiopiæ locat ubi hodie Madagascar est. Rectius alibi ex Polybio in extrema Mauritania contra montem Atlantem.

Quemadmodum igitur à Cananæis dicta est Canaria, sic ab Amoræis Gomera. Quod longe probabilius, quam si hoc nomen cum Fr. Bivario & Nebriffensi deducas à Gomer Iapheti filio. Nam consedisse in Mauritania Amoræos dictum: unde in has insulas brevis trajectus. Sicut ut Gomeræ Teldæ & Ayatirmæ nomina ex Mauritania petita esse Gomara observat. Et de *Ayatirma* altissimo Tenerifæ monte locuples testis Strabo est, qui decimo septimo libro tradit, *Dyrim ab indigenis Mauritanis appellari eum montem qui Græcis Atlas dicitur*. Unde *Dyrma* & vocula adjecta *Ayatirma*. Ut nihil certius sit quam Canarios ex Africa profectos. Nam lingua Guanchum, qui hodieque Hispanis permixti supersunt in oppido Candelaria, admodum affinis est Maurorum in Barbaria. Ita testantur qui res Iohannis Bethencourtii primi Fortunatarum Regis scripserunt. Supersunt quædam vocabula ex quibus judicari potest. Deum vocabant *Achuharahan* term maximum, *Achuhucanan* altissimum, *Achguayaxerax* conservatorem omnium rerum. *Echeyde* infernus. *Tomarco* vestis ex pelle agnina. *Mozan* frumenti genus quo pro pane utebantur. *Toya* succus. *Chacer-*

quem mel ex Yoya. Adexe Rex, Guayota diabolus. Quam diu inhabitarint illas insulas exinde fieri conjectura potest quod antiquitates suas ex cadaveribus quæ adhuc supererant incorrupta supra mille annos extenderint. Gigantes quoque in iis incredibili magnitudine, quorum unius ossa in sepulcro Regis Guymur qui ex ejus posteritate, reperta sunt, longitudine pedum quindecim. Vnde Guancharum nomen acceperint haud dictu facile, saltem haud multum ab Anakim abludit. Et aliam olim, id est cultiorem Canariarum faciem fuisse hoc argumento est, quod oppidorum ac ædificiorum ruinæ adhuc Plinii & Solini ævo extiterint. Sane Pindarus Saturni urbem in Fortunatis collocat Olymp. Ode secunda, sive poëtica licentia, sive quod revera talis tum exstaret. Cumque Plinii & Iubæ ævo desertæ jacuerint, exinde Latius colligit, *insulares illos alio profectos & forte in Americam*. Id certum est, tandem omnia ita in barbariem degenerasse ut etiam ignis usum ac notitiam amiserint. Hoc cultis quoque gentibus quandoque contingere alia exempla docent. Est apud Sinam insula *los Tardenas* cujus incolæ à Sinensibus originem traxisse putantur, qui non minus ac Canarii ignem ignorarunt, teste Purchasio. Cæterum Phœnicibus assertas Fortunatas qui videre prolixius vult, Marianam in Hispanicis consu-

consulat. Sub primum Hispanorum adventum circa A. Ch. cIo cccc populosissimæ fuerunt, adeo ut in sola Tenerifa incolarum ad quindecim millia & novem Duces numerarentur.

CAP. X.

Cassiterides. Sunt non Gorgades sed Azores. Lescarboti ineptia. Phœnicum in eas navigationes. Quas clam habuerunt. Incola Cassiteridum in Americam navigarunt. Madannina, Guacane, Aiti, unde dicta. America priscis nota. Phœnicum nomen in America frequens. Mosk sive Pankunnavv. Gigantes in America. Alii à Chichimecis. Magellanicorum vocabula. Aitani Hebræos & Arabes pronuntiatione sua referunt. Eorum lingua fere perit. Comtæi error. Nomina locorum Phœnicia apud Americanos. Guancha. Cannares. Darien. Kar. Nomina fluviorum in Beer & Nabar. Beragua. Ciorotegani sunt Carthaginenses. Canibales & Caribes Pœni. Lingua Punica apud Aitanos & Isthmicos. Cynato. Guaibba. Majani. Ciba. Boa. Macana. Gu. Apud Iucatanos. CinCana. Concz Cotoche. Voces Phœnicibus incognita. Guacca. Iarima. Cin. Attabeira. Areiti, Anacauna, Caizcimus. Amaca. Casiqua. Chebi. Tiba. Mumu. Tectetan.

Post Fortunatas Cassiterides sequuntur, quas Comtæus pro Hesperidum insulis & Gorgadibus accipit, ex male intellectis Dionysii Periergetæ verbis. Νῆξες δ' Ἐσπερίδας, τὸν ἁριστὴν ἔθιο γενέθλην. Hesperidas hic accipit γενικῶς pro insulis occidentalibus, quo sensu etiam

Cassiterides ac Fortunatæ sunt Hesperides. Et Strabo vel leviter inspectus omnem dubitationem tollit. Dicit ille ad Aquilonem Hispaniæ Cassiteridas sitas. Quod de Hesperidibus falsissimum, verum si Azores intelligantur. Quanquam fatendum sit antiquos illas insulas sæpe confundere, quemadmodum Pindarus in Pythiis, Ode decima Hyperboreos in Gorgadibus habitare scribit, easque pro Fortunatis accipit. Lescarbotus denuo inscitiae suæ specimen exhibet dum Hesperides plane in Americam transfert, cujus hæc sunt verba: *Concludo Hesperides haud alias esse quam Cubam, Hispaniolam & vicinas alias in freto Mexicano. Herculem ibi fuisse haud alienum fuerit ab ejus virtute. Quæ perabsurda sunt. Navigatum à Phœnicibus in Cassiterides Strabo libro tertio docet cujus verba memorabilia sunt. Nam & qui earum incolæ tum temporis fuerint, & unde orti & quantum Phœnicibus in sea navigatione situm fuerit, exinde colligitur. Incolas ex Hispanis ortos similitudo morum docet. Nam vagos, barba in morem hircorum, vestitu atro, togis ad talos demissis fuisse & cum baculis ambulasse. Quæ omnia Hispanis Athenæus tribuit. Porro Phœnices primis temporibus solos in eas navigasse, & celasse alios hanc rem diligenter, donec P. Crassus post crebram inquisitionem eis detegeret Romanis. Ipsos Cassiteridum incolas*

pacis studiosos & maritimis omnino deditos actionibus fuisse. Itaque & in Fortunatas & Cassiterides frequenter navigantibus, non potuit inculta manere America. Et Cassiterides, adeo navigationibus dediti, quo potius quam in Americam navigarint dici non potest. Quinimo omnes vel metu Romanorum vel pacis studio in Americam navigasse, insuperabili argumento colligimus. Quippe cum superioribus seculis primo à Flandris; deinde Lusitanis detegerentur, incultæ omnino fuerunt. Atqui adhuc Strabonis ævo cultæ omnes una excepta. Igitur alio migrarunt: nec fugientibus turbas Europæas & Africanas alia commodior terra quam America. His in eo Oceano Lucaiones insulæ, olim una continens, proximæ sunt. Ad quas Phœnices venisse *Madannina* & *Guacane* docent. Quarum illa, ut videtur à Madiannæis: hæc à Chananæis dicta. Nam Chanaan etiam *Chna* contracte dictus; unde cum articulo *Guacana*. Ex *Madannina* in *Aitam* & vicinas insulas ventum. Vbi *Cahonao* dicitur illa regio ad quam Matinoënses primas sedes posuerunt. Et in *Huhabo* *Canabacoa* est. Ipsum gentis *Aitanæ* nomen ab Hiettæis mihi ductum videtur. *Aiti* asperum notat & terrificum. Idem חת & חת, unde Chittæi denominati.

Ex his insulis in ipsam continentem Americæ

ricæ Phœnices trajecerunt. Atque hoc est quod Plato dicit : *ex Atlantica insula perveniri ad alias proximas : hinc ad oppositam continentem.* Quam Plutarchus libro de facie in orbe Lunæ *μεγάλη ἢ πικρὴ* ultra Atlanticas insulas vocat; & Theopompus apud Ælium immenso spatio extendi vult. Vt nemo imposterum dubitare debeat, quin nota priscis America fuerit, tam clare situm ejus describunt, extra fretum Herculis, in Oceano Atlantico, Occidentem versus multorum dierum navigatione, immensa magnitudine. Phœnicum nomen multis in locis frequens; & falsum est, quod Martyr dicit : à *Panuco rege*, qui tempore Cortesii vixit, regionem illam nomen tulisse. Rectius alibi, à *Panuco flumine & regnum & regem nomen tulisse* dicit. Certius adhuc est à Pœnis & regionem & flumen nominatum. Nec aliunde *Panama* Isthmi, *Puna* Peruvix & *Bunigando* dictæ, quam à Pœnis qui & Puni, Sic *Pinoles* Novæ Hispaniæ antiquissimus populus Herrera teste. Quibus antiquitate ac sedibus proximi *Mazateca*, vel *Massageta* Scytharum, vel *Mazaces* Afri una cum Pœnis in Americam delati. Et inter Chichimecas *Panues* Pœni sunt. *Guamares* in Xalisco Amoræa propago. Ex Panuco pars Phœnicum in eas regiones, quæ nunc Nova Anglia, venerunt. Quod exinde patet : quia originem suam ab

Euronoto constanter ducunt. Ibi animas majorum, ibi suas post obitum: ibi magnum gentis Deum *Kautantovvit* degere credunt. Ergo quia & majores & Deos suos ex illa plaga deducunt, inde proculdubio exorti sunt. Punicam originem hoc innuere videtur, quia clarissimos Septentriones *Mosk* sive *Pankunnayv*; id est ursam vocant, Rogero Guilielmo vehementer & jure mirante. Quanquam is à Græcis hoc fluxisse putet. Sed Græci astronomiam & stellarum formas atque nomina Phœnicibus debere nemo dubitat. Ac ne quis obtendat multos in America gigantes immani corporum magnitudine fuisse, nemo ignorat eosdem in Chananæa Anakæorum nomine percelebres fuisse. Reperti Gigantes in Nova Hispania circa Tlascalam & in Iucatana: inde in Peruviam transfretantes, circa Mantam & Tumbez confederunt. Quæ causa cur Indi ex transmarinis regionibus eos venisse dixerint. A culta gente originem traxisse indicio sunt moles & magnifica ædificia quæ passim erexerunt. De quibus ita Acoſta: *Ajunt Peruani illos gigantes venisse per mare, bellum intulisse indigenis & superba ædificia construxisse. Monstrant hodieque puteum ex lapidibus magni pretii. Dicunt præterea illos ob enormia flagitia, igne cœlesti concrematos.* Quod vero Latius gigantes hos Chichimecas fuisse & non mari

sed

sed per Isthmum ex Mexicana in Peruviam venisse arbitratur, id cum Acoftæ relationibus non convenit. Chichimecæ homines rudiffimi & incultiffimi. At hi, ut dictum, belli pacisque artium periti, & ædificia, rem Chichimecis incognitam, extruxêre. Nec degenerasse dici potest, cum penitus deleti perhibeantur. Admodum sane probabile est, Anakæorum propaginem fuisse, & cum reliquis Chananæis in Americam, quocunque tandem casu, venisse. Nam & nomen hoc in australi America frequens. *Cajana* Caribanæ vicina nomen Chananæorum refert, nec quicquam mutatum nisi quod extrita inter pronuncian- dum, propter concursum duarum vocalium, litera Nun. Sic *Cana* fluvius apud Iosua: quo Kenæi quoque pertinent. *Canapei* Grana- dæ, *Canapot* Carthagenæ, *Cannares* Peru- viæ, à Cananæis omnes orti. Quæ postrema gens, si Latinis de nomine saltem innotuisset, proculdubio rursus à canibus eam deduxissent: sicut in Canariis acumen ostenderunt. Atqui Cannares & Canarii iidem: nimirum à Cananæis. *Guanches* incolæ Canariarum. In Peru- viæ *Xauxa* & *Andabaila* ejusdem nominis *Guanches* habes. Apud Cannares *Caxamalca* Ingarum regia. Nec Tyri nomen incognitum. Cujus licet Homerus non meminerit: diu ta- men ante ejus ætatem ab Agenore structa, &

urbs

urbs munita Iosuaë temporibus fuit. In America *Darienem* habemus : quo nomine duplex Provincia, una in Aiti, altera in Isthmo Panamaë insignitur. Fluvius quoque *Tirecotus* in Aiti. *Tirroh* Iucatanis Provincia; Nicaraguaë *Dirian* : & ei opposita Pacifici Maris insula *Tararequi*. Popajan *Polindaram* habet. Usitatum Phœnicibus urbes suas *Kar*, *Kir*, *Karja* vocare. Nota *Carchemisch*, *Kir*, *Karthan*, *Kirjath Arba*. Cujusmodi plures Ptolemæus in Africa refert, ut *Caragam*, *Charbasam*, *Curobin*, *Cartennam*, *Carepulam*, & quæ primo loco dicenda fuisset *Carthaginem*. Sic *Cyrene*, *Cirtha* & Hispaniæ *Carteja*. Cujus vocis nisi clarissima extaret memoria, dubitari vehementer posset an ulli unquam Phœnices in Americam venerint. Nunc tot exstantibus exemplis ne locus quidem dubitandi relictus est. Quam Hispani Venezuelam vocant, indigenis *Coro* dicitur. *Caranaca* Pariaë fluvius & forte olim cognominis urbs, parum abest quin ipsam Carthaginem nobis ostendat. Quæ vero nomine *Chedraneach* & usitatus *Karaneach* dicta, id est civitas Anakim. Cumanæ lacus & insula *Curacao*; & vicina Provincia *Caraca*. Voce expressa ex Minoris Africaë oppido *Caraga* cujus Ptolemæus meminit. Sequuntur eodem ordine *Coromochos*; *Carora*, Trinitatis Insula *Cairi*. In ea Provinciæ *Camucara*, *Carao*, *Carjapan*,

japan, Carinepagotes, Carona. Insula Marañon pagos *Carnaupiop, Caraneuve,* & in ipso flumine *Carapam* ostendit. In Caribana *Cari-po.* Quasi Curobin dicas, quæ Carthagini vicina, Saracenorum tempore, Kairavyanæ nomine & Califatus sede imprimis claruit. Vel *Carepulam* Mauritaniæ. *Borriquen Cairabonam* habet. Sequuntur in eodem homiedonum littore *Coarien, Corpecari, Corpap, Carripora:* Tot ejusdem tractus loca, insulas, oppida, Punicum Kar, quod ipsis frequentissimum, præferre: si quis nihil pro Punica origine facere putat: is eadem opera tot Africæ opidis Phœniciam originem invideat. Sunt & ad Cartagenam insulæ *Caramairi, Carex, Codego.* Quarum illa Amoræos quoque ostendit. *Codego* nomen insulæ *Coton* exprimit: quæ objecta Carthaginensi portui fuit. Quemadmodum igitur oppida sua Kar Americani: sic flumina *Beer & Nahar* quod eos non minus Pœnis vindicat. In Cajana habes fluvios *Manmanury & Cassanar* qui in magnum *Oronica* se præcipitat. *Oinare* Venezuelam irrigat. Quæ non minus Punicam originem ostendunt quam *Naharmalca* Babyloniam. Quibus *Casnero & Akaniri* in Emeria addi possent, nisi Rhalegi fides, unde hæc petuntur, sublesta esset. Certiora sunt *Beragua* Guatimalæ, *Pira & Guatapori* S. Marthæ flumina. *Beragua* Indis aureum flumen

flumen notat teste Martyre Anglerio. Vbi *Ber* de flumine explicatur; quod ante dictum, Punicam originem ostendere. Cubæ celeberrima urbs *Abana*: & ei opposita insula ad El Iardin del Rey, *Obahava*. Quarum originem qui quærit, is Phœniciam urbem Havam cogitet: unde non longe distat Abana Damasci fluvius. Montes inter *VViapoco* & *Cajana Cillicedemo* vocantur. Proculdubio Phœnicum voce, quod Orientem versus protensi essent. *Arabam* in Iosua habes. Vnde Insula *Aruba* Maracapanæ vicina. In Nicaragua primus & antiquissimus populus *Ciorotegani*. Ut diutius Cartaginensium nomen in America quærendum non sit: nam inventum est. Iis vicini *Coribicani*. Sicut Carthagini Curubis. *Canibales* nihil vetat à Punica voce deducere. Nam & alterum ipsorum nomen, *Caribes*, quod fortem & asperum notat, ab illa origine. Notum Cananæorum gentem *Raphæos* fuisse. Vnde cum augmento *Caribes*. Nam & *Rapha* notat hominem tremendum & fortissimum, & *Careb* prælium est. Vnde *Caribes* populi bello asperi & fortes. Quod *Canibales* Punica voce, quæ gratiosos Dominos notat, voluisse à victis ob metum appellari, non videtur ab ipsorum natura & moribus alienum. Nam eadem clarissimæ Annibalum familiæ nomen apud Pœnos dedit. Sicut &

in Idumæa Baalchanunes fuerunt. Cumque plura Punica in illo littoralistractu occurrant, quid vetat quominus etiam hæc iis restituatur. Nam testatur Herrera, *Canibal* lingua Caribum significare virum fortem, quæ nominis explicatio accurate Phœnicium *Bal* & *Hanun* exprimit. In Aitanorum & Isthmicorum lingua manifesta extant indicia Punicæ originis. *Cynato* iratus, est ipsissimum קנאט quod vehementem indignationem, Zelotypiam & vindictæ studium significat. *Guaibba* vade. *Machabuca* quid ad me. *Majani* nihil. *Ciba* Saxum. *Copei* bitumen & arbor eã fundens. *Canoa* navis, *Guazzavara* certamen hostile. *Boa* domus. *Macana* gladius, *Gua* demonstrativus articulus. Hæc omnia apud Martyrem extant, & reliquæ sunt linguæ qua insulares illi Americani olim usi. Quibus hæc addantur: *Teitoca* esto quietus. *Techeta Cynato guamechina* Dominus multum irascetur. Quæ omnia Punicam linguam quam proxime referunt. *Guaibba* à גואי si præponas articulum. *Machabuca* compositum ex מך & בך & א: unde malim explicare *quid ad te*. *Copei* à כפי. *Majani* est מאני vel מאני quod renuere & noile significat. *Ciba* ipsissimum כפה. *Canoa* idem quod קנא, quale navigii genus Vrabenibus *Culcha* vel *Vru*. *Boa* ad בית revo-candum, pro quo Syri & Arabes per Apocopen dicunt ב, *Bai*, quod propius ad Aitanum

Boa accedit. *Macana* ex מַכְרָה, R in N mutato quod frequentissimum, sicut & in Nova Anglia promiscuè dicunt *Ayum*, *Alum*, *Arum* & *Anum* teste Rogero V Vilhelmio. Articulum illum Gua, quo creberrimè utuntur, Phœnicium ם & significatione & sono & usu est, nisi quod eum Americani etiam propriis nominibus præfigunt, oblitæ, ut videtur, regularum Grammatices. Sic *Anatan* & *Natan*, *Habacoa* & *Bacoa*, *Cuzamil* & *Acuzamil*, *Culvacan* & *Haculvacan* apud Martyrem promiscuè habes. Hujus articuli usus à Xalisco usque ad fretum Magellanicum deprehenditur. In Virginia, Nova Francia & universo illo tractu nunquam occurrit. In Mexicana non nisi rarius. At apud Iucatanos quam evidens ex paucissimis illis quæ supersunt, Phœnicium lingua? *Ciu Cana* quomodo vocaris. Ki Arabibus vox dubitandi est, num, an, vel etiam quia, quoniam, significat. כִּי est nominavit, ut interrogarint Iucatanenses: *an nomen habes? Conez cotoche*, venite in domum meam Phœnicium. כֹּסֵף est colligere, convenire, congregari. Cotoch pro domo nondum occurrit, nec mirum in tanta confusione multas voces periisse vel ex aliis linguis irrepsisse. Ultimum tamen E affixum Phœnicium Iod refert. Quorum convenientiam cum Phœnicia lingua nondum deprehendere possumus, hæc ferè sunt. *Guacca* regio

vel vicinia. *Iarima* podex : unde nomen parti Hispaniolæ Guaccharima. *Cu* templum. *Attabeira* mater Dei. Nisi tamen illud beira à ברא deducere velis, ut creatorem denotet. *Areiti* carmina. *Anacauna* flos auri. *Caizcimu* principium, oriens. *Amaca* lectus pensilis. Quæ duo tamen posteriora non plane incognita Phœnicibus. His מ-ש unde ה-ש-מ, mane & ante solis ortum aliquid agere significat. Arabibus vero קפמ lectus est vel aulæum lecti, quia suspenduntur & speciem convallis præbent. *Casiqua* Rex, quem in Coiba *Chebi*, alibi *Tiba* vocant, quod Phœnices הוב & טוב exprimunt. Nobiles in Hispaniola *Taino*, alibi *Iura* : *Mumu* Veraguanis pagus. *Tectetan* Iucatanis, non intelligo. Ex hoc specimine patet majorem inter pauca hæc vocabula & Phœnicium sermonem convenientiam deprehendi quam ut à mero casu profecta videri possit.

Illis qui ad portum S. Juliani à Magellano inventi fuerunt; *Os Piam*, mentem *Sechen*, lingua *Schial* vocatur. Quæ Punica sunt, ex פה, קפ & ל-ש-ן per syllabarum transpositionem. Et observavit P. Martyr *Aitanos* in universum Hebræorum & Arabum aspirationes expressisse.

Verba ejus sunt : advertendum est nullam inesse adspirationem vocabulis ipsorum quæ non habeat effectum literæ consonantis, imo gravius adspirationem præferunt quam nos F consonantem. Proferen-

ferendum est quicquid est adspiratum eodem habitu quo f sed minimè admoto ad superiores dentes inferiori labello, ore autem aperto, ha, he, hi, ho, hu, & concusso pectore. Hebraeos & Arabicos eodem modo suas proferre adspiraciones video. De quo quidem optime judicare potuit perfunctus ad Campsonem Gaurium Ægypti Soldanum legatione. Idem de præfixis & suffixis observavimus. Quod non leve originis argumentum. Nam ex literarum sono & familiari singularum gentium in certis literis pronunciandi ratione & aurium judicio : item ex compositione & declinatione vocum, certiora sumi possunt indicia cognati sermonis quam è singulorum verborum significatione : quod in simili argumento Buchananus monuit. Ita ex locorum & rerum ac gentium nominibus, quantum fieri potuit in tanta quæ supersunt, paucitate, ostensum est Phœnices in America confedisse. Nec quicquam dolendum magis quam ita cæde exhaustas illas insulas & continentis magnam partem, ut cum populis & locorum & rerum ac personarum nomina interciderint. Quod nisi factum esset, non dubitandum, quin, cum quæ supersunt pleraq; ex Punica lingua deducantur, longe maximus Punicarum vocum numerus adduci potuisset. Et tentavit in hoc argumento aliquid Comtæus, sed exiguo successu. Nam in eo statim impe-

git quod Phœniciam linguam in Mexicana & apud Mareschevachæos, Sagadahocas, Iaos, Hurones, Hochelagenses quæsiuit. At hi in uniuersum Scythicæ originis, & Phœnices in insulis & austro quærendi. Quid quod pleraque eius vix ullam convenientiam habent, ut Abila, Anthla, Agacha, Holedonch, & Edom? Vnum id bene, *Iaos virginem* vocare Helilotii quod Phœnicum 𐤆𐤊 & 𐤍𐤃𐤁 exprimere videtur.

C A P. X I.

Nomina propria Phœnicum apud Americanos. Abenamago. Benomia. Ben Beroica, Aben Beroica. Bogota. Anakyuz.

SEd jam tempus est, relictis locorum nominibus, personarum lustrandi. In quibus si quid occurrit quod indubie Punicam originem spectat, ideo maioris momenti esse debet. Igitur in Isthmo Panamæ, ut hinc potissimum ordiamur, fuisse *Abenamagos, Abibeibas, Abraibas, Benomiamas*, P. Martyr & Gomara testantur.

Quibus ad asserendam Punicam originem nihil clarius esse potest. Nam Punica esse ne quidem dubitandum est. Ac nomen *Abenamago* filium Magonis denotat. Quæ clarissima Carthagine familia. Sicut *Benomiam* filium Ommiæ

Omniæ denotat. Quæ apud Arabes notissima stirps : cujus cum Abbasidis interneцина odia. In Iucatan *Abdola* : In Panuco *Bardechuzæ* : In Guadalaiara *Barcimeca*. In Nixapa *Bolderoci*. In Aiti *Maginneche* & *Magoriges* fuerunt Regum nomina. Vt vel ex his nominibus ostendi origo Phœnicia possit. Sed sunt & alia. In Cumana *Beradachi* & *Barrachi*. Quorum hoc Barchinos respicit. quod nomen in Iamaica Regium fuit : ubi tres ex ordine ultimi Reges, *Beroica*, *Ben-Beroica*, *Aben-Beroica* teste Athanasio Inga Peruano. Vbi Phœnicum morem in nominibus propriis constanter retentum videmus, insigni argumento, quondam ibi Phœnices consedisse. *Bogota* nomen Regis supra Peruviam in Nova Granada, Punicum nomen *Bogud* refert, quod in Mauritania quoque Regium fuit, ubi alia Regum nomina non occurrebant quam *Bocchar*, *Bogus*, *Bocchus*, & *Bogud*. Ab Anakæorum gente superest in Regum nominibus vox *Anak*. Vnde *Anakyuz* Rex omnium Iaconum in Caribana. Apud Parisios *Anaxarat*. In Aiti *Anakaona*. Quemadmodum & apud Græcos nomen *Ἀναξ* inde deductum esse creditur.

CAP. XII.

Mores Phœnicum à Scythis aboliti vel corrupti. Splendida ædificia. Case Aitanorum & Pœnorum similes. Osculapedum. Tonsura. Sepultura. Nuptia. Canina caro. Convenientia inter Ægyptios, Cannares & Cio-rotheganos. Cur vino, literis, fundis, Americani caruerint. Xaliscani fundibularii. Chananæi an homiedones?

DE moribus & Religione Phœnicum in America paucis propterea agendum est, quia cum antiquissimus ipsorum adventus sit, tot seculis labentibus patriæ consuetudines pleræque, ut fieri solet, abolitæ & mutatæ sunt. Præsertim postquam Scythæ omnem illum orbem innumerabili multitudine sua inundarunt; qui Phœnices barbarico quodam diluvio absorpserunt & in suos mores transformarunt. Omnis igitur ille cultus quem America ante Mexicanos & Peruanos, vel præter eos habuit, non aliis quam Phœnicum genti, quantum constat, adscribendus, quorum tot navigationes in Oceano Atlantico ad longinquas insulas notæ sunt. Huc pertinent splendida illa & operosa apud Mantain Tianguanacum & Titicacam lacum Peruviæ ac alibi reperta ædificia Incarum ætatem & adventum superantia. Nihil etiam similius quam Punica inapalia & Aitanorum agrestes casæ. De quibus Martyr : *erant figura spherica ex li-*

gno, imagine tentorii. De illis Cato quarto originum : *Sunt quasi rotundæ cortes.* Superfunt etiam quidam ritus communes utrique genti, ut pedes designatis regibus osculari, quod Rabbini osculum magnitudinis appellant. Sic in Isthmo Panamæ, Reges moribundi ejus qui in regno successurus erat, pedes osculabantur, teste Gomara. Phœnices erant *τερχικὲ ἑσθῆς* teste Chærylo apud Iosephum primo contra Apionem, id est, accisis undique capillis: solum verticem relinquebant intonsum ac in nodum religabant. Idem Nicaraguani fecerunt & Iucatani, fronte rasi, capillis retro prolixis & colligatis. Quæ Græcis *κυκλικὴ* tonsura, & pro varietate *ὀπιδοκόμοι* erant Nicaraguenses, *ἀκροκόμοι* Iucatani. Inter Parios, Darienses & Canarios Phœnicum coloniam, magna quoad mortuorum curam similitudo est. Cadavera certis odoribus referta & ita ad solem vel ignes exiccata ut consumptis penitus carnibus, sola pellis ossa constringeret, in ædibus suspendebant ubi majores longa serie, tot seculis incorrupti, visebantur. Sic sponsas Regibus primo concubitu deflorandas dare Canariis pariter & Nicaraguanis receptum. Canina caro Iucatanorum, Mexicanorum & Carthaginensium delitiæ. Haud dubie cum Phœnicibus Ægyptii quoque, ut in Græciam, ita in Americam venerunt. Inter hos & Cannares Peruvix

ac Cioroteganos Nicaraguæ hæc convenientia, quod virorum fuerit purgare domum, nere, inter mejendum conquiniscere; fœminis interea in foro & luce versantibus, & erecto corpore mingentibus. Nec obstat multa ignorasse Americanos, quæ Phœnicibus notissima erant, qualia ex multis sunt, usus vini, literarum ac fundarum. Nam neque Africanis, ubi latissimè Phœnices habitarunt, vini usus receptus fuit, nisi forte advectitii, eo quod solum illud vitibus inimicum esset. Quemadmodum de insulis etiam, Hispaniola, Cuba, & continente Septentrionali Acasta refert. Literas vero antiquissimi Pœni in Africa quoque ignorarunt & iisdem Baleares, indubia Phœnicum colonia, caruerunt, videnturque posterioribus temporibus demum in Africam illatæ. Cujus argumentum quod Cadmus Phœnix Ægyptias literas, non suæ gentis, in Græciam intulerit, quod Kircherus in suis Copticis demonstrat. Fundibularia ars quia admodum laboriosa ac à teneris exercenda, facile propter difficultatem in desuetudinem abire potuit. Sic apud Turcas sagittandi ars, nec non apud Anglos, qua majores illorum hostibus formidabiles fuerunt, ac tantum imperium pepererunt, hodie ita concidit ut vix unus alterve ejus vel mediocriter gnarus supersit, quod Busbequio observatum.

Cogni-

Cognitas Americanis fundas fuisse Chuquilla sive Tonitru, numen Peruanum, manu fundam & clavam tenens, indicio est, & ipse fundarum usus adhuc apud Xaliscanos obtinere perhibetur. Quod vero author libri Sapientiae, quem Philonem fuisse volunt, Chananæos homiedones facit, ejus feritatis ab aliis scriptoribus absolvuntur. Damnatae libidinis rei sunt, cujus in Panuco & Terra Firma superfuerunt foeda vestigia.

C A P. XIII.

Religio Phœnicia in America. Eorum traditiones. Chamus Phœnicum numen. Lapis Caaba. Zemes Aitanorum. Chila Chambal. Stuckii assertio dubia. Pipelum idolum. Peruanorum & Pœnorum sacrificia. Garcilasso negat humana sacrificia Peruanis recepta. Sanguinem mittere Phœnicium. Saltare super ignes. Bel Samen. Solis cultus. Guancharum & Peruanorum convenientia. Baptismus apud Canarios. Cruces an à Carthaginensibus Americani acceperint. Comtaus rejicitur. Notitia Americae quomodo extincta.

Religionis Phœniciae velut rudera quaedam passim supersunt. Ac primo quidem non videntur illae Aitanorum & Peruanorum traditiones de hominum ac Deorum origine, à barbaris casu inventae, vel ex Scythica barbarie cum gentibus immigrasse. Omnia enim profundiora sunt, & Mythicam Phœnicum Theologiam respiciunt. Ipsi unde

hæc omnia haberent interrogati, *sic traditum à majoribus, sic Carmina prisca narrare*, dixerunt. Sed examinari omnia non possunt propter nimiam rerum varietatem & quia magna, ut in fabulis, discrepantia. Hoc ad originem sufficit, *Chami*, qui præcipuus Phœnicum Deus, claram extare memoriam in America. Nam quocunque terrarum *Chami* posteritas devenit; ibi hujus Dei & conditoris sui cultum retinuerunt. Quod compendio *Lucanus* ita exponit:

*Quamvis Æthiopum populis Arabumque beatis
Gentibus atque Indis, unus sit Iupiter Ammon.*

Æthiopum nomine comprehendit omnes eas regiones quæ in Scriptura *Chus* appellantur: nimirum duas *Æthiopias*, *Ægyptum*, totam plagam australem & desertam *Arabiam*. De *Ægypto* res probatione non eget. Nam ea sedes *Chami* antiquo nomine *Cham* dicta est; quod suo adhuc ævo durasse, *Hieronymus* in Traditionibus Hebraicis ad *Genesin* testatur. Neque aliud *Plutarchus* vult dum *Ægyptum* in sacris *Osiridis Chemiam* dictam scribit. Et *Chemnis* urbs *Thebaidis* atque insula *Herodoto* & *Melæ*. Omnia à *Chamo*. Sicut & magna gens *Ammonii*: apud quos templum *Iovis Ammonis* religiosissimi cultus. Atque ad hoc *Æthiopum Arabumq;* nomen *Phœnices* quoque referendi sunt, juxta vetustissimam *Geographiam*,

graphiam, quæ orbem in tres præcipuas partes, Scythiam, Indiam, Æthiopiam dividebat. Phœnices Chamum *Beli* nomine coluerunt. Vnde *Iupiter Belus* idem qui *Ammon*. Et vera appellatione *Chamos* dictus est, quem allusione quadam à pallore deduxerunt. Hujus Idolum dicunt *Lapidem nigrum specie mulieris* fuisse; qui à Saracenis Meccæ colatur, sententia parum probabili. Nam niger *Caabæ* lapis, rudi figura, non in mulierem formatus est, quantum ex Arabum scriptis constat, de quo nuperrimè in Arabum Historia celeberrimus *Pocokus* egit, sed illi similis quem Romani pro *Termino* coluerunt, de quo Poëta: *Capitoli immobile saxum*. Ejusmodi Deûm lapides *Bætuli* dicti, quorum alii *Saturno*, alii cæteris Diis, *Iovi* atque soli imprimis, consecrabantur. Et *Heliogabali* simulacrum, lapis basi circulari fuit in conum desinens, authore *Herodiano*. De quo alibi dicendum. Nomen *Chami* notissimum *Aitanis* fuit. Quorum Dii *Zemes* communi nomine dicti; quæ vox cum *Iaponiorum Comes* ad amussim convenit. Apud *Iucatanos* priscus vates *Chila Chambal* celebratur. Habes ibi Chamum, habes *Belum* quoque: unde composito nomine *Chambal* fit. Si verum quod *Stuckius* de sacrificiis gentilium scribit *Hispanos ante paucos annos quam illa scriberet detexisse insulam Carolinam*, in qua frequen-

frequentes statuae aenea visebantur, intrinsecus cavae, manibus junctis passisque; quibus infantes diis immolandos concludebant & igne succenso comburebant: Si inquam hoc verum est, habemus insignis argumentum Cananæos in Americam venisse, apud quos idem mos sacrificandi Moloch, ut Rabbini tradunt.

Sed quoniam nec authorem, unde petatum hoc, adscribit; neque ulla Carolina Hispanis tempore Caroli Cæsaris detecta vel ab eo nominata; neque rei tam memorabilis apud celeberrimos scriptores mentio fit: impositum Stuckio videtur, neque id nunc urgemus. Nescio an *Pipelum* in Insula Coatan Idolum, respiciat id quod Ammonitæ coluerunt. Nam in lapideo throno sedens numen duas ad dextram ac sinistram mulieres adstites habebat; de quo Benjamin Tudelensis in Itinerario. Juxta altare in quo sacrificia oblata. Sicut apud Pipeles quoque lapis muliebri forma inventus & juxta sacrificia. Phœnices Deos suos *ἐν μεγάλαις συμφοραῖς* cæde liberorum, adoratione quæ fit manu ad os relata, membrorum ad sanguinis missionem incisione, colebant; ut ex Sanchuniathone exemplis multis probari posse Porphyrius testatur. Quorum duo priora Peruanis, tertium Nicaraguanis & Mexicanis receptum. Nam Peruani quandoqu岸 vel publica vel privata calamitas urgebat, ne
liberis

liberis quidem suis parcebant: quorum immani sacrificio Deum iras & mala posse averruncari, putatum est. Neque hujus immanitatis alibi exempla quam apud Phœnices, Carthaginenses atque Peruanos extant. Iucatani cæde puerorum & puellarum Deos placare soliti. At liberis suis parcebant. Mexicani solos hostes aris admovebant, nec licebat Diis sacrificare, nisi in ipsa acie ac bello captos. Igitur Peruani ac Phœnices soli fecerunt quod omnes alios refugisse novimus. Quanquam Garcilassus hanc barbariem à sua gente alienam esse velit & contra Acostam neget, *viros & infantes agrotante Inca immolatos, imo tantum abesse ut Inca humana sacrificia permiserint, ut etiam propterea vicinis suis bella intulerint & homines immolari vetarint.* Peruanos solem admota ori manu veneratos, idem Acosta author est. Nicaraguani & Mexicani peractis sacris sanguinem ex aliqua corporis parte, incisus visceribus, mittebant. Lapidum acervos Mercurio sacros etiam in Peruvia reperit Acosta, quod Phœnicium esse notum. Marcus Lescarbotus pro Chananæa origine etiam hoc argumento utitur, *quod multi Americanorum saltarint super ignes quum Demones suos invocarent, quemadmodum & Chananæi fecerint.* Quod unde habeat, incertum. Magnus Phœnicum Deus *Bel Samen*, cœli Dominus, quem & *Κρόνον*, Saturnum

turnum ac Solem dixerunt, de quo incomparabilis Vossius. Nec in Dariene, Nova Granada, Peru, alius Deus cognitus. Apud Iucatanos erat marmoreus Leo pertusa cervice, in quem hostiarum sanguis effusus. Quid si Solem repræsentarit? quem in Oriente Leonis specie cultum, Iulius Firmicus scribit. Divinis honoribus colendos qui vitam aliquo utili invento excoluissent, multis quidem recepta opinio, sed Phœniciaë originis fuit, de quo testem Eusebium habemus. Idem persuasum illis qui Novam Angliam colunt. Iam Guanchæ Canarienses cum Peruanis & aliis Americaë gentibus, in multis conveniebant. Vtrique, cum siccitas esset, oves & capras ad balatum fame vel alia necessitate adigebant, eo balatu iram numinis placari ac pluviam impetrari existimantes. Baptismi nullibi clarior memoria quam apud Canarios. Infantes recens nati à scœminis certa verborum formula, infusa in caput aqua, baptizabantur, quæ si cum Iucatanensium baptismo compares, videbis miram omnino convenientiam, nec in Æthiopiã Abyssinã recurrendum fuisse Hugoni, cum Guanchę in Fortunatis longè propiores essent quibus ille mos in Americã illatus. Iidem unum summum Deum, rerum omnium conservatorem, animas immortales, inferni pœnas, tortorem Diabolum, agnoscebant. Ritum

tum crucis à Carthaginensium mercatoribus Americanos accepisse quidam prodiderunt, quod vel propterea falsitatis manifestum, quia nullus crucis ante Christum natum, honos, & quia crux foedissimum apud Pœnos supplicium. Quæ Comtæus profert argumenta, Atlantes Afros à Dæmonibus vexatos, tum Magiam & Idololatriam Phœnicum pariter & Americanorum, quia multis gentibus communia, præterimus. Americanos Idola sua in lintribus more *πυλινίων* Phœnicum, collocare, nemo probatæ fidei hætenus tradidit, sed de Sinensibus id verum est.

Ita Phœnices in Americam navigasse & ibi suæ gentis homines reliquisse, satis evidenter ostensum; quæ si inter se comparentur, nec per partes sed simul ac junctim examinentur, facile se curiosis antiquarum originum probabunt. Quod vero postea hujus orbis tam luculenter cogniti, memoria penitus intercidit, & ipsi Americani adeo degenerarunt, ejus rationes multæ sunt, duæ autem præcipuæ, invidia Phœnicum & avaritia, ac quod publico edicto sub gravissimis pœnis navigationem illam Carthaginenses interdixerint. Non enim alios modo, ut Tyrrenos, verum etiam suos Atlantico mari excluderunt, quod Gades tenentibus non difficile fuit, unde paulatim extinguere regionum remotissimarum memoria.

Fama quidem ingens, sed paucis credita, adeo ut maximi iudicii vir Strabo, Phœnicum extra Oceanum errores fabulosis narrationibus accenseat. Pulcherrimè Pindarus Nemeor. Od. IV.

Γαδείρων τὸ πρὸς τόφον ἔ
Περατὸν. δ' ἄπο τρεπε αὐτῆς Εὐρώπας ποτὶ
χέρον ἔντεια ναός.

Deserti à Carthaginensibus in illis insulis ac continente, barbaricos & ipsi mores induerunt, non penitus tamen omnem originem suam ejurarunt, quæ se lingua, moribus, religione, adhuc ostendit.

Finis Libri secundi.

D E

ORIGINIBUS GENTIUM
AMERICANARUM

LIBER TERTIVS.

CAP. I.

*Bella Hispanos sedes in Atlantico mari quærere cõegerunt.
Guaraia. Hispanorum piratica. Studium detegendi ter-
ras in mari Atlantico. Coa.*

ATque hæc Phœnicia Americano-
rum origo. Succedentibus tem-
poribus alios quoque ex Hispania
& Africa eo navigasse, quanquam
probabile sit, certis tamen argumentis osten-
di non potest. Tentatum illum Oceanum ex-
plorandi ergo quid ultra esset, Historici do-
cent, & eò Sertorium ire voluisse Plutarchus
author est. Nam cum ad eum venissent ex
fortunatis insulis nautæ, de hominum ac Soli
illius natura differentes: nata viro bellorum

pertæso cupiditas in illis quod restaret vitæ transigere. Quæ causa alios etiam multos, quorum similis fortuna, ad quærendas extra Herculeum fretum in Atlantico mari sedes impellere potuit. Admodum probabili conjectura id de Hispanis dici potest, qui & navigandi peritiam habuere & miserrimis Pœnorum ac Romanorum bellis exerciti pacatiores sedes quærerere coacti sunt. Quod argumentum Latio non spernendum videtur. *Ea inquit fuere tempora in Hispania ab eo tempore quo illis cum Pœnis & deinde etiam cum Romanis res fuit, quæ illis gentibus penè necessitatem imponebant alias sedes quærendi: Pœnorum autem naves ipsis ad hoc opportuna erant, & Hanno monstrator itineris ac exemplum.* Tale quid ipsi Guaraici, gens apud S. Crucis Provinciam late habitans, innuunt. De quibus Acoſta: *magni eos Hispanos facere & se ab iis ortos dicere.* Signa navium Hispaniensium passim in Æthiopia & Arabico Sinu, naufragiis ejecta, conspiciantur. Piraticam quoque in Atlantico exercuerunt, quod de gentibus inter Artabros & Tagum Strabo refert. Nubiensis Geographus tale quid innuit: *Mauros quosdam, instructo ad complures menses navigio Lisbona profectos in mare Tenebrarum (ita Atlanticum Arabes vocant) quid in eo lateret, inquisituri. Post complurium dierum navigationem, detectis aliquot in-*

sulis,

sulis, ad Africae littus ejectos tempestate, infecta redomum remeasse. Ex qua narratione patet sæpe in illo Oceano curiositatem hominum se exercuisse, ut ulteriora explorarent. Quemadmodum ille ad cujus littora hi Mauri ejecti fuerant, Africanus Rex narravit: *missos à patre suo qui ulteriora ejus Oceani detegerent.* Et tali casu Æthiopes in Careta Terræ Firmæ reperti, in Americam venerunt. Colore & ferocia morum Guineenses vel Cafaros referebant. Recens ante Hispanos advenisse ex numero patet, quia pauci adhuc cum Vascus Nunnez illas partes peragraret. Sed linguæ Hispanicæ, id est Cantabricæ, nulla reperta vestigia: unicum vocabulum *Coa* convenientiam habet, quod & illis & Peruanis mulierem sive uxorem notat. Mores in universum non abludunt. Nam & veteres Hispani immanes ac Scythis & Thracibus feriores apud Strabonem. Et ita diversis temporibus ex Africa & Hispania aliisque Europæ partibus in Americam venire homines potuerunt, quod tamen occultum nobis scriptorum incuria & defectu mansit.

CAP. II.

Britanni an in Americam venerint? Navigatio Madoci Cambri. In Americam borealem coloniam duxit. Mattezunga & Mat Inga Madocus.

Hic in transcurſu examinanda eſt eorum ſententia qui Cambros ſive Britannos in Americam veniſſe ibique magnas condiſſe colonias volunt. Primus in hac opinione Richardus Hacklutus fuit, cujus vaſtum Itinerarium Purchaſio editori debemus. Sed argumentum quod affert leviculum eſt. *Quia* inquit, *Franciſcus Lopez de Gomara prodidit in Acuzamil fuiſſe reperiſos qui crucem venerarentur. Verum cum pauci eſſent, mores ſecuti ſunt eorum quos ibidem invenerunt & linguam quoque ſenſim mutarunt.* Diximus ſupra quid de crucibus reperiſtis ſtatuendum ſit. Ex illis certe non conſequitur à Britannis illatas, cum tot per orbem Chriſtianum gentes illis uterentur. Rem igitur altius ex Hiſtoria repetamus. Nam ubi demonſtratum fuerit, Madocum Cambriæ Principem olim cum ſuæ gentis hominibus novas in occidente inveniſſe terras & inhabitaſſe: ejus etiam nomen ac memoriam adhuc inter barbaros ſupereſſe, nihil fere, quod amplius ambigamus, reſtabit. Ita igitur David Povvellus in Cambriæ Hiſtoria: *Anno cIo c*

LXX *Oweno Guyneth defuncto, dum filii inter se de principatu contendunt & nothus armis superior illum obtineret, Madocus unus ex Oweni Guynethi liberis, discordiarum civilium & praeliorum inter fratres pertasus, comparavit sibi aliquot naves & idoneo commeatu aliisque rebus impositis è patria profectus ut novas Terras investigaret, ac relicta post tergum Hibernia, versus Zephyrum cursum instituit, donec incideret in terras ante incognitas, ubi multa mirandaque observavit. Inde ad patriam reversus Cambris suis exposuit: quam amœnas & fœcundas terras adiisset, sine ullis incolis; & ob quam sterile ac inamœnum solum fratres sui armis inter se contenderent, & in vulnera ac mutuuum exitium quotidie ruerent: proclive esse ipsis & domestica pericula vitare & amœnis hisce atque fœcundis terris potiri. Quum non paucis persuasisset, denuo naves plures sibi comparavit, & omnibus necessariis impositis, magnum numerum virorum pariter ac fœminarum, quos domesticarum calamitatum tadebat, secum in illas terras abduxit & patriæ suæ valedixit. Quibus Hacklutus addit; Madocum cum in illas terras venisset A. C. I. D. C. LXX, suis in colonia relictis, denuo domum reversum ut plures ex concivibus suis & consanguineis exciret, decemque navibus paratis tertio ad suos profectum idque memoriæ à Gutyn Owen proditum. Ex his concludit, omnino Madocum cum suis Cambris ali-*

quam partem Americæ Septentrionalis obtinuisse. Nec aliter statuet quisquis hanc navigationem cum situ terrarum vel obiter contulerit. Nam post Hiberniam nullæ navigantibus occurrunt terræ, nisi Bermudæ ab omni ævo incultæ, & postea ingens America. Cumque Zephyrum versus cursum direxerit Madocus, dubium non est quin in ipsam devenerit Virginiam vel Novam Angliam, ibique suos exposuerit. Nec obstat quod tradunt incultam fuisse & hominibus vacuum regionem: Vastissimæ enim illæ terræ sunt, & nostro quoque ævo post sex secula malignè habitantur. Præterea tractus ille ad quem Madoc appulit, desertus esse potuit, cum tamen alia loca & interiores partes barbaros Chichimecas haberent, quibus permixti Cambri & intermissa illa navigatione, linguam moresque patrios exuerint. In hac sententia vehementer me confirmant indigenarum traditiones. Nam Virginiani & Guahutemallæ antiquis temporibus Madocum quendam velut Heroem coluerant. De Virginianis Martyr Dec. VII. c. 3. De Guahutemallis Dec. VIII. c. 5. Habemus *Matec Zungam* & *Mat Ingam*, qui cur Madoc Camber esse nequeat quem in eas partes delatum domestica evincunt monumenta, ratio nulla reddi potest. Ad antiquitatem quinque illa secula sufficiunt, quousque altissima Americano-

ricanorum memoria, nec ferè ultra, adscendit.

C A P. III.

Origo Americanorum Scythica. Scytharum fines. Veniunt in Americam. Refelluntur Gro.ii argumenta in contrarium. Scythæ equestrès. In America nulli equi. Varia hujus causæ. Ingens frigus in Quivira Et Nova Mexico. ac Viscalia. Scythæ pedites. Et Navigatores. Amazonas. Scoti. Heruli. Rossi. Tataari. Eorum classis ingens. Iexi. Tataari quomodo transfretent. Cur in America nulli acinaces vel arma ex ferro. Æs apud Scythas loco ferri. Ferri non omnino rudes Americani. Plumis abundant pretiosis.

Succedunt Scythæ, à quibus longè maxima pars Americanorum orta. Quod ut clarius intelligatur, res ab initiis tam magni populi arcessenda est.

SCYTHARVM nomine Græci quicquid barbararum gentium supra Euxinum & Caspium mare versus Orientem, Occidentem, Septentrionem errant, complexi sunt, voce ab una & nobilissima gente ducta, cujus primæ ad Araxem in angusta regione sedes. Postea quicquid ad Caucasum & Oceanum paludemque Mæotin & Tanaim terrarum est regioni suæ adjecerunt ac in Palos, Napas, Sacas, Massagetas, Arimaspos aliasque nationes ferocissimas excreverunt. De quo Diodorus secundo Bibliothecæ. Persæ eos in univer-

sum *Sacas* à proxima gente, appellarunt. Antiqui *Arameos*, ut Plinius vult, unde & *Arimasporum* nomen. Cum igitur omnem multitudine sua Septentrionalem *Asiam* implevissent, tandem ingenti agmine *Americam* sibi proximam inundarunt. Via illis & in Occidentem & in Orientem patebat, atque hæc tritior erat & facilior. Vnde scriptores observant versus *Asiam* magis hominibus abundare *Americam* quam qua *Europam* respicit. Vel enim terræ ibi conjunguntur, vel exiguo freto divisæ sunt. Et sponte migrarint in vacuas & sibi oppositas terras: an à vicinis pulsî, cum terræ decissent, maria trajecerint, sicut obscurum ita perinde est. Venisse eos in *Americam* Septentrionalem magno jam ante A. Ch. 1000 numero, inde universam implevisse, id vero ubi firmis rationibus demonstratum fuerit, multis simul difficultatibus quæ objici possunt, satisfactum existimabimus.

De quo antequam agamus removenda illorum argumenta qui *Scythas* in *Americam* venisse negant, quorum princeps & author *Hugo Grotius* est, nec ante eum quisquam *Scythicæ* transmigrationi contradixit. Verba ejus sunt: *Constat in America ante Hispanorum adventum equos fuisse nullos. Scythia autem plena semper equis, & Scythæ fere omnes equis vehi, & in equis ingentia terrarum spatia conficere, etiam sanguine*

sanguine equorum, si alia deessent, in potum uti soliti. Quod si cohererent America & Tataria, equi aut fugitivi aut libere pascentes, ex Tataria in Americam olim penetrassent, sicut equos ex terris America aliis in alias magnis divisas montibus penetrasse constat Hispanorum relatu, ex quo Hispani equos illos advexere. Si vero perpetuum intercedit fretum, quod magis credo, Tatarum nunquam navigatores fuere, & si fuissent, non magis transiissent sine equis aut diu sine equis esse voluissent quam Galii veteres qui in Britanniam, aut Hispani qui in Americam transiere. Ad quæ inter alia Latus rectè observat; etiamsi per Scythiam Americani transmigrarint, non tamen propterea necessario Scythas aut Scythicæ originis fuisse. Nam gentes ab aliis pulsæ migrant, sicut unda undam trudit, & via quidem per Scythiam tendentibus in Americam capienda, ipsæ autem gentes aliæ à Scythis esse potuerunt. Ita argumentum à moribus Scytharum in universum alienum erit. Deinde varia obstare potuisse impedimenta quo minus equos secum transportarent. Quanti navigatores Scythæ fuerint, exemplo Sinensium patere. Tum cornutum hoc argumentum argutè in Norvvagos Hugonis retorquet, quos longe improbabilius sit, sine equis & bobus transituros fuisse.

Igitur ad excludendum America Scythas non sufficit dicere navigatores non fuisse, nec
in Ame-

in America repertos equos. De equestri ejus gentis studio nullum dubium; unde proverbium à Suida citatum, *Scythæ equum*, eodem sensu quo *Cretensis mare*. Constat quoque illo animali caruisse Americam, nec nugacissimo Theveto ad hanc explicandum difficultatem opus est, qui cum vigesimo secundo Cosmographiæ suæ libro innumera de Mexicanis commentus esset, tandem etiam equos in arenam producit, & *apud Mexicanos injustos iudices equo strigoso & infreni impositos*, comminiscitur; quo nihil ineptius. Nam ob varias causas Scythæ ex equitibus potuerunt pedites fieri. Vel quia ex meridie Septentrionem versus progressi quæ plaga nullos equos tolerat, sicut ad glaciale Oceanum Scythæ innumeri ab Hunnis & aliis equestribus populis orti, equis carentes eorumque loco suis Rangiferis vel etiam ingentibus molossis utentes, quod etiam in America repertum. Fenni haud dubie Sarmatica gens, quos equis caruisse Tacitus libro de Germanorum moribus observat. Non omnis navigatio vel quævis naves equis transportandis accommodæ. Quod si terræ illæ continentes vel glacie concretæ ac cum equis in Americam delati Scythæ, extinctos vi frigoris necesse est. Nam multum ab Europæ & Asiæ temperamento borealis America differt, ita ut regiones inter XL & LX gradum, quæ in Europa

ropa satis temperatæ, in America intolerabili frigore etiam media æstate rigeant, quod ad Quiviræ littora & gradum XLII Franciscus Draco mense Julio, ipso flagrante Syrio, notavit. Hispanorum in Novam Mexico itinera testantur eam plagam ob adurens & penetrabile frigus, equos non ferre. In Nova Vizcaia equi magno numero ex pascuis in medios illapsi ignes obriguerunt. Quidam ex illis adhuc stans mortuus post quindecim dies reperi- tus est. Igitur quod Hugo inquit: *Scythiam olim fuisse sine equis, contra omnem est Historiam*, multum à nostra sententia alienum est. Neque enim de Scythia priscis cognita & descripta, sed de extima ejus ac boreali ora dicimus, sine equis fuisse. Neque ita equis suis affixi Scythæ ut non & pedites fuerint. In exercitu Xerxis, Parthi, Bactriani, Hyrcani, Sacæ & alii Scythæ innumeri pedites fuerunt. Nautas quoque fuisse multis exemplis ostendi potest. Notum est quid Diodorus de Amazonibus contra Atlantios bellum gerentibus scribat. Scoti Scythicæ originis ut Cambdenus ostendit, qui navibus primo in Hiberniam, ubi jam Orosii ætate, deinde in Caledoniam transfretarunt. Heruli quos Zosimus Scythis annumerat, Thulen occuparunt tradente secundo Gotticorum Procopio. Rossorum navigationes in Ponto Euxino Græcis notissimæ, nobis etiam

etiam in Septentrione. In Oriente Tatari classem quindecim millium navium inter Corcangui & Caigui qua fluvius Coromoron maria subit, jam Kublai Imperatore & ante occupatam Mangi, quæ Sina, habuerunt. De Iezis id est Tataris Iaponii tradunt, *eos ex continente in insulam Mateumai xv. cIo passuum à regno Iaponia Luegerano, navigare teste in Iaponicis Ludovico Frois. Et quomodo Tata-ri ex equitibus nautæ fiant, Thuanus libro Lxvii. tradit. Nam quando fretum aut mare superandum venit occisis equis vilioribus pelles detrahunt, ex iis inversis & pinguedine obductis, etiam costis trabium loco intextis naviculas consuto crinibus celeriter corio conficiunt, quibus singulis octoni homines transportantur. Vnde patet qua ratione equorum jacturam facere & navibus in Americam trajicere potuerint. Nec obstat acinace & aliis ex ferro armis, quæ Scytharum, non usos Americanos. Neque enim eadem ratio Septentrionalium Scytharum, quæ illorum qui in meridiem habitant. Nullum in rigida illa plaga ferrum vel raro provenit. Sic Fennos inopia ferri ossibus armare spicula ex Tacito notum. Eadem Samojedarum, Molgomzomiorum & qui Tataricum mare sive glaciale accolunt, ratio est. Ferri quoque dives America non est, unde ejus loco armis ex ære utebantur,*

tur, quemadmodum antiquo ævo Scholiastes Apollonii Rhodii ad 1. Αρρην. μηδέπω εὐρεθείη σιδήρεα χαλκῶ ἐχρῶντο, ὡς ἐ΄Ησίοδος φησὶ.

Χαλκῶ δ' ἐργάζοντο, μέλας δ' ὄσον ἔσκε σιδήρεος.

Quid quod antiquis etiam Scythis arma fere ex ære? Strabo de Massagetis: *areis Sagaridibus* (quæ bipennes erant) *utuntur. Argentum apud eos non nascitur neque ferri multum; aris & auri abunde.* Eadem Americanorum ratio fuit. Non enim omnem ferri usum ignorarunt, ut falso Martyr putat. Meminit Acoſta ferreæ cavæ qua Mexicani eum concluderunt qui Tezcatlipucam referebat. Paraguaiani etiam lamellis ferreis pro moneta uſi. De Peruanis *Latus: ferrum fere ignorabant.* Non igitur omninò. Sic quod plumis ornati Americani, cum implumes fuerint Scythæ, regionum diverſitati adſcribendum eſt. Abundat enim America pulcherrimis pennis quarum pulchritudine illi populi invitati fuerunt ad ornatum ſibi exinde conficiendum. At illis Scythia deſtituitur.

Scytharum triplex genus in Americam venit: Hunni, Kithæ, Sinæ. De quibus ordine agendum.

CAP. IV.

Origo Americanorum Hunnica. Hunni amplissima gens. Sub iis Turca. Tataro. Alani. Qui & Abdelani sive Euthalita. Slavorum origo. Avars. Parthi à Scythis quando conditi. Saberi. Vngri, Fenni. Lappones. Hungari à Pascatiris orti. Ab iis diversi Iuguri.

HVNNI magna gens, complexa nomine suo Alanos, Avars, Saberos, Vngros, Turcas, Tataros, Fennos, Lucumores, Tingæcios, Molg Zomios & quotquot glaciale Oceanum accolunt, barbaros. Quos magnam partem Nicephorus complectitur libro xviii. cap. xxx. cum inquit: *Turcas, Abares, Mucritos, Sogores (legendum Mogores) Veros, Cunos, Barsilt, Vniguros, Saberos, contiguas & potentissimas gentes fuisse.* Quos omnes Hunnorum nomine insignimus: partim quod Imperium Hunnorum per illas gentes amplissimum; partim quia antiqui scriptores eos ita appellat. De Turcis Cedrenus: *Τέρκων ἔθνος γένος μὲν ἐστὶν Ὀυννικόν, πολυάνθρωπόν τε ἑαυτόνομον.* Idem Iohannes Curopalates & Zonaras, qui bis dicit: *Turci Istrum accolentes qui & Vngri.* Simocatus apud Eustathium in *περηνηγιώ* testatur, *Hunnos à Persis Turcas appellatos.* Idem cum Tataris & nomine & gentium numero conveniunt. Quemadmodum enim Tataro in septem Hordas divisi atque *Mogores* dicti: sic Hunni

Hunni quoque sua lingua *Magyari* sunt; & ipsorum septem gentes quod ex Nicephoro apparet; ubi se Chaganus Abdelarum Imperator, in oratione ad Mauritium Imp. *Septem gentium & septem orbis Terra climatum Regem appellat.* Apud Cedrenum *Moageras* nomen Hunnici Regis. Et A. C. 1000 c c x l i v. septem Exercitibus, septem diversis itineribus ac ducibus, in Pannoniam redierunt. Sic nomina Hunnorum & Tatarorum conveniunt. *Tudun* Hunnorum Dux à Carlo Magno victus, ut annales Francorum Fuldenses à Marquardo Frehero editi testantur. *Taudun* Vlahku Kain filius apud Texeiram. *Toxa* Geyzæ Pater. *Tuxy* filius Chinguis. *Buda* frater Attilæ. Tataris *Baido, Bathi, Peta.* Alani plerumque Hunnis apud Historicos conjunguntur. De quibus ita Marcellinus: *Alani ex montium appellatione cognominati, paulatimque nationes conterminas crebritate victoriarum attritas ad gentilitatem sui vocabuli traxerunt ut Persæ.* Hunnis per omnia suppare, verum victu mitiores & cultu. Nec *Euthalita* Hunni apud Procopium alia ab Alanis gens: qui & Albanos fuisse putat. Cedreno *Nephtalita.* Quod corruptum nomen: nec quicquam pro Iudaica Origine. Sicut & *Euthalitarum* nomen à Græculis ita detortum. Quod ex Nicephoro discimus; ubi de Cagano loquens: *Abdelarum* inquit (alius di-

xerit Euthalitarum) *Rex*. Emirkhondo Abdela regni Metropolis : unde Abdelani & brevius Alani. Qui non in Occidentem tantum, verum & Orientem, usque ad Gangem extensi. Sed quod Cedrenus inquit : *Hunni qui & Slavini*: verum non est. Nam diversa gens Slavi & Hunni sicut ex lingua patet. Slavi in Europæa Sarmatia, egressi ex Asia & profundo Bersiliæ ut Solinus, Græcus scriptor apud Pyrckhaymerum testatur. Quod si verum, crediderim Bersiliam esse illam quam Nicephorus *Barsilt*, Venetus *Barscol* nominat. *Avares* Hunnica gens: quia ipsorum Reges *Cagani*. Elmacino *Harari*. Sedes circa Turquestanam. *Pseudavares* apud Nicephorum. Nam pars Verorum & Cunorum ex Oriente in Pannoniam pulsi, metu Avarum in idem nomen concesserunt. Illi *Veri Cunorum* vicini, Parthis originem & nomen dedisse videntur. Parthos Scytharum sobolem esse antiqui uno ore testantur, de quorum in Persiam adventu mirum est viros doctos nihil hætenus certi eruisse. Constat Scythas Cimmericis fugatis, Duce Madya cum ingenti multitudine in Mediam irrupisse & totos viginti octo annos Imperium Asiæ superioris tenuisse, de quo legendi Herodotus & Strabo. Factum hoc tempore Cyaxaris Mediæ, Iosæ Iudææ, Psammetichi Ægypti Regum, A. Mundi termillesimo

trecentesimo decimo sexto. Madyas Indathyrus ille Scythia est, quem ex Scythia erumpentem Asiam ad Ægyptum usque pervasisse, ex Megasthene Strabo sub initium libri xv. & Arrianus in rerum Indicarum libro referunt. Atque hoc est quod veteres tradunt, *Scythas superiori Asia potitos Bactrianum & Parthicum Imperium condidisse*. Quanquam enim illorum Imperium breve ac ferè ambulatorium fuerit, passim tamen suæ gentis colonias reliquerunt, in Syria Scythopolin quam & Magog dictam Plinius refert, in Media Parthos qui & Persæ. Non enim major differentia inter Parthos & Persas, quam inter Cattos & Hassos, Assyrios & Athyrios, quod jam dudum viri docti monuerunt. Ac mirifice hanc sententiam confirmat & illustrat, quod paulo post & nomen & imperium Persarum ac Parthorum innotuerit. Trogus apud Iustinum: *Parthi Scytharum, exules fuere. Hoc etiam ipsorum vocabulo manifestatur: nam Scythico sermone Parthi exules dicuntur*. Si propius nosse cupias, à qua Scytharum gente orti, Massagetæ eorum conditores putarim: qui utrique & Massagetæ & Persæ Soli equos immolarunt, hac ratione moti quod celeri Deo celer hostia conveniat. Hunni *Saberi* apud Cedrenum & Procopium, vel cum Avaribus vel Siberis Russiæ, vel cum utrisque iidem. Ab ipsis Sabaria

Hungariæ dicta. De Vngris & Vniguris certa res: qui *Iuhri* hodie, Siberis vicini. Vnde Hugari à Slavis dicuntur quos Hungaros vocamus. *Fenni* magna gens. Olim Hunnis vicini. *Melæ*, Plinio & aliis *Fanesii*. Eorum lingua tam peculiaris ut à Scaligero inter undecim matrices Europæarum ponatur. Finnorum propago *Lappones*. Vtrique Hunni. Ex quo nomine si durius aspices *Funni* & *Fenni* proveniunt. *Lappones Orientales* circa *Kolam*, *Suedis Trinnes*, *Russis Terschanowoloch*: sibi ipsis *Pyhenieni*. Quod perinde est ac si Hunos dicas: unde fit *Pyhunem* & *Pyhenem*: sicut *Funos*, *Finnos*, *Fennos* dicimus. Idem de *Molgzomiis*, *Lucumoriis*, *Tingoefiis* putandum est. De quibus in genere antiqui, cum dicunt, *Hunos glaciale Oceanum accoluisse*, quæ verba *Marcellini* sunt. Et clarius adhuc incomparabilis seculi sui *Rubruquis*, tradit *trans Volgam ad Septentrionem esse regionem Pascatir* ex qua orti *Hunni* & *Hungari*. *Vnam Hungarorum & Pascatirarum linguam esse*. *Iuguros à Pascatiris distingui*. Nam illos peculiare literas habere & scribere deorsum progrediendo à sinistra versus dextram ita ut *linea pendeant*. *Hunc scribendi morem Tataros à Iuguris accepisse*, & tales literas *Mangu Canem ad Ludovicum Regem Franciæ misisse*. *Iuguros autem facit vicinos Moalis & Tataris*.

CAP. V.

Causa migrationis Scythica. Bellum. Abundantia virium. Venatio. Oceanus glacialis viam praebeuit. Quo tempore facta. Septentrio parum habitatur.

NEc diu quærendum est quid hos Scythas moverit ex nostro in alium orbem migrare. Quippe duas causas fuisse reperimus: Bellum & abundantiam hominum. Bella inter ipsos æterna: *aut cadunt aut caduntur* inquit Lucianus. Igitur infirmiores & victi sedes mutare cogebantur. Quo & illud eos movebat, ne hostium cibus fierent. Hostes enim comedere, Scythicum. Ipsa gens imprimis fecunda. Hunnorum in antiqua patria centum & octo tribus. Turcarum fere totidem, ut ex Aitono patet. Quare multitudinis domi minuendæ causa migrandum plurimis & velut sacrum ver in alias emittendum terras. Feras quoque perpetuis & vagis venationibus festabantur. Ut quemadmodum illæ ex Asia in Americam ea occasione devenerunt; probabile sit etiam venatores eo delatos. Et hoc modo Hunnos ex interiori Asia in Europam venisse Bonfinius testatur. Ipsa etiam Scytharum vita instabilis semper & vaga, sine sedibus fixis, ut campus, ut fons, ut nemus invitabat: ita aliquandiu commorabantur: tum de-

nuo, fugientium similes, alias terras & sibi adhuc incognitas petebant; Via vel mari vel si nulla continens, per glaciem qua totus Septentrio connectitur. Ut non anxie quærendum ibi vel fretum vel alius transitus. Nam Oceanus glacialis hyeme continentis vicem obtinet & eum hostes invadere ac ultro citroque commeari Tataris receptum. Quod expertissimus Rubruquis testatur, qui tradit *supra Tatariam in glaciali Oceano Tautas & Mansas insularum habitatores hyeme per glaciem à Tataris invadi*. Quemadmodum in Suecia quoque fieri Olaus & Magnus Upsalensis scribunt.

De tempore quo hæc transmigratio Scytharum primū cœpit, cuncta nobis, ut in tanta antiquitate & tenebris, incognita sunt. Id certum, longe recentiore Phœnicum in Americam adventu, quia Septentrio immensis terrarum spatiis usque in novum orbem, fere sub ipsum siderum cardinem, qua via transiverunt, extensus, non ante multa secula cultoribus impleri potuit. Nam quis terras ad spectu fœdas & æternis nivibus ac glacie horrentes, nisi pulsus ab aliis, adire velit? Rari hodieque in Lappia, Gronlandia, Samojedia & omni ad glaciale Oceanum tractu habitatores. Rari quoque in Septentrionali America. *Omnis Virginia* inquit Purchasius, *Nova Anglia, Terra Nova & cætera ad polum ac centum interius milliaria*

regiones

regiones non tantum hominum habent quantum Londinum. Regio Angliam magnitudine superans vix millia quinque in aciem producet. Quod argumento tardius ad Septentrionem habitari cœptam & si conjecturæ locus, non ante annum Christi quadringentesimum. Quippe tum temporis horridus Septentrio commoveri præ multitudinæ hominum & agmina sua in omnes orbis partes effundere cœpit. Impulsi à vicinis, alios impellebant & exundabant in omnes mundi plagas. Hunni tum ab ipso fere glaciali Oceano progressi in austrum sunt. Nec dubium alios vel venandi studio vel prementibus vicinis, qua data via, sive per Occidentem sive per Orientem in Americam penetrasse. Quippe Chichimecæ circa A. Ch. 1000 in Mexicanam venerunt. Porro illa perpetuo vaga & venationibus dedita gens, sua barbarie quicquid est miserabilium Finno- rum, Samoedarum, Tatarorum, non æquat tantum sed superat. Trecenti vel quadringenti anni spatium satis amplum sunt quo per Septentrionalem Americam spargi & sobolem suam magno incremento augere potuerunt. Ut hæc secunda Transmigrationis Americana periodus Hunnica in tempora post natum Christum probabili conjectura incidat.

Ita Hunni ex interiore Asia in Septentrionem & horridas frigoribus plagas delati sunt.

Vbi postea divisi, parte in Orientem, in occidentem alia migrante, utraque via tandem in Americam venerunt. Quæ hinc Asiæ, inde Europæ, maximis & magnam adhuc partem incognitis plagis interjacentibus sive illæ insulæ sint, quod ignoratur, vel alicubi una continens, proximat. Nam freta si intercedunt, non admodum magna esse oportet. Quod nos animalia docent, quæ eadem via in Americam delata sunt, natandi non adeò perita, ut magno mari transmittendo sufficiant.

C A P. VI.

Hunnorum in Americam adventus per occidentem. Gentes ad Obin. Biarmia. Skidfinni. Finlandia unde dicta? Nova Zemla & Gronlandia per æstatem habitabiles. Oona & Panotii. Gronlandia antiquis nota. Islandia. Fabulosa Frislandia & aliæ Zenorum insula. Geographorum errores. Estorilandia. Islandia est Thule. Pytheas Massiliensis defensio. Thule quamvis borealem terram notat. Islandia ante Norvagos frequentata. Thyle pro Tilemarchia, Schetlandia. Gronlandia quando detecta. Riphæi. Gronlandia ante Norvagos habitata. Skerlingi. Similes Americanis. Ursi albi. Fera quomodo in Americam venerint. Gronlandia America continens. Terræ polares incognita.

Qui occidentem versus procedebant, primo ad utramque ripam fluminis Obi, & glaciale circa Novam Zemlam, Russiam & Lapponiam, Oceanum confederunt. Quas M. Paulus Venetus, & ante eum Nubiensis, Regio-

Regiones Tenebrarum appellat. Gentium nomina sunt: *Calami, Tingæsi, Ostachii, Molg-zomii, Serpanouzi, Lucumores. Grustini, Vogulitzai, Samojedi, Papinai, Premskii, Obdora, Condora, Loppi, Fenni, Caroli* & complures alii. Loppi hodieque circa Lucumorianam degunt, sicut Herbersteinius testatur. A flumine Obi partim in occidentem, partim longius in septentrionem progressi sunt. In occidentem à Fennis, Loppis, Carolis itum, qui Scandiæ extrema usque ad promuntorium Rubeas occuparunt. Ibi Lapponia Orientalis, quam Suedi Trennes, alii Biarmiam vocant, à Finnico Varana quod montosam regionem significat. Omnibus Finnis & Lapponibus Skidfinnorum nomen competit, à soleis ligneis quæ Suedis Skidh, Finnonibus Suksi dicuntur. Atq; hinc Saxo Sialandicus Scricfinnos suos depromsit corrupta voce; & alii totam Finnorum gentem in Scritofinnos & Marchiofinnos diviserunt. Hodie peninsulam Suediæ oppositam tenent. Et mirum est nomen ac antiquitatem eorum controverti. Nam sunt qui Finlandiam dici volunt à regionis amœnitate. Alii quod olim hostes Suecorum fuerint, Findlandiam id est hostilem regionem dictam. Quæ inepta sunt; estque Finlandia regio Finnorum, quos ibi Tacitus collocat. Hi longius in Septentrionem progressi, ex continente in vicinas insulas,

Novam Zemlam & Gronlandiam, venerunt. Nam illæ regiones, propter uberem terræ, maris, aëris venaturam, certo anni tempore, Junio, Julio, Augusto frequentantur à Fennis, Lapponibus, Samojedis, ut Linscotius testatur. Nec insuavis ibi per æstatem habitatio: cum solum floriferum & amœnum sit. Nova Zemla, Gronlandia & vicinæ insulæ sunt, in quibus Huni & Fenni sive Fanesii à Mela & aliis collocantur. Quæ voces à Græculis in *Oonas* & *Panotios* mutatae, pudendo errori, de victitantibus ovis & magnarum aurium hominibus, occasionem præbuerunt. Quippe Fanesios ibi habitasse, & ita legendum, non Panotios, locus ostendit. Nam omnem eam Sarmaticam oram, Fenni, Lappones & qui ab his profecti sunt, ab omni hominum memoria tenuerunt. Et Fanesii dicti, quemadmodum Tauriscos, Hunniscos, Suediscos dicimus. Fabulam de Oonis, quasi ovis victitarint & avenis, plane destruxit magnus Salmasius. Ex Nova Zemla & Lappia in Gronlandiam brevis trajectus. Variæ enim interjacent insulæ & terræ nondum omnes nobis exploratae. Quarum pars quoque habitantur: ut Terra Metæ incognitæ, ab Hugone Villugbæo Anglo primum detecta. Igitur ex una in aliam vel per glaciem, vel ubi ea deficit, scaphis ventum est. Qualibus Samojedi in Novam Zem-

lam

Iam quotannis trajiciunt & navigant. Gronlandia ingens sub ipso Cardine siderum, incognitæ etiamnum magnitudinis inter Americam & Europam media jacet. Cujus nomen etiam antiquissimis Geographis notum. Qui illud mare, quod supra Rubeas & Scandiam est, Cronium dixerunt ab ei adjacente Cronia sive Saturni insula, quam etiam Ogygiam vocarunt ut ex Plutarchi libro de imaginibus in Luna patet. Barbari eam hodie Secanungam appellant. Croniæ Islandia imminet Sola ibi celebris insula. Nam Frislandiam, Porlandiam, Stanesol, Bodendon, Grislandiam, Talas, Broas, Iscant, Trans, Mimant, Damber, Bres, Estotilandia, merum Zenorum vel qui eos corruerunt, commentum esse, post tot annorum errores, docti jam tandem ausi sunt asserere. Præivit suo exemplo Arngrimus Islandus qui non potuit non vicinas Islandiæ suæ insulas nosse. Ipsi quibus paruisse dicuntur, Norvvagiæ Reges eas ignorant. Et tamen Geographi, credo ne detur vacuū, obtrudunt nobis Frislandiam cum urbibus suis & famoso Rege Zichini, eadem plane fide qua Diotymus, Strombychi filius è Cilicia per Cydnum in Choaspen fluvium Susas præterfluentem se navigasse scripsit. Tales errores in tanta luce expungendi sunt ne impostorum commenta pro veris habeantur à rerum imperitis.

Nec

Nec sufficit cum Grotio dicere : *nisi forte est pars aut Islandia aut Gronlandia*. Nam plane non est nec in Oceano nec ad continentem talis terrarum facies quæ Zenorum relationi respondeat. Qua vero fide Islandiæ assuetur cujus quatuor *Fiordung* omnibus incolis notissimæ sunt ? De Estotilandia vero quam lepide fabulantur. *Milliaria amplius mille versus Occidentem à Frislandia abesse, insulam Islandiæ ambitu parem & multo amœniorem. Regi Bibliothecam Latinis libris instructam, genti peculiare literas.* Credo ibi amissas Livii Decades vel Taciti Annalium libros extare : quod quamprimum inquirendum. Porro Islandia haud dubie veterum decantata Thule est, in qua hodieq; nomen oppidi Thiles Norvvagiam versus extare in Chronico Zelandiæ Eyndius tradit, qua fide ipse viderit. Hæc adhuc Plinii ævo terrarum ultima : quod de Schetlandia, multominus Tilemarchia dici non potest, cum Romani jam ante illud tempus omnem Scandiam usque ad Rubeas promontorium hodie *Noordkyn* & Scythicum Oceanum circumvecti sint. Pytheas Massiliensis ejus situm exacte designat apud Strabonem, dicens *Thulen à Britannia sex dierum navigatione versus boream abesse*. Quo quid clarius pro Islandia dici potest ? Nam Schetlandia vix bidui navigatione à Britannia abest, nec boream versus sed in Orientem si-

ta. Ac vel ex sola hac narratione patet quantum in peregrinatione vir Pytheas fuerit, quem toties iniquissimè Strabo erroris arguit, sola Clarissimi viri invidia. Qui à Gadibus usque ad Tanaim omnem Europam Septentrionalem lustravit. Et frustra Polybius privatam ei vitam ac paupertatem objicit. Nam neque hodie soli divites peregrinantur & aliorum instructus esse potuit subsidiis. Thule igitur Islandia quicquid Arngrimus contra nugetur. Nec tamen dixerim solam in veterum scriptis Islandiam Thulen vocari. Multis omnino in Septentrione locis nomen illud tributum. Igitur frustra Ionas diversam apud Ptolemeum ab Islandia Thules latitudinem objicit, & alia ex incerto petita. Complures enim veterum Thulæ: & quod de una verum, de altera negatur. Poëtæ hoc nomen pro lubitu regionibus ad boream parum cognitis imponunt. Sicut cum de Oriente agitur statim ad Indos suos, Gangem & Hydaspin excurrunt. Et deimus incultam ante Ingulfum Islandiam fuisse, an propterea nunquam sub Thules nomine de ea loquuntur poëtæ? Nam quia Thule etiam Britannia & Orcades de his intelligendi sunt cum incolarum ejus meminerunt. Contra ubi terrarum ultimam & sex dierum navigatione infra Britanniam jacere dicunt, quis neget de Islandia sermonem esse? Quid quod certa in-

dicia

dicia sint Islandiam ante Norvvagos variis gentibus frequentatam? Nam Crantzius in Norvvagiæ prologo testatur, post subactam ab Hengisto Britanniam Frisios in Islandia & Frislandia confedisse. Cujus fidem si quis in dubium vocet ob fabulosam Frislandiam, is Arngrimum audiat; qui *varia signa cultus humani, nolas, cruces ligneas & alia opere Irlandico ac Britannico Ingulfum ibi reperisse testatur*. Unde colligit Irlandos, Scotos, Anglos jam olim ob uberem piscaturam in eam navigasse. De his anniversariis Islandiæ quam Thulen vocarunt, habitatoribus, aliquid inaudivisse veteres, præsertim post Britanniam Romanis cognitam, quis dubitet? Ut igitur concludamus, multæ omnino Thylæ. De Tilemarchia Norvvagiæ loqui Procopius secundo Gotticorum videtur cum *Herulos in Thylen habitatum venisse* refert. Orcades vel Schetlandias Tacitus innuit in Agricola: *dispecta est & Thyle*. Rem igitur recta putantibus, manifestum erit borealem illum Europæ tractum non leviter cognitum priscis fuisse. Certe si Cronia, quod probavimus & Dalechampio quoque ac Cluverio placet, Cronlandia est, diu ante Norvvagos cognita fuit. Tradunt illorum annales, demum A. Chr. 1555. ab Erico Rufo detectam, nomen *Grønlandia*, quod terra ibi perpetuo virens sit ac florida, accepisse, sicut

sicut in porticu quadam Bibliothecæ Vaticanæ legitur. Quod nemo credet cui nives illæ & æterna fere glacies earum partium ex nau-tarum relatione innotuerunt. Massiliensis Py-theas, primus nobis Hyperboreos & Riphæos aperuit, nec ulla erat causa cur eum Strabo propterea mendacem vocaret. Nam & terras ibi & altissimos montes & varias gentes esse, à Russis compertum. Hi Riphæi & Hyber-borei antiquissimi sunt Croniæ habitatores, id est Fenni, Lappones, Samojedi, Caroli. Vnde Mela duplices Riphæos facit, cis & uls Riphæum montem. De quibus prisca multa etiam fabulosè & olim integer de iis Hecatæi liber extitit. Fuisse in Gronlandia homines antequam Norvvgi eò venirent, exinde patet, quia hodieque in ea reperiuntur qui nihil cum Norvvgis commune habent, vultu, lin-gua, moribus, diversis; Tataris, Samojedis, Lapponibus, Americanis etiam borealibus li-neamentis & habitu corporum simillimi. Ivo-rus Boty Gronlandus Norvvgicæ originis, qui jam ferè ante tria secula eam regionem descripsit, & cujus narratio apud Purchasium extat, testatur *Occiduam ejus partem incolere Skerlingos potentem nationem & Norvvgis infe-stam*. Hos alii *Screlingers* vocant, & Samoje-dis comparant. Sunt enim gens vaga, pisca-tione & venatu victitans, colore fusco. Colunt Solem.

Solem. Non sunt homiedones sed crudos cibos vocant, neque igne ad coquendum sed contra frigus utuntur. Forbifferus ad fretum sui nominis, vidit *barbaros lata facie, depressus & simis naribus, longo & nigro capillitio, colore olivastro.* Alii *raras barbas & complura Samojedis ac Tataris communia* observarunt. Ducti ex Gronlandia in Daniam nihil à Borealibus Americanis differre videbantur. Habemus igitur ejusdem in Samojedia, Nova Zemla, Lappia, Cronia & America originis homines. Ut de migratione Scythica per occidentem dubitare nemo possit cui similitudo inter Samojedos, Gronlandos & Americanos cognita. Quæ omnia de Gronlandis Norvvagicæ originis dici nequeunt. Nec homines modo verum etiam animalia novæ Zemlæ, Gronlandiæ & Septentrionalis Americæ conveniunt. Ubique ingens alborum urforum piscibus victitantium copia. Quos ex Gronlandia in Americam venisse inde patet, quia in australi parte & circa fretum Magellanicum nulli reperiuntur. Ac folere id ferarum genus per glaciem vel frustra ejus aquis innatantia commeare illi referunt qui Septentrionalia maria navigare solent. Ita in Islandiam quoque veniunt ubi *nulli reperiuntur nisi cum glacie Gronlandica advehantur,* quod Arngrimus contra Blefkenium asserit. Lescarboto admodum verisimile videtur

tur alces ex Septentrionali Europa ad terram Labradoris, Canadam & Souriquosios per arctoam plagam tranasse. Nescio unde hoc hauserit Bilibaldus Pirckhaimerus in Germania vetere. Veniunt inquit quotidie à Septentrionibus terraque incognita ac à mari glaciali, homines quidam barbari, Caroli vocati, mercimoniorum gratia cum magno exercitu in Gronlandiam & ut pro comperito habetur, ex altera parte poli Septentrionalis. Gronlandiam Americæ continentem esse Anglorum navigationes docuerunt. Sed ingentes sinus & patentia maria in illam continentem penetrant, ad summam usque latitudinem arctoam. Neque tamen exindè necessario sequitur per regiones illas horridas & profunda nive obsitas barbaros illos, quanquam ingenti corporum duritie, transmigrasse. Imo quia omni pene anni tempestate regiones illæ glacie horrent, eo facilius Samojedæ illi frigidibus adsueti per concretas undas ultra tendere potuerunt, quanquam certum sit difficilem & longinquam viam & mille difficultatibus obseptam. Qualis sub ipso polo terrarum mariumq; situs, hæctenus rerum omnium conditor occultum mortalibus esse voluit. De magnetica rupe & insulis circum maximis quæ commentus est Angelus quidam Oxoniensis & ex eo Giraldus Cambrensis in suo de mirabilibus Hiberniæ libro, referre piget. Magna

ibi naturæ miracula & nemini hæctenus cogitata latere dubium non est. Batavi gradum LXXX immortalis cum gloria superarunt. Quibus Deus quicquid uterque polus adhuc atra nocte premit, quicquid exteriora Asiæ vel abscindit America vel jungit, quicquid immensæ Magellanicæ, detegendum reservasse videtur.

C A P. VII.

Grotii opinio de Norvavorum in Americam migratione refellitur. Rationes à lingua, tempore, religione, frumento. Ilan non est Ilant. Norimbega fabulosa. Teut, Pagod, Guayra. Llame, Topkos, Peke, an Norvavagica.

CÆterum hic viam Hunno Scythis nostris Islandica sua in Americam transmigratione intercipit magnus Hugo, cujus viri doctos errores audire non magna caret voluptate. *Omnes ferme populos inquit qui cis Isthmum sunt Panama, ex Norvagia ortos arbitror. Ex Norvagia in Islandiam, ab hac in Gronlandiam, inde Frilandiam & Estotilandiam partem continentis Americæ ventum vult. Parum abfuit quin tanti viri auspiciis & auctoritate Norvagi Hunnos nostros ac Phœnices America pellerent, nisi alter ille post Columbum novi orbis vindex clarissimus Latius obstitisset. Rationes hunc errorem expugnantes hæc ex præcipuis sunt. Quia ratio nulla red-*
di

di potest, cur non Islandi equos statim & boves traduxerint ex Islandia in Gronlandiam, atque inde in Americam. Nec apparet quare in Gronlandia potius & America quam Islandia sermo Norvagicus penitus exoleverit ac tam brevi tempore in tot diversissimas linguas mutatus sit, cum contrarium plane observetur in Europæis linguis; quæ licet multæ sint, tamen aperta originis suæ vestigia retinent.

Deinde obstant Norvagorum & Islandorum traditiones. Nam Chichimecæ jam ante annum 1000 ad lacum Mexicanum pervenerunt. Islandia autem demum A. 1000 LXXIX coli cœpta, à paucis primo familiis Tyrannidem Haraldi Harfageri fugientibus, postea demum plures accesserunt. In Gronlandiam demum Anno 1000 CCLXXXIV. ventum. Ex quo sane consequitur Septentrionales Americanos aliunde quam ex Norvagia & per Islandiam venisse, cum Chichimecæ antiquiores Islando Norvagis sint, Navatlacæ Gronlandis, & Mexicana cum vicinis partibus jam incolas suos habuerit antequam Norvagi Islandiam adirent. Et quis credat tam vastum continentem inter sex septemve secula Islandos gentem non magnam implere potuisse? cum illis longo tempore opus fuerit ut solam insulam suam etiam raris habitatoribus colerent. Ethnici tum Norvagi cum

in Islandiam migrarent, paulo tamen post Christiani facti. Sed quis præstabit Islandos ante receptum Christianismum aliò emigrasse, aut insula sua nondum perculsa, quod paucis annis fieri non potuit, alias sedes & quidem majori frigori obnoxias, tanto circuitu quæsiuisse? præsertim per Gronlandiam & boreales terras adeo horridas, quas absque summis difficultatibus & non nisi longo tempore transire non datur. Longe probabilius esset credere ipsos Norvvagos, Danos, Suedos, Anglos, Canibros, Hibernos, qui omnes egregii navigatores illius Oceani diu ante Islandos fuerunt, rectà ad continentem illam delatos quam Islandos longo & difficili per ipsum fere polum circuitu. Est & aliud non leve argumentum gentes illas non venisse ex Norvvagia, quia ante Hispanos nullum ibi frumentum Europæum, sed tantum Maizium Asiaticis familiare, & quia Mexicani ebrietatem vehementer abhorruerunt ac severitate legum castigarunt. His atque aliis rationibus removentur Norvvagi, ne Hunno Scythis obstant. Quod argumenta pro Norvvagis attinet, illa rem non conficiunt. Terminatio vocabulorum *tlan* non est ex Germanico **Tant**/ sed multis rebus communis quæ nihil minus quam regionem significant, ut *Ocachtlatz in-tlan* magis infra, *Tenoxtitlan Tunale* supra petram.

tram. De Norimbega quod dicitur, sciendum primo Mexicanos nunquam in ea fuisse qui ab occidente vel Coro per Californiam & Teuculhuacan profecti, ut infra ostendetur. Deinde fabulosa esse quæ de Norimbega quidam narrant ex eo patet, quia hodie in illis partibus neque hujus neque alterius oppidi vestigium extat. Tractus ille à barbaris aliquando *Aggunaa* dictus, nomen cum ducibus crebro mutat. De vocabulis in universum respondetur; nullum à Grotio productum, quod vere Germanicum esset. Non *Teut* quia Mexicani non habent commune nomen quo Deum appellent. *Pagod* nuspiam in universa America notum, Indorum Orientalium est. *Guayra* & *Llame* ad Peruanos pertinent, & illud furnillum non flabrum; hoc animal diversum ab ove notat, quod nihil commune cum nostro *Lam* habet nisi quod quadrupes sit & lanam gestet sui generis. *Tophos* pro capitis tegmine nuspiam occurrit. *Topes* Peruanis fibulæ sunt quibus mantilia connectuntur. Nec *Peke* Mexicanis torrens sed *Atlahutli* & illa in pes, peque seu peke terminatio montibus etiam & aliis rebus quibus nihil cum torrente commune, tribui solet. *Tepeque* Mexicanis mons, & nunquam terminatio in *peque* sine *te* occurrit.

CAP. VIII.

Norvagi in America parte Gronlandia. Ejus notitia periit. Navigatio in Gronlandiam glacie obstructa. Canes loco jumentorum. Rangiferi. Siberi in America. Lingua Finnica & Brasliana affinitas.

CÆterum non plane negatur etiam quosdam ex Germania aut Norvvagia in Americam venire potuisse: quod potissimum de populis illis, quos arctos despicit, probabile. Nam, ut dictum, Islandi in Gronlandia coloniam condiderunt, cujus pagos describit Ivorus Booty & Arngrimus. Fuerunt autem homines non multi & ad oram fere maritimam. Itaque si Gronlandia Americæ pars & continens, jam partem Americæ à Norvvagis cultam habemus ut recte Grotius colligit. Nec illud negatur quod subjungit: *Quid illos Gronlandia infesores impedit ire longius & per lata terrarum spatia genus suum propagare?* Nam & in vastissimo illo Septentrionis tractu quem Gronlandiæ adscribimus, genus suum propagare potuerunt. Quod tamen adeo incertum, ut hodie neque in Gronlandia neque partibus Americæ ei vicinis ullum Originis Norvvagicæ indicium exstet. Quid igitur illis factum? dices. Non aliud possum, quam non liquere. Periit enim Gronlandia Norvvagica vel homines in ea Norvvagi, quo casu incertum.

Audia-

Audiamus Ioh. Isacium Pontanum in Historia Danorum. Refert is, Helgelandam, VVestenoram, Islandiam, Feroam, Findmarkiam, Gronlandiam olim Regis & Reginae Danorum proprias fuisse, nec aliorum nisi Regis solius classibus frequentari solitas. Postea intermissam hanc anniversariam navigationem duas imprimis ob causas. Quippe A. Christi MDCCCXLVIII. sævam ac diram per omnes propemodum orbis plagas pestem grassatam, qua imprimis Dania exhausta fuerit. Et sunt qui tradant inquit post eam epidemicam luem fuisse intermissam ac neglectam, quæ ad oras Gronlandia solennis antea & annua fuerat, incolarum regni navigationem. Deinde immensam paulatim ex Trollebottis glacierum copiam coacervatam fuisse, quæ nunc impedita omnia & difficilia reddat: adeo ut vix nisi à parte insula qua Libanotum borealem spectat, terram hodie, quamvis & id subinde difficulter, detur contingere. Sic igitur glacialibus montibus obstructi ferè omnes Gronlandiæ portus notitiam ejus nobis ademerunt, ut Norvagos in ea vel extinctos necesse sit vel ad interiora migrasse. Porro hæc per glaciale Oceanum in Americam via etiam nuper Geographiæ scriptori Georgio Fournier non displicet, cujus verba sunt: *Per illud æquor stratum glacie & per insulam Vaigast è nova Zemla cum incola plures trajiciant quotannis in Mosco-*

viam ut cum Samojedis & Tataris mercaturam faciant, ut certis constat relationibus, non est quare dubitemus de transitu & origine Americanarum gentium, cum in his partibus Europa & Asia exiguo tantum freto à nova Zemla parte America separantur, nec opus sit navibus, ursis & animantibus ceteris, qua per glaciem incedentes perveniunt in Spitsbergam, urforum insulam & plures alias à continente distinctas, decies majori spatio quam nova Zemla à Moscovia distat & Tataria, vel Spitsberga à Gronlandia & Gronlandia ab America. Hæc omnia fidem transmigrationis Hunno Scythicæ per Orientem faciunt. Quo & alia accedunt neutiquam prætermittenda. Ut quod populi supra Cibolam canibus instar jumentorum utantur, cujus rei testis oculatus Franciscus Vasquez de Coronado. Idem apud Gronlandos Martinus Forbissenus A. Christi MDLXXVII. vidit. Idem Siberi Russiæ, & omnes ad Oceanum glaciale Fenni ac Lappones, faciunt. De quibus Venetus intelligendus cum inquit: *In regione Septentrionis, canes maximos asinorum instar, rhedas trahere.* Illi canes Rangiferi sunt, vel non multum dissimiles. Prisci cervos vocant dum scribunt: *Esse Scytharum gentem qua cervos equitet.* Sunt enim cervis simillimi. Igitur Siberi, Fenni, Lappones, Caroli, ea qua diximus via, per Occidentem in Americam venerunt, atque ibi

late dispersi sunt. Quemadmodum *Siberos* in Plata habemus, Scheriis per omnia similes teste *Vlrico Fabro*, In *Navigatione Petri Manchossæ*. Ex quo barbatos esse consequitur. Ad *Magellanicum fretum barbari Samojedis & Lapponibus* simillimi, quod *Linscotius* notavit. Et quod mirandum, *Lingua Brasiliiana* cum *Fennica* magnam omnino convenientiam præ se fert. Nam ut nihil de eo dicam, quod utraque lingua caret *F* i.e. *mutam* cum *liquida* perpetuo fugit, illud omnino memorabile est, quod & *Brasiliani*, & *Fenni* præpositiones suas semper nominibus postponunt. Apud *Brasilianos* *Pê* est in, *Taba* vicus. Vnde fit composita vox *Tape* in vico; contracte pro *Tabape*. Ut manifestum sit, præpositiones *Brasilianas* imitari rationem suffixorum *Ebraicorum*: idque apud ipsos ac præterea *Finnos* tantum receptum est.

CAP. IX.

Humorum in Americam adventus per Orientem. Argumento à feris & avibus. Asia borealis & America alicubi cœunt. Nova Albion & ejus frigus. Tractus ille suspectus. Asia & America freto divisa. Fretum Anian. Asia supra Tatariam facies. Ex Vincentio. Plinio. Rubruqui. Russis. Tataria usque ad Lxx. gradum extensa.

HI per occidentem venerunt. Alii & longe quidem major pars, per Orientem:

ubi & via brevior & regiones magis habitatæ. Quam viam nos animalia docent. Quippe tota America, maximè Septentrionalis, Leonum, Cervorum, Tigrium plena. Quæ cum nec in Gronlandia nec Magellanica deprehendantur: necesse est per Orientem ex Asia venisse. Nam in Scythia nullum frequentius animal quam cervi, qui etiam maria tranant, Solino; in Hyrcania Tigridum ingens numerus, Marcellino. In Tataria Leones, ursi, cervi, Veneto: quas feras Tatari eam regionem occupantes sagittis suis expulerunt, ut apud Purchasium legitur. De Scythia Plinius libro sexto: *Iuxta vastæ solitudines ferarumque multitudo, iterumque deserta cum belluis.* Incognita nostris oris animalia, per eandem Tatariam venisse in Americam necesse est. Quis dubitet in illa magna Asiæ supra Turquestanam, Siam, Russiam, parte, nobis nondum cognitæ animalium plurimorum species latere? Nam Acoſta nodum non solvit, dicens: *Sic Deum animalia distribuiffe ut quedam communia toti orbi, quedam singulis peculiaria partibus essent.* Quis enim credat toto orbe nostro ita migrasse ea, ut nulla soboles remanserit? Nec aliunde pulcherrimarum avium tanta copia in Americam venit, quam ex Tataria. Vbi & aquilæ, & in Ergimul innumeræ aves pretiosissimarum: pennarum: & in Insulis inter Tatariam & Americam falcones.

cones. De quibus passim Paulus Venetus fide dignus rerum Tataricarum testis.

Et quanquam Septentrionalis ille ad Orientem Asiæ & Americæ tractus nondum exploratus sit : Illud tamen Russorum, Hispanorum & Anglorum navigationibus ac itineribus cognitum est : *ab Obi usque ad Tingæstos & Peisidam continue in Septentrionem Asiam magis magisque procurrere. Auditos ad Peisidam campanarum sonitus, & visas Indicis similes veliferas naves. Ut ibi Tataricum mare navigabile : nec de navigatione per Novam Zemlam usque in Sinas desperandum sit. Americam quoque versus Septentrionem, à promuntorio Mendocino in immensum extendi. Quod prima Draci navigatio luculenter probat. Qui à Novæ Hispaniæ portu Quatulco longissime Orientem & Septentrionem versus per XLVII. continuos dies à XVI. Aprilis ad III. Junii navigavit, donec in Novam Albionem, sub gr. XLII. incidere. Ut illas terras supra Californiam oporteat per immensa spatia versus Asiam & Tatariam flecti : sive jam sit continens sive insula. De quo ne Draconi quidem constare quicquam potuit. Quanquam Albionem, ejus Navigationis scriptor, insulam vocet : eodem forte sensu quo & Panamam, & alia continentis loca, insulas vocat. Sed quod de ingenti frigore scribit, æstate media, dubitare nos cogit,*
fuerit

fuerit ne ipsi latitudo XLII. graduum exacte cognita. Nam frigus tam penetrabile regionibus ejus climatis convenire nec per naturam nec experientiam potest: Cum quo acriores sunt in Septentrione hyemes; eo æstas quoque intensior esse soleat. Sunt qui totum illum Americæ tractum suspectum habent. Purchasius Tomo tertio: *Hispani inquit fingunt fretum Anian, Cibolam, Quiviram ac amplissimas regiones versus Asiam extensas, ut ita omnem spem Anglis & aliis inveniendi fretum adimant.* Promontorium Mendocino in Mappis c. 10. 1000. leucas à promontorio australis Californiæ distat, cum Franciscus Gualle Hispanus apud Linschotium fateatur vix quingentorum milliarium esse distantiam. Divisas freto Asiam & Americam, navigationes Batavorum Zemlanæ aliquomodo ostendunt. Nam duplex in Nassovico freto æstus, concurrentesq; Occidentis & Orientis undæ Linschotio observatæ: quemadmodum in Magellanico & Baltico freto navigantibus evenire solet. Et enavigato Vaigats alius Oceanus aquis falsis & cœruleis occurrit. Franciscus Gualle fretum inter Americam & Tatariam his notis deprehendit. Quia cursus Maris Pacifici qui per c. c. millia passuum duravit, circiter c. c. m. passuum à Nova Hispania cessat. Deinde quia in eo mari Atunæ, cæti & alia piscium genera, quæ frequenter circa freta versari solent, inveniuntur.

niuntur. Quis author fuerit freti Anian quod vulgares Mappæ heic tanquam exploratû expingunt, non constat. Quisquis ille fuit commentum suum orbi obtrusit. Nam quo minus tale fretum admitti queat, faciunt relationes illorum qui regiones illas extremæ Tataria magna cura lustrarunt. Quales Rubruquis & Venetus sunt. Nam si fretû ibi & quidem *tam* angustum, negari non potest, accolis ei notam fore oppositam continentem Americę. At hujus nullibi meminerunt. Quanquam Oceani magni, & insularum in eo crebro meminerint. Qualis Asia supra Sinam & Tatariam facies sit, ex Nubiensi, Rubruquis, P. Veneto, Planocarpo & Vincentio, satis compertum est. Cingitur enim Oceano, ultra quem insulae sunt ac aliæ terræ. Nubiensis parte x. clim. i. Terra Iagog & Magog terminatur à Septentrione mari Oceano & ultra eum est Terra inhabitata. Vincentius ex Planocarpo: Mongal ad Septentrionem Oceano circumdatur. Venetus: Supra Carocoram Bargu longitudine x l. diatarum. Incola Medita. Emenso x l. dierum itinere ad Oceanum pervenitur, in quo sunt insulae, unde aves Grifalci ad Chamum afferuntur. Ac veteres quidem, Plinius, Strabo, nunquam dubitarunt Oceano Asiam Septentrionalem ambiri. Plinius: Insula toto eo mari multa, vulgata una maximè Tazata. A Caspio mari Scythicoque Oceano in eam

curfus inflectitur. Tum ipsam Scythiam borealem eleganter describit : Inhabitabilis ejus prima pars à Scythico promontorio, ob nives. Proxima inculta sævitia gentium. Anthropophagi Scythæ insident humanis corporibus vescentes. Ideo juxta vastæ solitudines ferarumque multitudo haud dissimilem hominum immanitatem obsidens. Iterum deinde Scythæ, iterumque deserta cum belluis usque ad jugum incumbens mari quod vocant Tabin. Rubruquis omnium accuratissimè : Su Moal, id est Moal aquatici habitant versus Orientem. Versus Septentrionem sunt Kerkis populus pauper alens pecora. Orangei quoque ibi sunt populus Septentrionalis, qui suppositis pedum plantis ossibus celerime super iis per glaciem currunt, ita ut etiam bestias velocitate assequantur & capiant. Plures ibi populi sunt versus Septentrionem quamdiu ob frigus habitabilis plaga est. Ad occidentem est regio Pascatir quæ est Hungaria major. Addit: Taute & Mansé populus sunt qui inhabitant insulas Oceani glacialis, ita ut Tataři possint eos hieme per glaciem invadere. Observatū fuit ab eodem, omnia flumina extimæ ejus Tataricæ ab Oriente in Occidentem fluere, & quo magis in Septentrionem progressus sit, eo magis se ascendisse, nunquam descendisse. Ex quibus patet, terras ibi in Septentrionem longissime protendi. Russi exploratum missi Asiam ita retulerunt : Kitta est fluvius Tataricæ ad quem regnat Rex Altinus.

*Ibi multa sunt Vlusses sive Hordeæ Tatarorum. Post longum iter pervenitur ad amplissimam regionem Mugalla qua se à Bugar Bactriæ extendit usque ad Oceanum. Inter Bugar & Mugalla ad austrum sunt tres regiones, Ortus, Talgut, Shar. Mugalli distinguuntur in nigros & flavos, quos amplissimus murus disterminat. Extra eum sunt nigri Mugalli, intra in regione Cataia albi. Ex quibus omnibus patet quousque in Septentrionem Tataria procurrat. Nam usque ad Lxx gradum eam protendi necesse est. Id quod sic conficimus. Sina ad gradum ferè XLV terminatur. Usque ad L excurrere Mogoliam ponamus. Supra Mogol Bargu XL dierum itinere in Septentrionem protensa, quod spatium xx circiter gradus conficit si unius diei iter tantum Octo mill. pass. definias, quod pro earum regionum ingenio parum est. Navigatum à continente Bargu ad alias insulas illius Oceani Venetus tradit. Ultra tendentibus ipsa jam occurrit America. Ut ex Asia per Orientem adiri aliter quam navibus America non potuerit. Istmo Asiam & Americam connecti Athanasius Kircherus in Copto suo his verbis tradit: *Cathaiam majorem per immensa spatia in extremo Septentrionis angulo America Istmo quodam conjungi ego Mathematicis rationibus pene convictus existimo. Ratio certe illa neque Mathematica neque Historica esse potest rebus nondum ple-**

ne exploratis. Plures cum Strabone Scythiam Septentrionali Oceano terminari statuunt & abscindi ab America. Grotius: *perpetuum intercedere fretum magis credo. Latius: Omnino verisimile est ad promontorium Tabin aut Cataiam angusto freto continentes dividi.* Idem Gaditano aut Magellanico non vult esse patentius. Conspirant Geographi qui ei etiam nomen *Anian* imponunt, qua authoritate vel fide incertum. Authores supra citati & qui regiones illas cum cura lustrarunt, maris & Oceani, nullius vero freti meminerunt.

CAP. X.

Duplex Hunnorum in Americam adventus per Orientem. Primus cui causam Anthropophagi præbuerunt. A quibus Tabieni, Apalai, Massagetae & Machutega in Americam expulsi. Secundus. Hunni iidem cum Cunadanis, Vnadchan, Hurones, Chontales, Alabardi, Alani in America. Inga.

H Vjus generis duas imprimis Hunnorum in Americam migrationes deprehendimus. Prima, cujus apud Plinium & Solinum vestigia supersunt, antiquissima. Referunt enim, ab Anthropophagis Scythis, usque ad Tabin, omnia deserta fuisse; quod ejus gentis ferociam sustinere nemo posset. Hæc deserta Tataria non ignoravit Paulus Venetus cujus verba sunt: *In maximo tractu inter Orientem & Aquilonem habitationes*

bitationes non inveniuntur sed tantummodo fera. Igitur qui olim ab Anthropophagis ad Tabin usque habitabant, partim excisi, partim fugati sunt. Nec fugientibus propior terra, quam ingens & littoribus opposita America. Magnam hanc complurium populorum migrationem fuisse, ex terrarum spatium patet. Totam rem Marcellinus his verbis proponit: *Anthropophagi humanis corporibus victitantes; quibus ob hæc alimenta nefaria desertis, finitimi omnes longa petiere terrarum. Ideoq; plaga omnis Orienti æstivo objecta, usque dum venit ad Seras inhabitabilis mansit.* Hæc ille. Quinam illi ab Anthropophagis fugati in alias terras populi fuerint, mirum non est ignorari. Duorum tamen nomina exuimus, Nam *Tabieni* & *Apalai* inter eos fuisse videntur. *Tabieni* apud Ptolemæum sunt, à quibus proculdubio promuntorium celeberrimum Tabin dictum. *Apalaos* Solinus Massagetis conjungit, & Plinius suo ævo superstites fuisse negat. Ipsorum enim in Asia memoriam interiisse. Non quod omnes delicti: sed quia sedes mutarunt. Quorsum migrarint diu quærendum non est: habemus enim in Florida *Apalacos* sive *Apalchenos* quos ab his *Apalæis* ortos ipsum, præter alia, nomen arguit. Peruvia *Tambos* hominum ejus gentis ut ipsi tradunt antiquissimos, propaginem *Tabienorum* ostentat. Et quia propin-

qui Apalæis Massagetæ, etiam hos tum temporis in Americam pari casu venisse crediderim. *Mazateca* enim una ex quatuor antiquissimis Novæ Hispaniæ gentibus. *Massachuseta* sunt in Nova Anglia, vel ab his Massagetis vel Machutegis orti, quos ad montem Norosum & Iaxartem Ptolemæus locat, vel à Mazacis quorum Rex Curtio & Straboni Assacam. Zoques in Guahutemalla, Zacatecas in Nova Gallicia habes qui Sacas nomine referunt.

Secunda recentior, sed omnium copiosissima & celeberrima, in qua Hunni, Alani, Avars, Turcæ, Tatari, Mogoles, Gothi, Parthi & aliæ gentes, quarum expressa passim memoria extat, in Americam venerunt. *Hunni* gens tam fœda, ut non injuria Diabolus ab Ægyptiis *Chuni* dictus fuerit, primo ad extremam Asiæ oram confederunt: ubi *Cunad*, & *Vng*, Mogolis vicina. *Cunadanos* eandem cum Hunnis gentem fuisse ex eo patet; quia Hunni quoque Mogoles dicti; & sic in Hungaria se ipsos vocarunt. Veneto Funotiani vel *Cunchi* dicuntur. Et inter Tataros nationem fuisse quæ *Vngrad* dicta, idem Venetus testatur. De quo propterea minus dubitandum est: quia illos Hunnos adhuc circa A. Ch. cIo sub ditio-
ne Magni Presbyteri Iohannis fuisse (ita enim cum vulgo nominare cum placet) ex Zaccuth
& Vene-

& Veneto constat. Quippe cujus titulus *Vnadhchan*, *Altunchan* sive *Vncam* : quod Imperatorem Cunadorum sive Vnorum notat. Arcladana Metropolis *Vnchian*, proculdubio à conditoribus Vnis; & *Funotian* Provincia, quemadmodum Hunnos & Funnos appellamus. *Tuchan* Quiviræ vicina ex *Vnchian*, vel *Vgan*, cujus circa Cialin Benedictus à Goes meminit. Inde in Canadam ventum & Huroniam. *Cuni*, *Vni*, *Hunni*, *Cunchi*, *Funoti*, *Cunadi*, *Canadi* eadem gens. Nec magis hæc nomina differunt quam *Chatti* & *Hassi*, *Messene*, *Messana*. *Huyrones* populi Mogolibus vicini apud Vincentium in speculo Historiarum. Ab his *Hurones* Novæ Franciæ & *Vri* ad *Titicacam* *Peruviæ*. Quorum in *Contriguris* & *Ultizuris* *Hunorum* populis clara memoria extat. Nam *Vri* qui & *Ori* ac *Oritæ* *Indiæ* populi apud *Plinium* huc referri non possunt. *Conchi* novæ *Mexicæ* à *Cunchis* *Tataricæ*. *Cinaloa* ex *Ciali*. In *Nicaragua* *Chontales* habemus, gentem ex *Conchis* sive *Conis* & *Alanis* mixtam. Ita enim fieri solet in confusa populorum migratione, ut in unum conflentur nomina. Et inde *Gothalanorum*, *Roxolanorum*, *Taisalorum*, *Cialorum* nomina fluxerunt. Ex *Hunnis* & *Avaribus* apud *Iornandem* *Hunnivares* sunt. *Alabardi* ex *Alanis* & *Parthis*. *Alani* ad *Gangem* usque à *Tanai* extensi, in *Tataria*

quoque extrema confederunt, inter Cotari & Tangur, ubi Helan est Mogolum Horda apud Armenium Haitonem. Ex qua etiam originem trahunt *Vlani* Tatarum, quorum nunc sedes in Taurica Chersoneso. Michovius à Rege Vlan dictos vult, quo duce in Tauricam venerint. Sed nomen antiquius est. Inter præcipuas nationes quæ in Chersonesum venerunt, referuntur Mangutenses, Vlani, Bachinienses. Mangutenses sunt Mogoles. Quibus vicina Helan unde Vlani. Bachinienses ex Paquin sive Cambalu Citaia. Igitur Alani ex Tataria cum aliis in Americam migrantes, & Chunis permixti, Chontalorum nomen tulerunt in Nicaragua. Sicut iis vicini *Pipeles* & *Celtales*. In Florida sunt *Otapalli*. In Peruvia *Ataballi* & *Tallanes*. Ingarum clarissima & antiquissima natio, ab Vngis Tataria profecta. Cujus & in Iaponia, ubi *Fingo* & *Fiunga* regnũ; & in utraque America mentio. *Coringa* supra Xalisconem. In Popajana *Quilla Cinga*. In Peruvia *Incaian*, *Inga* & *Ingri*. Titulus Regum apud Tataros *Vnchan* & *Zingis*, apud Furcas Hun-car. Falso Ludovicus Tubero in commentario de Temporibus suis *familiam apud Turcas regiam Hunchariam appellatam* vult. Non enim id familiae sed dignitatis nomen. Inter Scythas *Aarinchi* & *Sinchi* apud Marcellinum. In Platenfibus Provinciis *Chanes*, *Chanassi*, *Cherigua-*

nes, *Connaneques*, *Chunchi Calchini*: & *Changorum* diversa genera *Barkoni*, *Zeihanni*, *Karchkoni*, *Peihenni*, in Navigatione Petri Manchossæ. apud Vlricum Fabrum. *Calchini* eadem cum *Chontalis* gens, nisi quod hic *Alani* primo loco positi. In Brasilia *populus Vnitan*: à *Canadanis* vel potius *ipsis Vnnis*. Ita emenso continente Meridionali per fretum in *Magellanicas insulas* ventum: ubi inter quinque nationes *Encos* sunt, procul dubio ab *Hunnis*. Cæteri à *Turcis* & *Tataris*. Hæc origo *Hunnicæ*.

CAP. XI:

Parthi in America. Eorum nomen latè sparsum. Alabardi in Florida. Diversi à Longobardis. Lingua Parthica Germanicæ affinis. Parii.

PARTHORUM in utraque America gentes sunt, *Alabardi* & *Parfi* *Parixæ*. Quippe à *Scythis* pulsî, vagos errores suos, utroque sole, terminarunt, & in Europa, Asia, America, confederunt. In *Illyrico* & *Macedonia* *Partheni* & *Parthis*, teste *Strabone*, *Plinio*, *Stephano*. Alia ipsorum & maxima pars solitudines inter *Hyrceaniam*, *Dahas*, *Arios*, *Margianos* occuparunt: ubi *Parthi* & mollius *Parfi* dicti sunt: Nec aliunde levi mutatione *Persarum* nomen fluxit. *Danieli* *Paras* & *Pharfi*. Nam *Parthi* & *Parfi* eadem ratione dicti qua *Sinxæ* & *Thi-*

næ, Hunni & Thuni. Indoscythæ quoque Parthi, ut ex lingua apud Ctesiam patet collata cum hodierna Parthica. Tam late dispersos in Americam quoque venisse nihil obstat. Nam in extrema Tataria *Barscol* à Veneto ponitur, quæ & *Bersilt*, ut ante dictum. Sunt in Florida *Alabardi*, Gomara teste: ex quo Geographi sumserunt qui in Mappis suis, *Alabardos*, *Avanares*, & alios supra Floridam ponunt. Gens ex Alanis & Parthis mixta. Nam quo minus pro Longobardis capi queant, multa obstant. Quæ gens tam exigua olim, ut sola paucitate Tacito nobilitata dicatur. Nec Longobardorum nomen *Alabardi*. Quantum enim distant *Ala* & *Longo* vel *Lom*? Et *Alabarda* telligenus non à *Lombardis*: sed quod tota bipennis esset. Vnde Germani hodieque *Helebardam* vocant. Quoniam vero magna linguæ Parthicæ sive Persicæ & cum Græca & cum Germanica, convenientia deprehenditur, mirandum non est voces quasdam Germanicas & Græcas in America reperiri. Ut quod a frigore *Chile* dicta. Virginianis *Cheir* manus est, quorum linguam & alia Græcanica habere Rogerius Guilhelmus testatur. Sic *Kebec*, *Kinibec* fluviorum nomina. Sicut & apud Turcas *Taisan* est Dei filius: apud Sinenses *Tchienfu*. Ut non sit necesse Germanica quædam à Norvvgis deducere. *Cuba* Indoscytharum vox:

& ejus

& ejus nominis urbs apud Ptolemæum. Sic Cuba Hispaniolæ vicina. In Austrina parte sunt *Parii* Novæ Andaluziæ & Peruviæ: ubi, quod sæpe fit, litera extrita: quæ in urbe *Pars* occurrit. Sicut & inter Scythas *Parios* habemus apud Strabonem, à quibus, ut dictum, *Parthi* & *Parfi*, ac indubie etiam *Parii* Americæ. Scythiarum antiquissima genera *Napa* & *Pali* Herodoto. Apud Americanos in Insula Sanctæ Trinitatis ex adverso *Parix* habes *Ne-poos*, in Florida *Otapallos*.

CAP. XII.

Turca. Latè sparsi. A Tur dicti. Amoraus. Souviqui, Troqui, Turca, Tucoman, Surukufsi. Mexicanorum lingua habet vocabula Turcica.

TURCAE gens antiquissima apud Herodotum, Plinium, Melam. Iudæi *Thogarmannos* vocant quod nomen *Thogariis* convenit. Ipsorum urbs *Thogara* Ptolemæo, apud Nicephorum *Taugast*. Græcis etiam *Tauri* & *Taurisci*. Longinquæ gentis migrationes in varias mundi plagas. Nam in Norico *Taurisci*: In parva Scythia *Tauri*: in Sacarum regione *Turquestani*. Nec inter *Tauros* & *Turcas* magna quoad nomen differentia. Nam ipsi *Persæ*, ut *Emir-Khond*, gentis authorem *Tur* faciunt: quod *Turcicum* nomen fuisse ex

Nicephoro patet, qui refert *Turun quendam rebellem Cagano fuisse*. Hinc Turi, Tauri, Turcæ, Taurisci, Derbices. Porro Turcicam gentem Derbices fuisse ex Ctesia patet, qui refert *Cyri tempore Derbicum Regem Amoraum fuisse*. Vbi *Am* non est alia vox quam *Cham* vel *Kan*, & *Amoraus* Chan Mora. Idem de Sacis ex eodem Ctesia patet, quorum Rex *Amorges*. Quod nomen etiam Persicum sicut ex Thucydide patet, qui Amorgen Pissuthnis Persæ filium scribit fuisse. Atque haud dubito quin Orchamus ille septimus à Belo Persarum Rex cujus Ovid. meminit, sit Vrchan, quod diu post nomen secundi Turcarum Imp. fuit. Igitur cum Turcæ supra mare Caspium fuerint, & ipsa gens imprimis vaga, in extimum angulum Asiæ cum Tataris, hinc in oppositum continentem Americæ delatos nihil obstat. Nam in Canada sunt *Souriqui* & *Troqui*, à Turcis proculdubio, ut ex voce patet. Quos Herodotus *Iyrca*s vocat antiquo nomine; & sic apud Strabonem quoque libro undecimo legendum, ubi vulgo *Cyrcii Tapyris vicini*. Ipsorum urbs Hiarcam sive Yarchaun, hodie Metropolis regni Cascar, teste Benedicto Goes. Vnde Hyrcani quoque originem habuisse videntur. Sua voce *Tzuruki* vocantur apud Leunclavium, quod cum Souriquis plane convenit. In Provincia Pasto *Turca* & *Tu-*

curros, locorum nomina, à Turcis habitatoribus. Quemadmodum in Persia quoque urbs *Turca* ab iisdem : alias *Turcoman* : & idem Provinciae nomen. Nec *Tucoman* à *Turcoman*-nis abludit, unica inter pronuciandum extrita litera, quod frequens. Sicut Tartaros dicimus & Tataros Σαρμά) pro Σαρμά) apud Dionysium Afrum; Macedni pro Macedonibus apud Herodotum. In Colima superest pagus *Tecoman*. In Magellanica insulis *Tirimenes*. Clarissima Turcarum memoria in Platanis Provinciae reperitur : ubi *Surukusii* sunt, teste Ulrico Fabro. Mexicanis *Teu Deus*; *Calli* domus. Unde *Teucalli* domus Dei. Turcis quoque *Teu Deus* apud Nicephorum : *Cula* vel *Culuva* & *Cala* arx quæ & domus; quod tamen ex Arabico habere videntur. *Tepec* Mexicanis mons pro quo Turcæ una extrita literula *Tepe* dicunt : unde *Buzug Tepe* mons dimidius *Mal-Tepe* mons divitiarum. Plane quemadmodum apud Mexicanos *Cachutepec* mons cuniculorum.

CAP. XIII.

Tatari an à decem tribubus Isrælitarum? Arsareth civitas. Iudæi Tataris permixti in Americam venerunt. Tatarum à fluvio Tatar. Discrimen inter eos & Mopulos. Tatarorum nomen qua ratione invaluerit? Antiquiores sunt quam vulgo putantur. Eorum in America sedes. Nomina locorum in an. Atzlan.

Turcas in extremam Asiam profectos, unde in Americam facilis trajectus, ex eo patet, quia Tatari una cum Turcis gens & haud multum lingua, habitu, moribus differunt. De quarum gentium origine mirum est nonnullis id in mentem venire potuisse, quod tradunt à decem tribubus Isrælitarum exortos. Huc etiam quartum Esdræ librum trahunt, & alia quæ compendio Grotius his verbis confutat: *Scriptor Esdræ quarti libri plenus est inanum somniorum, ideoque ab omnibus rejectus. Nec America est quo illa Hebræos ivisse dicit, ipsi non minus illo tempore quam aliis omnibus incognita, sed regnum quod sibi consinxere Iudæi, ultra amnem, ut ajunt, Sabbaticum, ad portas Caspias, unde nullus unquam nuncius, nulla litera pervenire, quod nec vidit quisquam nec videbit unquam, in hoc tantum repertum à nugivendulis ne promissa de mansuro semper regno in semine Davidis, in Iesu Christo impleta & adhuc impleri credantur. Neque verum est in Tataria fuisse Iudæos. Et quæ quidam repe-*

reperiſſe ſe ibi putant tribuum Hebraicarum nomina, vetera ſunt Scythica, ut Eutalita non Nephtalita & ſic cætera, quemadmodum viri eruditi abunde maniſeſtum fecerunt. Iam vero ad Iucatanam quod attinet, qui eo primum venere, circumciſionem ibi repertam tradunt, non etiam cæteros Hebraicæ legis ritus, nec literarum eam ſcripturam quæ à multis temporibus apud Hebræos fuit. Circumciſio autem multo latius patet patuitque ſemper quam Iudaismus. Et quod ortos ſe dicerent ab hominibus è mari ſervatis, non ad mare rubrum, ſed ad memoriam univerſalis diluvii, cujus apud omnes reperiuntur veſtigia, rectè referas. Hæc ille, quæ omnia proba, ſi circumciſionem Iucatanorum, de qua ad huc ambigitur, excipias. His addo quod Iosephus undecimo Antiquitatum, ſuo adhuc tempore decem tribus trans Euphratem ſuſperſiſſe tradat, eaſque excreviſſe in innumerabilem multitudinem. Eaſ adhuc in Aſſyria & Media ſe inveniſſe, Benjamin Tudelenſis, qui ante ſexcentos annos vixit, gloriatur. Regio Arſareth etiam apud Beroſum Annianum extat. Fuiſſe civitatem quandam huius nominis ex Ptolemæo patet, qui Arſaratham ponit ad oſtiū Araxis apud mare Caſpium. Et quanquam Tataſi à Iudæis exorti negentur, multos tamen Iudæorum nil Tataſiam & cum Tataſis in Americam veniſſe, nil obſtat. Teſtatur Riccius, in Sina aliquot Iudæorum Synagogas repertas.

Iudæos illos se vocare Israëlitas & ignorare nomen Iudæorum, unde videri è decem tribubus. Penes eos legem esse Mosis Hebraicam ante sexcentos & amplius annos scriptam sine punctis vocalibus. Neque mirum in Sinam eos venisse, cum author Halachot Olam & Iuchasin exertim dicat Iudæos illos in regionem Prete Iohannis venisse, id est magnam Tatariam & Cataiam nigram, quod etiam Rabbi Ganz in Chronico suo observavit, in cuius versione Fretum Iavan pro Prete Iohan pessimo errore legitur.

Quid mirum Iudæos illis remotis gentibus permixtos, cum etiam Græci Scythis atque Indis permixti fuerint? Quò Seneca respicit cum inquit: *Quid sibi vult inter Indos Persasque Macedonicus sermo? Vtcunque igitur, quod negari non potest, Iudæi in Tatariam venerint vel etiam Americam, non tamen Tatarorum genti originem vel notabile incrementum dederunt, sed Turcarum manus quæ ad fluvium Tatar in campestribus Bargu confedit, illam tam copiosam & celebrem nationem condidit. Quantum vero discrimen inter Tataros & Mogulos sit ex Guilhelmo de Rubruquis Monacho Gallo, qui A. Ch. cIj ccliii. pro Legato ad Tataros missus fuit, discendum est. Tatarorum, inquit, verum nomen est Moal & eo unice delectantur, quia Cingis Can fuit ex gente Moal. Neque volunt vocari Tatari: nam*

Tatari

Tatari alia natio. Operæ pretium est ex eodem intelligere, qua occasione Tatarorum nomen tam late extensum fuerit; non enim alibi extat narratio. *Cingis* inquit *ad Tataros & Moalos dixit*: Quia non habemus principem, ideo vicini nostri opprimunt nos. *Quo dicto à Tataris & Moalis Dux creatus, Vntcan oppressit & eum in Cataiam fugavit. Sic cum Tataris suis progressus, eorum nomen longe lateque propagavit. Nam quia Tatari illi in pugna præmissi, populus exclamabat iis visis: En Tatari veniunt. Ita continuis bellis paulatim absumpti sunt, & Moali omnibus modis nomen Tatarorum extinguere ac suum propagare student.* Hæc Rubruquis, quo nemo unquam in rebus Tataricis diligentior & magis fide dignus. Ipsum Tatarorum nomen & imperium antiquius quam vulgo putatur. Habemus apud Ammianum Marcellinum libro vigesimo tertio *Atharas* *Essedonibus* vicinos. Apud eundem *Totardanes* Sarmatiæ fluvius. *Emirkhond* jam sub *Baharon Gur* circa A. Christi cccc. Persis Tataricum imperium grave fuisse refert. Nomina Regum *Hhakon*, *Khan*, *Chinguis*. Ultima eorum mentio in tempore *Kozrao Parvvez* incidit. Inde ad *Turcas* rerum summa translata. Hos iterum Tatari dejecerunt circa Annum Christi millesimum.

Ex his patet amplam Scythiæ gentem Tataros

taros fuisse. Eorum in Americam transmigrationis clara supersunt vestigia. In Cinaloa *Tamogali*. In Rio de la Plata vicini *Guamariis Mogoles* : inter *Chichimecas Majolies*. Provinciæ *Mogolibus* in Asia vicinæ sunt *Cotan, Baida, Tangur*. In Americæ S. *Martha Coto*, in Chili *Coton*, in Peru *Paita, Tangora & Tangarala*. Urbium Tataricarum nomina sunt *Cingui, Chincui, Cangui, Chinchitalo, Taingin, Tingu, Tangut, Camul, Tooma, Cianfu, Cunchi, Cascian, Cascar, Tholoman*. In Americæ Nova Hispania *Tancuylabo, Tenguacet, Tenguadin, Tulanzingi, Guaxazingi, Arazingi, Impilzingi*. In Nova Mexico *Cicui, Conchi*. In Peru *Cigua, Chincha, Conchuco, Chindui, Chuqui Chacaynga, Chincama, Cincero, Concingei, Iscaicinga*. In Brasilia *Cangoin & Caingoin*. In Iucatana *Tzamul* provincia quæ & *Aarinchel* : nam & *Arinchi* Scytharum in Taurica populi, ut ex Marcellino patet. In Peruvia *Tomebamba, Tomependa, Cia, Conchi, Chinca, Chincama*. Prope Cibolam *Tolm & Tolmia* *Zacatulæ* urbs. *Cuzco* lingua Incarum significat umbilicum terræ, quia situs ejus in medio Tahuantinsuyo qui Peruanus orbis. Meminit etiam Cuzconis Barbariæ in Africa urbis scriptor Granadensis Historiæ Arabs Argutafa, sed quæ Peruvia-næ originem non dedit cum satis evidens sit Mangonem conditorem ejus Tatarum fuisse.

Turcarū genus *Gurzi* quorū Tudeleſis meminit, & Tatarī ſupra Sinam *Iezi* dicuntur à Iaponenſibus, unde in nova Anglia *Maſſachuſetzi*.

Magnum quoque Turcicæ & Tataricæ originis apud Mexicanos argumentum eſt, quod pleraque locorum nomina in *an* exeunt. Vulgo male in *lan* vel *tlan*, cum *l* vel *tl* non ad *an* ſed ad præcedentem dictionem referendum ſit, ſicut ex voce *Aztlan* patet quæ ardearum regionem ſignificat, ubi *l* non ad *an* ſed ad *Aztl* quod ardea, pertinet. Sic *Mechoacan* regio piſcium, ubi *l* plane deeſt. quia *Mechoac* piſcis. Nota locorum Mexicanorum nomina *Teutitlan*, *Coatlan*, *Haztatlan*, *Quetzatlan*, *Petatlan*, *Tenoxtitlan*, *Ezapan* & alia innumera. Apud Turcas & Tataros *Merglan*, *Multabaran*, *Taſcan*, *Coman*, *Vachzizatlan*, *Agrian*, *Etairan*, *Avaclan*, *Vgan*, *Zilan*, *Cazan*, *Aſtracan*, *Rezan*, *Tholoman*, *Arcladan*, *Kotan*, *Helan*, & apud Nubiensem complura alia, ut *Ialan*, *Ailan*, *Dhoklan*, *Lalan*.

Et hæc locorum terminatio per univerſum Orientem, propter Tatarorum Imperium latiffimum, frequens, ut in Perſia *Tzirtzan*, *Coraſan*, *Guylan*, *Iſpahan*, *Argian*, *Cirman*, *Hyracan*, *Milican*, *Badaghan*, *Burgian*, *Balcan*. In India *Multan*, *Hagickan*, *Decan*, *Aran*, *Sian*, *Baadan*, *Cholan*, *Zeilan*. In Moluccis *Macian*, *Bacian*. In Ladronibus *Guaman*, *Pragan*, *Sarpan*, *Gugehan*,
Bahan,

Bahan, Guagan, & maxima Insularum Iapan. Eadem in *an* terminatio per universam Mexicanam usque ad Iucatanenses & Nicaraguanos, ubi deficit, deprehenditur. In aliis regionibus rarissima, ut *Nicoan, Natan, Panaman,* quę tamen regulatorum nomina fuisse videntur. In Aiti fluvius *Bahuan,* regio *Maguan.* Plura diligenter inquirenti non occurrebant. Per totam australem Americam nullius in *an* loci terminatio, cum tamen eo penetrasse Tataros constet; sed alius forte linguę & originis.

CAP. XIV.

Nomina propria Americanorum à Scythis. Lingua Hebręe quadam vestigia apud eosdem. Iosephi nomen. Tatarax. Sagomombar. Saguica. Chacones. Discrimen inter Cam & Chan. Curacan, Tamacis. Cin. Beg. Bal. Paulo. Attila. Azlan. Capa. Ruca. Gazun. Capa Inca. Guai-palca. Cinguis. Mango. Al.

ITa ex locorum & gentium nominibus ostensum Scythas Hunnos in Americam venisse. Restant propria personarum ex quibus luculenter eadem res demonstrari potest. Diximus non omnino negandum quosdam Iudęos Tataris permixtos in Americam venisse. Esse in nova Anglia quandam linguę cum Hebraica convenientiam Rogerus V Vilhelmi scribit, sicut etiam in novo Belgio terram *Argnada* vocant, quod merè Chaldaicum.

Sed

Sed hoc memorabile apud Hurones occurrit, quod illis *Iosephi* nomen inter alia receptum. Quod unde ad eos nisi à Iudæis provenerit, equidem conjicere non possum, quanquam etiam in casum nonnunquam ejusmodi similitudo referri queat. *Tatarax* superiori seculo in Quivira regnavit, quod nomen merè Tataricum. *Tatar* proprium apud Mogoles nomen, unde ipsa tribus dicta *Tatarbeg* apud Leunclavium. *Ax* Turcis album: quo titulo illi Reges delectati. Unde *Axan* vel *Axhan*, id est, albus Rex *Togrulbeci* filius, alio nomine *Olbarselan*. Apud Trogum *Asian* *Tocsarorum* Rex, apud Curtium *Assacam*, Strabonem *Assacan* *Mazagum* Rex. In Paria *Stalderax*, *Almorax*, *Merebax*. In Florida *Naguatax*. In California *Naguatcha*. Inter Mexicanos Reges *Axaiaca*. Reges Virginiae *Sagami*. In Isthmo *Saecum* nobilis. *Sagomombar* Tatarorum priscus Propheeta *Theveto*, si tamen rudissimo & ineptissimo scriptori, ut eum *Thuanus* appellat, tantum fidei tribuendum. Apud Sinenses & Iaponios *Xacam*. *Can* vel *Cagan* Tataris Rex. Apud Californios *Saguica* idem esse quod iste vester Dominus, *Ferdinandus Alarcon* tradit. Ergo *Sa* iste, *Guy* vester, *Ca* Dominus, quod vel *Can* vel *Sha* Persicum respicit. In Paria Reges *Chacones* dicuntur, quod Vnnorum *Caganus* est. Vulgo idem esse volunt *Cam* & *Can*,

quod non ita se habet. Solus Magnus Imperator Tatarorum *Cam* appellatur. *Quam* autem sive *Cam* illis idem quod *Tei* id est Deus; unde illa Sinensium Tatarorum composita, *Truiquam* Deus maris, *Tanquam* Deus pluviae, *Taiquam* Deus vitæ ac mortis. Igitur non idem plane *Can* & *Cam*. Illud quibuslibet Principibus; hoc summo tantum Imperatori tribuitur. Ergo *Cam* idem Tataris quod Abyssinis *Giam*. Aliud vero apud Sinenses est *Ciam*; unde *Ciam Ciu* præses Curiae, quod etiam inferioribus Magistratibus tribuitur. *Chamba* Princeps Quitonicus apud *Casam*. Antequam *Ingæ* rerum potirentur, Reges in Peruvia *Curacan* dicti. *Tamacis* apud Herodotum, Tataris *Temueis* qui postea mutato nomine *Chinguis Kan*. *Cin* in Mexicanorum Principum nominibus frequens. *Gomara* in Cortesio: *Nominibus propriis Regum vel principum Syllabam Cin adjiciunt, quæ Regem vel Dominum notat.* Sic dicunt *Motezumacin*. Idque interpres pictorum Annalium apud *Purchasium* observat, cui *Tizoꝛicatzin*, *Abuizozin*, qui *Acostæ* *Autzol* & *Tizocic*. Apud eosdem Mexicanos *Tolpicin* Dux classis qua in Americam primum appulerunt. Post *Motezumam II.* Rex *Guatimucin*. Ejus militiæ Dux *Cyguacoacin*. Regulus in *Churuteal* *Cacamacin*. *Tlascalæ* consul *Magiscacin*. *Tezcucæ* princeps *Catamacin*. Apud Iu-

catanos *Alcinbeg*. Vbi Turcicum *beg* quo Principem denotant. Hochelagiensium Rex *Agouhanna Bal* Hunnicum. Vnde *Balamber Mundzuchi* frater. In Xalisco *Baldoret*, *Palasco*. In Nixapa *Baldorec*. Apud Peruanos *Paulo*. Non sane ex Latino Paulus, sed Hunnico *Bal*, quod etiam priscis Scythis receptum; apud quos Rex *Palo* cujus Diodorus Siculus secundo Bibliothecæ meminit. Et hinc *Bela* Regium apud Hunnos nomen; sicut etiam familia Principum Russiæ appellatur *Beala*, unde Fletcherus Legatus Elizabethæ Anglorum Reginæ collegit, *Originem ejus ex Hungaris esse. Attila* Hunnicum, & sic ille orbis prædo ac terror dictus. Apud Peruanos ejusdem cognomenti *Attala* ex Incarum stirpe. *Beg* & *Bassa* Principum Turcarum tituli. In Nova Francia apud Etecheminos *Bessabez*. In Popaian *Calainbaz*. In Brasilia *Konianbec*; de quo in Itinerario suo Iohannes Stadius Homburgensis & Thevetus. Apud Iucatanos *Alquimbech* Gomaræ. Nomina apud Tataros, Turcas & Mexicanos frequenter in *an* exeunt. Vt *Germian*, *Arselan*, *Axan*, *Casan*, *Rostan*, *Alwan*, *Vlan*, *Siban*. *Iztacmixonitlan* apud Gomaram viri Mexicani nomen. *Atzlan* antiqua Mexicanorum patria, nomen Turcicum, apud quos *Atzlanbeg* circa A. Ch. c. l. c. c. c. Carasinæ in Natolia Princeps fuit, de quo Leunclavius. Filium primi

hominis *Lotzitzan* Sinenses *Azalan* vocant. *Capa* & *Ruca* Incarum nomina à Turcis petita qui *Barkiarucas* & *Capi Agas* habent. *Capasi* Rex Apalches *Gazun* Mechoacanæ Rex, Tatarico nomine. Ita penultimus Tatarorum qui in Persia regnarunt, quoque appellatur. Maximus Imperatorum Peruvix *Gainacapa*, primus *Mangocapa* fuit. Et notat Inca Garcilasso Regem à cæteris Incis titulo *Capæ* distinctum fuisse. *Capa* Inca significabat solum Dominum; qui etiam alio nomine *Huacchacuyack* benefactor pauperum dicebatur. *Guaipalca* Atahualpæ frater. Nomina Tatarica sive à *Gain* sive *Ganiatu* deducas. *Gain* inter Magnos Camos tertius, Haithoni *Gino*, Planocarpo *Guine*. *Ganiatu* Regum Tatarorum in Persia quintus. *Cinguis* primus Imperator Tatarorum, quod nomen etiam Incis receptum. Nam in familia Vrincuzco post *Mangocapam* successit *Cinchi-roca*. Conditor Peruani regni *Mango* & ejusdem nominis post *Atahualpam* ultimus fuit. Quod nomen Tataris receptissimum, quorum Imperator quartus & Iacubi *Padischæ* apud Persas frater, *Mangones* fuerunt. Multa Hunnorum nomina ab *Al* initium capiunt. *Aladarius* Atrilæ filius *Almus* nepos *Chabæ*, *Albuger* filius *Chinguis* & alius *Zavolhensium* Rex apud Michovium. In America apud Iucatanos *Alitep*, *Alquinotep* vel *Alquinbech*. In

Paria Almorax. Apud Guahutemallos *Alandiulco*. Tot Hunno Scytharum nomina propria cum passim apud Americanos reperiantur, de eorum ex Asia in novum orbem transmigratione dubitandum amplius non esse patet.

CAP. XV.

Scytharum mores. Fennorum. Hunnorum. Conveniunt Americanis. Anthropophagi. Ethicus. Tatarorum. Samojedarum. Lapponum. Mores Scythici per universam Americam. Quivirani Nomades. Corpora pingere. Huronum crudelitas. Συρδισὶ Χειρόμακλεσιν. Qui Scythæ una uxore contenti. Desperato morbo laborantes occidere. Etiam parentes. Americanorum quorundam immunitas.

Nunc de moribus agendum est. Scytharum Septentrionalium illi in universum mores, quos Tacitus in Fennorum gente describit. Mira omnibus feritas, fœda paupertas, non arma, non equi, non penates: victui herba, vestitui pelles, cubile humus, sola in sagittis spes, quas inopia ferri ossibus asperant. Idemque venatus viros pariter & fœminas alit. Passim enim comitantur partemque prædæ petunt. Nec aliud infantibus ferarum imbriumque suffugium, quam ut in aliquo ramorum nexu contegantur. Huc redeunt juvenes, hoc senum receptaculum. Id beatius arbitrantur quam ingemere agris, illaborare domibus, suas alienasque fortunas spe metuque versare. Securi ad-

versus homines, securi adversus Deos, rem difficilissimam assecuti sunt, ut illis ne voto quidem opus sit. Quibus adde quæ de Hunnis Marcellinus scribit: Senescunt imberbes, compactis omnes firmisque membris & opimis cervicibus prodigiose deformes & pandi. Radicibus herbarum & semicruda cujusvis pecoris herba vescuntur. Ædificiis nullis unquam tecti, nec apud eos vel arundine fastigatum reperiri tugurium potest, sed vagi montes peragrantes & silvas pruinas, famem sitimque perferre ab incunabulis assuescunt. Indumentis operiuntur linteis vel ex pellibus silvestrium murium consarcinatis. Semel obsoleti coloris tunica collo inserta non ante deponitur aut mutatur, quam diuturna carie in pannulos defluerit. Capita incurvis galeris tegunt, hirsuta crura coriis munientes hædinis eorumque calcei formulis nullis aptati. Aguntur nulla severitate regali, sed tumultuario primatum ductu contenti, per-rumpunt quicquid inciderit. Ineunt prælia cuneatim variis vocibus torvum sonantibus, procul missilibus telis, acutis ossibus pro spiculorum acie mira arte coagmentatis. Nemo apud eos arat. Omnes sine sedibus fixis absque lare vel lege aut ritu stabili dispalantur semper fugientium similes. Infidi, inconstantes, mobiles, incitatisissimi furoris, quod honestum inhonestumque sit penitus ignorant, nullius Religionis. Qui mores tam exacte feris illis & incultis Americanis, quales Chichimecæ, Pilcosones, Cheriguanæ, conveniunt, ut eos no-

bis in Fennorum atque Hunnorum gentibus descripsisse antiqui videantur. Sane immanis illa barbaries qualis apud Chichimecas & Brasilianos, in nulla Celtarum Europæorum gente deprehensa fuit ; minime omnium apud Norvagos. At in Scythis Nomadibus & Anthropophagis tam graphicè nobis depingitur ut, mutato tantum nomine, Chichimecas & Brasilianos habeamus. Propone tibi ex Herodoto immani ferocia anthropophagum, Chichimecam habebis. Neque ulla gens humanis carnibus, præter Scythas, vesceretur. Ethicus Cosmographus antiquus nondum editus, cujus antiquissimum Codicem in membranis scriptum Bibliotheca Cl. Boxhornii, amici nostri summi, communicavit, de Turcis: *Gens ignominiosa & incognita, monstrosa, Idololatra, fornicaria, in cunctis stupris & lupanariis truculenta. A quo & nomen accepit. De stirpe Gog & Magog. Comedunt enim universa abominabilia & abortiva. Statura deformi, vini penitus ignorantes, Sal non utentes nec frumentum. Diem festum nequaquam nisi mense Augusto mediante. Habent Crines fuligine deterrima corvinis similes. Habent leones, pardos, canes maximos. De Tataris Venetus, Vincentius, Planocarpus: Sunt statura mediocri, lata facie, prominentibus genis, naso plano & compresso, barba nulla vel rarissima, supra verticem in morem clericorum rasi coronæ figura &*

*ab aure una ad aliam latitudine trium digitorum. Ebrietas apud illos honorabilis. Conjugia inter omnes licita, si matres, filias, sorores excipias. Duce-
 re fratris defuncti viduam licet. Vxores singulis complures, sed prima honoratior & legitima. Cibus caro, etiam equina & canina, potus lac. Humanas quoque carnes hostium devorant assas & elixas. Vestes ab umbilico ad genua, nec brachia, pectus, latera iis teguntur. Domicilia vel in curribus portatilia velex palis in modum tentorii, relicta superne fenestra per quam fumus se exolvit & lux intrat. Viri in venationibus & bellis continui. Arma non ex ferro sed coriis, gladiatorum usus rarus. Tempora per Lunas supputant. Initium anni Kalenda Februarii. Quæ omnia variis Americanorum gentibus recepta sunt. Sunt etiam barbatae Tatarorum nationes supra Sinam colore fusco, capillis barbaque promissis ut Moscovitæ, quos Ludovicus Frois Iezos appellat. A quibus illi per Americam barbati originem ducere possunt. Samojedæ à Petzora ad Obin statura dispari, facie plana, colore fusco & rubicundo, oculis parvis, atro capillo, plerique imberbes & in eo non minimam elegantiaem partem ponunt, nonnullis exceptis qui aliquid barbæ alunt. Imperterriti, celeres, bellicosi, in venatu assidui atque hinc sagittandi peritia. Vtuntur sagittis acuto lapide vel spinis piscium præpilatis. Hiemem in sylvis transigunt & putan-*

putantur anthropophagi esse. Degunt gregatim, frugum panisque expertes. Feræ ibi frequentes, eas venantur: hinc victus & amictus. Pelles spinis piscium consuunt & nervis; pilos æstate extrorsum, hieme introrsum vertunt. Idololatræ, Sortilegi, incantatores. Honorem aliis exhibitori capite nudato in terram procumbunt. Habent Principem qui à cæteris cultu nihil differt, nisi quod in capitis tegumento stellam gerit: etiam à Senioribus reguntur. Equorum instar Rangiferis utuntur. Linguis variis inter se differunt. Molgzomii specus & antra habitant. Apud Ostachios multi Reguli Indicis Casiquis similes. A Tingœsiis ad austrum variæ gentes perpetuis inter se bellis exercentur. Lappones statura brevi, perniciosissimi cursus, & inter currendum manci ac claudi videntur. Stricta omnibus vestis & suffulta pellibus. Ætatem venando transigunt. Pars artificia exercent, pingunt & vestes auro ac argento opere phrygionico intertexunt. Conjugia per ignem & silicem auspicantur. Navigia nervis animalium & viminibus contexunt. Magici peritissimi. In medio cursu navem sistere, quicquid toto orbe geritur scire, ventos venales habere perhibentur, Adamo Bremense teste.

Mores Scythici per Univerſam Americam, plures uni viro uxores, hostes comedere, cæſo-

rum capita prælongis contis infigere, pingi, in venatu esse assiduum, Sedes Nomadum ritu mutare. Nec putandum quibusdam tantum Scytharum gentibus hæc recepta fuisse, cui errori Solinus & Marcellinus manifeste favent, cum Herodotus, quod illi solis Gelonis, omnibus tribuat; & Virgilio non Agathyrsi modo verum etiam Geloni pingantur. De Quiviranis qui omnium Americanorum, quantum nobis constat, proximi Tataris, tradunt eos imitari moribus suis & pastura armentorum Scythas Nomadas sive Hordenses Tataros. Corpora pingere Scythicum. Venetus: *In Canggigū viri & mulieres faciem totumque corpus pingunt imaginibus leonum, draconum, avium, quæ aboleri non poterant. Quo quis magis picturatus, eo pulchrior.* De Agathyrsis res nota. Idem per Virginiam Floridamque receptum. Summam gloriam in hostium cæde ponere Scythicum: & ille beatus iudicatus cui in prælio animam efflare contingebat. Marcellinus libro XXIII. & XXXI. *Præcidere hostium capita eaque prælongis contis infixæ circumferre.* Apud Tauros perticæ infixæ ædes supereminebant, teste Herodoto. Quod etiam Popaianos fecisse Acolta libro de procuranda Indorum salute tradit. Dicitur non potest quam crudeliter captivos hostes Hurones & Iroquosii excarnificent, nec quisquam Sagardum ea de re scribentem

bentem absque horrore leget. Inter alia: *Captivis cutem quæ cranium tegit, una cum capillis detrahunt.* Quod Floridanis etiam, quorum magna cum Huronibus convenientia, & vicinis nationibus receptum. Omnes particulam hujus cutis secum gestant. Quod à Scythis profectum Herodotus in Melpomene docebit, cujus verba exacte nobis Floridanum & Huronensem Scytham, cæsi hostis caput ita secantem ut cum pilis cutem auferat, nobis præsentant. Vnde etiam proverbium *Ξυδισὶ Χερσὸμακλεῖν* manavit. Quemadmodum enim Hurones & Floridani, sic etiam Scythæ expellibus ejusmodi humanis, mantilia fecerunt. Quatuor tantum vetustissimæ Americanorum gentes, *Mazateca, Pinales, Otomies, Chichimeca*, singulis uxoribus contentæ quod de Massagetis quoque Herodotus & Strabo referunt. Vagi Canadenses (nam cæteris id non receptum) ægrotos de quorum vita desperatur, magno se beneficio putant afficere, si compendio ad mortem adigant. Ne parentes quidem ab hac immanitate liberi: Spiritum adhuc trahentes sua manu conficiunt. Proprium hoc Scythis, ac nominatim Massagetis fuit. In *Terra Firma* moribundi in patentes campos delati, ut avium & bestiarum pabulum fierent, quem morem in Parthis Scythica gente antiquitas tantopere abominata fuit, à quibus ad

Perfas.

Persas, Gaspios & Hyrcanos manavit. Idem
Tebetensibus in Cataia receptum ; unde facilis
 in Americam trajectus. Immanis mos epula-
 ri mortuos. Præter Hibernos & Scotos, *Issedones*
 & *Massageta* id fecerunt. Strabo de Mas-
 sagetis: *Senes in frustra cadunt & cum ovillis car-*
nibus edunt. De Derbicibus idem: *Senes se-*
ptuagenarios jugulant & comedunt. Anus strangu-
lant & domi sepeliunt. Qui citra Septuagesimum
annum vita excedunt, non comedunt sed sepeliunt.
 In America Venezuelani Principum carnem
 confcissam potui miscebant & bibebant. De
 Chirihuanis gente trans Andes Peruvia Inca
 Garcilasso: *Edebant carnem humanam, bibebant*
sanguinem. Edebant quoque cognatos suos defun-
ctos ac Comestorum ossa composita sepeliebant. Ne
à Sororibus quidem, matribus aut filiis abstineba-
tur. Hanc immanitatem eos Inca dedocuerunt.
 Sed nec hoc prætereundum est longe majorem
 Americanorum quam Scytharum barbariem
 fuisse. Quidam carne humana indiscrimina-
 tim vescabantur ut Canibales : alii solis ho-
 stibus, ut Popajani & Mexicani. Summus im-
 manitatis gradus hic fuit. In Valle Nova circa
 Popajanam, hostium fœminas captas prolis
 causa domi alebant, & vix editam devorabant.
 In valle Guaca propinquis suis captivas de-
 sponsant & prolem devorant. Hoc vero om-
 nem sensum humanum superat. Iuxta Ilheos
 Brasi-

Brasiliæ barbari cum Aymuris bellum gerunt; prægnantium ventres aperiunt ac immaturos foetus protrahentes, eos spectantibus parentibus semivivos & crudos deglutiunt. Cum his comparati Vindelici & Rheti, de humanitate sua gloriari possunt: qui hostium foeminas mactarunt quidem, sed eas tantum quas mares concepisse vates dicerent.

CAP. XVI.

Sepulturæ ritus. Huronum superstitio. Fœdera eruenta. Incarum insigne pannus. Sine muneribus eos adire nefas. Eadem apud Mexicanos, Peruanos, Tataros, sepultura Principum. In quo discrimen. Ingens hominum multitudo in ipsorum funeribus caesa. Solduriorum lex. Mensa sepulcro illata Tonsura. Tatarorum & Brasilianorum similis. Nec non aliorum Americanorum, Hostes epulari. Puerperii ritus apud Brasilianos, Guarayos, Corsos, Tabarenos, Arcladanos. Alii ritus. Plummarum ornatu. Canadensium cum Turcis convenientia. Nec non Pariensium. Palo insigere. Genas ferro adurere. Scythæ & Americani imberbes. Traditiones eorum. Victus Maiz & Chica. Frumentum Turcicum.

HOC vero per universam Scythiam pariter & Americam receptum, sepulcra mortuorum rebus ad hanc vitam necessariis, cibo, potu, armis, opibus exornare. Cujus rationem Thraces & Getæ interrogati, responderunt, quod parati essent cum fato jacentis, si datur, vel pacisci vel decernere. Americani aliud respi-

respiciunt, putant enim animas & umbras iis omnibus in altera vita indigere, quod neque cibo carere possint & potu, neque à frigore & aliis hujus vitæ incommodis immunes sint.

Qua in re tam superstitiosi Hurones sunt, ut cum prima sepultura mortuis sagittas, arcum & alia apponant; sexto quoque anno magnas exequias instaurent: ubi, ne ossa carne vacua frigus infestet, novis omnia pellibus involvuntur. *Scythæ* ne fœdera quidem incruenta habebant. Sanguinem humanum mittere summum fidei & amoris pignus: unde mos, & luctum, quod Herodotus exertim tradit; & gaudium, sanguinis missione testari. Quod ab ipsis ad Persas & Carmanos fluxit. Turcæ cum gaudio aliquem excipientes, sanguinem hinc inde ex corpore mittunt. Idem in America passim obtinet. Qui novam Albionem colunt, Anglos ita exceperunt, tam fœdum spectaculum cum indignatione detestantes. Iucatani pacem vel fedus pangentes, novacula sanguinem ex lingua, manu, aliave corporis parte mittebant. Ludis & tripudiis vacare Camulenses solent. Pariter Americani. Apud Tebetenses sponsæ primum florem alii præripiunt. pariter in Nicaragua. De quo jam supra.

Tataros Americæ infusos & Peruvix Imperium per suos Ingas constituisse ex regnandi ac

di ac sepulturæ ritibus, certissimo argumento colligitur. Nam & Tataris & Peruanorum Ingis, insigne monumentum regni pannus fuit, quod mihi memorabile imprimis & observandum videtur. Nisi quod illis niger & attritus: his ruber &, ut puto, integer: illi sedentes in eo majestatem exercebant: hi fronte, diadematis vice, alligabant. Inca Garcilasso ita describit: *Diadema erat fascia multicolor, digiti crassitie, caput quater vel quinque ambiens.* Et in universum regius ille fastus ex Scythia, non intueri Regem, prosterni coram eo, & similia. Tataricos Chanos nefas sine muneribus adire. Id quod Planocarpus cum damno suo expertus fuit. Si quis putat hoc receptum apud Peruanos non fuisse, Gomaram legat & Augustinum Zaratam. Sepulturæ apud Mexicanos; Peruanos atque Tataros ea convenientia, ut major esse non possit. De Americanis Acoſta in universum: *Mortuo Principe viro in ejus honorem & servitium familiares & domesticos, captivos item atque obvios, & in summa omnes qui viventi fuerant gratissimi, trucidant; apposito ad animæ sustentationem cibo & potu.* Et sigillatim id de Canadensibus, Floridanis, Mexicanis, Aitanis & Cubanis, Dariensibus, Orenoqueponis, Zompacianis Venezuelæ, Peruanis, aliisque idem refertur. Quæ omnia totidem verbis dici de Tatarorum sepultura possunt.

possunt. Vbi & hoc imprimis observandum : trucidatos obvios ; in eum finem, ut Dominis suis in altero orbe fervirent.

Qua in re sepultura Ingarum disceparit ab Imperatorum Tatariaë monumentis , non reperio. Nisi quis in eo ponere discrimen velit, Ingæ demortui omnes opes ac thesauros sepulcro illatos, quod in Magnorum Camum sepultura factum non legimus. Sed ratio in promptu. Nam ille mos demum in Peruvia introductus ab IngaRoca. Ante quem dubium non est, quemadmodum apud Tataros, partem tantum ex opibus & pretiosissimam suppellectilem, defuncto consecratam. Cætera pariter se habent; & perlustrantibus montis Belgian, qui Veneto Alchai, Quitonis, Limaë, Cuzconis, monumenta regia ; illic quidem Vnchanos sive Magnos Chanos ; heic Ingas , in thronis regiis, vestitu pretiosissimo, sedentes ; juxtim opes & familiarium charissimos, mensam ferculis instructam, deprehendemus. In exequiis Guainacapæ amplius millenos omnis generis homines occisos legimus. Et quod fidem pene superat, cum Mangonis Chammi Tatariaë funus ad montem Alchai ducere-tur , viginti millia hominum inferias missa sunt. Nec male secum agi putabant quibus sic perire datum. Vltro in mortem ruebant, & superesse dominis infaustum videbatur ac miserum.

ferum. Nec facile quis dixerit quot Indorum millia, cum Rex Borriquenæ Hispanorum crudelissimis manibus periisset, sponte sibi necem intulerint eam ob causam quæ & Tataros movit, ut apud inferos Domino suo famulantur. Non alia Solduriorum apud Gallos conditio fuit. De quorum funeribus ita Cæsar: *Omnia quæ vivis cordi fuisse arbitrantur, in ignem inferunt, etiam animalia, ac paulo supra hanc memoriam servi & clientes, quos ab iis directos esse constabat, justis funeribus confectis una cremabantur.* Idem Anglis ante Christianismum receptum Beda teste, & Guinensibus Africanis: sed quid hos America excludat dictum. Summa eorum quæ diximus huc redit; ex sepeliendi ritu apparere, Americanos maxima sui parte, ab Asiaticis Scythis ortos esse. Nam quemadmodum Tatarum mortuos sepeliunt, ita quoque antiquissimos Scythas jam Herodoti ævo sepelire solitos deprehendimus. Cujus ea de re verba, in Melpomene, si quis cum iis quæ de sepultura Tatarica & Americana scriptores tradunt, conferre velit, inveniet exactam convenientiam. Quod Cyri Persarum Regis sepultura in Pasargadis ab Alexan. Magno inventa ostendit. Vbi in sacello quodam Cyri cadaver, juxta aurea lectica, mensa cum poculis, plurima vestis & opulenta conspecta fuit. Quibus hoc unum addimus, Virginianos, præ-

ter alia quibus mortuus usus dum fata sine-
bant, etiam mensam, quod Persæ olim, nunc
Tatari faciunt, sepulcro intulisse. Brasili-
ani tribus imprimis rationibus ostendunt se à Ta-
tari exortos: Nam rasura, modus epulandi
hostes, puerperium, eadem inter se habent.
Rafos parte superiori Tataros Vincentius re-
fert, ita tamen ut prolixæ ad aures Comæ re-
liquerentur. Hoc est super verticem capitis
in modum clericorum habent coronas & ab
aure una ad alteram latitudine trium digito-
rum radunt. Quod omnes Brasiliani faciunt,
solis Ovetacatibus exceptis; qui & Lingua &
moribus aliam originem ostendunt. Neque
soli Brasiliani Tataricum hunc morem se-
quuntur, sed & quanquam paulo diversius,
aliæ gentes. Quæ anterioribus comis abra-
sis, posteriores tantum alunt. Sicut de *Almu-
chiquois* Novæ Franciæ, *Californianis*, *Iucata-
nensibus*, *Nicaraguanis* ex parte; & aliis complu-
ribus, traditur. De *Chicoranis*, qui Virginiani
sunt, ita Martyr: *Comas scindunt, duos tantum à
temporibus cirros relinquunt quos sub mento alli-
gant.* Sed Brasiliani plane Clericorum more,
ut Tatari radunt, insuper crinibus in rotæ spe-
ciem accisis. Cæteri vel retro-comati vel in-
tonsi, vel incogniti nobis, ut apud Virginianos
capillamenti. Quanquam & Maces Africæ
populi summitates capitis, cætera intonsi, ra-
serint,

ferint, apud Herodotum in Melpomene. Igitur à Tataris tonsuram suam Brasiliiani & quos diximus, habent. Cæteri à Turcis & aliis Scytharum populis. Nam Turcis Agathias adscribit *horrentes crines nodo in vertice religatos*. Id quod ex Germanis soli Suevi & Siccambri, Tacito notante, fecerunt. Aliis Scythis crobyli in usu, ut & per totam Americam passim. Alterum pro Tatarica Brasilianorum origine argumentum est, idem hostes epulandi mos. Solitos vindictæ studio & ad terrorem cæterorum Tataros hostes suos devorare Vincentius testatur. Cujus exemplum apud Haitthonem habes. Modus quo id fiebat, planè convenit cum Brasiliano. Capto hoste vicini convocabantur: tum mactati carnes, assæ vel elixæ, vescentibus distributæ. Cædes clava lignea fiebat etiam apud Tauro Scythas, ut Herodotus in Melpomene tradit. Tertium est à ritu puerperii. Puerpera Brasilianorum, non secus ac si nunquam uterum gessisset, statim à partu ad consuetas rei familiaris curas impigrum animum transfert. Ejus loco vir in lectum se confert, ægrimoniam omnem in se suscipit, denique curatur molliter. Quod nullibi receptum in America quam apud Brasilianos & qui ipsis simillimi, Guarayos S. Crucis de la Sierra. Idem Corsos olim factitasse Diodorus, Hispanos Strabo, Tibarenos

Nymphodorus observant. De quibus Flaccus V. Argonaut.

Hinc Tabarenum

Dant virides post terga lacus, ubi deside mitra

Fœta ligat partuque virum fovet ipsa soluta.

In extrema Tataria Arcladani quoad hunc etiam ritum Brasilianis simillimi sunt, de quibus Paulus Venetus libro secundo capite quadragésimo primo. Ut plane dubium supersit nullum Arcladanos in Americam trajecisse. Quemadmodum etiam Arcladani ac Brasilianis eadem morbos curandi ratio. Sacerdotes & Magi de salute ægroti Dæmonem interrogant ejusque oracula sequuntur, ut quod prædixit, futurum credant. Sunt & alii mores Tatarici. Feras in orbem cingere & inclusas telis conficere; cervos cicurare: sanguinem bibere, plures uxores ducere, ita tamen ut una cæteris honoratior & legitima sit. Idem Peruvii, Virginianis, Carendiis & quantum ad conjugia, omnibus in universum, receptum. Pennæ in præcipuo per omnem Americam ornatu. Cujus rei quanquam illa esse ratio possit, quod novus orbis abundet innumerabili pretiosissimarum avium copia: tamen videmus etiam Turtas atque Tataros imprimis luxuriare illa plumatili superbia. Alias solis Garamantibus earum usum velut peculiarem Tertullianus lib. de vel. virg. adscribit. In quo

fallitur

fallitur. Cum Herodotus nobis Lycios quoque describat, caput magnis plumis ornantes. Canadenses cum Turcis in liberorum educatione convenire Thevetus observavit. Nec ipsi obstare quicquam aliud visum quo minus diceretur à Turcis illum morem accepisse Canadenses, quam nimia locorum distantia. Cui jam supra responsum est. Nec elegantissima Petri Martyris observatio omittenda, qui *Parrienses Turcarum more vestitos fuisse* annotat. Quod vehementer confirmat eorum Parthicam originem. Apud Aitanos moris fuisse fures palo infigere, præter Gomaram Oviedo fide dignissimus scriptor, tradit. Quo supplicio nihil apud Turcas & Tataros frequentius. Quemadmodum Persæ, vera Scytharum soboles, quoque factitarunt. Hunnicum est genus recens natorum altius ferro sulcare. A quibus hoc Gronlandi, Cinaloenses & Nicaraguani acceperunt. Vbi notandum: Hunnos propterea hoc fecisse, ut corrugatis cicatricibus hebetato pilorum vigore imberbes confenserent. Est autem tota imberbis America, tribus tantum exceptis, ut dictum, populis. Quod à nullis rectius quam Scythis deducitur, maxime Septentrionalibus, quales Hunni, Tatari, Turcæ & alii. Samojedi, sedibus priscis Hunnis vicini, plerique imberbes sunt, & in eo non minimam elegantiae partem ponunt

nunt. Idem de Tataris Vincentius & Vene-
tus scribunt, vel nullam vel rarissimam bar-
bam eos alere: adeo ut Tatarum Bocharen-
ses etiam mystacem abradant. Accedunt pris-
cæ traditiones Mexicanorum & Peruanorum.
Nam quemadmodum Hunni & Tatarum in se-
ptem Hordas sive nationes ab omni ævo dis-
tributi: Sic Mexicanorum quoque septem gen-
tes; & ad hoc designandum in libris suis se-
ptem specus pingebant & ex singulis prore-
pentes homines. Peruani unam specum Pa-
caritambo, sed ex ea septem erumpentes In-
gas, familiarum totidem capita & Principes.
Quorum unus Mangocapa fuit, nomine Ta-
tarus. Habes etiam Hordarum, Cunad & Mo-
gol, appellationes. Victus quoque America-
nis, Turcis, Tataris, idem. Panis ex *Maiz*; po-
tus *Chica*. Quod nullibi terrarum quam in
Asia & Scythia obtinet, ubi *Maiz* & *Chicam*
habes. Quæ causa cur *Maiz* Europæis frumen-
tum Turcicum appelletur, neque opus cum
Acosta de hujus appellationis ratione dubita-
re. Sinenses eo quoque utuntur. *Cia* sive *Chica*
potus ex leguminibus Persarum, Turcarum,
Sinensium, Japoniorum quem calidum bi-
bunt. Ejus nominis & virtutis potus Ameri-
canorum, magnum originis argumentum.
Nam etiam si abundaret vineis America, vi-
num tamen nulla ejus gens confecit ut neque
Tatarum vel Sinenses.

CAP. XIX.

Religio Scytharum. Turcarum. Sacerdotes. Papa. Ignis cultus. Deus summus. Hunnorum Idola. Zlotta Baba, Dabaiba. Natagais. Atavacan. Cor hostiarum Deo sacrum. Ritus Christiani apud Turcas jam olim. Crucis cultus. Sunt tenacissimi antiquorum rituum. Thomas Apostolus in India notus. Etiam in Brasilia. De eo traditiones. Lerii opinto. Mar Tomas.

DE Scythica Religione breviores erimus, quod Herodotus & alii antiqui, non nisi pauca de ea tradant. A Tauris Dianam, ab omnibus sub acinacis imagine Martem cultum constat. Massagetarum communis Deus Sol. De Turcarum prisca Religione compendio Nicephorus libro XVIII. c. xx. *Ignem, aërem, aquam, colunt; Solam terram adorant. Deum qui cœlum & terram condidit nominant, cui equis, bobus & ovibus Sacra faciunt. Sacerdotes ipsorum futura præsagiunt.* Benjamin Tudelensis hoc tantum tradit, quod ventum colant, sicut Lucianus in Toxari, *omnium Scytharum esse per ventum & acinacem jurare.* Religiosi Turcarum, Giomailer & Dervisi Americanos Sacerdotes repræsentant. *Giomaileri* capillitio promisso, annulatis auribus, cymbala pedibus gestantes, præcincti hirsuta pelle, cætera nudi. *Dervisi*, ut Mexicanorum Sacerdotes, omnes etiam capitis pilos abradunt. Ipsorum maxi-

mus Pontifex *Affambaba* vocatur, id est pater patrum. Mexicanis *Papa*. Ignis cultus apud Turcas & Tataros, authore Benjamino Tudelenſi & Nubiense Geographo. Mexicani quoque in ſuo templo perennem ignem coluerunt. Dii Americanis & Tataris fere iidem: Vnus inviſibilis & ſummus, reliqui elementa, creaturæ, heroes. De Tataris Planocarpus: Vnum Deum creatorem viſibilium & inviſibilium agnoſcunt. Solem tamen, ſtellas, ignem, aquam, terram, adorant & venerantur. Credunt quod poſt mortem in alio orbe vivant eodem modo quo hic. Divinationibus, auguriis & incantationibus deditiſſima gens. Septentrionalibus Hunnis eadem Idola quæ & Americanis. *Premskii* ſtellas adorant, ligna, lapides. *Obdora* & *Condora* *Zlottam Babam*, Saxum muliebri forma ad ripam fluminis *Obi* colunt, cui etiam animalia ſacrificant & omnia ejus membra ſanguine tingunt. Dicitur reſponſa reddere conſulentibus ut *Delphicum* oraculum. Hujus Idoli duobus in locis apud Americanos indicia reperta. Apud *Pipeles* in *Guahutimalla*, muliebri forma lapis cultus. In *Darienneniſi* Iſthmo, *Dabaiba* mulier, religioſè & ut *Dea*, adorata, ubi etiam nominis veſtigia expreſſa, prima tantum omiſſa ſyllaba. Hoc etiam ad rem noſtram facit quod Venetus ſcribit Tatarorum Deum *Natagain* fuiſſe. Quem *Vincentius* *Ithogam* vocat, qui procul-

proculdubio idem Deus cum *Idosci* Iaponensium Idolo. Haud multum: diversi nominis Americani Deum habent. Nam Canadenses *Atavacan* colunt: quæ vox eadem fere cum *Natagai* & *Ithoga* est. Id quoque Vincentius refert: *cor hostiarum huic Deo consecratum fuisse.* Nec dubito quin idem in humanis hostiis factum; quibus olim eos ante Cinguin litasse, constat. Ita igitur mos per corda sacrificandi, quo omnis Mexicana usa est, à Tataris ortus. Etiam ex panno Tataris Idola & penates, ad imaginem hominum facta. Similibus Florida nos, Aitanos & alios quanquam ex diversa materia, ligno vel gossypio, usos legimus. Sunt etiam ex Tataris, qui Idola non habent, apud quos cujuslibet familiæ progenitor colitur. Quod in Brasilia latè obtinet. Ritus Christianos complures Turcis olim & Tataris receptos fuisse constat. Cujus insigne apud Nicephorum loco sæpè citato argumentum extat. Ex quo colligimus jam diu ante Mauritium Imperatorem crucis cultum apud Turcas fuisse. Refert *ejus gentis homines à Cosroe ad Mauritium Imp. Constantinopolim missos, qui Cruces atramento frontibus inscriptas gerebant.* Interrogati unde id haberent, responderunt: *gravem ante plures annos in Turcia & Persia pestem fuisse; contra quam, suasu Christianorum cruce usi & ita liberati sint.* Sigebertus in Chroni-

co propter eandem causam *Turcas in cruce modum tonsos* : & idem Tataris ac Cumanis in usu fuisse Bonfinius refert. Crucis apud Americanos in Iucatana, Cumana, & alibi, usus reperi- tus. Ut & hæc ex Religione Christiana & alia potuerint Americæ inferri. Nam Turcas rituum peregrinorum tenacissimos esse Busbe- quius notavit, cujus verba apponere visum. *Turcæ, inquit, antiquorum rituum tenacissimi sunt, etiam qui apud alios populos in usu. Rogati cur ita faciant, respondent, multa extare antiquitus in- stituta quorum utilitatem diuturnus usus approba- rit, causæ ignorentur. Plusquam se scivisse & vi- disse veteres, non esse convellenda eorum placita, malle ea servare quam cum suo damno mutare. Quæ opinio apud nonnullos adeo invaluit, ut sciam quosdam sacro baptisinate voluisse filios suos in oc- culto lustrari, quod dicerent se suspicari eum ritum aliquid boni continere.* Sed quod de Christiana Religione Turcis olim & Tataris non inco- gnita, meminimus, eleganter illustrari rara observatione potest : S. Thomam his genti- bus vel prædicasse Euangelium, quod multi volunt, vel saltem innotuisse. Nam Brasiliiani meminere cujusdam Sancti Viri, & ut ex narratione ipsorum patet, Christiani, quem *Meyre Humane* vocant. Guarais qui provin- ciam Sanctæ Crucis in montibus tenent, *Pai- cuma* dicitur : unde & primos Monachos Hi- spanos

spanos Paicumas appellarunt. Hunc S. Thomam esse duplici argumento colligimus, ex nomine & ex Historia. Nomen quod attinet: *Meyr* ipsis in genere peregrinus dicitur, barbatus, vestitus. *Human* ex voce Thomas expressum est, solo T abjecto. Terminatio in diversis linguis plerumq; variat sicut *Oduoseds* & *Vlisses*, *Aias* & *Ajax*. Historia magnam lucem huic narrationi affert. Quæ enim Brasiliæ de *Maire Humane*, eadem Orientales Indi *Malabares* de *S. Thoma* narrant. *Lerius: Ante innumerabiles Lunas venisse ad majores suos virum barbatur & vestitum, qui fidem in Deum tradiderit, more Christianorum.* Addit *Stadius, edita ab eo multa miracula moremq; tonsura qua utuntur, primum ostendisse.* Quare cum & nomen, & quod narrant barbari, si tonsuram excipias, Thomæ conveniat, non ignotus ipsis videtur fuisse. De hoc quaeritur: *Veneritne Thomas in Americam & ibi prædicarit, an ex Tataria ejus notitiam intulerint illæ gentes?* Quorum prius *Lerius* probatur, eo argumento, *quia in omnem terram exivit sonus Apostolorum.* Altera tamen sententia certior. Nam multa indicio sunt Brasilianos à Tataris ortos. Deinde constat Thomam in Tataria, Sinis, India, Evangelium prædicasse & ibi occisum: nulla vero ejus in Americam profectio & reditus. Vnde ejus ex Tataria memoriam illatam putarim vel ab ipsis Brasilianis, vel iis

unde

unde hoc acceperunt , populis. Celebratur etiam apud Indos alius *Mar Tomas* id est Dominus Thomas , qui collapsam Religionem Christianam ibidem instaurarit circa An. Ch. 1500. De quo Ludovicus Guzmannus in Indicis expeditionibus & Ioh. de Bairos ac alii. Sed hic recentior quam ut ejus notitia in Brasiliam venire potuerit.

C A P. X X.

America etiam ex australi terra habitatores accepit. Sententia Grotii. Latii.

ITa per Septentrionem America cultores à Scythis & Hunnis accepit. Pari modo , per austrum , ex magno illo terrarum tractu , qui se ab India Orientali usque ad Magellanicum fretum extendit , immigrasse barbaros , Hugo arbitratur. Quod ita probat : Eos qui prope fretum Magellanicum sunt , eodem fuisse corporum habitu , moribus ac lingua , quo illi qui ultra id fretum sedes habent , omnes qui de eo tractu scripsere , consentiunt. Quare cisfretanos à transfretanis ortos credi par est. Ad quæ verba Latius: *Vt de moribus inquit concedam, (sunt enim utrique incultis, feris atque adeo immanibus) de corporum habitu minime consentiunt omnes qui de eo tractu scripsere, uti nec de lingua. Interea nõ nego è transfretanis partibus America hanc meridionalem incol-*

las

las accepisse, non solum qua fretum illud attingit, sed etiam longe lateque intra continentem. Observatum enim multos populos ab austro ad arctum promovisse, è Toupinamba illos qui juxta fluvium Ianuar. debebant tempore Ioh. Lerii, nunc magnam partem juxta Marannonem inveniri, maximum terrarum spatium emensos. Quanquam idem Clarissimus vir, in notis ad secundã Grotii dissertationem, nihil certi asserat, & magis in hanc sententiam inclinet: terras australes ex ipsa America cultores accepisse. Verba ejus sunt: Potuit continens illa Fernandi de Quir, facilius incolas accipere ab America, quam hæc ab illa. Verum hoc in medio relinquo.

Sed quoniam via quæ Thebis Athenas, etiam contra Athenis Thebas ducit, ideo utrumque statuerim, mutua vicissitudine, fretum Magellanicum, & ex America in australes terras, & ex austro in Americam, transgressos barbaros. De eo quæritur, ex quibus regionibus Australes orti sint? Audiamus Hugonem: Illam orbis partem quæ trans fretum est, & qua inde longo tractu, partim continuis terris, partim modicu fretis intercurrentibus sub novæ Guineæ nomine, ad usque Giloli, Iava & aliarum Indici Oceani insularum conspectum se porrigit, australem dictam, in Tabulis, non aliunde quam ab ipsa Iava aut Gilolo habitatores veteres accepisse, credibile est.

Et in secunda dissertatione : Quod si à freto Magellanico pone fretum Lemairii continuus est terrarum tractus ad ea usque loca quæ Gilolum & Iavam respiciunt , ut multos suspicari video, & sacris scripturis credimus, ex Asia ortum omne humanum genus , unde potius quam ex ipsa India Asiatica venisse credamus illos qui magnam illam terram Antarcticam colunt , in omnem partem me versans , cogitare nequeo. Ac paulo post: Giganteæ magnitudinis homines & in Asiatica India ; & in America parte austrina & ad Mairianum fretum fuisse repertos. Quod argumentum nullius ponderis est , cum gigantes nusquam non reperti; etiam in Peru & Mexico fuerint. Itaque Latius hanc Antarcticæ gentis originem ex India adeo incertam esse dicit , ut fere improbet. Incolas inquit, America meridionalis ad fretum Magellanicum , ab Iava aut Gilolo , aliisque, maris Indici insulis accersere, conjectura haud satis certa nititur , ita ut malim iudicium suspendere quam ferre. Ut expensis omnibus , incertum maneat, an America ex Antarcticis terris , an vero hæ ab illis incolas acceperint? Nam quominus ex India orti credantur Americani , supra libro primo rationes allatæ sunt, cum maxima eorum pars Æthiopes sint , quorum non nisi paucissimi in America & longissime à freto Magellanico reperti. Hæc de Hunnica origine.

DE
ORIGINE GENTIUM
AMERICANARUM

LIBER QUARTVS.

CAP. I.

Origo Americanorum Chataa & Sinensis. Cujus indicium cultus elegantior. Contra quam videtur Latio & Brevevodo. Quos Peruani & Mexicani confutant. Cultissimi Peruani. Iis similes Chilenses.

ICTum de Hunnica origine. Sequuntur Chataei & Sinenses, quos in Americam per mare pacificum venisse multa arguunt. Sanè cum major in Mexicana & Peruvia cultus observe- tur, quam qui ab illa barbarie proficisci potue- rit: dari gentem necesse est politio- rem à qua illam vivendi rationem compositam, artificia, structuras, politiam, scripturam, libros, magnum ad quævis studia ingenium, hauserint.

Hæc

Hæc omnia non ab illis demum reperta : sed in Americam ex illis unde venerunt regionibus illata, planè statuendum est ; contra quam Latus & Brerevwoodus arbitrantur. Quorum hic , ut probet Americanos non aliunde quam à Tataris originem trahere , etiam hoc argumento utitur : *Quod in America non observentur ulla indicia artium & industriæ aut China aut India aut Cataia aut alterius civilis regionis ad omnem oram Asia , sed contra in crassa ignorantia literarum & artium , in Idololatria , incivilitate morum & multis barbaris proprietatibus referant antiquos & rudes Tartaros supra omnes nationes universi .* Quæ temerè & nullo fundamento dicuntur. Quis enim stupendam Mexicanorum & Peruanorum magnificentiam & in artibus plerisque admirabilem dexteritatem à rudissimis Tataris deducat ? aut eorum maximas ac nostris æmulas urbes existimet à Tataris Hamaxobiis ac Nomadibus exstructas ? Neque hic cum Acoſta ad quorundam in illa Tatarica barbarie sagacitatem, qua & Imperia fundarint & illum cultum introduxerint recurrendum est. Mirum enim profecto esset in tanta gentium multitudine duas tantum nationes undique crassissima immanitate cinctas & tam longe distitas, emeruisse. Omnium Americanorum si mores & Impèrium moderatum spectes cultissimi Peruani fuerunt, quippe

quippe ab humanis sacrificiis alieni, qua in re eorum innocentiam contra Acoſtæ criminationes luculenter Inca Garcilaffo vindicavit. Nec obſcura ratio cur hac in re ipſis barbariores Mexicani: permixtos enim Chichimecis & homiedonibus ipſe Motezuma Cortefio faſſus fuit. Contra Inca hujus contagionis immunēs, priſtinum cultum qualem Americæ intulerant, retinuerunt & in ſuo imperio propagarunt, iſque bellorum ipſis prætextus & juſta ſæpe cauſa fuit. Parum à Peruanorum vivendi ratione Chilēſes recedebant, ſive ab iis originem trahentes, quod Latio non probatur, ſive propter viciniam ac mutua bella, ſive à ſimili, id eſt culta gente profecti. Igitur omnibus rite perpenſis, non aliunde quam à Chætæis, Sinenſibus & Indis Orientalibus Mexicani, Peruani, Chilēſes, ac ſi quæ porro cultiores, originem ſuam acceperunt. Quod nunc demonſtrandum eſt.

CAP. II.

Chataia. Chata. Kiha. Kara Kitbai. In qua Presbyter Iohannes. De quo inſignis locus ex Rubruqui. Dubitationes & errores Munſteri & Scaligeri. Duplex Presbyter Iohannes Abyſſinus & Catainus. Preſter Chan. Preſtegan. Belul Gian. Presbyter Iohannes hodieque in Cataia regnat. Kircheri ineptiæ.

CHATAIA cultior Scythiæ pars, priſcis non incognita fuit. Sunt apud Ptolemaum

mæum *Chata*, quorum regionem Strabo & Curtius *Catheam* appellare videntur. Recentiores *Kitham* vocant; quæ duplex, una *Kara Kithai* id est nigra, altera simpliciter *Kithai*. *Kara Kithai* incultior est, & magnam *Tataria* partem quæ extra *Sinas* jacet, complectitur. Reliquum *Cataia* jam ante annum *MDCCCL* ad *Sinam* spectavit, ut ex *Rubruqui* & *Marco Paulo Veneto* patet. In *Kara Kithai* famosus ille *Presbyter Iohannes* sedem suam & dominationem habuit, de quo quia multa fabulose jactantur, operæ pretium est audire nunquam satis laudatum *Rubruquin*: Quo inquit tempore *Galli Antiochiam ceperunt* (quod Anno *MDCCCLXCVIII*. factum) quidam nomine *Con Can* dominabatur in *Kara Kithai* & contiguis ad *Septentrionem* regionibus, unde egressi sunt *Turca*. In ea *Kara Kithai* quidam *Nestorianus opilio*, potens *Princeps populi Yayman* fuit & post obitum *Con Can* regnum *Cataia* invasit ac à *Nestorianis Iohannes* dictus est, qui multa de ejus magnitudine confinxerunt & mentiti sunt, unde tot in *Europam* fabulae de illo *Presbytero Iohanne* dimanarunt. Ei frater fuit & ipse potens opilio nomine *Vnt* qui habitavit trans montes *Cara Kithai* itinere trium septimanarum à fratre suo *Iohanne* remotus. Subiecti ejus vocabantur *Crit* sive *Merkit* & etiam erant *Nestoriani*. Oppidum ejus erat *Caracarum*; sed ipse defecit à *Christo* ad *Idola*, & fratri suo *Iohanni*

sine

*mascula prole defuncto successit, ac nomen Chan
 assumpsit. Quindecim dierum itinere ab ejus pascuis
 habitabant gens inops & misera Moali, his vicini
 erant Tataři. Cumque Vnt Can usque ad Moalos
 cum suis gregibus pervenisset: quidam faber ferra-
 rius inter Moalos nomine Cyngis tot pecora clam
 abegit quot potuit. Pastores conqueruntur apud
 Vnt, Canum, is cum exercitu ad Moalos inquisitu-
 rus illum abigeum contendit: Sed ipse ad Tataros
 confugit & inter eos latuit. Vnt Can depradatus
 Moalos & Tataros, ad sua reversus est. Tum Cyn-
 gis ad Moalos & Tataros dixit: Quia non habe-
 mus Principem, ideo à vicinis opprimimur.
 Creatus à Tataris & Moalis Dux, exercitu compa-
 rato Vnt Canum subito oppressit & in Cataiam fu-
 gavit. Sic cum Tataris suis progressus, nomen eorum
 longe lateque propagavit. Nam quia Tataři ubique
 præmissi, populus iis visis, exclamavit, Tataři ve-
 niunt. Sed continuis bellis Tataři fere omnes ab-
 sumti, & Moali omnibus modis nomen eorum abo-
 lere ac suum exaltare student. Regio in qua primo
 habitarunt & ubi regia Cingis Can hodieq; super-
 est vocatur Mancherule: Sed quia ex Tataria ex-
 peditiones suas susceperunt, ideo eam habent pro re-
 gia civitate ac ibi plerumque eligitur Magnus Can.
 Hæc Rubruquis, cujus integrum afferre lo-
 cum visum, quia insignis & multos aliorum er-
 rores de Presbytero Iohanne ac initio Tatarici
 Imperii clarè confutat. Cum ejus narratio-*

ne ea quæ Zaccuth in Iuchasin & Paulus Venetus tradunt, satis conveniunt, quanquam leve in nominibus discrimen, errore haud dubiè scribarum, reperiatur. *Con Can Zaccutho est Tagan, Vnt chan Vnad chan & Veneto Vncam.* Aliorum errores referre piget. Id doctos vehementissimè torfit, quomodo idem in Æthiopia sive Abyssina & Tataria Presbyter Iohannes. Quod cum Sebastianus Munsterus capere non posset, dubitare quam certi quid asserere maluit; Scaliger vero, ex India à Tataris pulsum Presbyterum Iohannem in Africam classe fugisse ibique Imperium condidisse, finxit.

Sane utrique nomen Presbyteri Iohannis ab Europæis, sed diversas ob causas, impostum; Abyssino quia is in Oriente à Persis & Indis *Prester chan* id est Rex mancipiorum dicitur, quod ingens eorum copia ex Abyssinis petatur; Cataico quia *Prestegan* Persis sive Nestorianis hominem Apostolicum id est Christianum notat. Unde suum Iuhanna Nestoriani splendido titulo *Prestegan* appellarunt, quasi dicas Regem Christianissimum. Porro Petrus Couillanius à Iohanne II. Rege Portugalliæ in Persiam & Indiam missus cum audivisset ibidem Neguzum Abyssinum vocari *Prestechan* & de Presbytero quoque Iohanne Asiatico aliquid intellexisset, qui jam ex Marci Pauli Veneti & Iohannis Mandevillii narratio-

ne notissimus erat, occasionem errori vulgari præbuit rebus nondum satis exploratis. Nomen Iohannis Abyssino impositum quod is à suis *Belul Gian* id est gemina pretiosa appellaretur, vel ex voce *chan*, non vero à *Cohen* id est Sacerdos, ut Angelus à Roccha de Camerino in Bibliotheca Vaticana falso putavit. Esse hodieque in Cataia Regem Presbyterum Iohannem ac ibi late rerum potiri Antonius Andrada Lusitanus qui Anno cIo Ioc xxiv ex regno Magni Mogolis eam regionem detexit, asserit, quemadmodum etiam Paulus Venetus & Mandevilius suo adhuc tempore superfuisse Presbyterum Iohannem in Cataia regnasse scripsit, nec penitus à Tataris excisum sed iis tributarium factum. Kircherus in suo Coptorifum movet, qui in honorem Ionæ Prophetæ ita dictum nugatur & in occidente Presbyterum dictum quod crucem sibi præferri curaret. Quæ mera somnia & ineptiæ sunt.

CAP. III.

Cataia Septentrionalis Sinæ pars. Quando conjunctæ. Marci Pauli Veneti itinerarium corruptum. Paquin est Cambalu. Alio nomine Taydu, & Tayth. Murus Sinenfis recentior est. Errores Geographorum.

Ipsa Cataia non unum semper cum Sina regnum fuit, quod Trigautium & alios velle video: sed Septentrionales tantum ejus pro-

vincias complectebatur. Nam Mangi Sinarum regnum proprie sic dictum est, cujus metropolis Quinsai, Cataia Cambalu. Quinsai alias Nanquin, quæ etiam Iatienfu appellatur, quia præfectus Regius ibi degit. Ex Nubiense patet adhuc circa A. Ch. c l o c l Sinam & Cataiam diversa regna fuisse. Nam parte nona climatis tertii ponit regionem Tobbat & Sin, & parte decima dicit Terram Sin à Septentrione attingere terram Kaimachitarum. Et climate quarto tradit Regem Kaimachitarum quibusque Regibus potentia & fastu parem esse. Dolendum est Marci Pauli Veneti iter tot mendaciis ab impostore quodam contaminatum. Quis enim credat illa quæ de Quinsai scribit, pontes in ea lapideos duodecim mille altissimis subnixos fornicibus fuisse ita ut naves erectis malis ea pernavigare potuerint? Et quot errores in catalogo Imperatorum Tatariaë admissi? Nam si Cingin, Mangonem & Cublai excipias cætera corruptissima sunt. Omittitur Oktai. Allan præponit Mangoni, deinde eundem Imperatoribus Tatariaë inserit, cum Rex tantum Persiaë fuerit. Purchasius fraudem sensit. *Multos inquit authores corruptos vidi, sed nullum corruptiorem quam Latina Pauli Veneti editio est. Ramusius edidit Italicam versionem quæ aurea est si cum Latina comparetur.* Igitur demum circa A. c l o c c c l x Cataia & Mangi

Mangi in unum Sinense regnum coaluerunt, cum pulsi ab Homvu Tataro nihil præter regnum Cascaris retinerent. Tum Sina in Septentrionalem sive Paquin, & Australem sive Nanquin fluvio Iansuchian divisa. *Paquin* Septentrionalis partis metropolin esse ipsam Cambalu satis jam constat. Ita enim eam Tataro, Mogoles & Saraceni appellant, neque alibi quam in Cataia sitam agnoscunt. Habet & aliud nomen. Nam cum Kublai Magnus Chan eam ad alteram ripam fluminis Polifangi transtulisset, dicta fuit *Taydu*, Veneto teste. Et Tayth eam Russi vocant, qui nuper ex Russia in Cataiam usque penetrarunt. Quod vero Trigantius latitudinem quinquaginta graduum Paquino adscribit, in eo erroris convincitur. Nam ipsa Sina ad gradum XLII. famoso illo muro terminatur. Ergo Paquin vix XL. graduum. Abulfeda apud Ramusium dum xxxv. gradus ei assignat, Cambalu cum Nanquino confundere videtur. Redacta demum in unum regnum Cataia & Mangi, ingens ille regni Sinensis contra Tataros murus exstructus fuit. Quanquam ipsi Sinenses antiquissimum faciunt & à Tzintzone circa A. M. exstructum volunt. Apud Purchasium ejus conditor *Crisagnol* dicitur qui A. Chr. 15xxviii. vixerit. Recentiore esse illum murum An. Ch. 1596 ex Paulo Veneto patet, qui ejus nu-

spiam meminit, non præteriturus siquidem jam tum fuisset. Proculdubio Homvu ille Sinensis Imperii instaurator struendum curavit. Vulgares tabulæ Geographicæ duos insignes errores in Sina committunt. Primo dum eam tertia sui parte majorem faciunt quam revera est. ultra gradum quinquagesimum extendentes, ita ut situs Paquini sive Cambalu in quinquagesimum gradum incidat. Deinde supra hanc Chinam collocant aliud regnum quod Cataiam vocant ejusque metropolin Cambalu. Quæ omnia miserè distorquent illarum regionum posituram. Et in his frustra à novis Atlantibus auxilium speres, qui veteres errores incrustant non tollunt, & nihil fere in tota Asia sani habent.

C A P. I V.

Sinenses. Eorum varia nomina. Cultum suum Ægyptiis & Phœnicibus debent. Qui colonias in Indiam duxerunt. Et Asiam superiorem. Sinæi. Ab his Sinenses. Locus Esaiæ vindicatus. Syriaca in Sinis. Ægyptiorum vasta potentia. Eorum cum Sinensibus convenientia. Maxime quoad Scripturam & literas. Ladrones ab Ægyptiis. Dii Sinensium.

SINENSIVM nomine intelligimus non ipsos Catainos, sed qui ad meridiem in regione Mangi habitant. Ptolemæus Sinas vocat, eorumque metropolin *Thinas* quæ Stephano

no *Sinae*, unde idem Thinarum & Sinarum nomen. Iplis Sinensibus hoc nomen incognitum est, nec diu uno utuntur. Quandocumque nova familia imperium auspicatur, novum regno suo nomen imponunt. Aliquando vocabatur *Than*, id est, valde magnum. Tum *Tu*, requies. Deinde *Hia* magnum, *Sciam* adornatum. *Cheu* perfectum. *Han* via lactea cœli. Sub familia quæ hodie regnat *Tamin*, regnum magni splendoris. Hinc non eadem in Sina ac extra eam nomina. Cauchin chinæ, Cocinenses, Siamitæ vocant eam *Ciu*, Iaponenses *Than*, Tatari *Han*, Saraceni *Cataiam*. Communi tamen nomine à Sinensibus etiam vocatur *Coumano* regnum, & *Chiumbea*, hortus. Quoniam vero multa præ cæteris Indiæ gentibus peculiaria Sinenses habent, operæ pretium est de eorum origine aliquid in medium afferre. Non dubium est quin à Scythis & Indis originem primam traxerint: Sed incrementum, cultum, literas, artes, ex Ægypto & Phœnicia accepisse videntur. Multa argumento sunt, antiquissimos Ægyptios & Phœnices in Indiam colonias duxisse. Vt nunc nihil de Bacchi & Herculis expeditionibus dicam, quos Phœnices fuisse antiquorum opinio est. Supra ostensum, quæ ratione Phœnices univèrsam occidentem coloniis suis pervaserint. Quin pari occasione Orientem quoque frequentarint, sicut nunc Hispanos, Lusitanos,

Belgas, Anglos, facere videmus, quis ambigat? Tyros Phœnicum colonia ad Euxinum Pontum quam fluvius Tyras perstringit, apud Ammianum Marcellinum. In Sinu Persico insulæ Tyrus & Aradus; quarum incolæ contendebant, Sidonios, Tyrios & Aradios suam coloniam esse, teste Strabone. Cappadoces Caphthoræorum propago, unde Syri & Leuco Syri dicti ad distinctionem Syrorum intra Taurum coloris adusti. A Gergesæis Georgiani & Circassi, ut Benjamin Tudelensis & Genebrardus vult. Cercasi etiam in Ægypto inter Pelusiacum & Canopi ostium apud Herodotum in Euterpe. Colchi Ægyptiam originem aperte professi sunt. Inter alias Phœnicum gentes Sinæi fuerunt, à quibus Sinensium nomen & coloniam fluxisse parum abest quin credam. Habitarunt illi primo circa Sinam Arabiæ & Syenem Ægypti. Post adscensum Israëlitarum ex Ægypto nulla amplius Sinæorum mentio in catalogo apud Iosua in capite tertio. Nisi quis regionem Decapolis Zin huc referre velit, pro quo codices plerique legunt *χωεζιν* una voce, quasi oppidum esset. Origenes autem in Philocalia aliquoties divisim habet *χωεζ* *ζιν*. Sinensium meminisse videtur Esaias capite quadragesimo nono. Nam quod Cornelius à Lapide hoc ad Prophetiam meram refert, & Prophetam per anticipationem ita locutum vult,

nimis

nimis violentum est. Nam receptum Sacris
 Scriptoribus nomina gentium usitata, à primis
 plerumque conditoribus, usurpare, ut Ascenaz,
 Gomer, Riphath, Magog, Kittim. Tum Sy-
 riaca quædam Ptolemæi ævo apud Sinenses
 nomina, ut *Kartha Syna*, *Karthenaga* urbes In-
 diæ extra Gangem. Ex Herodoto, Strabone,
 Tacito, constat olim amplissimam Ægyptio-
 rum fuisse Monarchiam & usque in Sinas ex-
 tensam. Verba Taciti sunt: *Mox visit (Germa-
 nicus) veterum Thebarum magna vestigia & ma-
 nebant structis molibus literæ Ægyptiæ priorem opu-
 lentiam complexæ: jussusque è Senioribus Sacerdo-
 tum patrium sermonem interpretari, referebat;*
 habitasse quondam septingenta millia ætate
 militari: atque eo cum exercitu Regem Rham-
 sem Lybia, Æthiopia, Medis que & Persis &
 Bactriano ac Scytha potitum: quasque terras
 Suri Armeniique & contigui Cappadoces co-
 lunt, inde Bithynum hinc Lycium ad mare im-
 perio tenuisse. *Legebantur & indicta gentibus
 tributa haud minus magnifica quam nunc vi Far-
 thorum aut potentia Romana jubentur.* Herodo-
 tus *Sesostrem Imperium usque ad Thraces & Scy-
 thas extendisse ac relicta ad Phasin exercitus parte
 Colchos condidisse tradit,* quod præter circumci-
 sionem etiam lingua comprobatur quam Col-
 chis & Ægyptiis eandem fuisse, Eustathius in
 Dionysium Afrum scripsit. De Sesostri Dio-
 dorus:

dorus: domuisse totam Asiam & extra Alexandri-
 aras progressum Gangem transivisse & Indiam ad
 Oceanum usque permeasse. Idem alibi: Osman-
 duam Regem Ægypti, rebelles Bactrianos domuisse.
 Et Osiridem multas colonias ex Ægypto in Indiam
 duxisse. Tacito Strabonem jungimus, cujus
 verba sunt: Thebis obelisci inscriptum habent quæ
 Regum illorum divitiæ & potentia fuerit, atque
 Imperium usque in Scythiam & Bactrianam & In-
 diam & quæ nunc Ionia dicitur, propagatum, tri-
 buti quoque magnitudinem & exercitus. Quæ sa-
 ne luculenta indicia sunt, Ægyptios cum vici-
 nis Phœnicibus in Sinam venisse; & in ea reli-
 quias linguæ Ægyptiæ, Æthiopicæ, Syriacæ
 etiamnum superesse Kircherus testatur, quod
 ipse quidem ad prædicationem Evangelii lin-
 gua Syra factam, ego etiam ad originem refe-
 ro. Nec abludunt mores. Apud Ægyptios pa-
 riter ac Seres viri coquunt, pensa trahunt, rem
 domesticam curant; scœminæ munia publica
 obeunt, testibus Herodoto, Epiphânio, Mela,
 quibus ex Diodoro Gorgonas addere licet.
 Pullos arte excludunt & Ægyptii & Sinenses.
 Tum constat Mathematicas disciplinas una
 cum scribendi ratione ab Ægyptiis & Phœni-
 cibus ad alias gentes fluxisse. Marcellinus: *Per
 mundum omnem Mathemata ab Ægypto circumla-
 ta.* Pleni in eam rem sunt veterum libri. Ægy-
 ptios picturis & rerum notis repræsentasse
 scriben-

scribenda iidem asserunt. Singulæ literæ singulis vocabulis, imò integræ interdum sententiæ inferviebant. Et hæ postea appellatæ Sacræ; quæ partim picturis constabant, partim notis. Nam etiam profanas habuerunt & vulgari usu receptas, quales hodieq; Coptitarum. Nemo exactius de antiqua Ægyptiorum Scriptura Apuleio: *Profert de opertis adyti quosdam libros literis ignorabilibus prenotatos, partim figuris cujuscemodi animalium, partim nodosis & in modum rotæ tortuosis capreolatimque condensis apicibus à curiosa profanorum lectione munitos.* Quæ examussum Sinensium literis competunt & libris, in quibus picturæ pariter ac tortuosi capreolatimque densi apices; ut inspicienti patet. Eadem ferè Mexicanorum ratio fuit. Ut de Ægyptiorum & Phœnicum in Indiam & Scythiam adventu dubitandum non sit. Quamquam id susque deque habeamus, quod Ladronum incolæ à Magellano interrogati de sua origine respondisse feruntur: *Se ab Ægyptiis profectos.* Narrat hoc in Indicis Gomara, quod mihi quidem perquam fabulosum videtur, nec credibile gentem illam Ægypti nomen per tot secula retinuisse. Porro Sinenses olim magnam cum Ægyptiis & Phœnicibus affinitatem habuisse, etiam alia ostendunt. In catalogo gentium quæ Iovem Hammonem coluerunt Lucanus etiam Indos ponit, cujus verba supra retulimus.

tulimus. Sinensium & Iaponiorum duo magni dii *Xacam* & *Amida* sunt. Habent etiam *Cames*, qui iidem cum *Zemes Aitanorum* videntur, id est, lemures, lares, forte à *Chemos* Phœnicum Idolo. *Teuth* Deus Ægyptiis, Sini- cè *Teu*. *Chon* apud Ægyptios Hercules, quan- quam Seldenus dubitet: in *Sina* *Consulus* lite- rarum & artium inventor. Olim quidem, Pto- lemæi adhuc ævo, Sinenses australiores fue- runt, ubi hodie Bengala, quam Arabes etiam- num *Sin* appellant; progressi postea longius in Septentrionem.

C A P. V.

Sinensium, Iaponensium, Coreanorum, in Americam na- vigationes. Ex relatione Epicerinorum. Ad Quiviram visæ Sinenses naves. Et supra Floridam. Et ad Quatul- co. Facilis navigatio per mare pacificum.

SED his omissis, navigasse in Americam Si- nenses, Catainos, Iaponenses, Coreanos aliasque Indiæ & Scythiæ gentes, ac ibi colo- nias aliquot reliquisse, certis argumentis de- prehensum fuit. In Canada *Epicerini* gens ex commerciis Huronibus cognita, referunt; lon- gissimè occidentem versus alium populum habitare qui asserant peregrinos mercatores grandibus subin- de navigiis ad illud littus appellere, eosque imber- bes esse. Quo nihil clarius pro Sinensium in Americam navigatione dici potest. Visas ad
Qui-

Quiviram naves quarum puppes auro & argento cælatæ fuerint Franciscus Vasquez de Coronado narravit, idque Japoniis & Sinensibus receptum Maffei in Historia Indica & Ludovicus Frois in Epistolis rerum Japonicarum tradunt. Repertas in Mari del Nord supra Floridam fractas Sinensium naves Petrus Melendezius Regis Hispaniæ Archithalassius apud Acoftam testatur. Hæ proculdubio sunt illæ naves de quibus Epicerini gens circa Quiviram habitans. Nam ex Asia in Americam navigantes supra Tropicum cancri enituntur & ad Quiviram vel Californiam primo, inde littora legentes, ad novam Hispaniam appellant. Hinc ad Quatulcanos olim ejusmodi peregrinos mercatores advectos constans in ea parte fama est, quos Sinenses & Japonenses fuisse inde cognitum, quia serico induti: quia longe ab occidente adnavigarunt. Nec existimandum difficiliorem illam navigationem quam ut à Sinensium navibus obiri potuerit. Nam mare inter Sinas ac novam Hispaniam Brisis spirantibus ab Occidente in Orientem facilè navigatur. Sæpe naves quinquaginta vel sexaginta diebus secundo vento suavissime navigant. Anno c^o l^o lxxxiv. ex Callao de Lima navis mense Februario & Martio fere semper sub æquatore secundis ventis usque in Manillas navigavit. Eadem facilitate usus fuit Al-

varus de Mendanam cum Insulas Salomonis detegeret. In tanta navigandi & commoditate & peritia quid Sinenses prohibuit quo minus frequenter navibus suis Americam adirent, cum in Arabiam usque Nubiensis, alii usque in Africam navigasse testentur.

C A P. VI.

Sinensium, Iaponensium, Coreanorum, crebra per Americam mentio. Iapon. Ejus nomina. Quamdiu habitata. Chiapaneca. Chiapa. Tonus Zipangi. Zipangri. Cames ac Tentum. Motaxajuma. Insula inter Iaponiam & Americam.

HI igitur Cataini & Sinenses primo in viciniore insulas, Iapanem, Coream, Philippinas, inde in ipsam Americam navigarunt. Vnde Sinensium, Citainorum, Iaponensium, Coreanorum frequens per Americam mentio. Initium nobis à Iaponensibus erit. Sinenses Iaponiam à situ vocant *Iequen* id est initium solis: ipsi Iaponii *Gitpan* vel *Nipon* teste Trigaultio. Volunt cultores ex Sina demum ante octingentos annos accepisse cū haecenus inculta jacuisset, quod falsum esse multa ostendunt. Iam enim ante 1000 annos Rex Iaponiae sive Dairus fuit qui Meaci tria millia & octingenta templa struxit. Nec unius originis Iaponenses, cum etiam Tatarum in eam pervenerint; & sine dubio jam à plurimis retro seculis

culis culta fuit. Hujus gentis crebra passim in America mentio extat. *Chiapaneca* originem suam nomine produnt, quos ex Nicaragua venisse Herrera docet. In Nicaraguam ex Guahutemalla, in hanc ex Mexicana & California venerunt. In Guahutemalla *Chiapam* flumen & provinciam, in Misteca *Totomachiapam* habes. In Mexicana *Chiapoli* lacus & gentis nomen, & non longe à Mexicano lacu oppidum *Chiapa*. In Trinitatis insula *Kar Iapan*. *Tamba* & *Gamangoxin* oppida Meaconi vicina. *Tumba* ad lacum Mexicanum. *Tumbiç* & in ea *Gua-manga*, Peruvix Vallis. Mexicanos & Aitanos à Japonensibus ex parte profectos etiam illud ostendit, quod quemadmodum apud Japonios *Tonus* proceres, Solem, Lunam atque astra denotat: sic apud Mexicanos Sol *Tanaticus*, Luna *Tona*: apud Aitanos *Taino* nobiles & Regum Palatini. Certe apud Aitanos expressa Japoniorum memoria. Quorum pars illam insulam *Zipangi* nominarunt; voce ab ea unde oriundi erant, ducta, quod Oviedus testatur. Quæ amissæ patriæ solamina sunt; sicut apud Maximum Poëtam Helenus in Epiro Trojam, addita Scæa & Simoente, struit. Et quam nos Japan vocamus, M. Paulo Veneto jam circa A. Ch. c15 ccl. *Zipangri* more Tatarico, vocatur, quod nomen propius ad Gipon & Nippon accedit. Vnde Columbus, incomparabilis

rabilis vir iudicii, hoc audito nomine, *se ad Zipangren Asiaticam delatum* putavit. Ut mirandum sit quosdam plane eam in dubium vocare apud Gomaram, quasi nulla unquam Zipangri fuisset. *Cames* ac *Tentum* nomina Deorum apud Iaponios sunt. Quorum hoc Virginianis, illud Aitanis, eadem plane significatione, receptum est. *Motazaiuma* nomen Iaponium quo principes viri utuntur, cuius in Epistolis Iaponicis extat mentio, nomen *Motenzumæ* quod regium apud Mexicanos, proximè refert. Higitur Iaponenses ex suis insulis versus Orientem navigantes primo in alias insulas, tandem ipsam Americam inciderunt. Nam inter Iapan & Americam aliæ interjacent insulæ, Quemadmodum Sancius de Chinchon Sinenfis nauclerus Francisco de Gualle narravit, *se in Iaponia vidisse homines exigua statura, caput linteo tectos, qui ex insulis ad Orientem Iaponia sitis venerint, & aurum ac gossypium attulerint: easque insulas Gualle invenit cum ex Macao in Novam Hispaniam navigaret.*

C A P. VII.

Co'rai. Ejus nomina: Situs. Asiæ continens. Coreani in America.

C *Orai* Sinenfibus, *Corasß* Iaponiis, *Caoli* indigenis, Paulo Veneto *Cauli*, longitudinis

dinis centum, latitudinis sexaginta milliarum insula. Qua Asiam respicit, ingenti trium milliarum flumine à Cataia abscinditur, cætera Oceanus ambit. Et quia flumen non fretum inter eam ac Cataiam jacet, hinc Paulus Venetus & alii peninsulam & Asiæ continentem faciunt. Hi Coreani primo in Californiam venerunt: quæ nomen suum à *Caoli* habet. Vnde brevis in Colimam trajectus, ubi & *Caligua*: in *Xalisco Chacalla*. *Coringa* Provincia prope Chiapolam. Et *Calos* Floridae Provincia latè sparsos Coreanos arguit. In Popajan *Cali*, in Peruvia *Chili*.

CAP. VIII.

Cataia. Celebris in America. Cibola. Cambalu. Zuni. Cempoala. Quito. Chrysococcas corruptus. Cataini in America. Kitainorum nomen late patens. Gota. Chita. Quito. Caracato.

COREAM excipit ipsa Cataia: cujus in America clarum imprimis & celebre nomen. Nam qua latissime Septentrionem versus America procurrit, & incertum etiamnum est ullane impofterum habitabilis ora sit, *Cibole* regnum jacet, pro loci natura oppidis frequens & incolis, & quod alibi non invenias in eo tractu, ibi ædes ex lapide trium contignationum, aliquid supra barbariem visentibus ingerunt. Cujus nomen vel ex *Ciala* vel po-

tius *Cambalu*, antiquissima Cataiæ regia non demum à Kublai structa, ut multi volunt, sed tantum in alteram fluminis Polifangi ripam translata. Ptolemæo *Sambalica*. Dubitantes *Zuni* confirmabit, quod alterum ejus nomen à regione, ut prius à civitate petitum. Regioni Cataiæ nomen *Exina*: unde *Zuni*. *Cempoala* Novæ Hispaniæ à *Cambalu*. Et quemadmodum *Cambalu* Asiæ vicinam *Cunchi*, *Cialin*, *Qui* cui habet: Sic prope *Cibolam* *Cicui* & ejusdem originis *Tucui*. *Conchin* quoque & *Cinaloam* ibidem invenies. Sed nihil mirabilius & pro hac origine clarius quam ipsum *Kuata* nomen in America. *Quito* Cataiæ urbs ad lacum *Cincuiay*: unde totum regnum *Kita* dictum. Cujus urbis in Catalogo Illustrium civitatum, *Chryfococcas* ita meminit: *Καταία: μὴν ὅ γρη. λ. πλάτ: κα. μ.* Vbi quin latitudo *xxi* graduum corrupta sit, dubium non est. Nam Septentrionaliorem esse, vel ex *Nuba* constat: qui regiam *Chitarum* urbem extrema parte climatis quarti, ad magnum fluvium *ghammás* ponit. Adeoque quamvis *Cambalu*, quæ & *Paquin*, non nominet, tamen ejus situm ad fluvium *Polifangi* satis clarè indicat. Est tamen & extra *Sinensem* murum *Kitha* lacus & Provincia. In America quam plurimi *Catainorum* populi. Nam in *Nova Mexico* *Zaguati* & *Passaguati*: In *Charcis Peruyiæ* *Diaguta*, *Chiguita*.

guita. In Guiana *Cassipagota*, *Eparagoti*, *Ara-*
coagoti. In Cumana *Patiguta*, *Gotoguanei*, *Ma-*
nogoto, *Comanagotta*. *Florida Ologata*. Quæ ex
 Kotanorum & Kitanorum nominibus expref-
 sa esse nemo negabit. Quemadmodum & in
 illa Asia *Kaimachita*, *Chazalgita*, *Choffsciachita*,
Torchoscita, *Odhoscita* à Nubiensi ponuntur.
 Ut Kitainorum nomen multis receptum fuisse
 populis necesse sit. Igitur illi Gotani & Ki-
 taini ex continente in Iaponicas insulas vene-
 runt : intra quas una *Goto* est : cujus incolæ
Gotani. Inde in oppositam Americam, ubi in
 tot, ut diximus, genera divisi sunt. Sed & alibi
 Kitainorum memoria extat. Illi qui Novam
 Angliam tenent, Mare *Kithan*, naves *Kithonnek*
 vocant. Quod nomen à lacu *Kitha* mihi du-
 ctum videtur. Prope *Xalisconem* urbs *Chita*.
 Et regni caput *Quito* sub ipso æquatore, ce-
 leberrima olim & cultissima : eique vicinæ
Annequito. In Nova Granada *Mare Quito*. In
S. Cruz de la Sierra Chiquito. In *Chuquiaba*
Caracato. ubi *Karakitham* Asiæ expressam ha-
 bes. Et in Mediterranea Brasilia populi *Mara-*
quites. Ita ut Kitainos in America quærere
 idem sit ac in Italia Græcos, in Africa Phœni-
 ces. Passim enim occurrunt & populi, & ur-
 bes, Kitainorum nomine. Ut illam gentem
 frequenter olim in Americam navigasse mani-
 festum sit.

CAP. IX.

Sinenses in America. Cin. Tamaculapa. Tzintzontza. Mauchao. Campao. Sinensium maritima olim potentia. Navigatum ex America in Sinas. Mexicani in Nicaragua. Gigantes in Peruvia.

R Estant Sinenses, de quibus ubi adhuc quædam dixerimus, finem populis qui Americam suis coloniis occuparunt, impone-
mus. De horum adventu testantur tot locorum nomina quæ *Cin* gentile Sinensium nomen habent. In Peruvia sunt *Coquinbo, Caquin-go, Chuquina, Cumbinama*. In Mexicana ad flumen *Atoiac Cumpao*. Apud Pastos *Cumba*. In Isthmo *Chini*. In Popajan *Quinba*: unde *Pzquin*. Nam ejusmodi transpositio frequentissima; sicut in Peru *Carrapa & Pacarra*: *Managua* Nicaraguæ & *Maguana* Hispaniolæ: *Potenchian* & *Chianporon* Iucatanæ ostendunt. Idem in *Chinchitala* & *Tulazingi* factum. *Xuntien* Sinarum & *Xandu* prope Tenduccum. In Popajan *Xundabe* & *Xamundi*. *Tamaculapa* Mexicanæ arx apud Martyrem. Vox Sinensis: quorum regio *Tamis*, *Cula* arx, *pa* Septentrio. *Zintzontza* Mechoacanorum urbs à Sinensi conditore, apud quos *Tzintzon* regium nomen. Mechoacanis vicinæ *Mauchao* & *Campao* urbes, quemadmodum in Sinis *Macao* & *Campa*.

Atque hæc urbium & regionum convenientia

tia minime mira videbitur illi qui attente consideraverit quæ supra de Sinensium in Americam navigatione tradita sunt. Magna eorum olim terra marique potentia & Imperium in omnes Indiæ insulas ac pleraque Scythiæ extensum. Addit Boterus : *non exiguam quoque America partem iis paruisse. Sed cum classem Iccc navium apud Zeilon amisissent, insulas illas & transmarinas provincias deseruisse contentos suo id est Sinensi orbe.* Apud Purchasium traditur : *Sinenses in India & Pegu ab An. Chr. clxxiii ad clxxii. regnasse, quas regiones Oxivagan Rex subegerit, ejus autem successor deseruerit.* Hinc patet Sinensium in Americam navigationes ante multa secula contigisse & postea abruptas vel rarius susceptas. Et cum mercaturæ ergo institutæ fuerint reciprocas fuisse, ita ut ex America quoque in Sinas navigaretur & Indiam. Id Aricii & Ienses innuebant cum dicerent : *Solitos olim ad insulas versus occasum longissimè distitas, pellibus luporum marinorum inflatis navigare.* Vnde Latius colligit navigationem illam non fuisse longinquam. Mihi vero per inflatas pelles vela innuere videntur. Et cum insulæ Salomonis in occidentem à Peruvia non ultra Iccc leucas distent, quid impedit quo minus in eas navigarint, id quod propter statos ventos, non difficile, qui navigantes recta ad illas insulas ducunt, & ea occasione primum ab

Hispanis detectæ sunt. Distinguunt Aricii navigationem illam veterem & obsoletam ab ea qua hodie utuntur. Nullæ ad occidentem Peruvix insulæ longissimè distantes quam Indicæ. Nam Insula S. Mariæ & Quiriquari, juxta littus & in continentis conspectu sunt. Et hi fortasse navigatores ex Sina fuere. Vbi semel in Americam venerunt Cataini & Sineses, non difficile fuit universam terra marique peragrarè. Sic Nicaraguæ quarta gens ex Mexicanis fuit, qui eo per mare pacificum navibus vecti appulerunt cum magna in *Avanac* id est Mexico, siccitas ac annonæ caritas esset. Sic in Peruviam ad Mantam & portum veterem olim gigantes mari advecti venerunt, quos Tlascaltecanorum in Mexico gigantum sobolem putari ac coloniam.

C A P. X.

De Origine Incarum. Peruvia qualis ante quadringentos annos. Traditiones Peruanorum. Filius & filia Solis. Cuzco condita. Manco ab extera gente in Peruviam venit. Barbaries non nisi ab exteris corrigitur. Manconis origo ex Sinis.

Hic vero de origine Incarum & Mexicanorum paulo pressius ex ipsorum traditionibus agendum est. Tradunt Peruviani ante quadringentos annos & quod excurrit, Peruviam immuni barbarie oppressam jacuisse, nullo agrorum cultu,

cultu, nulla civitatum communione, sine cura Deum, observantia legum, per montes sylvasque instar ferarum in antris dispersos egisse. Cibus radices & si qua alia terra profert, Carnes quoque humana. Vestes ex arborum foliis vel pellibus contextas. Quicquid Mexicani Chichimecis idem hi majoribus suis adscribunt. Igitur inquiunt Pater noster Sol homines misertus de cœlo misit filium & filiam suam qui Religionem & leges edocerent ac mitiorem cultum instituerent. Hi primo ad lacum Titicacam inde ad vastam & incultam planitiem venerunt, in qua ad tumultum Huanacaut agnito fatali condendæ urbis loco vicinos latè populos ex speluncis suis evocarunt, Solis jussa prætendentes. Sic urbs regia Incarum Cuzco, quod umbilicum significat, exstructa, & in duas partes, superiorem quæ Hanan Cuzco, inferiorem quæ Harincuzco divisa est. Nomen primo Inca fuit Manco, uxori ejus Coya Mama Occllo Huaco. frater & soror, Solis & Lune liberi. Hæc illi, nec altius originem suam repetunt. Quod originem Manconis à Sole deducunt, & eundem de cœlo missum dicunt, quis non videt eum peregrinum fuisse & in Peruviam quocunque tandem casu ex regione cultiore venisse? ac cum homines simplices videret, usum peregrinitate sua, ad persuadendam iis cœlestem originem, quo velut firmissimo fundamento totius regni moles & Incarum regnatrix domus inniteretur. Quem-

admodum Hispanos illis horridis barbis, vestitu & armis facile cœlestem originem ac divinos à barbaris honores consecutos legimus. Nani hoc quærendum est: Si Manco indigena fuit, unde cultus viro inter barbaros nato & educato, unde miranda sagacitas & ea iudicii in condendo maximo Imperio acrimonia? Non enim Imperium Cuzconicum per gradus & rudimenta crevit, sed statim sub ipso Mancone eam perfectionem, quoad Leges, Religionem & constitutiones obtinuit, solo terrarum spatio auctum est. Dico neminem concipere posse quomodo ex crassissima illa barbarie tantus subito vir emergere potuerit, habitu & cultu peregrino, agriculturæ & variarum artium peritus, cui aures in amplum foramen diductæ, cuius Coya sive uxor lanificii & muliebrium operarum perita. At Peruani referunt ea omnia se à Mancone & Coya accepisse & illis visis, cum & habitu & corpore peregrino essent, multaque ac magnifica promitterent, statim è cœlo ortos & Solis liberos, credidisse. Itaque hoc initio tenendum; exterum Manconem fuisse à culta gente profectum. Quod vel hinc manifestum fit, quia eam barbaries naturam habet, ut nisi ab exteris corrigatur, semper in deterius vergat. Videmus hoc in Chichimecis Mexicanis & omni illa utriusque Americæ barbarie. Quis credat Bra-

silianos

filianos unquam ad cultum humaniorem, nisi per exteros, venturos? Ita Hispanos, Gallos, Germanos Romani, alias gentes Græci excoluerunt. Venit igitur Manco ab extera gente in Peruviam. Ergo vel ex alia Americæ parte vel à transmarinis oris. Circumspicienti mihi totam Americam qualis ante quadringentos annos fuit, nulla gens occurrit unde oriri potuerit quam Navatlacæ & Iucatani. Utraque tamen gens immanior fuit quam ut cum miti Incarum ingenio conveniat. Omitto aures diductas & alia. Quærenda igitur in transmarinis regionibus Incarum patria. Situs Peruvix is est ut ad occidentem Asiam, imprimis amplissimum Sinarum regnum respiciat. Atque hinc originem Incas trahere omnino arbitramur.

C A P. XI.

Manconem cum satis magno comitatu in Peruviam venisse. Eius Socii dicti Incæ. Oreiones. Peru nihil concessit Sinæ. Cuzconis magnificentia. Latii opinio rejecta. Peruvia ante Incas à Scythis habitata. Peruanorum cum aliis Americanis convenientia.

DE quo antequam porro agamus, exponendum qui nam sint Incæ. Peruani, ut audivimus, solius Manconis & Coyæ ejus, tanquam conditorum Imperii sui, meminere. Quod verum si Regem & caput consideres.

deres. Nec putandum Manconem & Coyam solos adventasse & illam barbariem extirpasse. Imo quis dubitet à barbaris devoratos si soli, si inerme? Rectè Latius : *cum valido exercitu venisse oportet Sinenses ut tam numerosam gentem aut conderent aut subjugarent*. Igitur si non cum amplo, saltem cum satis valido comitatu adventarunt. Et hi sunt Incaë de quibus Garcilasso: *Inca erant omnes primi subjecti Mangocapa & qui ex stirpe ejus erant. Itaque Cuzconenses & vicini omnes erant Incaë, ac nulli præterea Peruani. Inca significat Dominum & in genere eos qui ex regio sanguine. Ex quibus patet Incas ex eadem cum Mangone gente fuisse ; unde eodem cum ipso cultu usi ; aures singulis perforatæ, & in miram ac incredibilem latitudinem diductæ. Vnde Hispani eos Oreiones id est auritos nominarunt. Hos igitur à Sinensibus ortos vel Indis Orientalibus necesse est. Specta Leges, imperium, urbes, quid uspiam Tahuantinsuyo concedit Sinæ ? Architectura Peruana plane Sinensis. Quid de vastissimis urbibus, Cuzcone, Cassiamalca, Quito, & aliis dicam ? Solius Cuzconis descriptio qualis Anno cIo Io xxxiv. paulo ante excidium fuit, omnem Sinensium urbium admirationem tollit. Ita de ca Petrus Sanchius Pizarro à Secretis : *Cuzco habet arcem & domos amplius centum mille. Pleraque ex lapide sunt, plateæ augustæ, rectæ, & in crucis**

crucis formam. Forum quadratum & silice stratum. Arx triplici muro, quorum intimus etiam altissimus. Incredibile dictu quanta lapidum moles quam tenaciter & arctè coagmentata: ut non hominum illud sed Damoniorum opus videatur. Rupes impositæ rupibus omnes Herculis labores & priusci orbis miracula superant. Hæc Sanchius. Eadem & distinctius Inca Garcilasso, apud quem & Petrum Ciceam videantur, magnificæ per universam Tahuantinsuyo Incarum structuræ. Itaque non possum illa Latii admittere: Peruanos Sinensibus nec ingenio nec moribus comparandos; non eam industriam & artium mechanicarum studia; aliam politicæ rationem, aliam adificiorum, aliam urbium formam; nihil quod Sinense artificium sapiat vel leviter æmuletur. Concedo Scriptura destitutos fuisse & aliis quoque rebus quibus Sinenses abundant. Sed non minori artificio Quipis suis utebantur & rudibus etiam picturis. Nec una omnium Sinensium cultura fuit aut iidem mores vel instituta. Ut si non à Sinensibus, saltem à Catainis originem trahant Inca, & cultum majorem intulerint Peruvicæ jam à Tataris habitatæ, unde tot cum aliis Americanis communia ipsis fuerunt. Nam & Mexicanis & Tuniensibus Summus Deorum Sol erat. In regno Bogotæ spiritum Regis ab uno procerum reverenter manu exceptum: Sicut & apud Peruanos. Utrobique capti-

captivis in bello primores evulsi dentes. Vtrobique cœnobia ejusdem generis. Vnde apparet ejusdem fere cum Peruanis illos Granadenses & alios originis fuisse; ac omne discrimen ab Incis, qui Peruviaꝝ peculiare, provenisse.

C A P. XII.

Mexicani cultissimi & recentissimi Americanorum. A Sinensibus. Eorum fuga. Authorem circa illam dissensus in nominibus & tempore. Factur in Americam fugit. Septem Navatlacum nationes non uno tempore in Americam venerunt. Chronologia Mexicana vacillat. Chichimeca quando ad lacum venerint incertum. Quando nationes ad lacum venerint? Quando Mexicani? Hos ceteri pro peregrinis & advenis habuerunt. Picti eorum annales. Læterculum Chronologia Mexicana. Eorum Reges.

DE Mexicanorum origine singulare quid & dignum ulteriori consideratione olim observabamus. Quia enim illa gens omnium quas America habuit cultissima pariter & recentissima est, cujus res no trãscendunt ccc an. ex Historiis indagandum fuit, facta ne esset migratio gentis Asiaticæ circa illud tempus in Novum orbem? In quo eruendo dum occupamur, factam Sinensium in remotas insulas fugam; cum Tatarum regnum eorũ expugnarent, ex Veneto & Annalibus Mendozæ deprehendimus. Sed est aliqua & in Regum nominibus & in annis discrepantia. Venetus Regem Tatarorum *Cublai*: Mangianorum, qui Sinenses sunt,

Facsu-

Facurem nominat. Gonfalo Mendozæ ille quidem *Vzou*: hic *Tepin* dicitur. Cujus discrepantiæ ratio est quod externarum gentium nomina sæpe variant pro linguarum differentia. Itaque Sinensibus *Vzou* dictus & *Tepin*, qui Tataris *Cublai* & *Facfur*. Et *Vzou Chan* idem quod *Vsbek*; quomodo hodie Imperator Tatarorum, qui *Zagathaiam*, *Samarcandam*, *Bocharam*, *Balck*, *Turquestanam* & *Maurenaharam* tenet, vocatur. Et magnam linguæ inter Sinenses & *Vsbequios* Tataros affinitatem esse *Texeira* observat. Annorum *xvii* discrepantia inter eosdem est. Venetus enim An. Ch. *clcc lxxviii*; Mendoza An. Chr. *clcc lxxxvii*. factam mutationem vult. Cujus rationes possunt reddi variæ; si perpendamus in annorum supputatione loqui nonnullos de rerum initiis, alios de ulteriori progressu & supplemento. Ut anno *lxxviii* Tataro oppugnare *Sinas* cœperint, toto demum regno anno *lxxxvii* potiti. Quanquam non Mendoza tradit, A. *clcc lxxxvii* *Sina* potitos Tataros: sed male ex ejus verbis id *Scaliger* colligat; de qua controversia ex professo in *Chronologicis* agemus. Quicquid sit, numeris *Veneti* omnino standum est, qui rerum pars magna fuit in eo bello. Et errare *Gonfalus* potuit mala *Sinensis* æræ ad *Christianam* applicatione. Igitur omnino existimamus *Mexicanos*

xicanos ab illis qui cum *Facfure* fugerunt, Sinensibus, ortos esse. Nam *Facfur cum mille navibus & maximo comitatu fugit ad inexpugnabiles quasdam insulas & in eis permansit*. Quænam illæ insulæ sint, nunc inquirendum est. Iapan non fuit; neque Iava: quia hoc non tacuisset Venetus, cui utraque insula notissima & posterior mox à Tataris ex parte subacta. Philippinas quoque non fuisse patet: quia in illis gentes lingua moribusque à Sinensibus aliæ. Olim quidem illæ insulæ Sinensis Imperii pars; postmodum ob nescio quas causas desertæ ab ipsis, rudem barbariem induerunt, quæ usque ad Hispanorum adventum duravit. Ergo restat Sinenses illos in ultiores Iapanæ, Philippinis & Iava insulas fugisse, & ob distantiam Tataris inexpugnabiles: qualis America. Subdita ratione colligitur mille navibus centum fere Sinensium millia aufugisse. Tanta hominum copia ubi potius quam in America & interjacentibus insulis confederint, dici non potest. Ac ne quis equos objiciat, testatur Venetus nullos tum in Sina fuisse. Quæ ut clarius percipiantur; sciendum est; Mexicanos tradere: *se olim in septem nationes distinctos loca circa Culvacanam, Atzlanam & Novam Mexicam tenuisse; postmodum diversis vicibus Novam Hispaniam adhuc incultam occupasse*. Sed hoc ex ipsorum Annalibus non constat; fuerint ne omnes septem natio-

tiones unius originis? Simul mare transiverint? Quæ cum incerta sint, videmus nihil admodum obstare, quominus distinctis vicibus illæ Navatlacum gentes ex Asia in Americam; hinc in Novam Hispaniam transire potuerint, donec ad septenarium numerum circa lacum excrescerent. Itaque ponamus sane omnes Navatlacum gentes à Sinensibus ortas (quod neutiquam verum esse potest propter rationes supra pro Turcis & Tataris allatas) illud verum manet, quia Chichimecis permixti fuerunt, multum eos à prima origine, quantum ad Linguam & mores, barbarorum consortio descivisse. Itaque venerint licet sex priores nationes ad lacum quandocunque velint; inde nihil inferri potest contra septimæ nationis ex Sina circa A. Chr. c. l. cc. lxx vel circiter adventum. De quo antequam agamus, illud præmittendum est, Chronologiam Mexicanorum apud Acoftam & Herreram ab A. C. l. cc. usq; ad c. l. cc. incertam & dubiam esse. Idq; etiam Latius vidit, cujus verba sunt: *Ratio temporum apud authores rerum Mexicanarum vacillat: neque satis constat quo anno Mexicani ad lacum aut in provincias venerint, quas tenebant cum Hispani illos oppresserunt.* Primo igitur Chichimecas ad lacum venisse An. Ch. l. cc. l. libenter scirem quo argumento collegissent. Nam nec ipsi hoc potuerunt scire, qui demum seculo post,

A. C. 10 ccc xx advenerunt, nec ab ipsis Chichimecis intelligere; quæ tam rudis & barbara gens fuit, ut nulla temporis, annorum, rerum distinctione habita, in diem vixerit. Nec simul migrarunt, sed dispersi per montes, avia, & solitudines, sine mutuo consortio. Ex quo consequitur, distinctissimis temporibus, nunc hos nunc illos, ut casus & venationis studium invitabat, paulatim ad lacum venisse, nec ipsorum adventus certum designari annum sine maxima absurditate posse. Navatlacas A. C. 10 ccc c i i intrasse Mexicanam, egressos ex Culvacan A. 10 cccxx, in via ipsos Lxxx annos hæsisse, dicunt. Quæ non consistunt cum Acoftæ traditionibus. Diverso tempore septem nationes ad lacum venisse scribit, primo Suchimilcas, dein Chalcas, tum ordine Tepeacas, Culhuas, Tlatleucas & Tlascaltecas. Quomodo igitur An. 10 cccc ad lacum venerunt? aut credemus aliquot dies tantum aut menses intercessisse? Vel ipsum de initio adventus aut unius vel alterius gentis loqui? Quid quod septem nationes simul egressas Atzlane dicit A. 10 cccxx? Ergo etiam Mexicani. Quis ergo horum verborum sensus? cccii anno post septima natio, Mexicani Navatlacum gentes non nisi Lxxx annos in hoc itinere consumsisse. Hæc quidem conciliari non possunt. Nam primo gravis quæstio oritur, illi c c c i i anni
quam

quam æram habeant? Nam sitne eorum initium ab adventu ad lacum an exitu cæterarum nationum ex Culvacan ducendum, authores non consentiunt. Vterque, Herrera & Acoſta, ſatis ambiguè: *Post cccii annos quam è patria ſua exierant & novam Hispaniam incoluerant dictæ ſex nationes, venerunt Mexicani.* Vbi reſpiciant exitum an ſedes ad lacū, nemo facile dixerit. Quanquam Latius de exitu accipiat, quia nimirum non conſtet quando ſingulæ nationes ad lacū venerint. Verba ejus ſunt: *Significat Acoſta Mexicanos poſtremos è ſedibus ſuis moviſſe, non quidem cccii annis poſt ſextam nationem, ſed poſtquam ſex illæ nationes quæ erant ejuſdem cultus, ſe ſedibus primis movere cœperant & ad lacum acceſſerant.* Itaque initium illorum cccii annorum capiendum eſt ab A.C. cIo c xviii. ſi Herrera bene rationes ſubduxit. Vbi vitioſe cIo c xviii. pro cIo c xxi. quia cccii. adduntur Io cccxx. Secundum hanc explicationem ſtatuendum eſſet, ſex nationes ſimul antiquis ſe moviſſe ſedibus ſed diverſis viis, unde alii citius alii tardius ad lacum venerint. Si igitur A. cIo c xxi Atzlane egreſſi Mexicani; in via & ad lacum cxciv annos, antequam urbem ſuam conderent, tranſegiſſe neceſſe foret. Condita enim Mexico A. cIo ccc l xxxi. cum in univerſum non niſi cxl annos uſque ad cIo Io xxi, quo ab Hispanis cæpta, ſteterit. Ad lacum non niſi

paucos annos antequam urbem conderent, egerunt: quia sub eodem Rege Culhuacanæ & ad lacum venerunt & urbem fundarunt. Porro [is jam ante] An. cIo ccc xciv. obierat, ac provecta ætate sub adventum Mexicanorum fuisse ex filia nubili colligitur. Sunt igitur incertissima quæ de temporibus Navatlacum inde ab A. Ch. Io cc ad cIo cc traduntur. Certe quia Mexicanorum tam recens ad lacum adventus & ccc annis posterior, non videntur hæ nationes simul in Culhuacan habitasse & notitiam mutuam habuisse. Vnde sex nationes Mexicanos tanquam peregrinos & advenas, magno odio persecuti sunt. Picti Annales à Purchasio editi, præterquam quod omnes Acoftæ narrationes de longa sub tribus primis Regibus Mexicanorum servitute confutant, etiam nullam migrationis ex Septentrione mentionem faciunt sed interpret errorum meminit antequam ad lacum venirent, quod circa An. Ch. cIo ccc xxiv. factum vult. Testatur alibi Acofta: *Omnia Americanorum monumenta & relationes non superare cccc annos: superiora meras esse tenebras è quibus certi nihil eruere possis.* Sed ut discrepantia temporum manifestior fiat laterculum Chronologiæ Mexicanæ proponemus.

Io cc. Annales Vtlatanensium (qui fuere populus Guahutimallæ) incipiunt, & usque

usque ad Hispanorum tempora per Idccc
continuantur.

Idccxxi. Chichimecæ in Novam Hispaniam
veniunt.

Idcccxx. Exitus Navatlacum ex Culuacan.

Idccccc i. Ad lacum veniunt.

Idccxxii. Exitus Mexicanorum.

Reges Mexicanorum.

Ex Purehaso		Ex Acoſta
Idccc xxiv. Tenuch.	ii.	Mexi Dux
Lxxv Acamapichtli	xxi.	Idccc lxxii. Acama- pichtli xl
xcvi Huiçilihuitl	xxi.	Idccc xxii. Virzilo- vitli xiii
Idcccc xxii. Chimalpupuca	x.	xxxv. Chimalpopoca iii
xxvii. Yzcoalçi	xiii.	xxxviii. Iſcoalt xii
xl Gueguemoteçuma	xxix.	l. Motezuma xxvii
lxx Axayacaci	xii.	lxxviii. Tiçocic iv
lxxxii. Tiçocicarzi	iv.	lxxxvi. Axayaca xi
lxxxvi. Ahuizozin	xvi.	xcii. Autzol. xi
Id Id ii. Motezuma	xix.	Id Id ii. Motezuma. xix
Id Id xxi. Mexico ab Hispanis capta.		Finis regni Mexicani.

CAP. XIII.

Septem Navatlacum gentes diversæ originis. Ob Linguarum diversitatem. Mexicanorum peculiaris lingua. Tenoxitlan quando structa. Eorum antiquitates non superant A.Ch. cIo cc Lxx. A Facsure ex Sinis in Americam transfrecti. Quod ex MoteZumæ relatione probatur. Tepin. Tolpicin. Ex California venerunt in AtZlan. Religionem & mores mutarunt. Nova Mexico. Nomina Iaponensium in Suma. Con. Teu.

HIs ita præmissis, videndum quid certi de hac re statui possit. Initio septem Navatlacum, quæ vocantur, gentes non unius omnes originis fuisse, ex diversitate linguarum patet, quales in Nova Hispania quam plurimæ. Sic enim Latus: *Novæ Hispaniæ incolæ, infinita pene Idiomatum varietate discrepant, quæ non tantùm Dialectis variant, sed plane diversæ sunt linguæ. Nam & Otomies & Mechuacani & plurimi alii, suas proprias linguas habuerunt. Quot fere provincia, tot & peculiare linguæ. Hieronymus Aghilar intellexit Zempoalensium & Chiuruteallorum linguam qui Tlaxcalæ vicini; Mexicanam non intellexit. Vnde postmodum Mexicani suam linguam apud devictas alias nationes cum Imperio introduxerunt. Quod si eadem Lingua, vel cognata, omnibus fuisset, id ob vicinas sedes & commercia contigisse potius, quam quod unius omnes originis, crediderim. Deinde Tenoxitlan*

Ian sive urbs Mexico annos CXL stetit: structa est A. Ch. MDCCC LXXXI. Aliquot annis ante Mexicani in Tisaapan morati & circa lacum, in certis sedibus, vagati sunt. Ex Culhuacan usque ad lacum, lento multorum annorum itinere, progressos constat. Sed nec annus quo ad lacum venerint, nec quot in via consumserint, exacte ostendi potest. Quæ indicio sunt Mexicanas in America antiquitates non pertingere usque ad A. Ch. MDCC. adeoque eos ex Sinis cum Facfure, quantum ad tempus attinet, venire circa A. Chr. MDCC LXX potuisse. Nam probabile neutiquam est, gentem literis bonis instructam, si ante hoc tempus in America fuissent, nihil plane rerum suarum ad posteros transmissuram fuisse. His ita præmissis; recentiorem Mexicanorum originem esse quam vulgo traditur, haud omnino vanis argumentis nos deprehendisse existimamus: nimirum ex Sinis circa A. C. MDCC LX à Tataris pulsos, navibus in Americam cum Facfure venisse; ibique indigenis permixtos procedendo versus austrum ad lacum inter sex Navatlacum nationes confedisse. Id ex traditionibus ipsorū manifeste colligitur. Nam de suæ gentis prima origine & in Americā adventu, ita Motefumam locutum invenimus: *Advenas se esse, & magni Principis classe post omnium viventium memoriam huc advectos, indigenis con-*

nubio & sedibus mixtos confedisſe. Quis ille magnus Princeps, quæ classis alia quam Facfuris, nondum apparet. Nam in nomine satis conveniunt Sinenses atque Mexicani. Illi *Tepin*, hi *Tolpicin* vocant. Nec opinio illa quam Purchasius ad navigationem Madoci Ap Guyneth refert, alicujus momenti est : Reges Mexicanos à Cambriis illis ortos; & eo respexisse Motenzumam quando dixit, se à Principe quodam, qui ex Oriente venerit, genus ducere. Pergit Moteluma. Princeps ille comitibus relictis disceſſit in patriam. Regreſſus demum voluiſſet adductos remeare. Domos jam ſibi conſtruxerant, Provincialibusq; ſæminis ſociati filios procreaverant ac fixa domicilia habebant pacatiſſima. Renuerunt de reditu majores noſtri, neque illius dicto ulterius auſcultaverunt. Elegerant nam ſibi de ſeipſis & Senatum & populi Principes, quorum conſilio regerentur; feruntque Principem illum abiſſe minitabundum. Nuſquam apparuit quiſquam ad hæc uſque tempora jus illius ductoris repetens. Ex quibus patet illum Principem nova claſſe in Americam reverſum, qua ſuos reducere volebat. Cauſam cur illi renuerint, fuiſſe permixtionem cum indigenis, fixas pacatasque ſedes, & conſtitutam Rempublicam. Primo exſcensionem in California feciſſe videntur: inde in continentem ſcaphis trajece-
runt. Hoc alia ipſorum traditio vult, qua majores ſuos trajecto truncis arborum maris brachio in

*Atzlanem venisse dicunt. Fretum illud inter Californiam & Novam Mexico, quod Hispanis Mare Vermeio, innuunt. Trunci arborum Canoæ sunt sive monoxyla. Hic trajectus à primo adventu distinguendus est ne scaphæ cum classe confundantur. Et quanquam sex Navatlacum gentes ex illis regionibus jam dudum in austrum emigrassent, multos tamen passim vel sponte manentes vel impeditos reliquerunt qui interea in novas nationes excreverunt, quibus permixti hi Sinenses Facfuris, linguam, mores & religionem eandem susceperunt. Quod Motezuma his ad Cortesium verbis testatur: *Religionem majores nostri derelicti, ab incolis eorum temporum servare cœperunt: Socerum & uxorum secuti sumus consuetudinem.* Hi fuerunt illi Novæ sive potius veteris Mexico incolæ quos Hispani A. Ch. cl. Io xxx. detexerunt illa ipsa adhuc utentes lingua qua illi qui ad lacum confederant. quæ verba Acoftæ libro tertio capite xxiii. sunt propterea observanda, quod cum Grotius scripsisset: *Versus Californiam est populus linguæ ejusdem & institutorum cum Mexicanis, Latius addit: apud nullum authorem Hispanum inveni hic populum ullum esse ejusdem linguæ cum Mexicanis. Vnica ratio propter quam Hispani crediderunt Mexicanos ex illa quam vocant novam Mexicam in Novam Hispaniam venisse, fuit quia ibidem invenerunt adificia grandia**

qualia non alibi reperiuntur. Omnes etiam circumstantiæ ostendunt, Mexicanos non ab Oriente & per Islandiam, Gronlandiam, Novam Franciam, ut Hugo vult : sed ab Occidente & Coro per Californiam & Novam Mexico profectos. Sane si hæc Motezumæ ultimi & potentissimi Mexicanorum Regis vera de majorum suorum origine & in Americam primo adventu narratio est, aliam Navatlacum aliam Mexicanorum originem esse, vel si ab una gente, diversis Ducibus ac temporibus, adventasse, manifestum evadit. Nec video cui potior fides quam ipsi Regi habenda sit in historia majorum suorum. Nomina propria, cum Sinenfium fere eadem quæ Tatarorum lingua sit, supra adduximus. Multa Iaponensium nomina in *Suma* terminant: Apud Mexicanos Motezuma, Kolezuma. Con Herois apud Peruanos & Sinenses nomen. *Tutruan* Mexicanis Princeps, Sinenfibus *Tutan*. Deum hi *Teu*, illi *Teutl* vocant.

CAP. XIV.

Morum convenientia inter Sinenses, Peruanos & Mexicanos. Vrbes. Diversoria. Mexicanorum splendida edificia. Picturæ plumatiles. Ars aurifabrilis. Sepultura. Regum majestas. Grotii error. Scriptura. Libri. Cur non eadem plane Mexicanorum quæ Sinensium scribendi ratio? Causa difficultas. Mexicani ferè picturis usi. Eorum annales picti. A Purchasio editi. Discrepant ab Acostæ relationibus. Habuerunt etiam sigla. Libri Iucatanensium. Literæ Coluacanorum. Cur non retinuerint literas Sinenses? Philosophia eorum. Comœdiæ. Tabulæ Geographiæ. Temporum ratio diversa. Barba Motenxumæ Sinensis. Typographia & ars bombardaria recens inventum apud Sinenses.

R Estat de moribus & Religione Catainorum, Sinensium & Americanorum, quæ communia habuerint, addamus. Ac primo quidem ille cultus & splendor, certa Imperiorum ratio, moles & structuræ stupendæ, in Peruvia & Mexico, non aliunde quam è Sinensibus & Catainis fluxerunt. Vrbes in Cataia & Sina in quatuor distributæ regiones: à singulis viæ regiæ diversoriis, castris, palatiis, non ad necessitatem verùm luxum exornatæ in vicinas ducebant provincias. Eadem Peruviæ & Mexicanæ ratio. Itaque hoc argumentum Grotii non de nihilo est: *Diversoria publico sumtu viis apposita quibus iter facientes exciperentur apud Sinenses notat Mendez Pindò, apud Peruanos Garcilas. Nec exceptio Latii valet, per totam*

totam pene Asiam ejusmodi diversoria reperiri. Nam ille mos à Turcis & Tataris demum introductus, qui Sinensium & Catainorum magnificentiam ea ratione æmulati sunt. Nec tamen Turcici & Persici *Chani* cum his Sinensium & Peruanorum palatiis comparandi, sed cum Hispanorum *Ventis* potius. Tradunt Mexicanorum architecturam longe perfectiorem Peruana fuisse. Peruani enim cemento carebant. Turres apud eos rariores & minus editæ. At Mexicanorum ex marmore ædificia, more Sinensi, turribus altissimis. De Sinensibus Trigautius & Riccius : *Civitates eorum omnes una forma & modo structæ; ut, qui unam vidit, omnes viderit. Muri magni & firmi; plateæ rectæ & æquales lapide strata. Structuræ tamen non admodum elegans nec templa sumtuosa. Intus ædes picturata & ornata. Ut mirer Latium adeo extenuasse præ Sinensibus Mexicanorum & Peruanorum tum ingenia tum artes & architecturam. At vero Mexicani si non superiores, saltem pares Sinensibus fuerunt. Testatur apud Martyrem Cortesius : nullibi terrarum majora, meliora & accuratiori arte structa se vidisse ædificia. Nullum in Hispania Regis vel Principis atrium esse quod non aquet è septuaginta adibus Mexicanis humilior. Iam vero Cortesius superbas Grana-dæ, Sevilix, Cordubæ, Toleti, Cæsaraugustæ Regum Maurorum & Hispanorum aulas vi-*

derat:

derat. *Vrbes ipsorum ingentes & omnibus Europæis splendidiores. Tezcuco xxx ædium millia habuit : Tlascala Granadâ major fuit & frequentior. De ingenio ipsorum idem : Esse admirandos artifices. Animalis vel semel conspecti imaginem ad vivum representare. Philippus II. & Sixtus V. visa plumatili pictura, nunquam se rem majori confectam artificio vidisse, professi sunt. Iam in aurifabrili arte quid subtilius Peruanis? quid in statuaria? Hæc sane qui non agnoscit à cultissimis profecta gentibus, ipse barbarus sit necesse est. Sepultura apud Mexicanos duplex : vel enim comburebant vel condebant humi. Quos condebant, quindecim dies cum instructa epulis mensa, domi servati. Interea amici dona ferebant defuncto, & Sacerdotes thura adolebant. Eadem fere Sinensium consuetudo. Nam & ipsi quindecim dies cadaver domi, inter Sacerdotum officia, asservant. Linscotius eos quoque, *homines defunctis cadere*, tradit; quod tamen non omnibus receptum, vel hodie abrogatum : ejus loco picti in charta homines, jumenta, opes, simul comburuntur. Apud Iaponios cremandi mos. Primus ante quinquaginta annos Taicosama condi voluit, quemadmodum L. Sulla cremari, cum alias Cornelii patritii conderentur. Inter salutandum proceres utrique in genua procumbunt &, oculis in terram defixis, tremula*

mula voce loquuntur, ac eo habitu retrocedunt. Tergum obvertere nefas. Regni negotia per sigillum regium dispensare Sinenſium & Mexicanorum. Titulus Regius his: *Rex Regum, Dominus terrarum ac cœlorum*. Illis: *Rex & Dominus mundi, filius cœli*. Vtrique Regi duodecim Senatores ſive Palatini. Et quemadmodum apud Mexicanos ille numerus variabat, ita ut nunc duodecim, aliquando decem eſſent: ita in Sinis Paquini apud Regem duodecim, alibi in provinciis & apud Proreges decem. Quod vero Grotius infert, ex Scandia ortos Mexicanos, *quia Gotti & Saxones olim duodecemvirale tribunal habuerunt*, id leviculum eſt. Nam apud Mexicanos & Sinenſes ſolum regium conſilium eo numero conſtabat; cum Norvvagi vulgo ex plebe eo uterentur. Sinenſium Regum inſignia Draco-nes ſunt vel, ut alii, ſerpentes. Iiſdem Incaæ utebantur una cum iride. Scribendi idem fere modus apud Mexicanos & Sinenſes. Literæ rerum notæ vel picturæ. Charta ex arborum philiris. Libri compacti. In Cozumel, Iucatan, Mexico, Nicaragua, Guahutemalla innumeri libri reperti ab Hiſpanis, de agricultura, plantis, majorum rebus agentes. De quo Martyr, Gomara, Acoſta, Herrera. Fateor non unam ſcribendi penitus apud Mexicanos & Sinenſes rationem, nec tamen penitus diverſa

versa fuit. Præterea Iaponenses & Cataini multum quoque ab illis variabant. Rubruquis: *Cataini scribunt penicillo pictorio & una figura multas literas complectitur ac verbum facit. Populus Tebet scribit ut nos & habet characteres similes nostris. Tangutani scribunt à dextra versus sinistram sicut Arabes & multiplicant lineas ascendendo. Iugures scribunt deorsum.* Existimo autem Sinenfium scribendi morem apud Mexicanos & Iaponenses paulatim exolevisse propter summam difficultatem. Habent enim notarum cxx millia, ex quibus mediocriter doctum ad lxxx millia nosse oportet. Quid mirum notis illis abolitis alias & faciliores figuras surrogatas? Mexicani quæ picturis exprimi poterant, nolebant longo & difficili labore siglis notare. Ac ut rem exéplis declaremus, migrationem Navatlacum describentes, septem specus cum totidem hominibus inde emergentibus pingebant. Regnum Tiçocic nasus perforatus, quod talem haberet, signabat. Hispanorum adventum viri barbati rubris induti vestibus signant. Ita annales suos ex perpetuis fere picturis conficiebant, quarum volumen se habuisse P. Iovius testatur. Extant etiam in Bibliotheca Vaticana. Purchasius integrum Chronicon Mexicanum cum explicatione suis Itinerariis inseruit. Id à Prorege Novæ Hispaniæ ad Carolum V. missum & à Gallis piratis

tis interceptum ad Thevetum pervenerat: post cujus obitum Hackluytus Anglus eo positus, Purchasio editori reliquit. Dignissimum quod antiquitatis studiosi inspiciant opus, & ex quo plurimi Acoſtæ errores deteguntur. Nam mirum quam ab Acoſtæ narrationibus discrepat. Picti Annales dicunt Mexicanos ad lacum veniſſe & urbem ſuam ſtruxiſſe circa A. Ch. cIo cccxxiv. Primus Rex *Tenuch* ſub quo *Culhuacan* & *Tenayncan* ſubactæ. *Acamapichili* quatuor urbibus potitus *Quauhac*, *Mizquic*, *Caitlahuac*, *Xochimilco*. Ab hujus regni anno octavo creviſſe potentiam Mexicanorum, & vicinis jugum impositum volunt. *Huicilibuul* domuit *Toltitlan*, *Quautztitlan*, *Chalco*, *Tulancinco*, *Xaltocan*, *Otumpa*, *Tezcuco*. *Chimalpupuca* *Tequixquiac* & *Chalco* quæ tamen denuo rebellavit. At apud Acoſtam Mexico tristi ſervitute uſque ad *Iſcoalt* oppreſſa jacet. Nulla urbs trium priorum Regum tempore capitur, ſed ipſi vicinis tributa pendunt. *Iſcoalt* demum ſervituteſ capta *Azcapulco* exiit. In annis etiam, ut ante oſtenſum, perpetua discrepantia. In *Tiçocic* & *Axayaca* tranſpoſitio eſt. Nam picti annales *Axaiacam* *Tiçocic* præponunt. Contra Acoſta facit. Sed ut ad ſcripturam Mexicanam revertamur, *Sinenſium* ſigla apud Mexicanos & *Iucatanos* intercidiffe id oſtendit: quia re-

perti in Iucatana libri ex foliis arborum, in quibus doctiores Indi per Symbola descripserant omnis generis res, temporum distributionem, stellas, animalia, Naturalem & Civilem Historiam. Quos libros magna sui parte notis & siglis scriptos fuisse, inde patet: quia sacerdotes Hispani, teste Acosta, *Magicas figuras esse, & illicitas artes complecti*, imperrite judicarunt. Vnde irreparabili damno combusti fuerunt. Et Martyr dicit *Coluacanorum literas Ægyptiacis similes fuisse, & taxillis, hamis, laqueis, limis, stellis ac ejusmodi formis consistisse quibus inserta hominum animaliumque forma.* Sicut & Sinensium notas Ægyptiacis similes esse Maffejus scribit. Observandum quoque: Mexicanorum scribendi rationem mixtam ex Sinensi & Americanorum picturis fuisse. Nam in Nova Mexico, Culvacan, Panuco, Haiti, Peru & aliis Provinciis quam plurimis, ubi neque libri neque scriptura, picturæ tamen rerum indices inventæ fuerunt. Cumque Mexicani ita permixti indigenis fuerint, ut omnia fere eorum reciperent, vix dubium est picturas quoque recepisse, & iis, ubi deerant suos addidisse characteres. Neque in eo quicquam situm est, eadem sigla Mexicanorum, quæ Sinensium, fuerint? Nam cum Sinensium notæ plerumque laboriosæ sint & ineptæ rebus signandis, parum interfuit Mexicanis illas

vel retinere, vel, ubi exciderant memoria, surrogare alias. Igitur hoc à Sinensibus acceptum retinuerunt, scribi res siglis posse & in libros referri. Cætera mutare promptum fuit & faciliora reddere. Et hoc à scribendi ratione petitum originis Sinensis argumentum tolerabile Latio videtur. Verba ejus sunt: *Si Grotius id dixisset de Mexicanis, potuisset tolerari, licet eorum pictura & characteres multum differant à Sinensibus, neque à summo chartæ ad imum descendant.*

In liberalibus disciplinis nihil Mexicanis ingeniosiores Sinenses. Apud utrosque Astronomia, Physica, Architectonica, Historia, floruit. Quod si Mexicani non adeo in illis excelluerunt, cogitandum est ne Sinenses quidem magnos profectus fecisse. Comædiis, pyroboliis, ludis circensibus utraque genus supra modum dedita. Neque hoc minoris momenti est, quod sicut Sinenses tabulas Geographicas regnorum suorum conficiunt, quarum una apud Purchasium extat: ita Mexicani quoque provincias suas depingebant, apud quos *ingentes tabulas, quibus omnes Imperii inscriptæ Provincie & qui hostes vel vicini, una cum littorum positura, videre erat, teste Martyre.* Quod temporum-rationem spectat, fateor discrimen inter Sinenses, Mexicanos & Peruanos esse. Sinenses annum in duodecim mens-

fes Lunares dividunt, ita ut singulis trienniis unus mensis intercaletur. In quo ipsos Peruviani imitantur, nisi quod residuos undecim dies singulis annis addunt. At Mexicani non observato Lunæ motu, in XVIII. viginti dierum menses annum distinxerunt, eodem cum Sinensibus anni initio, quod in Martium incidit, retento. Cætera jam levia, à corporum habitu & privatis moribus. Olim homiedones in Sina fuisse M. Paulus Venetus scribit. Fritilli Sinensibus pariter & Mexicanis recepti. De barba argumentum haud spernendum Gomara suppeditat. *Motezuma* inquit, *rara barba nigra, vix sex pilos habens.* Idem Sinensium & Tatarorum moribus convenit. Nec obstat Typographia & ars tormentaria, in Sinis jam olim & ut volunt ante multa secula receptæ. Sunt enim quæ de harum artium antiquitate traduntur vel fabulosa vel incerta. Venetus nullam earum mentionem facit, cum tamen *Tataros & Sinenses ballistas ligneas in obsidione urbis Sianfu, quibus saxa in hostes torquebantur, admiratos referat.* Trigautius non nisi à quinque retro seculis certam Typographiæ memoriam extare dicit. Tormenta potius à Persis accepisse vel Europæis quam olim habuisse videntur. Pulverem pyrium vel ejus instar habuisse Sinenses & Mexicanos necesse est, cum artificialibus ignibus & pyroboliis

adeo dediti fuerint. Politia Sinensium recens,
ab Homva demum instituta.

C A P. X V.

De Religione. Ritus Christiani Americanorum ex Sinis. Ibi olim fides Christiana. A Syris instaurata. Saxum à Iesuitis repertum. Nestoriani in Cataja. Iaponenses multa ex Christianismo habent. Amide passiones. Cruces. Idola. Americani multa ex Iudaismo, Christianismo & Muhammedanismo habuerunt. Papa Mexicanorum. Baptismus. Cruces. Resurrectio. Monachi. Idola Iaponensium & Peruanorum.

Religionem quod spectat, est ejus nō parva convenientia apud Mexicanos & Sinensium gentes. Ritus Christiani quamplurimi, quos Acolta collegit; unde potius quam ex Cataja, Sinis, Iapone in Americam delati sint? Nam Trinitatis, Baptismi, S. Cœnæ, Pœnitentiæ, Circumcisionis, Mitrarum Episcopaliū, Crucis, expressa vestigia, utrobique supersunt. De quo diligenter inquirentibus hæc fere occurrebant: Christianam Religionem antiquissimis temporibus in Cataja, Sinis, Iapone receptam, postmodum ita collapsam esse, ut tota fere in gentiles superstitiones mutata cernatur. Communis opinio est ipsum S. Thomam illis gentibus Euangelium prædicasse. Quod suo loco relinquimus. Brasilianis certe nomen ejus incognitum non esse, supra dictum. Posteriori ævo & quidem A.
Ch. DCXXXVI.

Ch. DCXXXVI. Christianos ex Syria, Æthiopia, Ægypto, Iudæa in Sinam venisse ac Euangelium propagasse Athanasius Kircherus Cap. III. & IV. Prodrumi Copti prolixè ostendit, argumento à lapide reperto circa urbem Sauxen A. 1625. quo totum hoc negotium notis Sinensibus & nomina literis Syriacis exposita sint. Verum inspicienti illam narrationem fraus Iesuitica non obscura erit. Nam saxum esse supposititium, & à Iesuitis ad decipiendos Sinenses ac thesauris exuendos confictum; patet. Quicquid sit, constat Nestorianos in Cataja & Sinis ante multa secula invaluisse, ac Imperatores earum gentium ad fidem Christianam convertisse, qui Presbyteri Iohannes usitato Europæis nomine, dicti propterea fuere. A quo tempore Christiani ritus Sinensibus & Catainis innotuere & in profanas superstitiones paulatim, ut fieri solet, mutati sunt. Vnde Sinensium & Iaponensium sectas plurimos ritus Christianos hodieque tenere Trigautius asserit.

Nam cruces, baptismus, pœnitentia cum jejuniis, adhuc apud eos durant. Amidæ passionis pro redimendo genere humano ex Christi Historia expressæ sunt. Ut & Crucifigendi ritus apud Iaponios. Quanquam ipsorum cruces paulum diversæ à Romanorum crucibus. Quippe ex oblongo stipite tria pro-

minent transversa ligna : duo pro manibus & pedibus : tertium brevius, cui reus velut equo infidet. In eo convenientia quod pendentes in cruce lancea vel una vel duplici decussatim configunt. Repertum apud eosdem Idolum, fœmina puerum ulnis gestans. Et in Sinenſium navigiis, Idolum fœmina ex ligno ſellæ infidens. Quæ Mariam referunt. Habent etiam imagines xii. Apoſtolorum. Tot Chriſtianæ Religionis indicia cum nullibi reperiantur quam in Sinis, Kataia, Japone, quis dubitet hinc Americanos, ubi eadem ſunt, accepiffe? Innumeros ritus Americanorum fuiſſe qui vel Iudaïſmum vel Chriſtianiſmum vel Mahomedaniſmum reſpiciant, Acoſta refert. Quæ tres ſectæ jam antiquiſſimis temporibus in Sina & Kataia fuerunt, docente Trigautio. Ex Iudaïſmo petitum eſt feſtum Remiſſionis Peccatorum, circumciſionis ritus, unguentum ſacrum, omnia Mexicanis recepta. Et circumciſionem quod attinet, falſo quidem Martyr eam Iucatanis & vicinis gentibus adſcripſit: quod Acoſta & Herrera, ille diſertis verbis, hic ſilentio ſuo, comprobant. Similitudinem tamen ejus apud Mexicanos repertam alibi Acoſta agnoſcit. Ritus Chriſtiani pluri mi & evidentiffimi: Trinitatis, Sacramento rum Baptiſmi & Cœnæ Domini, Confeſſionis, expreſſa memoria. Apud Iucatanos xxxv. dierum

dierum jejunium. Summum Sacerdotem suū Mexicani *Papam* vocant. Quæ vox ex Chaldaico *כֶּהֵן*, qua lingua Nestoriani in Oriente sacra sua administrant, expressa est; & in totum Christianū orbem ab hac Origine fluxit. Nisi quis à Scythico *Pape* malit derivare: qua voce Iovem appellabant Herodoto teste. Cultus & ornatus Sacerdotum Peruvix, ut apud Christianos Episcoporum. Nec quicquam illustrius quam Iucatanensium Baptisma. De quo Herrera *datum ei nomen regenerationis: administratum infantibus anno ætatis tertio. Parentes ad id se se parasse jejunio & secubatione; accessisse consuetudi morem & unctionem in fronte.* Cruces in Gozumel & Iucatan repertæ: & cognitus ipsis vir sole lucidior, qui in cruce passus. Quo eos Iaponensium Amidam respicere existimo. Incæ Cuzconenses crucein magnam marmoream habuerunt. Non noverant quamdiu eam habuissent aut quid significaret, nec adorabant sed *reverenter colebant tanquam rem sacram*, ut Inca Garcilasso testatur. Mortuos resurrecturos Peruani credebant: unde Hispanos sepulchra violantes deprecati, ne ossa turbarent, impedimento id resurgentibus fore rati. Muhammedanorum ritus flumine peccata abluendi, proximè Peruanos Opacuna sua imitatos, Acosta scribit. Mirabilis quoque Convenientia inter Monachos Cataix & Mexicanæ.

xicanæ. Vtrique rasi, cultu corporis, officio, vita iidem: sicut de Mexicanis & Sinensibus Acoſta, de Cianduanis & Sachionensibus Venetus testatur. Et notandum est Sinenses atque Iaponenses quoque Sacerdotes suos Pontifices maximos sive Papas habere: Idolis thus & alia fragrantia adolere: Conciones ad populum habere, durissimam vitam opinione vulgi ducere. Quæ omnia Mexicani quoque fecerunt. Ex quibus apparet Convenientia inter Religionem Mexicanorum, Peruanorum, Kataiensium, Sinensium ac Iaponiorum: quomodo Christianismum paulatim ad profanos & impios ritus detorserint. Vbi non quidem negarim, id quod Acoſta toties inculcat, Diaboli fraudibus hæc contigisse. Sed id minus probabile videtur, excogitata hæc in ipso Novo orbe, non illata ex illis, ubi hodieque obtinere videmus regionibus Asiæ, unde factam in Americam transmigrationem variarum gentium constat. Mira in Sinis & Iapone Religionum varietas: quæ duabus præcipuis Amidæ & Xacami sectis continentur. Venetus: *Idola apud Zipangrios varia, Capite bovino, porcino, canino. Erant quibus due in uno capite facies, erant quibus tria capita, tres manus: aliis viginti vel centum etiam.* Sicut in Sinis quoque Idolum triceps; capitibus se mutuo respicientibus, quod denotare dicunt,

tres unam voluntatem habere. Cujus expressa in Peru memoria; ubi mysterium Trinitatis per diversa Idola adumbrarunt, ex quibus unum erat, *Tangatanga* nomine, quod in unitate trinum, in trinitate unum esse dicebant. Quanquam & heic Garcilassus Acoftæ contradicat.

C A P. XVI.

Solis cultus idem in Peru & Sinis. Intipcharin. Peruanorum Dii. Pachacamac. Guacæ. Hispanorum errores. Respondetur objectionibus.

CÆterum Solis cultus in Peru & Sina idem fere. Omnes Incæ, id est cives Cuzconenses vocabantur *Intipcharin*, Solis filii. Si quis alius ita se vocasset, blasphemia erat & morte plectebatur. Sol ipsorum pater. Nec ullibi terrarum tam solemnis Solis cultus quam in Sina & Peru. Igitur argumentum Grotii validum est: *Solis cultus apud Peruanos fuit. Idem ab omni ævo præcipuos apud Sinenses, & quomodo Rex Sinensium filium se dicit Solis: Sic Incæ Peruani imperii Reges se dixere. De Sinensibus Trigaultius: Regem suum vocant filium Solis & Thiencu id est filium cæli sive Dei. Vnde fieri potest ut nomen Inca fluxerit. Nec exceptio valet: Solis cultum apud multas gentes viguisse. Nam argumentum non ducitur à Solis cultu simplici, sed tam accurato & exquisito.*

quisito. Peruani Deos suos in visibiles & invisibilem dividebant. Invisibilis Solus *Pachacamac*, id est creator mundi. Atque hæc propria Dei vox apud Peruanos, quali eos caruisse, falso ut alia multa, Acoſta tradit. Hujus invisibilis Dei filii visibiles erant, Sol, Luna, Stellæ. Quæ Hispani de Guacis & variis Diis, ex non recte intellecta lingua finxerunt, Garcilasso diligenter annotavit. Porro Sinenses ipsi quoque cœli & terræ Regem ac deinde Solem venerantur, nec in re discrimen sed ceremoniis quibusdam. Ac illud quod utriusque gentis Reges filios Solis se dixerunt, non leve Originis argumentum est. Nec id vim infringit; *Mexicanos, Tunios, Novo-Granadenses idem fecisse*: quippe ejusdem hos Originis, vel non multum diversæ, ultro fatemur. Certum quoque; *Diabolum eadem arte in seducendis Americanis ac Grecis & Romanis usum*, ita tamen ut Origines non confunderentur. Nam alias quæ ratio dari potest, cur in Peruvia potius & Mexico Sinensem cultum, & non alibi, vel alium, instituerit?

F I N I S.

LVGDVNI BATAVORVM,

Typis PHILIPPI DE CROY,
Arnhemo-Geldri, 1652.

